meppel.nl

Programmabegroting 2023

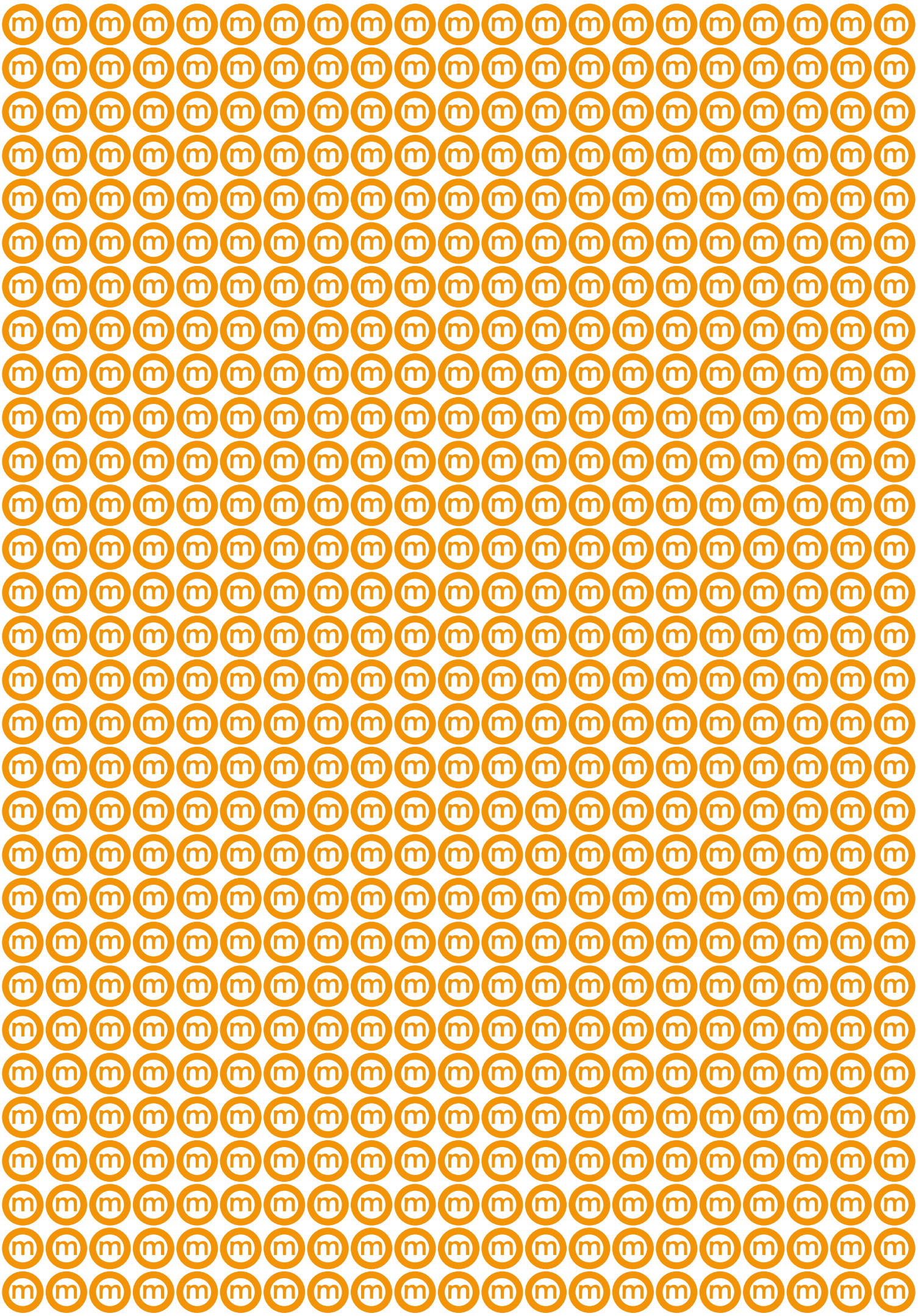

Programmabegroting 2023

Inhoudsopgave

1. Leeswijzer 5
1.1 Leeswijzer 7
2. Voorwoord 9
2.1 Voorwoord 11
3. Begroting op hoofdlijnen 13
3.1 Beleidsontwikkelingen 15
3.2 Financiën 17
4. Beleidsprogramma's 21
4.1 Programma 1: Bestuur 23
4.2 Programma 2: Openbare orde en veiligheid 26
4.3 Programma 3: Sociaal domein 29
4.4 Programma 4: Onderwijs 41
4.5 Programma 5. Maatschappelijke Ondersteuning 44
4.6 Programma 6: Kunst en cultuur, recreatie en toerisme 45
4.7 Programma 7: Sport en bewegen 48
4.8 Programma 8: Ontwikkeling openbare ruimte 51
4.9 Programma 9: Beheer bestaande openbare ruimte 56
4.10 Programma 10: Economische zaken en grondzaken 62
4.11 Programma 11: Duurzaamheid 66
4.12 Programma 12: Burgerzaken 72
5. Algemene dekkingsmiddelen en overzicht overhead 75
5.1 Overzicht van de Algemene dekkingsmiddelen en overzicht overhead 77
6. Paragrafen 83
6.1 Paragraaf lokale heffingen 85
6.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 92
6.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 99
6.4 Paragraaf financiering 105
6.5 Paragraaf bedrijfsvoering 110
6.6 Paragraaf verbonden partijen 115
6.7 Paragraaf grondbeleid 125
6.8 Paragraaf subsidies 131
6.9 Paragraaf schouwburg Ogterop 133
7. Uiteenzetting van de financiële positie 135
7.1 Overzicht baten en lasten met toelichting 137
7.2 Incidentele baten en lasten 140
7.3 Overzicht baten en lasten meerjarig 142
7.4 Geprognosticeerde balans 144
7.5 Reserves en voorzieningen 145
7.6 Berekening EMU-saldo 147
8. Bijlagen 149
8.1 Investeringsprogramma 2023-2026 151
8.2 Kerngegevens 155
8.3 Taakvelden 156

1. Leeswijzer

1.1 Leeswijzer

De leeswijzer vertelt hoe deze programmabegroting is opgebouwd. We beginnen met het **voorwoord**. Daarna volgt de **begroting op hoofdlijnen** bestaande uit twee delen: de beleidsontwikkelingen en de financiën. In de begroting op hoofdlijnen wordt het totaalbeeld van deze begroting weergegeven.

De **beleidsbegroting** bestaat uit een programmaplan, het overzicht Algemene dekkingsmiddelen en de paragrafen.

Programma's
Per beleidsprogramma geven we aan:
- Wat valt onder dit programma?
- Beleidskader;
- Relaties met andere beleidsterreinen;
- Wat willen we bereiken;
- Wat gaan we daarvoor doen;
- Beleidsindicatoren;
- Wat mag het kosten (inclusief toelichting);
- De geplande investeringen met toelichting.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen inclusief overzicht overhead
De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen in de programma's 1 tot en met 12. Daarnaast worden hier het renteresultaat en de post voor onvoorziene uitgaven verantwoord.

Er is een afzonderlijk overzicht opgenomen van de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (de zogenaamde overheadkosten).

Paragrafen
Doel van de paragrafen is dat belangrijke reguliere gemeentelijke taken met betrekking tot de financiële positie worden gebundeld. Hiermee krijgt de raad inzicht in de door hem gestelde kaders voor deze onderwerpen. De paragrafen zijn een dwarsdoorsnede van de begroting.

De **financiële begroting** bestaat uit een uiteenzetting van de financiële positie.

Overzicht van baten en lasten met toelichting
Dit betreft een totaaloverzicht van de raming van baten en lasten per programma. Verder staat hier het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen (inclusief de kosten van overhead). Het saldo van baten en lasten wordt verrekend met de mutaties van de reserves per programma. Dit leidt uiteindelijk tot het geraamde resultaat. De toelichting bevat de grondslagen waarop de ramingen zijn gebaseerd.

Het totaalbeeld wordt aangevuld met een overzicht van geraamde incidentele baten en lasten per programma. Het geraamde resultaat per jaar wordt gecorrigeerd met het saldo van de incidentele baten en lasten. Op die manier is per jaar het structureel evenwicht weergegeven.

Vervolgens is een overzicht toegevoegd van de geraamde baten en lasten voor de jaren 2024 tot en met 2026.

Geprognosticeerde balans
Hieronder staat de meerjarig geprognosticeerde balans.

Reserves en voorzieningen
Hier staat het meerjarig beeld van de reserves en voorzieningen met een toelichting daarop.

EMU-saldo
De opname van het EMU-saldo is een verplichting. Het geldt binnen de Europese Unie als indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen.

Er zijn drie **bijlagen** toegevoegd:
1. Een totaaloverzicht van alle geplande investeringen 2023-2026;
2. De kerngegevens van de gemeente Meppel;
3. Een overzicht van baten en lasten ingedeeld naar de taakvelden.

2. Voorwoord

2.1 Voorwoord

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de programmabegroting van 2023 aan.

Deze eerste begroting van de nieuwe bestuursperiode is de eerstvolgende stap na ons collegeprogramma/coalitieakkoord. Wij zetten de lijn voort om richting te bieden zonder zaken geheel dicht te timmeren. We blijven ruimte bieden om mee te denken en te doen. We vinden dat dit past bij de huidige tijd, waarin één zekerheid bestaat, namelijk dat de toekomst onzeker is en niet voorspeld kan worden.
Voor een zorgvuldig proces met alle betrokkenen is tijd nodig. De nieuwe ambities en wensen uit ons collegeprogramma moeten nader onderzocht en uitgewerkt worden. Deze zijn daarom op dit moment niet omgezet in concrete plannen met exacte bedragen. Bij de perspectiefnota die we medio 2023 aanbieden, komen we met nadere voorstellen. Wel creëren we een budget waarmee we deze ambities nader kunnen verkennen en uitwerken –in samenwerking met betrokken partijen in de samenleving en de regio en met uw raad.

Net als ons collegeprogramma de titel 'Werk in Uitvoering' draagt, zo willen wij met deze begroting uitstralen en tonen dat we werken aan het oplossen van vraagstukken van deze tijd. Handen uit de mouwen, aan de slag, uitvoeren, realiseren –dat is ons streven. Eerst vooral uitvoeren wat al is besloten. Daarmee ruimte creëren en capaciteit vrij spelen om aan nieuwe projecten en activiteiten te werken. En intussen verkennen van onze nieuwe ambities. Want we kunnen niet stilstaan. Verschillende opgaven zijn actueel en urgent. Het ijzer moet dan ook worden gesmeed als het heet is.
Door deze aanpak zorgen we ervoor dat alles behapbaar blijft. En zijn we realistisch én ambitieus. Onder die aanpak zetten we vol enthousiasme onze schouders!

Deze begroting kent drie hoofdlijnen:
1. Uitvoeren van onderhanden werk. Werk waartoe al eerder is besloten verder afmaken.
2. Uitwerken collegeprogramma. Onderzoeken en voorbereiden van prioriteiten uit het collegeprogramma. Deze prioriteiten zijn:
    - Verstedelijking
    - Verduurzaming
    - Verbinding en participatie
    - Maatschappelijke voorzieningen
    - Middelen en bedrijfsvoering
3. Verstevigen financiële positie. Toevoegen van middelen aan de algemene (buffer)reserve.

We zien ernaar uit om samen met uw raad en met partijen in de samenleving te werken aan de grote vraagstukken waarvoor we staan.

College van burgemeester en wethouders.

3. Begroting op hoofdlijnen

3.1 Beleidsontwikkelingen

In deze begroting geven wij als college een eerste beeld van wat we willen doen aan de vele uitdagingen, die voor ons liggen. Geheel in lijn met ons collegeprogramma willen we vooral de handen uit de mouwen steken. Er is werk in uitvoering! Samen met partijen in de Meppeler samenleving, de regio, de provincie en het rijk willen we oplossingen realiseren voor diverse vraagstukken. De woningnood, het klimaatvraagstuk, de sociale problematiek (armoede, ongelijke kansen) en meer. En dat tegen een achtergrond van een oorlog in Europa, toenemende internationale spanningen, onzekerheid over de covid-pandemie, onzekerheid ook over de gevolgen van inflatie en stijgende kosten van energie, protesten rond stikstof en andere binnenlandse vraagstukken –om enkele grote kwesties te noemen.

Eerste begroting
Deze begroting is de eerste van het huidige college en is alleen al om die reden bijzonder. Maar ook is hij bijzonder, omdat hij niet wordt voorafgegaan door een perspectiefnota, waarin de lijnen worden uitgezet en onderling afgewogen. De huidige begroting heeft dan ook een wat ander karakter dan voorgaande jaren.
De huidige begroting blijft op hoofdlijnen. Dit gebeurt enerzijds omdat de tijd van de collegevorming tot aan de begroting te kort is om de diverse wensen uit het coalitieakkoord op een voldoende zorgvuldige manier - dat wil zeggen in samenspraak met alle betrokkenen - uit te werken en van een raming te voorzien. En anderzijds omdat er veel onderhanden werk is dat moet worden uitgevoerd, zodat weer ruimte ontstaat voor het aanpakken van nieuwe ambities en plannen. Daarbij constateren we dat het direct oppakken van nieuwe ambities lastig is, gezien de krappe arbeidsmarkt, de complexiteit van vraagstukken en het gegeven dat participatie van en samenwerking met alle betrokkenen veel tijd vergt.

Hoofdlijn
Drie hoofdlijnen kenmerken deze begroting:
1. Uitvoeren van onderhanden werk. Werk waartoe al eerder is besloten verder afmaken.
2. Uitwerken collegeprogramma. Onderzoeken en voorbereiden van prioriteiten uit het collegeprogramma.
3. Verstevigen financiële positie. Toevoegen van middelen aan de algemene (buffer)reserve.

Ad 1. Werk in uitvoering
Veel onderwerpen spelen al langere tijd en roepen om het doorhakken van knopen en het uitvoeren van besluiten. Er ligt een forse hoeveelheid werk waarvoor al eerder besluiten zijn genomen, maar die nog niet zijn afgerond. In belangrijke mate betreft dit plannen en projecten die langere tijd vergen, zoals de realisatie van een school in Nieuwveense Landen of rioleringswerkzaamheden. Het is dus logisch dat er altijd werk ligt dat nog niet af is. Op dit moment is er veel onderhanden werk. Reden om ervoor te kiezen deze werkvoorraad eerst te verminderen.

Ad 2. Uitwerken collegeprogramma
Daarnaast zijn er nieuwere thema's, waarbij wij de ambitie hebben om Meppel daarmee verder te brengen. Er zijn uitdagingen, die wij de komende periode met voorrang willen oppakken. Onze prioriteiten vatten we in vijf clusters:

- Verstedelijking (wonen, werken/economie, mobiliteit, leefomgeving)
  Met de verdere ontwikkeling en groei van Meppel slaan we meerdere vliegen in één klap. We dragen bij aan de woningnood door versneld woningen te bouwen. Daarmee vergroten we het draagvlak onder onze voorzieningen. Bovendien zetten we in op kwalitatieve ontwikkeling en niet op puur kwantitatieve groei. Het gaat om een samenhangende ontwikkeling van de stad met aandacht voor woningbouw, ruimte voor groen, ontmoeten, duurzame mobiliteit, de samenhang met het buitengebied, water, werkgelegenheid, energie-infrastructuur en dergelijke. Kortom, samenhangende gebiedsontwikkeling rond gebieden als Noordpoort, het stationsgebied en bedrijventerreinen.

- Verduurzaming (energie, warmte, circulariteit)
  Bijdragen aan het vraagstuk van klimaat is wezenlijk. Dat gaat over meer dan het realiseren van duurzame energie-opwek via wind en zon. Een gerichte buurt- en wijkaanpak vormt hiervan ook een onderdeel. Er zijn tal van redenen om van het gas af te gaan en minder energie te verbruiken. Hoe kunnen we dat bevorderen op het niveau van woningen in buurten? Ook duurzame mobiliteit is belangrijk: fietsen, lopen, openbaar vervoer, elektrisch vervoer. Bij de investeringen is het uitgangspunt zo mogelijk een duurzame aanschaf.

- Verbinding en participatie
  Het vertrouwen in instituties is gedaald. In de samenleving lijkt minder onderling begrip, mede doordat mensen in bubbels verkeren van 'eigen' (sociale) media. Daarmee hangt samen dat minder sprake lijkt van een gemeenschappelijke basis en gedeelde 'waarheid'. Vanwege deze ontwikkelingen is het inzetten op verbinding en samenhang geen overbodige luxe.

Juist op gemeentelijk (kleinschalig) niveau kan communicatie en onderling begrip een voedingsbodem krijgen bijvoorbeeld via het wijk- en dorpsgericht werken. Ook participatie kan daaraan stevig bijdragen.
Participatie speelt al lang; de nieuwe verhoudingen vragen om andere vormen, een andere benadering van participatie.

- Maatschappelijke voorzieningen
  Diverse voorzieningen in Meppel staan op een beslissend punt, een punt waarop de toekomstbestendigheid aan de orde is. Dit geldt voor Ogterop, maar ook voor andere voorzieningen op het gebied van cultuur, sport, onderwijs en op sociaal gebied. Dit willen we verkennen, ook in relatie tot het financiële draagvlak en de voorziene groei van de gemeente.

- Middelen en bedrijfsvoering (financiën en organisatie)
  De financiële situatie van de gemeente is matig en vraagt versterking. Dit lukt niet van de ene op de andere dag. Een structurele aanpak is nodig. Een actieplan waarin financiële regels/afspraken zijn vastgelegd, biedt hiervoor het handvat. Daarnaast is het zaak rekening te houden met de capaciteit van de organisatie. Die moet in de pas lopen met de hoeveelheid werk en dus met de ambities. In een tijd van krapte op de arbeidsmarkt is dat des te meer noodzakelijk.

In deze begroting ramen we middelen om deze prioriteiten te onderzoeken en nader te beschrijven. We ramen (nog) geen specifieke bedragen voor concrete onderdelen, omdat we zorgvuldig willen werken en raad en samenleving willen betrekken bij deze onderzoeken en uitwerking. Dit zal de komende maanden zijn beslag krijgen. Bij de perspectiefnota, die we medio 2023 aanbieden, zullen we deze nadere uitwerking in de vorm van een pakket voorstellen aan uw raad voorleggen. Uw raad kan dan komen tot een integrale afweging voor de komende jaren.

Ad 3. Versteviging financiële positie
Daarnaast kent deze begroting een jaarlijks bedrag om toe te voegen aan de reserves. Dit om te voldoen aan de belofte om de financiële positie van de gemeente te verbeteren. De omvang van de reserves is beperkt en net toereikend om de risico’s af te kunnen dekken. Voor cofinanciering van investeringen vanuit Rijk, provincie of Europese Unie zijn meer (reserve)middelen nodig. We willen niet afhankelijk zijn van een eventueel positief rekeningresultaat en zetten dus al bij de begroting een bedrag apart om aan de reserves toe te voegen. De eerste aanzet om te komen tot een robuuste financiële huishouding die tegen een stootje kan, risico’s kan opvangen en investeringsperspectief biedt.

Proces
Er worden in deze begroting geen detailkeuzes gemaakt zodat we ruimte houden voor onderzoek en uitwerking. Dit in samenspraak met betrokkenen in samenleving en regio. Wel wordt voor een richting in drie hoofdlijnen gekozen. Daarmee brengen we focus aan hetgeen helderheid biedt. We zorgen voor realisme in onze ambities. Deze richting willen we uitwerken in een proces naar een integrale afweging bij de perspectiefnota 2024-2027.

3.2 Financiën

Van collegeprogramma naar begroting
De vorming van een nieuwe raad en een nieuw college nam in het voorjaar zijn beslag. De planning & control cyclus is in feite gestart met het coalitieakkoord/collegeprogramma 'Werk in Uitvoering'. Hierin ligt de focus op ambities en speerpunten voor de komende bestuursperiode. In het eerste jaar van een nieuwe bestuursperiode laten we zoals gebruikelijk een perspectiefnota voor de komende vier jaren achterwege. In deze nota worden normaliter de financiële uitgangspunten voor de komende jaren op hoofdlijnen vastgelegd. Dat doen we nu bij deze programmabegroting.

Financieel vertrekpunt
Het financieel vertrekpunt van deze programmabegroting is de eindstand van de programmabegroting 2022-2025. Vervolgens verwerken we een aantal technische uitgangspunten.

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Eindstand programmabegroting 2022-2025 na raadsbehandeling	**-581**	**-549**	**-978**	**-1.404**
Uitwerking op basis van technische uitgangspunten:				
Loonontwikkelingen 4,5%	1.000	1.000	1.000	1.000
Bijdrage in prijsindex gesubsidieerde instellingen	119	119	119	119
Indexeren opbrengst onroerende zaakbelastingen	-240	-240	-240	-240
Actueel vertrekpunt voor de programmabegroting	**298**	**330**	**-99**	**-525**

(plus = nadeel , min = voordeel)

Extra middelen vanuit het rijk
Er komt vanuit het rijk behoorlijk meer (incidenteel) geld voor gemeenten de komende jaren. Tot en met 2025 geldt voor de groei van het gemeentefonds de methodiek dat wanneer de rijksuitgaven stijgen, het gemeentefonds evenredig meegroeit. Het kabinet Rutte IV gaat in de jaren tot en met 2025 meer uitgeven. Dat vertaalt zich in de circulaires in een behoorlijk hogere gemeentefondsuitkering voor alle gemeenten. Voor Meppel gaat het voor de eerste drie jaren om ruim € 10 miljoen extra ten opzichte van de vorige programmabegroting. Voor de jaarschijf 2026 daalt de groei van het gemeentefonds sterk. Als motivatie daarvoor geldt dat het kabinet vanaf 2026 en verder kijkt naar een andere bekostigingssystematiek voor gemeenten en een verruiming van het lokale belastinggebied.

Uitwerken collegeprogramma
Er wordt onder meer gesproken over een actieplan ter versterking van de financiële positie. Deze programmabegroting is het eerste document van deze bestuursperiode waarin we de mogelijkheid hebben alvast een voorschot te nemen op dit financieel actieplan. Eén van de spelregels die daarin vastgelegd moet worden is het jaarlijks vrijspelen van een bedrag om de algemene (buffer)reserve te voeden. In deze programmabegroting is voor de jaren 2023 tot en met 2025 een jaarlijkse storting opgenomen van respectievelijk € 3 miljoen (2023 en 2024) en € 4 miljoen (2025).

Middelen die we bovendien hard nodig hebben om voldoende weerstand op te bouwen voor de opvang van de risico's waar we nu en in de toekomst mee te maken krijgen. In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing gaan we hier nader op in.

Ook vraagt de uitvoering van de ambities en speerpunten uit het collegeprogramma, de nodige financiële middelen. De meeste van deze kernopgaven zijn niet in deze programmabegroting financieel vertaald. Reden daarvan is dat deze uitdagingen de nodige voorbereidingstijd vragen. Want hoe krijgen we de uitvoering goed georganiseerd, welke afwegingen moeten daarbij worden gemaakt en welke knelpunten komen we tegen. Er is in deze begroting wel geld opgenomen om het mogelijk te maken de plannen voor te bereiden. We koersen op een integrale afweging bij de perspectiefnota volgend jaar.

Van vertrekpunt naar eindstand
Het vertrekpunt van deze programmabegroting is de eindstand van de vorige meerjarenbegroting inclusief technische uitgangspunten. Verder is het overzicht aangevuld met de mutaties uit de circulaires over het gemeentefonds (septembercirculaire 2021 en de meicirculaire 2022) inclusief de nagekomen berichten over de middelen jeugdzorg. Eveneens zijn de structurele effecten uit zowel de jaarrekening 2021 als de bestuursrapportage 2022 meegenomen en de onontkoombare kosten. Vervolgens staan hier de kosten van met name voorbereiding op de kernopgaven uit het collegeprogramma. De overige mutaties betreffen een herijking van de exploitatie. Het verwerken van alle genoemde mutaties heeft geleid tot het eindsaldo van de programmabegroting 2023-2026.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Vertrekpunt programmabegroting	**298**	**330**	**-99**	**-525**
Actualisatie gemeentefondsuitkering	-10.146	-10.687	-10.684	-4.346
Structurele effecten jaarrekening 2021/bestuursrapportage 2022	3.351	3.300	3.377	3.246
Onontkoombaar	832	806	959	1.013
Uitwerken collegeprogramma				
Verstedelijking	811	665	665	665
Verduurzaming	171	111	111	111
Verbinding en participatie	569	741	561	561
Maatschappelijke voorzieningen	150			
Middelen en bedrijfsvoering	870	948	760	760
Voeden (buffer)reserve	3.000	3.000	4.000	
Overige aanvragen:				
Sociaal domein	-391	-174	-327	-111
Onderwijs	60	60	60	60
Kunst en cultuur, recreatie en toerisme	80	65	65	65
Beheer openbaar ruimte	118	103	103	88
Economische zaken en grondzaken	166	166		
Hogere energiekosten, verzekering en belastingen	291	91	91	91
Technische aanpassingen	-517	-45	-82	873
Overig	277	160	-130	-11
Eindstand programmabegroting 2023-2026	**-10**	**-360**	**-570**	**2.540**

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting op de belangrijkste afwijkingen:

Actualisatie gemeentefondsuitkering
In de raming van de gemeentefondsuitkering is naast de groei als gevolg van toename van de rijksuitgaven ook de landelijke herverdeling per 1 januari 2023 meegenomen. Voor onze gemeente pakt die nieuwe verdeling nadelig uit. De extra middelen voor de jeugdzorg zijn in deze begroting volledig meegenomen in de raming. Voor meer info over het gemeentefonds verwijzen wij u naar het overzicht Algemene dekkingsmiddelen.

Structurele effecten jaarrekening/bestuursrapportage
Dit betreft vooral de hogere kosten voor de Wmo begeleiding en huishoudelijke hulp maar ook de kosten van de jeugdhulp zijn hierin meegenomen. Eveneens leidt de stijging van de energie- en brandstofprijzen en een lagere dividenduitkering tot een nadelig effect voor de komende jaren.

Onontkoombaar
Hier staan de wettelijk verplichte uitgaven die we moeten doen in verband met ons aandeel in de gemeenschappelijke regelingen. Het gaat dan vooral om een hogere bijdrage aan Reestmond en de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD).

Uitwerken collegeprogramma
- Verstedelijking
  Met name staat hier de extra personele inzet die nodig is ter voorbereiding op de verstedelijkingsopgave. Daarnaast vraagt ook de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) incidenteel om extra toezicht. Om te voldoen aan de extra kwaliteitsimpuls voor groenonderhoud is de in de vorige programmabegroting opgenomen besparing nu vervallen.
- Verduurzaming
  Hieronder staat de inzet om de verduurzaming meer vorm te geven en maken we plannen voor het behoud en vergroten van de biodiversiteit.
- Verbinding en participatie
  Hier staan de gelden die we van het rijk hebben ontvangen om de dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities te versterken. De middelen komen naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen (POK). Verder staan hier de kosten voor een verdere invulling aan het wijk- en dorpsgericht werken en de kosten van ondermijning (vergroten bewustwording).
- Maatschappelijke voorzieningen
  Dit betreft de kosten van vervolgonderzoek uit het sportbeheerplan (conform besluit van de raad).

- Middelen en bedrijfsvoering
  Deze kosten zijn toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Overige aanvragen
- Sociaal domein
  Dit betreft voornamelijk lagere uitgaven in het kader van de Participatiewet. We zien op dit moment een ontwikkeling dat het aantal uitkeringsontvangers afneemt. Daar tegenover staat een verwachte groei van de uitgaven van jeugdhulp en Wmo met name door indexering van de tarieven. Verder verwachten we de eerste 3 jaar nog een bijdrage te ontvangen van de centrumgemeente Assen voor Beschermd wonen.
- Beheer openbare ruimte
  Betreft budget voor onderhoud verkeersvoorzieningen en aanpak van zwerfafval.
- Economische zaken en grondzaken
  Dit betreft een incidentele bijdrage aan de Stichting Merk Meppel
- Hogere energiekosten, verzekering en belasting
  Voor het eerste jaar verwachten we € 200.000 extra kosten als gevolg van een hoger (vast) gastarief. Ook de geraamde kosten van verzekeringen en belastingen zijn herijkt.
- Technische aanpassingen
  Hier staan de effecten van het investeringsplan 2023-2026. Het voordeel in het eerste jaar is het gevolg van een aangepaste uitvoeringsplanning van de investeringen.
- Overig
  Dit betreft een optelling van diverse mutaties.

Structureel evenwicht
De programmabegroting moet structureel sluitend zijn: de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten. Het structureel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te corrigeren met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). Uitgangspunt van onze toezichthouder is dat in ieder geval in het eerste jaar van de begroting (2023) sprake moet zijn van een structureel en reëel evenwicht. Dan komen we in aanmerking voor repressief toezicht.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Eindstand programmabegroting 2023-2026	-10	-360	-570	2.540
Af: incidenteel saldo	3.965	3.577	4.165	165
Structureel saldo van de begroting	-3.975	-3.937	-4.735	2.375

(plus = nadeel, min = voordeel)

Voor de eerste drie jaren van deze begroting voldoen we aan het structurele evenwicht. Het laatste jaar hebben we te maken met het zogenaamde "ravijnjaar" en krijgen we vooreerst minder middelen vanuit het rijk dan de jaren ervoor.

Investeringen
We hebben de komende vier jaren circa € 48 miljoen op de planning staan om te investeren. Daarvan is ongeveer € 26 miljoen aan onderhanden werk waarvoor de raad al een krediet beschikbaar heeft gesteld. In de jaren 2023-2026 staat nu een totaalbedrag aan investeringen gepland van € 22 miljoen waarvan voor 2023 € 7 miljoen.

Het totale bedrag van € 48 miljoen bevat onder andere de realisatie van een onderwijsvoorziening in Nieuwveense Landen, vervanging van kunstgrasvelden en de atletiekbaan op sportpark Ezinge, investeringen volgend uit het Binnenstadsplan en de herontwikkeling Bleekerseiland. Ook staat de vervanging gepland van de bruggen aan de Commissaris de Vos van Steenwijklaan en vervanging van de Eekmolenbrug. Investeringen in de riolering worden gedaan volgend uit de bouwplanning van de grondexploitaties en vervanging binnen het bestaande rioleringsnetwerk. Zie voor meer informatie de toelichting op de investeringen per programma. Een totaaloverzicht van de investeringen is opgenomen in de bijlage achterin dit boekwerk.

Reservepositie
Er is in deze programmabegroting rekening gehouden met stortingen aan de algemene (buffer)reserve. De omvang van de algemene reserves stijgt daardoor van € 14,2 miljoen beginstand 1 januari 2023 naar ruim € 25 miljoen eind 2026. Opgemerkt wordt dat de uitwerking van de kernopgaven uit het collegeprogramma nog niet volledig financieel zijn vertaald. Ook is weerstandsvermogen nodig om al onze risico's op te vangen en is één van de speerpunten uit het collegeprogramma de verbetering van onze financiële positie.

Woonlasten
De gemiddelde woonlast voor meerpersoonshuishoudens - bestaande uit de onroerende-zaakbelastingen (OZB) voor woningen, de riool- en afvalstoffenheffing - bedroeg in 2022 € 752 (bron: Coelo atlas van de lokale lasten 2022). Voor het komende begrotingsjaar is het voorstel de inflatiecorrectie van 2,5% toe te passen op de OZB. Het tarief voor de afvalstoffenheffing blijft gelijk ten opzichte van 2022. Het tarief voor de rioolheffing neemt met € 3,00 toe.

Dit past in de lijn van het collegeprogramma om de heffingen te verhogen teneinde de kostendekkendheid van gemeentelijke uitgaven op peil (100%) te brengen. De gemiddelde woonlast voor onze inwoners stijgt door deze aanpassingen naar € 764 in het begrotingsjaar 2023.

4. Beleidsprogramma’s

4.1 Programma 1: Bestuur

4.1.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Bestuursorganen ♦ Bestuursondersteuning (griffie)	♦51	Korteland

Onder het programma Bestuur vallen de bestuursorganen gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders en burgemeester. De griffie neemt in dit programma een bijzondere plaats in, als organisatie-eenheid die de bedrijfsvoering van de raad behartigt. Ook regionale samenwerking, de rekenkamer, bezwaren en klachten (de commissie bezwaar en beroep en de gemeentelijke klachtenregeling), het initiatievenbudget en de organisatieontwikkeling zijn beleidsmatig aan dit programma verbonden.

Beleidskader
- Collegeprogramma 2022-2026
- Griffieplan 2020.

4.1.2 Wat willen we bereiken?

Algemene doelstelling:

Bestuur
De gemeenteraad van Meppel blijft werken aan het versterken van de drie belangrijke rollen die de gemeenteraad heeft; de volksvertegenwoordigende, de kaderstellende en de controlerende rol. Daarnaast wil de gemeenteraad in verbinding staan met de samenleving en de regio. Dat betekent een gemeenteraad die vorm en inhoud geeft aan het (veranderend) samenspel met de samenleving. Het belang van het versterken van de verbinding tussen gemeenteraad en de Meppeler samenleving geldt nadrukkelijk ook voor de verbindingen binnen de regio, zowel binnen de provincie Drenthe als in de Regio Zwolle. Met het voorgaande wil de gemeenteraad in de toekomst zijn positie krachtig blijven invullen.

Participatiebeleid
De verhouding tussen (gemeentelijke) overheid en inwoners, bedrijven en organisaties verbeteren door helder participatiebeleid te formuleren.

Regionale samenwerking
Optimaal samenwerken met relevante partijen in de regio, zodat effectief aan de oplossing van bovenlokale vraagstukken gewerkt wordt.

4.1.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Doelen/Activiteiten
Bestuur **Wat willen we bereiken?** Het versterken van de volksvertegenwoordigende, controlerende en kaderstellende rol van de gemeenteraad en specifiek een gemeenteraad die daadwerkelijk in verbinding staat met de samenleving en de regio.
Wat gaan we daarvoor doen? - Opstellen en uitvoering geven aan het griffieplan waarin de visie is opgenomen voor de komende jaren om de strategische doelen van de gemeenteraad te realiseren. - Het gesprek met de Meppeler samenleving blijven houden zowel binnen als buiten het stadhuis. - Gebruik maken van de onafhankelijke adviezen van de rekenkamercommissie bij het invullen van de controlerende en kaderstellende rol van de gemeenteraad.
Participatiebeleid **Wat willen we bereiken?** De wereld om ons heen verandert in hoog tempo, en de rol van de gemeente verandert mee. Inwoners, ondernemers en instellingen willen zélf aan het roer staan en betrokken worden bij besluiten die genomen worden. De rolverdeling tussen overheid en gemeenschap verandert. Participatie speelt kortom een steeds grotere rol.

Doelen/Activiteiten
Om onze samenleving optimaal te kunnen bedienen, willen we in 2023 van start gaan met de realisatie van een organisatiebreed participatiebeleid; een beleid dat er toe leidt dat de gehele organisatie op eenzelfde manier participatie kan toepassen. In het coalitieakkoord 2022-2026 wordt dit ook onderschreven: "Door een nieuw participatiebeleid voor de gehele gemeentelijke organisatie te ontwikkelen willen we enerzijds duidelijkheid creëren in hoe wij participatie de ruimte geven. Anderzijds is het een kans om aan te geven welke kaders er zijn voor participatie. Kaders zijn daarbij niet bedoeld om uit te sluiten, maar om duidelijkheid te creëren en daarmee teleurstellingen te voorkomen. Wanneer het organisatiebrede participatiebeleid gereed is, weten inwoners, ondernemers en instellingen beter waar ze aan toe zijn. Ze kunnen dan rekenen op een transparante overheid waar op dezelfde, betrouwbare wijze wordt gewerkt. Daarnaast weten gemeentelijke ambtenaren en bestuurders waaraan zij moeten voldoen als zij zich verhouden tot betrokkenen in de samenleving. Niet alles is mogelijk, maar de gemeente is open en transparant over wat wél kan. Ook vanuit de samenleving zijn er regelmatig initiatieven waarbij in meer of mindere mate aan participatie wordt gedaan. Wanneer initiatiefnemers een beroep doen op de gemeente, worden zij op passende wijze ondersteund met het te ontwikkelen beleid.
Wat gaan we daarvoor doen? We stellen organisatiebreed participatiebeleid op, dat voldoet aan twee voorwaarden: - Externe input. Om te voorkomen dat we teveel met onze organisatiebril kijken, én omdat er meer expertise elders ligt, komt er een externe partij die ons bij dit proces gaat begeleiden; - Brede inbreng. Participatie is niet van ons, maar van de gehele gemeente. Daarom worden in het proces telkens gemeenteraad, inwoners, ondernemers en instellingen betrokken. Zo wordt het een beleid waar iedereen achter kan staan. Voor de realisatie van het participatiebeleid wordt een externe partij aangetrokken. Deze partij gaat met de organisatie, gemeenteraad, ondernemers, inwoners en instellingen in Meppel op zoek naar het beleid dat het beste bij Meppel past. Dit is een proces waarbij steeds zorgvuldig alle belangen afgewogen moeten worden.
Regionale samenwerking **Wat willen we bereiken?** In het coalitieakkoord 2022-2026 wordt het belang van samenwerking onderstreept: "Het nader invulling geven aan de ontwikkelingen willen we doen met inwoners, partners in onze gemeente, in de regio, de provincie –alles afhankelijk van de aard van de opgave en wie erbij betrokken is of wil zijn. De samenwerking met inwoners is cruciaal. Dit geldt ook voor organisaties en partijen. In het bijzonder willen we hier aangeven dat wij de samenwerking in Regio Zwolle en met de provincie Drenthe wezenlijk achten. Wij willen daar veel energie in steken." Dit belang van samenwerking is logisch. Veel vraagstukken kunnen we als lokale overheid niet (meer) alleen oplossen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de versnelling in de woningbouw en de daarmee onlosmakelijk verbonden ontwikkeling van ons stedelijk gebied. Noordpoort, stationsgebied, de bijbehorende infrastructuur (spoor, weg, fiets), voorzieningen, groen en water –dat vraagt zoveel dat de samenwerking met provincie, regio en zelfs het rijk noodzakelijk is. Ook vraagstukken als de energietransitie, (circulaire) economie en arbeidsmarkt spelen zich op regionaal niveau af. De havenontwikkeling Port of Zwolle springt daarbij in het oog, maar ook de noodzakelijke veranderingen rond bedrijventerreinen.
Wat gaan we daarvoor doen? - Samenwerken rond vraagstukken van economie, arbeidsmarkt en ruimtelijke ontwikkeling in Regio Zwolle. Dit omvat voor Meppel met name: de havenontwikkeling Port of Zwolle als grondstoffenhub; het bevorderen van bij- en omscholing via de Human Capital Agenda en het Ontwikkelfonds en de crisisherstelaanpak; het versterken van de bereikbaarheid via de corridor Drenthe, de spoorverbetering en de A28; de verbetering van de samenhang tussen stad en platteland en klimaatadaptatie; - Uitwerken van de opgave 'stadsontwikkeling': op welke manier versnelling aanbrengen in de woningbouw –zowel in Nieuwveense landen als via inbreiding– in de vorm van integrale stadsontwikkeling. Deze kwalitatieve aanpak behelst brede aandacht voor wonen, bereikbaarheid, voorzieningen, groen, water, ontmoeting, nabijheid van werken en wat nog meer nodig is voor een aantrekkelijke leefomgeving; - Samenwerken rond energie, klimaat, circulariteit binnen de Regionale Energiestrategie (RES)-regio Drenthe, Fluvius en met andere relevante partners. Aansluiting met activiteiten in Regio Zwolle op deze gebieden; - Verbanden leggen tussen provincie Drenthe en Regio Zwolle, in afstemming met de gemeenten Westerveld, De Wolden en Hoogeveen; - Actief inzetten op projectontwikkeling, lobby en public affairs. Versterking van onze focuspunten: Port of Zwolle, wonen en verstedelijking, Noord III en IV, binnenstad en Ogterop. Vergroten hoogwaardige inzet op project- en programmaontwikkeling en de lobby met regionale partners zelf. Regio Zwolle en provincie Drenthe zijn onze primaire (overheids)partners, naast uiteraard onze buurgemeenten. Deze partners bieden kansen die we als Meppel alleen niet zouden hebben. Beide hebben of ontwikkelen investeringsagenda's waarmee ze een stevig beroep kunnen doen op middelen van het rijk en/of Europa.

Doelen/Activiteiten
Zo is Meppel in beeld met Port of Zwolle, circulariteit, de woonopgave, Noord IV en haar bovenlokale voorzieningen (binnenstad, Ogterop). Dit zijn ook onze focuspunten in de lobby. De komende tijd vraagt dit extra inzet om de kansen die er liggen te verzilveren en waar te maken. Extra inzet is nodig op lobby en projectontwikkeling. Dit laatste omdat voor een goed project op dit moment altijd geld te vinden is. Met name Port of Zwolle en verstedelijking (wonen en meer) vergen extra inzet. Voor verstedelijking geldt dat we groeiend kwaliteit willen toevoegen in Meppel. Dit doen we in afstemming binnen het proces van de omgevingsvisie.

4.1.4 Wat mag het kosten?

01 Bestuur Bedragen x € 1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1883	2.025	2.025	1995	1995	1995
Baten	-50	-51	-1	-1	-1	-1
Totaal saldo van baten en lasten	1833	1974	2.024	1994	1994	1994
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**1.833**	**1.974**	**2.024**	**1.994**	**1.994**	**1.994**

Uitsplitsing raming naar producten						
51Bestuur	1833	1974	2.024	1994	1994	1994
Totaal saldo van baten en lasten	**1.833**	**1.974**	**2.024**	**1.994**	**1.994**	**1.994**

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting

<u>Begroting 2023 ten opzichte van 2022</u>
Baten
In 2022 hebben we subsidie van € 50.000 van de provincie ontvangen voor “Frisse start”.

<u>Begroting 2023 en meerjarenperspectief</u>
Lasten
Het budget van € 30.000 voor het opstellen van een participatieplan is alleen voor 2023.

4.2 Programma 2: Openbare orde en veiligheid

4.2.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Integrale openbare orde en veiligheid ♦ Brandweerzorg ♦ Diverse bijzondere wetten	♦33 ♦34 ♦35	Korteland Korteland Korteland

Onder het programma Openbare orde en veiligheid vallen de veiligheidsregio Drenthe (VRD) met bestaande gemeentelijke en bovengemeentelijke hulpdiensten (brandweer, ambulance, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR)), crisisbeheersing en rampenbestrijding, de algemene plaatselijke verordening (APV) en een aantal andere bijzondere wetten.

Beleidskader
- Wet veiligheidsregio's
- Verordening brandveiligheid en hulpverlening gemeente Meppel
- Regionaal Crisisplan Drenthe 2022-2025
- Algemeen Plaatselijke Verordening
- Bestuurlijke boete
- Alcoholwet
- Preventie- en handhavingsplan alcohol
- Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (wet Bibob) 2020 en lokaal Bibob beleid 2021
- Lokaal coffeeshopbeleid 2016
- Beleidsregel verblijfsontzeggingen 2020
- Beleidsregel sluiting drugspanden 2013
- Beleidsregel Wet aanpak woonoverlast
- Beleidsregel gevaarlijke en bijtende honden
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
- Uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving openbare ruimte 2019-2025
- Tijdelijke wet maatregelen Covid-19.

Relatie met andere beleidsterreinen
Voor het terugdringen van alcohol- en drugsgebruik onder jongeren en het ontwikkelen van volksgezondheidbeleid bestaat een relatie met het programma Sociaal domein (programma 3) en programma Sport en bewegen (programma 7).

Per 1 januari 2019 is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) van kracht. Er is een nauwe relatie met programma 3 Sociaal domein om invulling te geven aan de crisismaatregel van de Wvggz.

De aanpak van ondermijning vraagt organisatie brede aandacht aan de hand van het integraal Ondermijningsbeeld Zuidwest Drenthe. Na het opzetten van het team in voorgaand jaar wordt dit jaar inzet gepleegd op het versterken van bestuurlijke weerbaarheid, het preventief inzetten op jeugd en arbeidsmigranten en de nadere aanpak van ondermijnende activiteiten. Er is daarmee een relatie met veel beleidsterreinen dus ook met andere programma's.

4.2.2 Wat willen we bereiken?

Algemene doelstelling:
Een woon-, werk- en leefomgeving waar iedereen in Meppel zich veilig voelt.

4.2.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Doelen en activiteiten
Wat willen we bereiken? Het veiligheidsgevoel bij de burger tenminste handhaven op het huidige niveau. De bewustwording bij de burger vergroten zodat zij zelf een bijdrage kunnen leveren aan hun (gevoel van) veiligheid. Door consequente inzet van de bestuurlijke instrumenten, in samenwerking met onze partners, de speelruimte van ondermijnende criminaliteit verkleinen. We zijn bestuurlijk weerbaar en ondersteunen en stimuleren maatschappelijke weerbaarheid. Gezamenlijk werpen we barrières op tegen de criminele industrie.

Doelen en activiteiten

Wat gaan we daarvoor doen?
- Naar aanleiding van het nieuwe Integraal Veiligheidsplan (IVP) het activiteitenprogramma opstellen om uitvoering te geven aan de doelstellingen in het IVP.
- Inzetten op het vergroten van de lokale cyberweerbaarheid om beter te kunnen anticiperen op cybercriminaliteit jegens overheid en burgers.
- Om informatie veilig te kunnen delen is een privacy protocol opgesteld. Door deze informatiedeling bestaat er behoefte aan een softwaresysteem waarbij (vertrouwelijke en persoons gerelateerde) informatie veilig verwerkt kan worden. Ook is er behoefte aan een systeem dat het uitvoeren van analyses ondersteunt, het maken van (fenomeen)beelden op basis waarvan strategische beleidskeuzes gemaakt kunnen worden en voor het maken van management rapportages.
- In 2023 gaan we, in samenwerking met het Sociaal domein, inzet plegen op het verhogen van de weerbaarheid van jongeren met de leerlijn 'weerbare jeugd'. Dit bestaat uit:
  - Voorlichting Halt 'De kosten van snel geld verdienen': jongeren leren wat er schuilgaat achter ondermijnende criminaliteit.
  - Escaperoom 'Foute Centen': jongeren behoeden voor een criminele carrière.
  - #Alertprogramma: voor jongeren, ouders en docenten. Via het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC).
  - De film ZICHT: de beleefwereld van jongeren in de ondermijnende criminaliteit.
  - Ondermijningsgame: hoe herken je signalen van ondermijning.
- We plegen inzet op het versterken van de weerbaarheid van onze inwoners, en dan een specifieke doelgroep, de arbeidsmigranten. Dit doen we Zuidwest Drenthe breed samen met het RIEC door controles uit te oefenen en waar nodig hulpverlening in te schakelen.
- We organiseren bewustwordingssessies om zicht op aard, omvang en verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit te vergroten, op basis van lokale thematiek voor ambtenaren en bestuur. Er is behoefte aan informatie/voorbeelden hoe ieder van hen in zijn/haar eigen functie of rol ermee te maken kan krijgen. Door het bewustzijn kunnen we de bestuurlijke weerbaarheid versterken en ondermijnende effecten beter tegenhouden en daarmee maatschappelijke functie beter vervullen.
We geven naast bovenstaande zaken nadere invulling aan het tegengaan van ondermijning door training, bewustwording en het inzetten op casuïstiek.

Wat willen we bereiken? Rampenbestrijding vindt goed voorbereid en adequaat plaats.
Wat gaan we daarvoor doen? - Oefenen van het Regionaal Crisisplan Drenthe; - Interne crisisorganisatie actueel houden.

4.2.4 Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Begroting 2022	Begroting 2023
Winkeldiefstal	%	2021	0,0	1,0
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2021	3,8	2,5
Diefstal uit woning	per 1.000 inwoners	2021	0,0	0,7
Vernieling en beschadiging	per 1.000 inwoners	2021	5,6	5,1
Verwijzingen Halt	per 1.000 inwoners	2021	11,0	8,0
Jongeren met delict voor rechter	%	2020	1,0%	1,0%

4.2.5 Wat mag het kosten?

02 Openbare orde en veiligheid Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.842	2.895	3.036	3.096	3.174	3.215
Baten	-179	-86	-56	-56	-56	-56
Totaal saldo van baten en lasten	2.663	2.809	2.980	3.040	3.118	3.158
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**2.663**	**2.809**	**2.980**	**3.040**	**3.118**	**3.158**

Uitsplitsing raming naar producten						
33 Integrale openbare orde en veiligheid	828	957	1069	1069	1087	1069
34 Brandweerzorg	1782	1811	1845	1904	1965	2.023
35 Diverse bijzondere wetten	52	41	66	66	66	66
Totaal saldo van baten en lasten	**2.663**	**2.809**	**2.980**	**3.040**	**3.118**	**3.158**

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting

Begroting 2023 ten opzichte van 2022

De toename in de lasten van circa € 140.000 is een optelling van verschillende componenten. De mutatie betreft onder andere een verhoging van de bijdrage aan de Veiligheidsregio Drenthe (VRD), de toenemende kosten voor de uitvoering van bijzondere wetten (onder andere opvang zwerfdieren, lijkbezorging) en extra middelen van de aanpak van ondermijning.

De baten betreffen inkomsten van marktgelden, leges APV. In 2021 en 2022 zijn ook baten opgenomen volgend uit de compensatie voor de handhaving op corona toegangsbewijzen.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief

De ontwikkeling van de lasten in het meerjarenperspectief volgt voornamelijk uit de te verwachten bijdrage aan de VRD.

4.3 Programma 3: Sociaal domein

4.3.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Samenkracht en burgerparticipatie ♦ Eigen kracht en individuele ondersteuning ♦ Inkomensregelingen ♦ Begeleide participatie ♦ Arbeidsparticipatie ♦ Maatwerkvoorzieningen ♦ Maatwerkdienstverlening 18+ ♦ Maatwerkdienstverlening 18- ♦ Geëscaleerde zorg 18+ ♦ Geëscaleerde zorg 18- ♦ Volksgezondheid	10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	Bos Van Ulzen De Vries

Het programma Sociaal domein richt zich op alle taken die voorheen in de programma's 3 en 5 opgenomen waren. Bovenstaande onderdelen vormen nu het programma 3 Sociaal domein.

De beleidskaders waarop het programmaonderdeel Sociaal domein is gebaseerd
- Visie en kaderstelling Sociaal domein en doelen Sociaal domein (2014)
- De toegang tot een domein (2014)
- Re-integratiebeleid (2017)
- Notitie Sociaal domein – van transitie door in transformatie (2017)
- Beleidsnotitie GGD 'Samen werken aan gezondheid' (2017)
- Visiedocument wijk en dorpsgericht werken (2018)
- Een werkende keten (2019)
- Verordening Sociaal domein Meppel (2022)
- Rekenkameronderzoek subsidies
- Normenkader Wmo (2021)

<u>Algemene doelstellingen:</u>
De uitgaven voor het Sociaal domein stijgen door. Behalve de kosten voor jeugdzorg stijgen ook de Wmo-kosten. De groei van de kosten die samenhangen met de Participatiewet lijkt te stabiliseren. Dat blijkt uit het onderzoek dat BDO jaarlijks uitvoert in opdracht van de VNG, Divosa en het Netwerk Directeuren Sociaal domein (NDSD). Voor vrijwel alle gemeenten in Nederland geldt: een einde aan die groei of zelfs een afname is niet in zicht, zeker in het licht van de huidige economische, maatschappelijke en demografische ontwikkelingen. Daarnaast vergroten verschillende inhoudelijke en systeemvraagstukken, zoals het abonnementstarief voor de Wmo, de manier van verwijzen in de jeugdhulp en vergroting van de complexiteit van de zorg als gevolg van bijvoorbeeld corona de druk op financiële grip en sturing.
Het rijk maakt geen aanstalten om op korte termijn iets aan de Wmo-problematiek te doen. Ook past het rijk niet structureel bij, hoewel afgelopen jaren de opbrengsten voor gemeenten iets gunstiger was als gevolg van incidentele middelen voor de jeugdzorg. Om die reden volgen wij de gesprekken van de VNG met het rijk over de gemeentefinanciën nauwgezet.

Verschillende instellingen melden dat zij door de stijgende kosten (bijv. door cao-aanpassingen, arbeidsmarkttoeslagen, prijsstijgingen gas en dergelijke) in problemen komen om hun taken uit te voeren. Om die reden zal een advies worden opgesteld voor de lange termijn om te kunnen borgen wat goed is voor Meppel en de instellingen.

In 2022 zijn wij gestart met een programmatische aanpak voor de doorontwikkeling van het Sociaal domein. De doelstelling van het programma is te komen tot een robuust (toegang tot het) Sociaal domein waarin wij een betrouwbare en flexibele partner zijn voor de inwoners en maatschappelijke partners en waarbij wij de bedoeling van het vraagstuk centraal stellen. Vanuit dit programma, genaamd 'Sociaal domein op Koers', werken wij ook in 2023 verder aan deze doelstelling. Het programma omvat twee onderdelen: basis op orde (zie paragraaf 4.3.2) en doorontwikkeling medewerkers. Onder 'basis op orde' vallen onder andere: het optimaliseren van de processen, waar mogelijk digitalisering teneinde de dienstverlening en toegang daartoe zo goed mogelijk neer te zetten. Het onderdeel 'doorontwikkeling medewerkers' omvat onder andere: het opzetten van een traineeprogramma, opgavegericht en projectmatig werken, talentontwikkeling en de vraag beantwoorden wat koers in de dagelijkse praktijk betekent voor onze medewerkers.

Bij de start van een nieuw college is het collegeprogramma 'Werk in Uitvoering' een belangrijke leidraad. Meppel is een sociale gemeente. De zorg voor elkaar, zeker voor mensen die het moeilijk hebben, staat hoog in het vaandel. Dat is belangrijk, vooral in deze tijd van toename van kansenongelijkheid en polarisatie. Onze uitdaging is allereerst om verschillen te verkleinen en mensen dichter bij elkaar te brengen. Juist op gemeentelijk niveau is de menselijke maat, sociale samenhang en het contact tussen overheid en inwoner te verbeteren.
De tweede uitdaging is de zorg voor mensen effectief te organiseren en uit te voeren. Aandacht moet worden gegeven aan afspraken met en samenwerking tussen zorgpartijen, versterken van vertrouwen in de professional en meer inzet op het voorkomen van problemen (door preventie en samenwerking in het voorliggend veld).

Wij willen dat zorg en ondersteuning beschikbaar is voor wie dat nodig heeft. Tegelijkertijd is betaalbaarheid van belang voor de structurele beschikbaarheid en de kwaliteit ervan. Deze berust op vijf pijlers, te weten:

1. Preventie.
2. Vroegsignalering.
3. Zorg nabij en maatwerk.
4. Vertrouwen in zorgprofessional en beperking van bureaucratie.
5. Inzet op vermindering van uithuisplaatsingen.

De overige aandachtspunten zijn:
- Bevorderen sociale samenhang.
- Flexibiliteit van mensen op de arbeidsmarkt.
- Ondersteuning mantelzorgers.
- Schuldenproblematiek.

Om de kwaliteit van onze dienstverlening te bevorderen, focussen we ons via het programma 'Sociaal domein op Koers' de komende twee jaren op onze interne processen waarbij we 'de bedoeling' als leidend principe hanteren. Hiermee geven we niet alleen invulling aan koers, maar bouwen we onze dienstverlening op vanuit de vraag vanuit onze kwetsbare inwoners, waarbij we wel kritisch blijven kijken naar een zo efficiënt mogelijke besteding van onze beperkte middelen.

Tenslotte moet nog worden opgemerkt dat het Sociaal domein maar deels invloed heeft op hoe ze die beperkte middelen uitgeeft. De grote tekorten de laatste jaren op Jeugd en Wmo kunnen maar ten dele worden weggewerkt door onze processen efficiënter in te richten. Een groot deel van de uitgaven vindt plaats buiten onze directe invloedssfeer.

<u>Landelijke wijzigingen in de cultuur en de wet- en regelgeving</u>
Het collegeprogramma sluit aan op het coalitieakkoord van het recent aangetreden kabinet Rutte IV, waarin is opgenomen dat wetten beoordeeld zullen worden op eenvoud, menselijke maat en uitvoerbaarheid en waar nodig verbeterd zullen worden. De stappen die het kabinet nu wil zetten binnen het Sociaal domein moeten daarbij passen binnen het financiële kader dat daarvoor beschikbaar is. Dit zijn onder andere de beschikbaar gestelde middelen voor het hervormen van de arbeidsmarkt, re-integratie en het aanpakken van armoede en schulden. In het eerste spoor gaat het dan onder meer om:
- Maatregelen die situaties van inkomensonzekerheid beperken en bijdragen aan bestaanszekerheid.
- Maatregelen die de participatie van burgers bevorderen.
- Maatregelen die de integraliteit van de dienstverlening verder versterken.
- Maatregelen voor het aanpassen van de (uitvoering) van de kostendelersnorm.

De komende periode wordt landelijk gebruikt om dit nader in wetgeving uit te werken. Implementatie wordt op z'n vroegst begin 2024 voorzien. Voor de kostendelersnorm probeert men al op 1 januari 2023 de wijziging door te voeren.

Het tweede spoor, dat gelijktijdig wordt opgepakt in 2022 met andere departementen, gemeenten, de sociale verzekeringsbank, de sociale werkbedrijven en andere betrokkenen, werkt de ingezette beweging verder uit. Dit zal een traject zijn van een aantal jaren. Focus ligt daarbij op de lijnen:
- Bestaanszekerheid,
- Perspectief/integraliteit en
- Handhaving.

Voor al deze lijnen geldt dat ze breder zijn dan de Participatiewet alleen. Bestaanszekerheid is gelegen in een combinatie van voorzieningen, waar de Participatiewet onderdeel van uitmaakt. Perspectief en integraliteit betreffen ook de samenhang met de Wmo en de Jeugdwet. En handhaving is ingebed in het bredere stelsel van sociale zekerheid.

4.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

We blijven strak monitoren wat de langere termijneffecten van corona gaan zijn en zetten hierbij volop in op werk en inkomen. Onze lokale ondernemers, klein en groot, zijn hierbij van groot belang. Waar wenselijk en mogelijk steunen wij hen in creatieve oplossingen op gebied van stages, scholing en creëren van werkgelegenheid.

Ook bij ons is de trend van langdurige en zwaardere jeugdhulp zichtbaar. Onze uitdaging voor 2023 is de verschuiving van individuele beschikkingen naar brede algemene voorzieningen verder vorm te geven. Dit vraagt om mankracht die dicht op de leefwereld zit en zo zorg en onderwijs beter op elkaar kan laten aansluiten. Waar nu jeugdhulp individueel aangeboden wordt, willen we naar bredere mogelijkheden binnen scholen. We realiseren ons dat hierbij mogelijk de kosten voor de baat uitgaan. Daarnaast hebben we nog niet inzichtelijk wat de gevolgen zullen zijn van de landelijke "Hervormingsagenda Jeugd" en de aanvullende rijksmaatregelen die moeten leiden tot een besparing op de uitgaven. We hebben daarvoor in deze begroting een voorzichtige stelpost opgenomen.

Alles lijkt erop te wijzen dat inzetten op laagdrempelige begeleiding (dus niet direct professionele langdurige zorg) zijn vruchten afwerpt. Het versterken van het wijk- en dorpsgericht werken is hierbij een belangrijke voorwaarde; daar sluiten we aan bij de leefwereld van onze inwoners en lukt het vaak om met onze partners en de wijkregisseurs een probleem al vroeg te signaleren en direct ondersteuning te bieden.

Het werken vanuit de leefwereld van onze inwoners en het denken van buiten naar binnen staat centraal bij de doorontwikkeling van onze medewerkers. Hierbij geldt zo buiten zo binnen. Wij werken via in company opleidingsaanbod aan de mindset en vaardigheden van onze eigen medewerkers om te werken vanuit de bedoeling. Hierbij staat de klant centraal en leveren we maatwerk en denken we vanuit kaders waarbinnen we maximaal creatief zijn en werken vanuit de geest van de wet.

In 2021 is hard gewerkt aan de herijking van de subsidies en is de interne organisatie voorbereid op de aankomende veranderingen. Eind 2022 wordt deze vernieuwde werkwijze geëvalueerd en voor 2023 bijgesteld waar nodig op basis van PDCA (Plan–Do–Check–Act).

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015
Ook komend jaar verwachten we een groei in aanvragen voor Wmo-maatwerkondersteuning en -voorziening. Hierin maken we een onderscheid tussen de echt kwetsbare inwoners die we willen helpen met complexe problematiek en inwoners met een enkelvoudig vraagstuk. Dit doen we door samen met de inwoner te kijken naar zijn of haar ondersteuningsbehoefte en zoeken samen naar (maatwerk) oplossingen zo lang als nodig is. Indien mogelijk gericht op het zelf weer kunnen doen of regelen. Onze insteek blijft om, daar waar mogelijk, de inwoner zelf de regie te laten houden en verantwoordelijkheid te nemen. De Wmo is immers een vangnet, we moeten voorkomen dat inwoners zorgafhankelijk worden gemaakt.

Doordat de vraag en de kosten toenemen moeten we alert blijven op zorgvragen die niet direct langdurige of professionele zorg nodig hebben. Met elkaar hierover het gesprek aangaan is lastig en noodzakelijk. Wat vinden we in Meppel "normaal" en wat niet? De juiste zorg op de juiste plek en betaald door de juiste partij blijft een belangrijke focuspunt.

Het managementinformatiesysteem Qlik Sense heeft ons vorig jaar geholpen om nog meer inzicht te krijgen in het gebruik van onze regelingen en inzet van onze gelden. Dit inzicht bouwen we verder uit doordat we meer trends in het zorggebruik inzichtelijk kunnen maken.

Intern is de digitale sociale kaart, die in 2021 live is gegaan, een middel dat we regelmatig gaan gebruiken, zodat we gemakkelijker dezelfde informatie tot onze beschikking hebben.

Jeugdhulp
We constateren dat er steeds meer een beroep wordt gedaan op de jeugdhulp en met name zorg voor complexere casussen. Er zijn verschillende factoren die deze ontwikkeling verklaren, waaronder een veranderende maatschappij. De jeugdhulp is sinds de transitie toegankelijker geworden. De ingekochte jeugdhulp sluit beter aan op de wensen van de inwoners en is uitgebreider dan voorheen. De inwoners zijn nu beter op de hoogte van de aangeboden zorg. Deze factoren in combinatie met de effecten van corona zullen de vraag naar hulp voor complexe en langdurige zorgtrajecten in de komende jaren nog meer versterken.

Ontwikkelagenda jeugdhulp
In december 2021 en januari 2022 hebben we een aanzet tot de ontwikkelagenda jeugdhulp aan de gemeenteraad gepresenteerd.

Deze bevat 4 elementen:

1. Basis op orde
   Het adequaat inrichten van onze processen, actualiseren van verordening en beleidsregels en inzicht in de trends en ontwikkelingen, onder andere met behulp van Qlik Sense.
2. Toevoegen lichte en kortdurende ondersteuning en behandeling aan de toegang.
   We onderzoeken de mogelijkheden om lichtere jeugdhulp meer als algemene voorziening in te richten in plaats van dat daar een indicatie op afgegeven moet worden.
3. Taakgericht contracteren van specialistische jeugdhulp
   We onderzoeken of we de inkoop van jeugdhulp beter kunnen organiseren. Nu hebben we te maken met een 'Open House' constructie van rond de 160 aanbieders. We zouden toe willen naar één á twee aanbieders die de inzet van de juiste jeugdhulp coördineren.
4. Taakgericht contracteren Sociaal domein breed inzetten
   Het Taakgericht contracteren breder inzetten dan alleen voor jeugdhulp lijkt zinvol. Ook voor het contracteren van de Wmo is het taakgericht contracteren in sommige gemeenten een inmiddels beproefde inkoopvariant.

Deze ontwikkelagenda willen we in 2023 verder uitrollen.

Doelen en activiteiten

Samenkracht en burgerparticipatie

Tot dit taakveld behoren algemene voorzieningen die gericht zijn op participatie:
- Ondersteuning burgerinitiatieven, vrijwilligers en mantelzorg;
- Sociaal cultureel werk, algemeen maatschappelijk werk (AMW) en wijkopbouw;
- Preventie;
- Buurt en clubhuizen;
- LGTBI-beleid;
- Toegankelijkheid van voorzieningen;
- Kinderopvang: toezicht op handhaving en kwaliteit van kinderopvang en peuterspeelzalen;
- Statushouders en hun inburgering.

Wat willen we bereiken?
Van oudsher is Meppel een levendige stad met vitale inwoners die oog hebben voor elkaar. Dit willen we als gemeente graag behouden en stimuleren. De samenwerking tussen formele en informele organisaties vinden wij belangrijk en wij pakken hierbij graag een ondersteunende rol.

Komend jaar investeren we in de nieuwe Wet Inburgering en ook onze algemene voorzieningen willen we op niveau houden en waar mogelijk uitbreiden.

Wat gaan we daarvoor doen?
Vrijwilligers en mantelzorg
- Via MeppelvoorElkaar worden inwoners die een vraag hebben gekoppeld aan inwoners die zich graag willen inzetten voor een ander. Op deze manier organiseren we een vitale samenleving met inwoners die oog hebben voor elkaar;
- We stimuleren en waarderen de inzet van vrijwilligers. We ondersteunen vrijwilligers daar waar nodig zodat vrijwilligers zelfstandig hun vrijwilligerswerk kunnen voortzetten;
- In 2022 is de aanvraag voor mantelzorgwaardering anders ingericht zodat we meer in contact komen met mantelzorgers die langdurig voor een naaste zorgen. Hiermee willen we de mantelzorgwaardering beter laten aansluiten bij de behoefte van mantelzorgers in 2023;
- In 2022 is met de bijdrage van VWS ('Verbeter de toegang tot mantelzorgregelingen in uw gemeente') een impuls gegeven aan het beter bereikbaar maken van relevante informatie voor mantelzorgers op één digitale plek. In 2023 blijven we monitoren of dit ook gelukt is en passen aan indien nodig;
- In 2022 is er met dezelfde bijdrage van VWS een onderzoek gestart naar de behoefte aan ondersteuning van mantelzorgers in gemeente Meppel. De aanbevelingen uit dit rapport worden uitgevoerd in 2023. Hierin werken we samen met consulenten Wmo, professionals van Welzijn MensenWerk, onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO), Adviesraad Sociaal domein en het Contact Punt Mantelzorg. Specifieke aandacht is er voor overbelaste mantelzorgers en mantelzorgers van zorgvragers met dementie.

Preventie
- We zetten in op algemene en specifieke voorlichting en advies en vroegsignalering van mogelijke hulpvragen. We versterken dat wat er al goed gaat en ondersteunen inwoners bij hun hulpvragen door deze zo snel mogelijk op te pakken. We kijken zoveel mogelijk naar collectieve oplossingen.

Doelen en activiteiten

Wijk en dorpsgericht werken

- We gaan het wijk- en dorpsgericht werken met volle energie verdere invulling geven. Dit doen wij samen met inwoners en ketenpartners zoals welzijn, woningcorporatie en politie in de wijken. Hierbij staat leefbaarheid centraal. Komend jaar gaan wij experimenteren binnen verschillende wijken en in gesprek met inwoners, organisaties en partners. Zo krijgen wij in beeld waar we de komende jaren energie op moeten inzetten en waar we de leefbaarheid van de wijken kunnen verhogen. Dit vertalen wij in wijkagenda's en nemen we mee bij de wijkaanpak Oosterboer. Deze agenda's en wijkaanpak worden samen met de samenleving en partners opgepakt. Daarnaast zetten we in op het versterken van de wijkteams door de training 'de nieuwe route'. Deze training is erop gericht om inzet te blijven plegen op het bespreekbaar maken van tegenstellingen en onbegrip. Daarnaast kunnen we door deze training beter de samenleving laten participeren binnen de ontwikkelingen in de wijk, waardoor we gedragen plannen creëren. Dit doen wij, in samenspel met het programma toegang, door de inzet van POK-middelen (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen) om de kloof tussen overheid en inwoners te verkleinen.

Inburgering

Sinds 2022 is de nieuwe wet Inburgering van kracht, waardoor gemeenten meer verantwoordelijkheid hebben gekregen voor het op een goede manier in de maatschappij kunnen landen van onze inburgeraars. In onze aanpak neemt de 'Startklas' een prominente positie in.

- Iedere inburgeraar neemt deel aan de startklas op het LeerWerkCentrum. Hierin is aandacht voor alle aspecten die bij het leven en werken in Nederland een rol spelen;
- Tijdens het leren van de taal doet men activiteiten bij de MensA, vrijwilligerswerk, een stage, of doet men werkervaring op met ondersteunende coaching;
- Iedere 'nieuwe' inburgeraar wordt het eerste halfjaar financieel ontzorgd. Voor het overdragen van de financiën aan de inburgeraar moet de toetsing 'financiële zelfredzaamheid' voldoende zijn;
- Onderdelen uit het inburgeringstraject voor de nieuwe wet worden deels ook beschikbaar gesteld voor inburgeraars die onder de oude wet vallen. Standaard is voor iedereen de training geldzaken.

Eigen kracht en individuele ondersteuning

Tot dit taakveld behoren:

- Voorlichting en advies;
- Onafhankelijke cliënt-ondersteuning (OCO);
- Toegang tot voorzieningen in de eerste en tweede lijn.

Wat willen we bereiken?

Binnen de gemeente Meppel willen we dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Meestal lukt dit op eigen kracht of met hulp van een netwerk. Daar waar iets extra's nodig is, ondersteunen wij. Daarnaast willen wij dat bij alle inwoners bekend is dat zij recht hebben op onafhankelijke cliënt-ondersteuning en dat ze hierbij keuzevrijheid ervaren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Voor mensen met dementie en hun naasten werken we aan een dementievriendelijke samenleving opdat mensen met dementie langer mee kunnen doen aan de Meppeler samenleving. Het gaat hier aan de ene kant om het versterken van de samenwerking tussen verschillende professionals op casusniveau, het organiseren van een zinvolle dag invulling binnen algemene voorzieningen en actieve deelname aan sport en cultuur. Aan de andere kant meer aandacht hebben voor specifieke doelgroepen en het ontwikkelen van een aanpak hierop;
- In 2022 is het Odensehuis gestart. Een algemene voorziening voor mensen met beginnende dementie en niet aangeboren hersenletsel en hun naasten. In het Odensehuis kunnen ze terecht voor informatie en advies, ontmoeting, lotgenotencontact, activering en respijt. In 2023 moet gekeken worden hoe deze voorziening doorontwikkeld kan worden tot een algemene Wmo-voorziening;
- In 2022 is gestart met het ontwikkelen van een dorpsagenda 'Hoe inclusief worden mensen ouder in Nijeveen en welke voorzieningen horen daarbij?' De huidige pilot van de Wmo-consulent in Nijeveen wordt hierbij betrokken, evenals de doorontwikkeling van de buurtkamer tot een gecombineerde algemene voorziening en geïndiceerde dagbesteding. Op basis van deze agenda wordt in 2023 het proces ingericht om de samenwerking met Nijeveen te verbeteren en de gemeentelijke opgaves te koppelen aan de dorpsagenda. Dit proces wordt aangegaan met de professionele en vrijwillige ketenpartners in Nijeveen;
- Wij blijven inzetten op onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO) en maken hier gebruik van het netwerk. Hierbij kijken we kritisch naar waar we zelf verantwoordelijk voor zijn en waar de OCO zijn/haar rol kan vervullen. Dit zullen we in 2023 ook evalueren. Daarnaast sturen we op een goede samenwerking tussen cliënt-ondersteuner en de Wmo;

Doelen en activiteiten

Inkomensregelingen

Tot dit taakveld behoren alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen:
- Inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet;
- Medische en andere adviezen in verband met de bijstandsverlening;
- Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IAOW);
- Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IAOZ);
- Kosten van levensonderhoud uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen en startende ondernemers (Bbz 2004);
- Sociale-zekerheidsregelingen van het rijk, bijvoorbeeld eenmalige uitkeringen voor minima;
- Gemeentelijk armoedebeleid.

Wat willen we bereiken?
Meedoen in onze samenleving zien we als groot goed. We nemen zelfredzaamheid als norm en stimuleren inwoners om zelf de regie te nemen over hun leven en werk en op deze manier in hun eigen inkomen te voorzien. Als het (tijdelijk) niet lukt dan bieden we vanzelfsprekend passende inkomensondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen?
We gaan door op de ingeslagen weg; het bestrijden van armoede en het versterken van zelfredzaamheid. Voor mensen die in armoede leven is gezondheid en veerkracht niet vanzelfsprekend. We hebben oog voor de effecten die structurele geldzorgen met zich mee brengen en we helpen inwoners om stap voor stap eigen doelen te stellen en te behalen.

Geïnspireerd door de mooie resultaten vanuit “Kindsupport” blijven we in 2023 hiermee doorgaan en kijken we waar mogelijk zaken toegevoegd kunnen worden om de doelgroep nog beter te bedienen. Op deze manier kunnen kinderen die in armoede opgroeien spullen krijgen zodat zij thuis, op school en buiten mee kunnen doen.

Het taboe op armoede blijft onze aandacht houden. De inzet van ervaringsdeskundige helpt ons hierbij. Dit blijkt mede uit de aangenomen motie om ervaringsdeskundigheid in het Sociaal domein uit te breiden. Ook versterken we de samenwerking tussen de diverse partners om de communicatie rondom geld en armoede te verbeteren bijvoorbeeld middels het Armoedepact.

Rondom energiearmoede werken we integraal samen met duurzaamheid om de daarvoor bestemde middelen in te zetten bijvoorbeeld door het gebruik van energiecoaches, uitdelen van energieboxen en de energietoeslag.

Begeleide participatie

Tot dit taakvelden behoren:
- Beschut werken;
- Bestaande werkverbanden sociale werkvoorziening, begeleid werken en dienstbetrekkingen.

Wat willen we bereiken?
Wij vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen en een rol heeft in onze Meppeler samenleving. Het zo regulier mogelijk werken is hier een belangrijk onderdeel van. Extra ondersteuning bieden we om dit voor onze (jong) volwassenen te blijven organiseren.
- Iedereen zo lang mogelijk werkfit te houden en/of te krijgen.

Wat gaan we daarvoor doen?
Beschut werken: we vervullen met ingang van 2022 155 uur meer, dan de opgelegde taakstelling van 620 uur van het rijk. We blijven monitoren of dit voldoende is. Anders kijken we opnieuw naar extra uren via een andere financieringsbron. Er is een gewijzigde landelijke financiering aangekondigd vooralsnog zonder tijdspad.

Bestaande werkverbanden sociale werkvoorziening, begeleid werken en dienstbetrekkingen:
Reestmond heeft in 2023 ongeveer 200 fte Meppelers in loondienst of begeleid werken.
Om deze groep zo lang mogelijk werkfit te houden, zal het aanbod van opleidingen, coaching en begeleiding worden geïntensiveerd.

Arbeidsparticipatie

Tot dit taakveld behoren alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen:
- Participatie-instrumenten, zoals Erkenning van Verworven Competenties (EVC), ondersteuning bij het starten van een eigen bedrijf of tijdelijke loonkostensubsidie;
- Stimuleringsmaatregelen, waaronder inkomensvrijlating, stimuleringspremies, vrijlating van de onkostenvergoeding voor vrijwilligerswerk, onkostenvergoedingen en de No-riskpolis
- Algemene voorzieningen, zoals de jobcoach;
- Begeleiding Werkvoorzieningen zoals werkplekaanpassing, vervoersvoorzieningen, doventolk, brailleregels of een aangepaste rolstoel;
- Hulp bij individuele loonwaardebepaling;
- Voorzieningen ter voorbereiding van een zelfstandig bestaan als startend ondernemer en ter begeleiding van startende ondernemers uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz).

We dragen bij aan flexibiliteit van mensen op de arbeidsmarkt, door het stimuleren van om-, op- en bijscholing. Het Ontwikkelfonds van Regio Zwolle, waaraan ook gemeente Meppel bijdraagt, is hiertoe een geschikt middel. Dit is nodig vanwege de veranderingen die plaatsvinden op de arbeidsmarkt en de disbalans tussen vraag en aanbod. Ons motto in dit verband luidt: een leven lang ontwikkelen.

Wat willen we bereiken?
Uiteindelijk willen we dat de arbeidsmarktkansen voor onze inwoners met een beperking vergroot worden. Dit vraagt inzet en creativiteit van (toekomstige) werkgevers en natuurlijk ook van de inwoners zelf.

Onze taak is om met behulp van de algemene en individuele mogelijkheden mensen met een beperking voor langere tijd aan het werk te krijgen met aantrekkelijke en reële voorwaarden.

Wat gaan we daarvoor doen?
In arbeidsmarktregio Zwolle geven we beleidsmatig én op uitvoeringsniveau invulling aan uniforme processen om werkgevers en werkzoekende zo goed mogelijk te bedienen. In 2023 stellen we uniforme afspraken op over job coaching bij alle deelnemende gemeenten.

Vanuit het werkgeversservicepunt ondersteunen we werkgevers om anders te kijken naar de invulling van hun vacatures en/of het opvangen van de te verwachte groei in de sector. Bijvoorbeeld door anders te werven of te scholen en daarmee ook meer mensen uit het onbenut arbeidspotentieel een kans te geven. Er wordt nu geëxperimenteerd met verschillende varianten. Voor 2023 maken we keuzes uit die varianten, die de gemeenten, het UWV en andere partners vastleggen voor een jaar in het uitvoeringsplan structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI).

Maatwerkvoorziening Wmo

Tot dit taakveld behoren algemene voorzieningen die gericht zijn op:
- Woningaanpassingen;
- Hulpmiddelen;
- Overige voorzieningen voor mensen met een beperking;

Wat willen we bereiken?
De Wmo is een vangnet voor diegene die het (tijdelijk) niet zelf kan regelen. Onze insteek is dat we samen met de aanvrager en eventueel een (zorg)professional op zoek gaan naar wat nodig is om zo zelfstandig mogelijk te leven. Zelfredzaamheid nemen we als norm.

Natuurlijk zijn er ook situaties denkbaar waar we helpen in de doorstroom naar de Wet langdurige zorg (Wlz) of vooral inzetten op structurele ondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen?
Wij gaan ons meer richten op inzet van actieve hulpmiddelen. Rust roest, dus bewegen waar het kan, mag of zelfs moet. Er zal meer samengewerkt worden met fysio- en ergotherapeuten om te kijken wat nog wel de mogelijkheden zijn. Een driewielfiets heeft de voorkeur op een scootmobiel. Een tweede trapleuning met easy-steps (tussentreden) heeft de voorkeur op een traplift.
De Wmo-consulent mag gemotiveerd bepalen of de inwoner tijdelijk onder bepaalde voorwaarden ontzien wordt van het abonnementstarief. Hiermee wordt een aanvraag voor bijzondere bijstand voorkomen.

Maatwerkdienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoren diensten die individueel ter beschikking worden gesteld aan volwassenen:
- Individuele begeleiding;
- Dagbesteding;
- Huishoudelijke verzorging;
- Respijtzorg, speciaal voor mantelzorgers;
- Vervoer;
- Schuldhulpverlening.

Wat willen we bereiken?
Meedoen vinden we belangrijk. Hoe groot of klein je rol in onze samenleving ook is, het geeft voldoening en heeft waarde. Soms is hiervoor extra hulp nodig vanuit de directe omgeving of van de gemeente.

In het Hoofdlijnenakkoord Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) is afgesproken dat gemeenten investeren in de sluitende keten GGZ. In Meppel doen wij dit vooral door aan te sluiten bij de leefwereld van onze inwoners.

Als het gaat om schuldhulpverlening richten wij ons op preventie, vroeg signalering en het voorkomen van terugval.

In het geval van problematische schuldensituaties voert de Gemeentelijke Kredietbank (GKB) voor ons de tweedelijns schuldhulpverlening uit. Dit doen we in een gemeenschappelijke regeling met Assen en Hoogeveen.

Wat gaan we daarvoor doen?
Bij huishoudelijke verzorging richten wij ons ook meer op actieve inzet van de inwoner. Ook hierbij rust roest, dus bewegen waar het kan, mag of zelfs moet. Zelfredzaamheid is hierbij ook de norm, dus gewenning van ondersteuning voorkomen door kortdurende inzet en duidelijk doelen te stellen om te werken richting zelfredzaamheid.
Voorzieningen als vaatwasser, robotstofzuiger, plaatsen van wasmachine en droger op sokkel etc. zijn voorliggend op inzet van tijd voor huishoudelijke verzorging.

Wij bieden eerste – en tweedelijns schuldhulpverlening aan voor zowel particuliere inwoners als ondernemers. Onze consulenten geldzorgen indiceren vanuit de eerste lijn schuldhulpverlening, daarbij hebben en houden zij regie op schuldhulpverlening. Hierin wordt nauw samengewerkt met diverse ketenpartners vanuit het netwerkoverleg schuldhulpverlening. De lokale, landelijke of regionale projecten waar wij succesvol aan meedoen blijven ook in 2023 op onze agenda staan. Denk aan; het lokale geldloket, geldfit, vrouwensupport of vroegsignalering.

Maatwerkdienstverlening 18-

Tot dit taakveld behoren alle vormen van jeugdhulp die door de gemeente Meppel als individuele voorziening worden toegekend:
- Begeleiding 18-, jeugd- en opvoedhulp;
- Jeugd-GGZ;
- Jeugdhulp aan verstandelijk beperkten;
- Persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf voor de doelgroep 18-.

Wat willen we bereiken?
We willen alle kinderen in onze gemeente de kans geven zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. Hiervoor is een goede afstemming tussen leven, onderwijs, zorg en opvang noodzakelijk.

Wat gaan we daarvoor doen?
We blijven preventieve interventies inzetten op de plaatsen waar jeugdigen en gezinnen te vinden zijn en het netwerk van gezinnen versterken. Primair maken we gebruik van de vrije toegankelijke lokale expertise.
Aan het bestaande preventieve aanbod wordt in 2023 na een proeftuin van 2 jaar ‘Buurtgezinnen’ als geborgde preventieve interventie toegevoegd. Buurtgezinnen koppelt (steun)gezinnen aan (vraag)gezinnen die het zwaar hebben en wel wat steun kunnen gebruiken bij de opvoeding van de kinderen.
Verder blijven we investeren op het verbinden van onderwijs en zorg (Meppeler Akkoord Onderwijs en Zorg voor de Jeugd). In samenspraak met onderwijs worden integrale activiteiten ontwikkeld zodat binnen het onderwijs ook jeugdhulp geboden kan worden.

Na het schooljaar 2022-2023 stopt de extra inzet van het jongerenwerk en het schoolmaatschappelijk werk via het Nationaal Programma Onderwijs. Samen met het onderwijs en andere ketenpartners wordt bepaald of de reguliere inzet vanuit bestaande middelen anders ingezet moet worden naar aanleiding van de geboekte resultaten via de Nationaal Programma Onderwijs.

Bij complexere jeugdcasussen wordt ondersteuning gevraagd van gespecialiseerde zorgaanbieders. Vanuit Meppel nemen we in de vorm van projectleiderschap deel aan de Drenthe brede projecten Hoog Specialistisch Wonen (HSW) en Reizend Specialistisch Team (RST). Deze projecten voeren we uit samen met de 5 grote zorgaanbieders: Accare, Ambiq, Cosis, Elker en Yorneo. Het RST kan worden ingezet binnen bestaande woonvormen (waaronder bijvoorbeeld pleegzorg en gezinshuis) waarmee wordt voorkomen dat de jongere naar een ander woonvorm moet omdat de huidige woonvorm niet de juiste expertise in huis heeft. Daar waar er toch nog meer expertise nodig is dan er met het RST kan worden geboden is er doorverwijzing naar een HSW mogelijk. Deze HSW's bestaan uit locaties waar maximaal 4 jongeren tegelijk verblijven en waar het ook vanuit de insteek is dat er zo thuis mogelijk gewoond wordt. De jongeren gaan ook vanuit een HSW (gewoon) naar school.

Geëscaleerde zorg 18+

Tot dit taakveld behoren alle opvang en Beschermd wonen voorzieningen:
- Vrouwenopvang, de aanpak huiselijk geweld en veilig thuis;
- Beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen;
- De inloopfunctie GGZ;
- Maatschappelijke opvang voor mensen met een meervoudige problematiek waaronder verslaving;
- Wmo maatwerkdienstverlening en - maatwerkvoorzieningen bij opvang;
- Aanpak Geweld Hoort Nergens Thuis (GHNT).

Wat willen we bereiken?
Binnen onze gemeente willen we iedereen de kans geven de regie over zijn of haar leven te nemen. Bij de meeste mensen gaat dit vanzelf en sommige mensen zijn even de regie helemaal kwijt.
Wij begeleiden bijvoorbeeld inwoners die gedetineerd zijn geweest om weer succesvol terug te keren in de samenleving. De individuele zorg én de openbare veiligheid moeten beide gewaarborgd worden.

Wat gaan we daarvoor doen?
Huiselijk geweld en kindermishandeling
We hebben de regiovisie "Geweld Hoort Nergens Thuis" en het 'Drents kwaliteitskader' verwerkt in een lokaal plan van aanpak en geven hier uitvoering aan waarin onder andere vroegsignalering en de meldcode belangrijke thema's zijn.
Veilig Thuis Drenthe (VTD) is gepositioneerd als additionele taak bij de GGD. Samen met de Drentse gemeenten wordt gekeken of deze positionering moet worden gehandhaafd. VTD maakt in lijn van de regiovisie 'de volgende stap' een transformatie door. De transformatie is erop gericht dat hulp lokaal laagdrempelig wordt aangeboden, waarbij VTD een spilfunctie vervult door uitvoering van zijn wettelijke taak en expertise en kennis toevoegt aan het lokale veld. Daarom zal samen met VTD en de ketenpartners onderzocht worden hoe het lokale veld optimaal ingezet kan worden.

Geëscaleerde zorg 18-

Tot dit taakveld behoren maatregelen die gericht zijn op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugd:
- Kinderbeschermingsmaatregelen en de aanpak kindermishandeling;
- Jeugdreclassering;
- Opvang (18-);
- Vrouwenopvang/huiselijk geweld (inclusief Veilig Thuis) (18-);
- Beschermd wonen (18-);
- Programma's rond verslaving (18-);
- Individuele maatwerkdienstverlening voor jeugdigen 18- in opvangvoorziening.

Wat willen we bereiken?
Jongeren met opgroeiproblemen kunnen zich ontwikkelen in een veilige omgeving zodat ze uiteindelijk volwaardig deelnemen aan onze samenleving. Met waar nodig toegankelijke en beschikbare (specialistische) ondersteuning. Landelijk wordt gewerkt aan de oprichting van regionale expertisecentra. Gebleken is dat een kleine groep jeugdigen door hun specifieke problematiek zeer moeilijk plaatsbaar is (zorg met verblijf). De expertisecentra zijn bedoeld als kenniscentra die kunnen helpen met bemiddeling en plaatsing. Meppel is ingedeeld in regio Noord, gevormd door Groningen, Friesland en Drenthe. Er worden structurele middelen voor de expertisecentra door het rijk beschikbaar gesteld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met andere gemeenten in Drenthe geven we vorm en inhoud aan het rapport 'Vervolgtoezicht kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd' van de inspecties Gezondheidszorg & Jeugd (IG&J) en Veiligheid & Justitie (IV&J).
Veel gaat volgens de inspecties al goed in Drenthe, Friesland en Groningen, inclusief de wachtlijstproblematiek, die voldoende onder controle is. Verder geven zij aan dat ze een constructieve samenwerking zien tussen jeugdbescherming Noord en de gemeenten.
Adviezen uit het rapport waar we in 2023 intensiever mee aan de slag gaan, als gemeente Meppel en in samenwerking met andere partijen:
- De 'doorbraakaanpak', daar waar kinderen nu te lang moeten wachten op passende hulp;
- Meewerken aan een snellere plaatsing in een instelling, bijvoorbeeld door administratieve verwerking na plaatsing realiseren;
- Sturing geven aan laagdrempelig overleg waarbij inhoudelijke afstemming belangrijker is dan het beoordelingsproces.

De doorontwikkeling van hoog-specialistische jeugdhulp staat provinciaal nog als belangrijk punt op de agenda. Ook is er komend jaar regionaal meer aandacht voor een toereikend hulpaanbod bij complexe scheidingen en 'bemoeizorg' voor kinderen en jeugd zonder psychiatrische problematiek.

Volksgezondheid

Tot dit taakveld behoren maatregelen ter bescherming van de algehele volksgezondheid, zoals:
- Monitoren van de gezondheidssituatie;
- Uitvoeren van preventieprogramma's (het vroegtijdig signaleren van specifieke stoornissen en gezondheid -bedreigende factoren);
- Bestrijden van infectieziekten en aanbieden van vaccinaties volgens het rijksvaccinatieprogramma;
- Geven van prenatale voorlichting;
- Bevorderen van medisch milieukundige zorg;
- Bevorderen van technische hygiënische zorg;
- Bevorderen van psychosociale hulp bij rampen.

Wat willen we bereiken?
Dat onze inwoners gezond en veilig opgroeien en leven en dat zij weten hoe en waar zij met een hulpvraag terecht kunnen. Wij willen het gebruik van verslavende middelen (onder andere drugs, alcohol, tabak en kansspelen) zoveel mogelijk ontmoedigen en terugdringen. De monitoring van nul tot achttienjarige is hierbij een belangrijk thema evenals 'de rookvrije generatie'.

Een integrale aanpak binnen volksgezondheid is essentieel. Armoede, taalonderwijs en jeugd zijn nauw aan elkaar verwant bij het vinden naar oplossingsrichtingen. De GGD heeft hierin een adviserende rol en voert een groot deel van ons gezondheidsbeleid uit.

Wat gaan we daarvoor doen?
Preventie
We blijven ons ook in 2023 inzetten door middel van het uitvoeren van het 'Lokaal preventie akkoord', preventief op leefstijlkwesties: overgewicht, alcohol, roken, middelengebruik. Daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan op bestaande en nieuwe initiatieven en zetten ons in op een dynamische sociale kaart door (zorg) partijen op thema's bij elkaar te brengen en aan elkaar te verbinden. Met de GGD als partner worden wij ondersteund in het prioriteren van het gezondheidsbeleid, met betrekking tot gezondheidswinst voor de inwoner van Meppel.

Kansrijke start
Kansrijke Start was een tijdelijk programma vanuit het rijk.
Het nieuwe kabinet heeft in 2022 besloten het om te zetten naar een structurele financiering via een Specifieke Uitkering (SPUK) voor gemeenten. Welke specifieke eisen aan de SPUK worden opgelegd wordt duidelijk in 2023. Wij zetten de samenwerkingen op casus- en op ketenniveau met professionals uit de geboortezorg, jeugdgezondheidszorg, logopedie, kinderpraktijken en kinderopvang daarom onverminderd voort en zorgen dat de specifieke eisen van de SPUK ingebed zijn.

Gezonde leefomgeving
Wij geven het thema gezonde leefomgeving een plek binnen de omgevingsvisie. Het thema "gezonde leefomgeving" is binnen de omgevingswet dé rode draad waarin de leefomgeving uitnodigt tot gezond gedrag zoals sociale ontmoetingspunten, wandelen, fietsen, hardlopen, bootcamp, watersport, skeeleren, enzovoorts. Bij elke (nieuwe) opgave in de stad of het buitengebied is rekening houden met de gezonde leefomgeving een basisvoorwaarde. We verwachten de aanpak eind 2023 in te kunnen voeren.

4.3.3 Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Begroting 2022	Begroting 2023
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2021	900,8	906,4
Netto arbeidsparticipatie	%	2021	69,9%	71,1%
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inwoners	2021	395,6	354,2
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	333,8	333,8
% kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	5,0%	5,0%
% werkloze jongeren	%	2020	2,0%	2,0%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	13,5%	14,2%
Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	0,4%	0,4%
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	0,9%	1,0%
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	2021	790	780

4.3.4 Wat mag het kosten?

03 Sociale zekerheid en werkgelegenheid Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	53.005	55.727	53.828	53.633	52.989	53.119
Baten	- 14.349	- 12.747	- 12.566	- 12.226	- 12.066	- 11.986
Totaal saldo van baten en lasten	38.657	42.981	41.262	41.407	40.923	41.133
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**- 321**	**- 455**	**- 25**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**38.335**	**42.526**	**41.237**	**41.407**	**40.923**	**41.133**

Uitsplitsing raming naar producten						
10 Samenkracht en burgerparticipatie	3.419	3.506	3.857	3.852	3.852	3.852
11 Eigen kracht en individuele ondersteuning	544	854	1.177	1.379	1.229	1.229
12 Inkomensregelingen	1.833	4.560	808	1.022	1.159	1.295
13 Begeleide participatie	7.411	7.527	7.821	7.631	7.513	7.478
14 Arbeidsparticipatie	1.671	2.033	1.916	1.882	1.882	1.882
15 Maatwerkvoorzieningen	1.598	1.374	1.342	1.342	1.342	1.342
16 Maatwerkdienstverlening 18+	9.174	9.200	9.666	9.666	9.571	9.571
17 Maatwerkdienstverlening 18-	11.162	11.415	11.728	11.578	11.128	11.128
18 Geëscaleerde zorg 18+	- 616	- 250	- 15	115	275	355
19 Geëscaleerde zorg 18-	976	1.257	1.261	1.261	1.261	1.261
20 Volksgezondheid	1.484	1.505	1.700	1.678	1.710	1.740

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting

<u>Begroting 2023 ten opzichte van 2022</u>
Samenkracht en burgerparticipatie
Het beheer van De Plataan (door stichting Welzijn MensenWerk) is verplaatst van programma 6 naar programma 3. Daarnaast wordt het verschil veroorzaakt door de loonontwikkeling ter hoogte van € 200.000.

Eigen kracht en individuele ondersteuning
Vanuit het coalitieakkoord 'Werk in uitvoering' is in 2023 € 440.000 extra opgenomen voor het intensiveren van wijk- en dorpsgericht werken. De middelen voor verbetering dienstverlening (POK) zijn al vanaf 2022 toegevoegd. Dit geeft een verschil tussen de jaren. Het budget voor onafhankelijke cliëntondersteuning is vanaf 2023 met € 65.000 verhoogd, omdat er geen dekking meer is uit de bestemmingsreserve. In 2023 is € 80.000 beschikbaar voor het uitbreiden van preventief jongerenwerk.

Inkomensregelingen
De budgetten van de uitkeringen zijn naar beneden bijgesteld, omdat het aantal bijstandsuitkeringen lager is (peildatum 1 juli 2022). De rijksbijdrage die daar tegenover staat is naar boven bijgesteld op basis van de laatst bekende beschikking. In 2022 was incidenteel € 1,4 miljoen opgenomen voor de uitvoering en uitbetaling van de energietoeslag.

Begeleide participatie
De bijdrage voor de GR Reestmond is aangepast aan de meest recente begroting van het werkvoorzieningsschap. 2023 is ongeveer € 300.000 meer dan 2022.

Maatwerkdienstverlening 18+
De indexering van de Wmo tarieven begeleiding/dagbesteding geeft structureel een nadelige mutatie van € 125.000 in 2023 en verder. Verder zijn de kosten van jeugdhulp toegenomen (zie hieronder).

Maatwerkdienstverlening 18-
De kosten van jeugdhulp zijn toegenomen (zie hieronder).

Geëscaleerde zorg 18+
In de begroting 2023 is een verwacht overschot van de rijksinkomsten opgenomen voor Beschermd wonen van € 370.000 (afrekening via centrumgemeente Assen). In 2022 was nog € 600.000 opgenomen.

Volksgezondheid
De bijdrage aan de GR GGD is aangepast aan de meest recente begroting van de GGD. Dit geeft een aanpassing van € 130.000. Daarnaast is voor positieve gezondheid een budget van € 25.000 opgenomen.

Jeugdhulp (product 16 t/m 19)
De kosten vanuit de jeugdwet worden betaald uit verschillende producten. Vanaf 2023 zijn deze budgetten met € 900.000 extra verhoogd. Een deel is te verklaren door een verwacht structureel effect vanuit 2022, een ander deel door de indexatie van de tarieven. Deze verhoging is toegevoegd aan product 16 en 17.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief
Inkomensregelingen
Het aantal uitkeringen is lager dan voorgaande jaren. Meerjarig is rekening gehouden met een lichte groei van het aantal uitkeringen. Ook is rekening gehouden met een daling van de rijksbijdrage.

Begeleide participatie
In de meest recente begroting van de GR Reestmond is meerjarig een lichte daling van de gemeentelijke bijdrage opgenomen.

Geëscaleerde zorg 18+
De verwachting is dat het overschot Beschermd wonen steeds verder afneemt naar nul in 2026.

Maatwerkdienstverlening 18-
Aangekondigde rijksmaatregelen moeten vanaf 2024 zorgen voor een besparing op de uitgaven jeugdhulp. In afwachting van definitieve besluitvorming hierover is een stelpost opgenomen van € 100.000 in 2024 en € 550.000 vanaf 2025.

4.3.5 Investeringen

Overzicht geplande en nieuwe investeringen	Uitvoeringsplanning						
bedragen x € 1	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023
Programma 3 -Sociaal domein							
Wijkvereniging Boerhoorn: Vervangen CV-ketel en ventilatiesysteem	2026	2026	50.000		50.000	-	-
Duurzame vervanging CV Ketels Leerwerkcentrum	2023	2023	50.000		50.000	-	50.000
Totaal Programma 3 - Sociaal domein			**100.000**	**-**	**100.000**	**-**	**50.000**

De investeringen betreffen vastgoedaanpassingen volgend uit het onderhoudsplan. Uitgangspunt is duurzame vervanging waar mogelijk.

4.4 Programma 4: Onderwijs

4.4.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	• Onderwijs en algemeen lokale overheid	♦ 41	Bos

Dit programmaonderdeel omvat de taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is vanuit de onderwijswetten.

Beleidskader
- Integraal huisvestingsplan primair onderwijs (IHP) (2020-2025)
- Verordening voorziening huisvesting onderwijs (2012)
- Verordening voorschoolse voorzieningen (2013)
- Beleidsnotitie onderwijs-achterstanden-beleid (2017-2020)
- Verordening leerlingenvervoer
- Uitvoeringsprogramma gemeentelijk onderwijs-achterstandenbeleid (2019-2022).

Relaties met andere beleidsterreinen
- Sociaal domein
- Sport en bewegen
- Cultuur
- Openbare orde en veiligheid
- Zorg

4.4.2 Wat willen we bereiken?

Algemene doelstelling:
Zorgdragen voor een passend onderwijsaanbod voor alle inwoners in Meppel. De mogelijkheid bieden aan onze inwoners om binnen hun eigen mogelijkheden zich te ontwikkelen tot zelfredzame, sociale en verantwoordelijke burgers. Dit gaan we doen door kwalitatief goed onderwijs en een gevarieerd aanbod te organiseren.

4.4.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Doelen en activiteiten
Onderwijshuisvesting **Onderdeel:** Het basis-, voorgezet en hoger onderwijs en de combinatie van onderwijs en jeugdzorg. **Wat willen we bereiken?** Een passend en samenhangend huisvestingsaanbod.
Wat gaan we daarvoor doen? - Start bouw van de schoolvoorziening in Nieuwveense landen. - De nieuwbouw van de Reestoeverschool op de locatie van de Mackayschool is niet mogelijk qua oppervlakte. Voor de Reestoeverschool wordt naar een andere oplossing gezocht. - Het krediet voor de renovatie van Stadskwartier is verhoogd. - KBS De Plataan is gegroeid waardoor zij recht heeft op twee extra lokalen. Hiervoor is een investeringskrediet van € 450.000 in deze begroting opgenomen. - Samen met Dingstede onderzoeken wij verschillende scenario's om tot toekomstbestendige huisvesting te komen. De combinatie tussen de ontwikkeling van de leerlingaantallen, grotere duurzaamheid - en verstedelijkingsopgaves maken dit complex, wat vraagt om een zorgvuldige afweging.
Onderwijsaanbod; Regionale functie **Wat willen we bereiken?** De regionale functie van Meppel versterken. Om zo het aanbod aan onderwijs gevarieerd te kunnen houden.
Wat gaan we daar voor doen? De samenwerking met de Regiocampus en Noordelijk Innovatie lab Circulaire Economie (N.I.C.E.) is hierin van groot belang.
Zorg en onderwijs **Wat willen we bereiken?** Zorg vanuit het onderwijs en zorg vanuit de gemeente aan elkaar koppelen en zodoende versterken.

Doelen en activiteiten
Wat gaan we daarvoor doen? - De gemaakte afspraken in het "Meppeler akkoord" uitvoeren onder toezicht van de Lokale Educatieve Agenda (LEA), het instrument om lokaal onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven.
Voorschoolse voorzieningen **Wat willen we bereiken?** Een kwalitatief goed voorschoolse aanbod voor alle kinderen in Meppel.
Wat gaan we daarvoor doen? - In samenwerking met de voorschoolse voorzieningen een nieuw beleidsplan opstellen voor de planperiode 2023-2027.
Leerplicht **Wat willen bereiken?** Voorkomen dat kinderen geen onderwijs krijgen en dat ze de school voortijdig verlaten.
Wat gaan we daarvoor doen? - Mentoren en docenten informeren over hun taken over de aanpak van schoolverzuim; - Uitvoeren van trajecten van het regionale programma Voortijdig schoolverlaten (VSV) en jongeren in kwetsbare positie 2020-2024; - Samen met de vier gemeenten in Zuidwest-Drenthe voorbereiden van het nieuwe regionale programma 2024-2028.

4.4.4 Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Begroting 2022	Begroting 2023
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	%	2021	1,5%	2,1%
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	1,5	2,1
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	12	18

4.4.5 Wat mag het kosten?

04 Onderwijs Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	5.705	6.168	5.753	5.545	5.606	5.896
Baten	-910	-1530	-1099	-885	-885	-885
Totaal saldo van baten en lasten	4.794	4.639	4.654	4.660	4.721	5.011
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**4.794**	**4.639**	**4.654**	**4.660**	**4.721**	**5.011**

Uitsplitsing raming naar producten						
41Onderwijs	4.794	4.639	4.654	4.660	4.721	5.011
Totaal saldo van baten en lasten	**4.794**	**4.639**	**4.654**	**4.660**	**4.721**	**5.011**

(plus= nadeel, min = voordeel)

Toelichting

Begroting 2023 ten opzichte van 2022

Lasten

Voor 2022 is een budget van € 662.000 opgenomen voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs en voor 2023 is dit € 214.000. Daarnaast is er € 40.000 opgenomen voor de VSV coaches.

Baten

Wij ontvangen voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs een specifieke uitkering. Voor 2022 is dat € 662.000 en voor 2023 € 214.000.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief

Lasten

Vanaf 2024 is er geen budget meer voor het Nationaal Programma Onderwijs.

Baten

Vanaf 2024 is er geen specifieke uitkering meer voor het Nationaal Programma Onderwijs.

4.4.6 Investeringen

Overzicht geplande en nieuwe investeringen	Uitvoeringsplanning						
bedragen x € 1	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023
Programma 4 - Onderwijs						-	
Renovatie Stadskwartier	2023	2023	806.000	40.000	766.000	550.000	256.000
Onderwijsvoorziening NvL	2023	2025	5.362.000	-	5.362.000	5.362.000	-
Aanpassing KBS de Plataan	2023	2023	450.000	-	450.000	-	450.000
Duurzame aanpassing gebouw CSG Dingstede	2024	2025	2.395.000	420.000	1.975.000	2.395.000	-
Renovatie/nieuwbouw Reestoeverschool	2025	2026	1.500.000	-	1.500.000	-	-
Totaal Programma 4 - onderwijs			**10.513.000**	**460.000**	**10.053.000**	**8.307.000**	**706.000**

De totale investeringsopgave ten aanzien van onderwijshuisvesting bedraagt voor de komende jaren circa € 10,5 miljoen. Daarvan is € 5,3 miljoen voor de realisatie van de onderwijsvoorziening in Nieuwveense Landen. De impact van de prijsontwikkelingen zijn daarin onzeker. Na uitwerking van de plannen zal worden beoordeeld in hoeverre het beschikbare krediet toereikend is.

Als gevolg van prijsontwikkelingen valt de geraamde renovatie van het Stadskwartier € 256.000 hoger uit. Stichting Kindpunt levert een bijdrage van € 40.000 in de kosten.

De aanpassingen aan het gebouw van CSG Dingstede zijn gericht op de renovatie van het schoolgebouw. Het huisvestigingsdossier rondom CSG Dingstede is complex. Naast renovatie onderzoeken we met het schoolbestuur ook andere opties om te komen tot een toekomstbestendige huisvesting voor deze school.

Door groei van het aantal leerlingen bij KBS De Plataan ontstaat een aanvullende ruimtebehoefte. Op grond van de normbedragen van de VNG voor onderwijshuisvesting wordt een krediet aangevraagd van € 410.000. Een voorbereidingskrediet van € 40.000 wordt gevraagd om de uitbreiding te realiseren.

De renovatie/nieuwbouw van de Reestoeverschool is opgenomen in de meerjarenraming volgens het vastgestelde IHP.

4.5 Programma 5. Maatschappelijke Ondersteuning

Is vanaf de programmabegroting 2020 samengevoegd met programma 3 (Sociaal domein).

4.6 Programma 6: Kunst en cultuur, recreatie en toerisme

4.6.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Kunst en cultuur ♦ Erfgoed ♦ Recreatie en toerisme ♦ Schouwburg Ogterop	♦44 ♦44 ♦45 ♦48	Bos De Vries Van Ulzen Bos

Onder dit programma vallen voorzieningen op het gebied van kunst en cultuur, erfgoed en recreatie en toerisme.

Beleidskader
- Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (TROP) 2013-2018
- Cultuurnota 'Panta Rhei – cultuur is van de samenleving' (2016)
- Evenementenbeleid gemeente Meppel (2015)
- Cultuurhistorische inventarisaties en waardenstellingen
- Beleidsnota 'Meppeler Erfgoed NU' (2021).

Relaties met andere beleidsterreinen
Een sterk cultureel veld heeft een gunstig effect op de lokale economie. Zo heeft de gemeente Meppel een theater, is er erfgoed en zijn er recreatieve en toeristische voorzieningen die de aantrekkelijkheid van de stad vergroten.

De verschillende beleidsterreinen in dit programma hangen met elkaar samen en versterken elkaar. Er is een relatie met programma 8 dat zich richt op kwalitatieve stadsontwikkeling en beeldkwaliteit.

Informatie over schouwburg Ogterop leest u in paragraaf 6.9.

4.6.2 Wat willen we bereiken?

Algemene doelstelling:
Een cultureel en recreatief aantrekkelijke gemeente.

4.6.3 Wat gaan we hiervoor doen?

Doelen en activiteiten
Kunst en cultuur **Wat willen we bereiken?** Een actualisatie van het cultuurbeleid door onder andere het actualiseren van de cultuurnota. Daarnaast inzicht in de benutting van de culturele voorzieningen en hun functies en daar zoveel mogelijk te streven naar optimalisatie van de huisvesting van deze voorzieningen.
Wat gaan we daarvoor doen? - De cultuurnota en het cultuurbeleid actualiseren.
Erfgoed **Wat willen we bereiken?** Behoud van ons erfgoed en een beter besef ervan. De aanwezigheid van ons erfgoed uitdragen met aandacht voor 'het Verhaal van Meppel'. Voor de te ontwikkelen activiteiten is de beleidsnota 'Meppeler Erfgoed NU' leidend. Zo geven we verder invulling aan de actiepunten uit de uitvoeringsagenda.

Doelen en activiteiten
Wat gaan we daarvoor doen? - Vaststellen van de kerkenvisie; - Evalueren en actualiseren van de archeologische verwachting- en beleidskaart; - Voortzetten van het borgen van een zorgvuldige omgang met het erfgoed van stad en land en de cultuurhistorische kwaliteiten in het omgevingsplan, denk bijvoorbeeld aan o.a. bouwhistorische waarden van panden van vóór 1850 in de binnenstad; - Aanhaken bij de provincie als het gaat om het inventariseren van het erfgoed van de periode Post 65; Naast deze eenmalige acties zijn er onderwerpen die voortdurend aandacht vragen zoals het opstellen van cultuurhistorische waarde stellingen of gebiedsanalyses om ruimtelijk erfgoed een vanzelfsprekende plaats te kunnen geven in actuele opgaven.
Recreatie en toerisme **Wat willen we bereiken?** Meer (recreatief) bezoek en (meerdaags) verblijf in Meppel en meer kwaliteit van toeristische voorzieningen. Meer verbinding tussen stad en omgeving. Het stimuleren van doorontwikkeling van de sector Toerisme en Recreatie.
Wat gaan we daarvoor doen? - Met ondernemers en met steun van onder andere het Recreatieschap Zuidwest Drenthe en Marketing Drenthe werken aan toeristische arrangementen voor de regio; - Nieuwe samenwerking zoeken met Stichting Ondernemend Reestdal en Marketing Oost; - Verlenging van de ondersteuning van Leader Zuidwest Drenthe aan de Leader Actiegroep; - Versterken groen-blauwe structuur van het platteland, leefbaarheid, toerisme en recreatie (LEADER); - Lobby en input voor het provincie brede traject voor promotie en marketing van Drenthe en de regio Zuidwest Drenthe.
Wat willen we bereiken? Evenementen zijn belangrijk voor Meppel. Een verdergaande professionalisering vormt de basis voor het mee kunnen gaan in ontwikkelingen rond landelijke wet- en regelgeving.
Wat gaan we daarvoor doen? - Organiseren van de ondersteuning voor evenementen (inclusief inzet voor veiligheid). Dit doen we via Meppel Event Desk (MED). MED ondersteunt organisaties maar ook de gemeente hierbij. Ook vervult MED een brede (advies)rol richting gemeente op diverse onderwerpen. Tot en met 2024 is hiervoor budget beschikbaar; - Inzetten op grootse evenementen met een nationale en internationale uitstraling.
Wat willen we bereiken? We willen een duurzame circulaire gemeente zijn.
Wat gaan we daarvoor doen? Bij evenementen gaan we samen met partners inzetten op het reduceren van afval bij evenementen. Naast reductie zijn ook recycling en een schone gemeente belangrijke doelen.

4.6.4 Wat mag het kosten?

06 Kunst, cultuur, recreatie en toerisme Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	3.097	3.952	3.798	3.660	3.465	3.430
Baten	-369	-1025	-1024	-1024	-924	-894
Totaal saldo van baten en lasten	2.728	2.926	2.774	2.636	2.541	2.536
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**-30**	**-150**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**2.698**	**2.776**	**2.774**	**2.636**	**2.541**	**2.536**

Uitsplitsing raming naar producten						
44 Kunst en cultuur	1407	1577	1333	1277	1244	1262
45 Recreatie en toerisme	320	325	367	352	303	306
48 Schouwburg	1002	1024	1074	1007	994	968
Totaal saldo van baten en lasten	**2.728**	**2.926**	**2.774**	**2.636**	**2.541**	**2.536**

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting
Begroting 2023 ten opzichte van 2022
Lasten
Kunst en cultuur
De bijdrage aan bibliotheek wordt verhoogd ingaande 2023 met € 35.000. Daarnaast is er geen coronacompensatie budget beschikbaar meer van € 150.000 in 2023. Verder wordt de subsidie voor het beheer van De Plataan vanaf 2023 vanuit programma 3 bekostigd. Dat levert hier een daling van de lasten op.

Recreatie en Toerisme
Eenmalige subsidie in 2023 om de vrijetijdseconomie te versterken. Daarnaast is er nog een structurele verhoging voor de leefbaarheid in het landelijk gebied.

Schouwburg Ogterop
Het budget aan schouwburg Ogterop is met € 50.000 bijgesteld als gevolg van de stijging in prijzen voor gas en elektra.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief
Lasten
Vanaf 2025 betalen we € 100.000 minder subsidie aan de bibliotheek door het stopzetten van de provinciale subsidie.

Baten
Vanaf 2025 ontvangen we de provinciale subsidie van € 100.000 niet meer voor de bibliotheek.

4.6.5 Investeringen

Overzicht geplande en nieuwe investeringen	Uitvoeringsplanning						
bedragen x € 1	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023
Programma 6 - Kunst en cultuur, recreatie en toerisme							
Ogterop							
Vervangingsinvesteringen betrokken in vernieuwbouw	2024	2026	851.000	-	851.000	585.000	-
Voorbereidingskrediet vernieuwbouw	2023	2023	250.000	-	250.000	-	250.000
Realisatie vernieuwbouw	2024	2026	pm	pm	pm		
Totaal Programma 6 - Kunst en cultuur, recreatie en toerisme			**1.101.000**	**-**	**1.101.000**	**585.000**	**250.000**

De plannen voor de vernieuwbouw Ogterop worden separaat uitgewerkt en zijn nog niet financieel vertaald in deze begroting. In de meerjarenbegroting 2021-2024 waren geplande investeringen opgenomen ten aanzien van de schouwburg. Voor een deel van deze investeringen is al een krediet beschikbaar gesteld. Voor 2023 wordt een aanvullend voorbereidingskrediet gevraagd. Deze voorgenomen investeringen worden betrokken in de totale planvorming van de vernieuwbouw.

4.7 Programma 7: Sport en bewegen

4.7.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Beheer en exploitatie sportaccommodaties ♦ Sport- en speldeelname	♦46 ♦47	Bos

Onder dit programma vallen alle activiteiten die te maken hebben met sport en bewegen, inclusief de verschillende sportvoorzieningen die onze gemeente rijk is.

Beleidskader
- Nationaal Sportakkoord 2018
- Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024
- De sport- en gezondheidsnota 'Actieplan Gezondheid, Bewegen en Sport 2020-2023'
- Lokaal Actieplan Sport en Bewegen Meppel 2020-2022 (lokaal sportakkoord)
- Beheerplan sportaccommodaties.

Relaties met andere beleidsterreinen
Sport en bewegen brengt mensen bij elkaar en bevordert daarmee de lokale sociale samenhang en integratie van bevolkingsgroepen. Sport en bewegen is van belang voor een gezonde leefstijl en heeft een preventieve werking ter voorkoming van gezondheidsproblemen. Sport en bewegen hangt nauw samen met gezondheid, onderwijs, welzijn, vrijwilligerswerk, integratie en participatie, jeugd en evenementen. Er ligt een duidelijke relatie met verschillende thema's uit het Wmo-beleid. Sport en bewegen is essentieel in onze algemene voorziening.

Actieplan Gezondheid, Bewegen en Sport
Het Actieplan is het huidige lokale beleid voor de periode 2020-2023. Het Actieplan bevat de uitwerking van de beleidsrichting gezondheid, bewegen en sport met daarbij de financiële kaders.

Beheerplan sport
Het beheerplan sport is in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. Het vervolg is een beleidskader voor beheer, onderhoud en exploitatie van sportaccommodaties.

4.7.2 Wat willen we bereiken?

Algemene doelstelling:
De gemeente Meppel is een sportieve gemeente met ruim 70 verenigingen die verspreid over Meppel en sportdorp Nijeveen zorgt voor een rijk verenigingsleven. Ook ongeorganiseerd sporten is een groot onderdeel van het Meppeler actieve leven. Veel om trots op te zijn, maar de gemeente Meppel en de betrokken sportverenigingen hebben als missie om sport, bewegen en gezondheid een nog groter onderdeel te laten zijn van het dagelijks leven van alle inwoners van Meppel, van jong tot oud.

4.7.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Doelen en activiteiten
Wat willen we bereiken? Het gebruik van sport- en beweegvoorzieningen moet zo laagdrempelig mogelijk zijn. Dit helpt ons onze doelen op gebied van gezondheid, leefbaarheid, participatie en sociale samenhang te behalen.
Wat gaan we daarvoor doen? In 2022 hebben verenigingen, gebruikers van sportaccommodaties en andere belanghebbenden een gezamenlijke sportvisie opgesteld. Deze visie is niet kaderstellend, maar bevat breed gedragen uitgangspunten over hoe men de komende jaren wil samenwerken aan een aantal concrete vraagstukken. Eén van de speerpunten in 2023 is het opstellen van (sport)accommodatiebeleid. Hierbij integreren we de andere voor dit accommodatiebeleid relevante ontwikkelingen. De besluitvorming met betrekking tot de verstedelijkingsopgave is bijvoorbeeld bepalend voor waar we welke accommodaties kunnen vernieuwen, verplaatsen of samenvoegen. Het is daarmee bepalend voor het op te stellen accommodatiebeleid. In 2023 hebben we daarnaast te maken met de geplande en noodzakelijke uitgaven voor onderhoud en vervanging van de kunstgrasvelden op Ezinge en de atletiekbaan om daar veilig te kunnen blijven sporten. Deze investeringen zijn noodzakelijk en kunnen niet worden uitgesteld. De noodzaak tot verduurzaming is mede door de stijgende energiekosten steeds urgenter geworden. We willen de verenigingen waar mogelijk ondersteunen in de vorm van advisering over verduurzamingsmogelijkheden. Daarnaast investeren we in

Doelen en activiteiten
2023 in de vervanging van de verlichting op buitensportlocaties door Led-verlichting. Hiermee worden de energiekostenvoor de betreffende verenigingen aanzienlijk verlaagd.

4.7.4 Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Begroting 2022	Begroting 2023
Niet-sporters	%	2020	50,3%	53,7%

4.7.5 Wat mag het kosten?

07 Sport en bewegen Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.078	3.639	3.960	3.920	3.866	3.760
Baten	-2.210	-1.522	-1.580	-1.580	-1.580	-1.580
Totaal saldo van baten en lasten	1.868	2.117	2.380	2.340	2.286	2.181
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**1.868**	**2.117**	**2.380**	**2.340**	**2.286**	**2.181**

Uitsplitsing raming naar producten						
46 Sportaccommodaties	1.236	1.523	1.768	1.728	1.674	1.568
47 Spel- en sportdeelname	632	595	612	612	612	612
Totaal saldo van baten en lasten	**1.868**	**2.117**	**2.380**	**2.340**	**2.286**	**2.181**

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting

Begroting 2023 ten opzichte van 2022

Lasten

De budgetten van de sportaccommodaties zijn met € 275.000 bijgesteld als gevolg van de stijging in prijzen voor gas en elektra. Hiervan is € 170.000 structureel bijgesteld. Daarnaast is er € 150.000 gereserveerd voor 2023 voor de onderzoeken uit het sportbeheerplan.

Baten

De energielasten Ezinge worden doorberekend in de gebruikersvergoedingen. Hierdoor hebben we € 60.000 meer inkomsten.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief

Zie de toelichting hiervoor.

4.7.6 Investeringen

Overzicht geplande en nieuwe investeringen	Uitvoeringsplanning						
bedragen x € 1	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023
Programma 7 - Sport en bewegen							
Sporthal De Eendracht	2024	2024	435.000	-	435.000	-	-
Sportpark Ezinge							
Vervanging toplaag atletiekbaan met middenterrein	2023	2023	518.000	80.000	438.000	268.000	250.000
Vervanging toplaag kunstgrasvelden	2023	2023	1.545.000	271.000	1.274.000	735.000	810.000
Vervanging conventionele verlichting naar LED	2023	2023	425.000	125.000	300.000	-	425.000
Hybride doelgebieden	2023	2023	24.000	4.000	20.000	-	24.000
Vervanging sproeileiding	2023	2023	91.000	16.000	75.000	-	91.000
Sportpark Koedijkslanden	2023	2023	32.100	5.600	26.500	-	32.100
Sportzaal Het Erf	2023	2023	209.000	37.000	172.000	-	209.000
Sportzaal De Aanloop	2023	2023	36.750	6.000	30.750	-	36.750
Gymzaal Prinses Marijkestraat	2023	2024	75.000	10.000	65.000	-	60.000
Gymzaal Oosterboer	2024	2024	110.750	-	110.750	-	-
Totaal Programma 7 - Sport en bewegen			**3.501.600**	**554.600**	**2.947.000**	**1.003.000**	**1.937.850**

De totale investeringsopgave in sportaccommodaties bedraagt € 3,5 miljoen. De begrote bijdrage derden betreft een BTW compensatie conform geldende regelgeving.

De investering bij sporthal De Eendracht betreft de vervanging van de CV-ketel (gasloos), vouwwand, sportvloer inclusief belijning en het verbeteren van de toegankelijkheid.

In lijn met de meerjarenraming wordt op sportpark Ezinge ingezet op de vervanging van de toplaag van de atletiekbaan, de vervanging van de toplagen van drie kunstgrasvelden. Als gevolg van prijsontwikkelingen is een aanvullend krediet noodzakelijk om deze investeringen te realiseren. Aanvullend willen we de bestaande sportverlichting vervangen naar LED, realiseren we hybride doelgebieden en vervangen we de sproeileiding.

Op sportpark Koedijkslanden is aanpassing van de bestaande LED-verlichting op de soft- en honkbalvelden noodzakelijk. De huidige verlichting voldoet niet aan de vereisten gesteld door de KNBSB.

De investeringen voor de sport- en gymzalen betreffen hoofdzakelijk de vervanging van de sportvloeren inclusief belijning en de verwarmingsinstallaties.

4.8 Programma 8: Ontwikkeling openbare ruimte

4.8.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Ontwikkeling van de openbare ruimte ♦ Kwaliteitsbeheer ruimte (bouwen en milieu)	♦49 ♦50	Van Ulzen Van Ulzen

Het programma 'Ontwikkeling openbare ruimte' gaat over de gemeentelijke taken en rollen rond ruimtelijke ontwikkelingen.

Beleidskader
- Samen bouwen aan kwaliteit, visie op de fysieke leefomgeving (2021)
- Kaderdocumenten voor de implementatie Omgevingswet
- Gebiedsvisies, stedenbouwkundige visies, bestemmingsplannen en beeldkwaliteitsplannen
- Uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Verkeer en VervoersPlan (GVVP) 2021-2024
- Beleidsnota 'Meppeler Erfgoed NU' (2021)
- Kwaliteitsmanifest 2021
- Brochure (Nota van Uitgangspunten) Wijkaanpak Oosterboer: *de wijk klaar voor de wereld van morgen* (2021)
- Programmaplan Duurzaamheid

Relatie met andere beleidsterreinen
Het ruimtelijk beleid werkt door in veel andere beleidsterreinen. Maatschappelijke ontwikkelingen, duurzaamheidsvraagstukken en economische activiteiten vragen om een ruimtelijke inpassing of kunnen juist een katalysator zijn voor de leefbaarheid in een wijk of buurt.

4.8.2 Wat willen we bereiken?

Algemene doelstelling:
Een prettige woon- en werkomgeving creëren voor onze bewoners, bedrijven en bezoekers.

4.8.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Doelen en activiteiten
Wat willen we bereiken? Onze organisatie en samenleving voorbereiden op de invoering van de Omgevingswet.
Wat gaan we daarvoor doen? **Omgevingswet** Op 1 januari 2023 treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking. Vanaf dan wordt de wet in de praktijk toegepast. Ook na 1 januari 2023 is nog veel werk aan de winkel en kunnen zogenoemde kinderziektes niet worden uitgesloten. Het jaar 2023 staat dan ook in het teken van evalueren en aanpassen. Het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) worden ook na inwerkingtreding verder ontwikkeld en gemonitord. Daarnaast vraagt de benodigde gedragsverandering, zowel binnen de organisatie als het werkveld, om extra aandacht om de doelen van de wet te halen en de beoogde veranderingen door te voeren. Verder zijn twee instrumenten van de Omgevingswet: de omgevingsvisie en het omgevingsplan nog volop in ontwikkeling in 2023. **Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen** De Wet Kwaliteitsborging (Wkb) treedt per 1 januari 2023 in werking. Taken die de gemeente voorheen deed voor toezicht voor bepaalde onderdelen van de bouw, komen nu bij de markt te liggen. Voor de gemeente komen er andere taken bij op het gebied van bijhouden van administratie voor taken die in de markt komen te liggen. De gemeente blijft het bevoegd gezag. Om de taken goed te kunnen uitvoeren, behoeft het inzet op de administratieve taken en voldoende capaciteit op het houden van toezicht. De capaciteit van toezicht staat al een aantal jaren onder druk, waarvoor nu voor een periode van 1 jaar extra inzet wordt gepleegd. Binnen dit jaar onderzoeken we hoe het werk zich ontwikkeld onder de Wkb en wat dit vraagt voor de komende jaren. Wij verhogen de bezetting voor 2023 met 2 fte. Hiermee kunnen wij zorgdragen voor voldoende bezetting om toezicht te houden op de bouw, gezien de ambitie zoals geuit in het coalitieakkoord om veel woonruimte te realiseren. Maar ook om toezicht te houden op bestaande bouw en het erfgoed dat Meppel rijk is.

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?
Ontwikkelen in samenhang en met kwaliteit

Wat gaan we daarvoor doen?
De Omgevingswet introduceert een aantal integrale kerninstrumenten. De omgevingsvisie, tezamen met de omgevingsprogramma's, vervangt ons huidig sectoraal beleid op de fysieke leefomgeving. Alle regelgeving voor het fysiek domein komt samen in één omgevingsplan.

Omgevingsvisie
In 2023 werken we toe naar vaststelling in de gemeenteraad van een omgevingsvisie voor de gemeente Meppel. In de omgevingsvisie bepalen we ambities, doelstellingen en opgaven in samenhang. Parallel aan de omgevingsvisie onderzoeken we door middel van een effectrapportage de milieu- en omgevingseffecten van verschillende scenario's voor de toekomst van Meppel. De scenario's in de effectrapportage helpen ons bij de afwegingen en keuzes die we uiteindelijk maken in de omgevingsvisie.

Omgevingsprogramma's
In de omgevingsvisie wegen we af welke omgevingsprogramma's we als uitwerking gewenst zien. Dat kan themagericht, denk aan wonen, verkeer, duurzaamheid of gebiedsgericht. Zo werken we voor Noord IV al aan een gebiedsgericht omgevingsprogramma, als ruimtelijk kader voor de gebiedsontwikkeling.

Omgevingsplan
In 2023 hebben we een leidraad omgevingsplan voor het opstellen en doorlopen van een procedure van een wijziging van het omgevingsplan. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet gebeuren wijzigingen van het omgevingsplan (en de voorbereiding daar op) volgens deze leidraad. In 2029 moet de gemeente één omgevingsplan hebben voor het gehele grondgebied van de gemeente, die voldoet aan de vereisten van de Omgevingswet. In 2023 kan de gemeenteraad de eerste wijziging van het omgevingsplan voor het deelgebied Binnenstad en Centrumschil vaststellen en beginnen we met de voorbereiding van de volgende wijzigingen voor andere deelgebieden.

Wat willen we bereiken?
Groeiend kwaliteit toevoegen
In Meppel willen we een bijdrage leveren aan de landelijke en regionale verstedelijkingsopgave. In het coalitieakkoord is dit als een van de pijlers genoemd. We hanteren het motto 'Groeiend kwaliteit toevoegen' zoals verwoord in *Samen bouwen aan kwaliteit*. Niet groeien om het groeien maar, groeien om een leefbare gemeente te blijven met voldoende voorzieningen voor haar inwoners om prettig te wonen, werken en recreëren. Zo helpen meer inwoners en arbeidsplaatsen bij het in stand houden van de voorzieningen zoals Ogterop en een levendige binnenstad. Ook willen we met de groei en ontwikkeling invulling geven aan de opgaven voor bijvoorbeeld klimaat en energie, mobiliteit en gezondheid.

Wat gaan we daarvoor doen?
We werken aan de ontwikkeling, uitwerking en realisatie van de verstedelijkingsopgave. Daarbij schakelen we tussen het realiseren van de complexe (transitie)opgaven voor de langere termijn en versnelling van de woningbouw op korte termijn. Samen met onze partners in de Regio Zwolle formuleren wij gezamenlijke ambities en uitgangspunten die ons moeten helpen de juiste keuzes te maken. De uitwerking en realisatie van de verstedelijkingsopgave vraagt om extra middelen voor onderzoek en ambtelijke capaciteit.
Hieronder beschrijven wij de bouwstenen en projecten waar wij aan werken. Onze ambities en de bijbehorende keuzes rondom verstedelijking zullen uiteindelijk verankerd worden in de omgevingsvisie Meppel.

Groeien in balans
Groei moet bijdragen aan behoud en verbetering van onze voorzieningen, zoals het onderwijs, Ogterop en onze binnenstad. Daarnaast moet het aanbod aan werk ook meegroeien met de beroepsbevolking. Diverse ontwikkelingen op het gebied van wonen, bedrijvigheid en maatschappelijke voorzieningen wegen we daarom in samenhang af.

Versnellen woningbouw
Versnelling en uitbreiding van de woningbouw in Nieuwveense Landen en Noordpoort kan op korte termijn lucht geven op de lokale woningmarkt en draagt zo direct bij aan onze verstedelijkingsopgave. Om dit mogelijk te maken heeft het rijk € 28,4 miljoen beschikbaar gesteld aan de gemeente Meppel om de infrastructuur in en rondom deze projecten te verbeteren en toekomstbestendig te maken. Ook is voor Noordpoort de 'Woningbouwimpuls (WBI)' aangevraagd, een subsidie voor de onrendabele top voor de herontwikkeling van dit gebied. Dit alles om sneller en meer woningen te kunnen bouwen.

Doelen en activiteiten

Nieuwveense Landen

In Nieuwveense Landen wordt in samenwerking met projectontwikkelaars gewerkt aan de ontwikkeling van verschillende deelgebieden. We maken plannen om verschillende deelgebieden gelijktijdig te kunnen ontwikkelen zodat een versnelling van de woningbouw kan plaatsvinden. Daarbij is het uitgangspunt dat een gevarieerd woningaanbod wordt gerealiseerd. In 2023 wordt gestart met woningbouw aan de oostkant van het plangebied (langs de Steenwijkerstraatweg, nabij de Kalkovens). Daarnaast wordt gewerkt aan de ontwikkeling van deelgebieden rondom de Nijeveenseweg.

Kop van Noordpoort

Voor de gemeentelijke grond en de gronden van de Scheepswerf wordt ingezet op één integrale ruimtelijke ontwikkeling. Dit gebied kan op korte termijn een bijdrage leveren aan de versnelling van de woningbouw.

Stationsgebied

In en rond het stationsgebied komen allerlei opgaven samen rondom werken, onderwijs, duurzame bereikbaarheid, infrastructuur, sport, voorzieningen en wonen. Dit vraagt om een integrale benadering van dit hele gebied. Binnen de Regio Zwolle is geconstateerd dat er vergelijkbare opgaven liggen in meerdere stationsgebieden in onze regio. Wij volgen de lokale en regionale ontwikkelingen actief en waar zich kansen voordoen, die passen binnen ons toekomstbeeld, willen wij deze helpen benutten.

Wat willen we bereiken

Een passend woningaanbod voor verschillende doelgroepen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Naast de strategie voor verstedelijking voor de middellange termijn, leveren we op korte termijn met diverse lopende woningbouwprojecten al invulling aan de woonopgave.

Uitbreidingslocaties

In onze gemeente zijn twee grote uitbreidingslocaties. In Nieuwveense Landen willen we, zoals hierboven toegelicht, de woningbouw versnellen. Daarnaast wordt in Nijeveen de woonwijk Danninge Erve Zuid ontwikkeld. In fase 2 van dit project zijn alle kavels verkocht. Voor de derde, en laatste fase, wordt een nieuwe verkaveling gemaakt die beter aansluit op de actuele wensen uit het dorp en overeenkomstig het woningmarktonderzoek uit 2021. De invloed van de nieuwe verkaveling wordt verwerkt in een herziening van de grondexploitatie (GREX). Daarbij is het uitgangspunt om zoveel als mogelijk aan te sluiten bij het geraamde resultaat.

Inbreidingslocaties

Het realiseren van woningbouw op inbreidingslocaties is vaak een complex en daarmee langdurig proces. In 2023 verwachten wij dat bij een aantal grote projecten belangrijke stappen worden gezet. Na afronding van de laatste bouwwerkzaamheden op het Vledder zal in 2023 het openbaar gebied definitief worden ingericht. Op de MULO-locatie worden 75 sociale huurappartementen gebouwd, met aandacht voor de verkeerssituatie. Voor de URZO-locatie en de voormalige LTS aan de Randweg worden de planologische procedures in afgerond. Daarna kan de ontwikkelaar een omgevingsvergunning aanvragen.

Sociale woningbouw

De gemeente heeft een locatieatlas-overleg met de woningcorporaties ingevoerd. Dit met als doel voor de komende jaren voldoende geschikte locaties voor de bouw van sociale huurwoningen beschikbaar te krijgen. Basis voor het maken van nieuwe meerjarige prestatieafspraken 2023-2027 zijn het woningmarktonderzoek Meppel, de Nationale Woon- en Bouwagenda en de (in voorbereiding zijnde) bouwstenennotitie wonen ten behoeve van de omgevingsvisie. In deze meerjarige prestatieafspraken worden ook afspraken gemaakt over versnelling van verduurzaming van de voorraad sociale huurwoningen.

Stimuleren bijzondere woonvormen

De gemeente stimuleert het realiseren van bijzondere woonvormen, zoals een Knarrenhof, Collectief Particulier Opdrachtgeverschap en Flexwonen.

Wat willen we bereiken?

Ontwikkelingen in Meppel vanuit een kwalitatief en integraal kader oppakken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wijkaanpak Oosterboer

De wijkaanpak gaat in 2023 het tweede jaar in als experiment voor een nieuwe manier van werken.

Doelen en activiteiten

We zetten in op samenwerking aan sociale, duurzame en fysieke opgaven met maatschappelijke partijen in de wijk. We onderzoeken in de wijkaanpak hoe we met partijen deze samenwerking vormgeven. Vanuit de gemeente ligt in 2023 de inhoudelijke focus op het maken van het wijkuitvoeringsplan Warmte, de aanpak van de parkeerproblematiek en vervolgen van de buurtgerichte aanpak. Vanuit de samenwerking kunnen nieuwe activiteiten ontstaan. Lessen uit de wijkaanpak brengen we in bij de doorontwikkeling van wijk- en dorpsgericht werken (zie programma 3). Eind 2023 willen we met de raad en de betrokken partijen de ervaringen van de wijkaanpak delen en bepalen we het vervolg.

Noordpoort
In 2020 is voor het Transformatiegebied Noordpoort een vernieuwend bestemmingsplan vastgesteld. Hiermee ligt er een (flexibel) kwaliteitskader om transformatie in het gebied mogelijk maken. Er wordt gewerkt in gebiedsteams en in de geest van de toekomstige Omgevingswet. In het bestemmingsplan is een planologische reservering opgenomen voor een nieuwe noordelijke stadsentree voor Meppel.
Met de rijksbijdrage voor de infrastructuur en mogelijke subsidiemiddelen voor een woningbouwimpuls (WBI) zal het project in een stroomversnelling komen.
In 2023 zijn wij van plan de technische voorbereiding van de infrastructurele projecten en de ontwikkeling van woningbouw op te pakken. Besluitvorming hierover vindt plaats via een separaat voorstel. Noordpoort zal een belangrijke bijdrage gaan leveren aan de verstedelijking van Meppel. Stoer stedelijk wonen kan straks in Noordpoort. De gemeente zet hiernaast in op stimulering van grootschaliger initiatieven in het gebied, ook op terreinen die niet in eigendom van de gemeente zijn. Dit om de transformatie naar woningbouw in deze gebieden te versnellen.

Nijeveense Grift
Door de ontwikkeling van Nieuwveense Landen en Noordpoort, herontwikkeling van de watertoren en de reconstructie van de N375 doet zich nu de kans voor om de zichtbaarheid van de Nijeveense Grift nabij de watertoren te verbeteren. De ruimtelijke kwaliteit en de cultuurhistorische waarde kunnen hierdoor worden verbeterd. Het zichtbaar maken van de Nijeveense Grift kan worden gecombineerd met aanpassingen die nodig zijn om de huidige inlaatfunctie (toevoer van water vanuit de Drentse Hoofdvaart) van de Grift te verplaatsen. De benodigde middelen zijn opgenomen in het investeringsplan. Start van de uitvoering van de werkzaamheden kan waarschijnlijk plaatsvinden vanaf eind 2023. Op dat moment is een nieuwe waterinlaat nabij de Paradijssluis gereed.

Wat willen we bereiken?
Optimaliseren van de bereikbaarheid.

Wat gaan we daarvoor doen?
Aandacht voor mobiliteit
De ontwikkelingen rondom mobiliteit in al haar vormen, te voet, fiets, per openbaar vervoer, auto of binnenvaartschip gaan zeer snel. Dit vraagt de komende jaren meer aandacht vanuit de gemeente. Zo zien we een sterke toename van deelvervoer en elektrisch rijden. Deze ontwikkelingen vragen onder andere om herijking van ons parkeerbeleid. Ook zijn we actief betrokken bij de regionale lobby voor verbetering van het bestaande spoor. Daarnaast zorgt de groei van het aantal inwoners, bedrijven en de havenactiviteiten voor toenemende druk op het bestaande wegennet. Het onderwerp mobiliteit komt in deze begroting terug in meerdere programma's. Het uitvoeringsprogramma GVVP is te vinden programma 8, parkeren in 9 en de havenontwikkeling in 10.

Uitvoering geven aan de volgende onderzoeken en beheersmaatregelen beschreven in het Uitvoeringsprogramma GVVP 2021-2024:

Verbetermaatregelen doorstroming en parkeren bij scholen
Om de verkeersveiligheid rond de scholen te verbeteren wordt onderzocht of de doorstroming bij de Kiss&Ride stroken, de veiligheid van de fietsroutes en het parkeren bij scholen geoptimaliseerd kunnen worden. Dit thema uit het uitvoeringsprogramma GVVP sluit goed aan bij het huidige coalitieakkoord, waarin als specifiek aandachtspunt de veilige fietsroutes naar scholen en het goed gebruik van Kiss&Ride zijn benoemd. Jaarlijks doen wij dit onderzoek bij één van de scholen in de gemeente Meppel, in 2023 de Beatrixschool. Ook kwam in overleggen die wij met De Wel in Nijeveen hebben gehad naar voren dat het wenselijk is om iets te gaan doen aan de verkeerssituatie en parkeervoorzieningen bij de school. In 2023 gaan wij in samenspraak met De Wel fysieke maatregelen nemen om deze te verbeteren.
Kleine maatregelen en aanpassingen worden direct vanuit het uitvoeringsprogramma GVVP gerealiseerd. Indien grotere maatregelen wenselijk zijn dan wordt hier apart een voorstel voor gedaan.

Actieplan fietsroutes opstellen
In 2023 gaan wij in beeld brengen wat de hoofdfietsroutes door Meppel en belangrijkste fietsroutes naar de scholen zijn. Op deze routes gaan wij kijken naar de doorstroming en verkeersveiligheid en de knelpunten in beeld brengen. Het eindrapport en uitvoeringsplan zullen wij voorleggen aan de raad.

Doelen en activiteiten
Opstellen gemeentelijk plan verkeersveiligheid Om na 2023 aanspraak te kunnen maken op subsidies voor verkeersveiligheid moet elke gemeente een eigen doorvertaling hebben gemaakt van het provinciaal Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Op basis van dit plan, waarin de verkeersveiligheidsknelpunten in de gemeente worden beschreven, zal aanspraak gemaakt kunnen worden op de door het rijk beschikbaar gestelde SPV subsidie. Het maken van dit plan zal deels gefinancierd worden door de provincie. Dit plan wordt in 2023 opgesteld en zal begin 2024 worden voorgelegd aan de raad. **Onderzoek verkeersveiligheid aansluitingen Handelsweg** De aansluitingen op de Handelsweg worden binnen de route Meppel Zuid-binnenstad als knelpunten gezien. In 2023 gaan wij onderzoeken hoe wij de verkeersveiligheid kunnen verbeteren. **Nieuwe fietsontsluiting bedrijventerrein Noord** De huidige toegang van bedrijventerrein Noord per fiets vanaf de Ruinerwoldse weg is qua doorstroming en veiligheid verre van optimaal. Om dit te verbeteren wordt in 2023 een nieuw vrijliggend fietspad aangelegd tussen de Ruinerwoldseweg en het bedrijventerrein Noord. Dit gaat achter de drukkerij langs en sluit ter hoogte van de Rabroekenweg aan op de Eekhorstweg. **Doorvertaling verkeermodel voor nieuwe ontwikkelingen** Op basis van ons nieuwe verkeersmodel gaan wij voor nieuwe ontwikkelingen zoals Noordpoort en Noord III en IV berekenen of de huidige wegen de groei aan verkeer door deze ontwikkelingen nog aankunnen of dat het nodig is om de capaciteit van wegen uit te breiden.

4.8.4 Wat mag het kosten?

08 Ontwikkeling openbare ruimte Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.722	2.075	2.890	2.539	2.432	2.432
Baten	-1.144	-882	-882	-882	-882	-882
Totaal saldo van baten en lasten	1.578	1.193	2.009	1.658	1.551	1.551
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**-328**	**0**	**-155**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**1.250**	**1.193**	**1.854**	**1.658**	**1.551**	**1.551**

Uitsplitsing raming naar producten						
49 Ontwikkeling openbare ruimte	1.808	1.415	1.749	1.544	1.537	1.537
50 Zorg kwaliteit niet-openbare ruimte	-229	-222	260	113	13	13
Totaal saldo van baten en lasten	**1.578**	**1.193**	**2.009**	**1.658**	**1.551**	**1.551**

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting

Begroting 2023 ten opzichte van 2022

De hogere lasten in 2023 product 49 (Ontwikkeling openbare ruimte) betreffen met name een structurele raming van € 400.000 voor inzet op ontwikkeling, uitwerking en realisatie van de verstedelijkingsopgave. Daarnaast verwachten we € 150.000 van deze kosten op te vangen binnen de betreffende investeringskredieten. De budgetten herijkingsplan structuurvisie Oosterboer en programmamanager ziekenhuis zijn € 50.000 lager dan 2022. Het budget van € 62.000 ten behoeve van actualisering en digitalisering bestemmingsplannen wordt vanaf 2023 ingezet voor het maken van omgevingsplannen.
In 2023 is het budget voor Omgevingswet incidenteel verhoogd met € 155.000. De beoogde invoeringsdatum is 1 januari 2023. Voor hetzelfde bedrag wordt in 2023 dekking gevonden in de reserve Omgevingswet.

Voor de inzet van toezicht WABO is de raming in 2023 € 146.000 hoger. Uit de centrale kostenverdeling is de raming voor personeelskosten voor toezicht € 250.000 van openbare orde en veiligheid naar Kwaliteitsbeheer Ruimte (Bouwen en Milieu) gebracht.

4.8.5 Investeringen

Zie programma 9.

4.9 Programma 9: Beheer bestaande openbare ruimte

4.9.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Wegen/civiel	♦60	De Vries
	♦ Stadsverzorging	♦61	De Vries
	♦ Water	♦62	De Vries
	♦ Groen en spelen	♦63	De Vries
	♦ Riolering	♦64	De Vries
	♦ Parkeren	♦65	Van Ulzen

De gemeente beheert de onderdelen van de bestaande openbare ruimte die zij in eigendom heeft. Beheren is het organiseren en doen uitvoeren van het onderhoud, vervangen van niet meer functionerende onderdelen en faciliteren van veranderend ruimtegebruik zoals maatschappelijk gewenst. Een goede openbare ruimte is functioneel, duurzaam en mooi. Goed onderhoud is effectief en efficiënt.

Beleidskader
Naast het wettelijk kader is dit het vigerende raadskader:
- Prijskwaliteitskeuze Kwaliteit Op Maat 2014 (KOM)
- Wegenbeheerplan 2019-2023
- Beleidsvisie op uitgeefbaar groen 2017
- Groene kaart 2012 en lijst monumentale bomen
- Samen bouwen aan kwaliteit (visie op de fysieke leefomgeving) 2021
- Kadernotitie Zo doen we groen 2015
- Speelruimteplan 2013
- Watertakenplan 2016-2021 (vanaf 2023 nog vast te stellen Riolering en Water Programma 2023-2028)
- Gemeentelijk Verkeer en VervoersPlan (GVVP) 2017 en Parkeerbeleid gemeente Meppel 2017
- Beleidsplan Openbare Verlichting 'Alles Duurzaam' 2015-2019.
- Beheerplan Openbare Verlichting 2021-2025
- Beheerplan Civieltechnische Kunstwerken 2018-2022

Actuele ontwikkelingen en relaties met andere beleidsterreinen
De komende jaren is Meppel volop in beweging. De verstedelijkingsopgave betekent groei van Meppel door zowel uitbreiding als intensiever gebruik van de bestaande stad. Dit betekent nieuw te ontwerpen en beheren openbare ruimte en vergroting van het te beheren areaal. In het kader van verstedelijking versnellen we de woningbouw en zetten we in op nieuwe ontwikkellocaties zoals Noordpoort. Dit gaat hand in hand met nieuwe werklocaties als Noord III en IV en infrastructurele projecten zoals de nieuwe stadsentree. Deze en andere projecten worden concreet toegelicht in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Tegelijkertijd staan we voor verplichtingen vanuit verduurzaming en biodiversiteit en moeten we ons aanpassen aan een veranderend klimaat. Ook deze ontwikkelingen hebben effect op de inrichting en het beheer en onderhoud van onze wegen en kunstwerken, het groen, water en riolering.

De opgaven rond duurzaamheid werken door in bijvoorbeeld LED-verlichting, klimaatmaatregelen, natuurvriendelijk beheer en een circulaire buitendienst waarmee een zo beperkt mogelijk gebruik wordt gemaakt van fossiele grondstoffen. Zo wordt door de provincie een strategisch laadplan ten behoeve van elektrisch rijden uitgerold. Uit dit plan komt een opgave voor de gemeente voort. Vooralsnog gaan wij er van uit dat de uitvoering hiervan kostenneutraal kan worden uitgevoerd.

De veranderende samenleving vraagt verder ook dat we meer gebiedsgericht aan de slag gaan samen met de inwoners van onze straten, buurten en wijken.
Om hierop in te kunnen spelen oriënteren we ons op een nieuwe beheersystematiek openbare ruimte ter vervanging van het huidige KOM. Hierin kunnen we de genoemde opgaven vertalen naar het niveau van beheer en kunnen we beter inspelen op de beleving vanuit onze inwoners.

4.9.2 Wat willen we bereiken?

Algemene Doelstelling:
De openbare ruimte van Meppel is schoon, heel en veilig. De openbare ruimte wordt op kwaliteit gestuurd beheerd en onderhouden tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. In het beheer van de openbare ruimte bieden we ruimte aan biodiversiteit, hebben we aandacht voor duurzaamheid, faciliteren we waar mogelijk inwonerparticipatie en zorgen we voor een gastvrije en gezonde leefomgeving die uitnodigt tot actief gebruik.

4.9.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Doelen en activiteiten

Wat willen we bereiken?
Een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het realiseren van de bestaande prijskwaliteitsafspraken (KOM)
- Op basis van functie en prioriteit een selectie van de wegen met de beschikbare middelen op niveau brengen conform de afgesproken kwaliteit;
- Het uitvoeren van de kwaliteitsafspraken in de openbare ruimte met betrekking tot het vegen van wegen, het opruimen van zwerfvuil en het verwijderen van onkruid op verharding;
- Het aanpakken van overlast door hondenpoep (onder meer met behulp van een nieuw aan te schaffen hondenpoepzuiger en de aanleg van hondenuitlaatstroken);
- Beheren van het gemeentelijk groen, onder andere ruim 28.000 bomen en 350 hectare groen;
- Het terugdraaien van de met ingang van 2022 ingevoerde structurele taakstelling voor de openbare ruimte. Het niveau voor groen in het centrum van B naar A brengen om de gewenste kwaliteit vast te houden en voor een deel al een impuls te geven.

Uitvoeren van onze (wettelijke) beheertaken
- Uitvoering geven aan de beheerwerkzaamheden aan de kunstwerken conform het nog vast te stellen beheerplan civieltechnische kunstwerken;
- Onderhoud van verkeersvoorzieningen (bewegwijzering);
- Het jaarlijks actualiseren, uitvoeren en evalueren van het gladheidsbestrijdingsplan;
- Uitvoering geven aan het speelruimteplan, inclusief het keuren en onderhoud van speeltoestellen;
- Uitvoering geven aan onze wettelijke verplichting omtrent de reguliere schouwplicht en onderhoud van watergangen. Het jaarlijks inspecteren, onderhouden en toezichthouden maakt hier deel van uit;
- Uitvoeren van regulier correctief en preventief onderhoud aan de riolering;
- Regulier onderhoud aan de rioolgemalen;
- Uitwerken tariefsopbouw rioolheffing.

Verkenning nieuwe beheersystematiek
We oriënteren ons op de nieuwe beheersystematiek openbare ruimte (BSOR) ter vervanging van het huidige KOM. In 2023 richten we ons op het verkennen van de mogelijk- en wenselijkheid om met BSOR tot een verbreding en verdieping van KOM te komen.

Wat willen we bereiken?
Met (het beheer van) de openbare ruimte een bijdrage leveren aan duurzame, sociale en fysieke opgaven.

Doelen en activiteiten

Wat gaan we daarvoor doen?

Verduurzamen

- Omvormen van bestaande conventionele openbare verlichting naar duurzame energiezuinige LED-verlichting;
- Stappen zetten naar een circulaire buitendienst door te investeren in elektrisch materieel;
- Invulling geven aan het provinciaal beleid met betrekking tot realisatie van laadmogelijkheden voor elektrische voertuigen.

Impact klimaatverandering voor water en riolering in beeld brengen

- Opstellen Systeemoverzicht Stedelijk Water;
- Een start maken met het opstellen van een meerjaren onderhouds- en investeringsplanning riolering;
- Bijdrage leveren aan de regionale onderzoeksvragen binnen het formatie samenwerkingsverband.

Bewaken en vergroten biodiversiteit

- Ruimte geven aan biodiversiteit onder meer door het areaal bermen dat ecologisch wordt beheerd uit te breiden;
- Door beheer omvormen van gazon naar extensievere vormen van grassen en kruiden;
- Uitvoeren 'Aanvalsplan Eikenprocessierups';
- Opstellen natuurwaardenkaarten.

Natuur- en landschapswaarden in buitengebied vergroten

- Uitvoeren van streekbeheer voor natuur en landschap.

Inspelen op de behoefte/initiatieven in de buurt/wijk

- Het upgraden van het skatepark Hesselingen;
- Faciliteren en deelnemen aan bewonersparticipatie, zoals 'steenbreek' en het groene hart in de Oosterboer.

Verkennen meerjarenprogramma beheer en onderhoud openbare ruimte

We willen anticiperen op de eerder in dit programma geschetste ontwikkelingen, zodat we koppelkansen kunnen pakken en problemen en ad hoc oplossingen voorkomen. Dat vraagt onder andere langjarig inzicht in de opgaven vanuit beheer en onderhoud, zoals vervanging. In 2023 verkennen we wat de impact van deze ontwikkelingen op de openbare ruimte is en onderzoeken we wat er voor nodig is om hierop in te spelen. Hierbij betrekken we ook de impact van de doorontwikkeling van wijk- en dorpsgericht werken op beheer en onderhoud.

Wat willen we bereiken?

Goed vindbare en bereikbare parkeermogelijkheden

Wat gaan we daarvoor doen?

Naast het beheer en onderhoud van bestaande parkeergarages en parkeermanagementsystemen, zetten we voor 2023 in op:

- Afronden vernieuwing van de parkeermanagementsystemen in de parkeergarage Keyserstroom en parkeerterrein P-Stadhuis/centrum;
- Evaluatie huidig parkeerbeleid: om vooruitlopend op een nieuw parkeerbeleid de huidige stand van zaken op het gebied van parkeren in beeld te brengen. Met aandacht voor de parkeerbehoefte in en rond de binnenstad en de parkeerdruk in de woonwijken;
- Aanpassing parkeertarieven conform huidig parkeerbeleid.

4.9.4 Wat mag het kosten?

09 Beheer bestaande openbare ruimte Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	12.439	13.322	13.621	14.058	14.247	14.466
Baten	-4.643	-5.011	-5.205	-5.390	-5.452	-5.585
Totaal saldo van baten en lasten	7.796	8.311	8.416	8.668	8.795	8.881
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**-70**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**7.726**	**8.311**	**8.416**	**8.668**	**8.795**	**8.881**

Uitsplitsing raming naar producten						
60 Wegen	3.732	4.860	4.471	4.670	4.773	4.741
61 Stadsverzorging	619	592	1.008	1.098	1.076	1.161
62 Water	301	196	117	77	67	66
63 Groen en spelen	4.024	3.872	4.197	4.322	4.399	4.538
64 Riolering	-650	-788	-794	-845	-832	-858
65 Parkeren	-230	-422	-583	-655	-687	-767
Totaal saldo van baten en lasten	**7.796**	**8.311**	**8.416**	**8.668**	**8.795**	**8.881**

(plus = nadeel, min= voordeel)

Toelichting

Begroting 2023 ten opzichte van 2022

Een verschuiving binnen programma 9 is zichtbaar op de producten wegen en stadsverzorging volgend uit de herziene toerekening van de personele inzet.

De ontwikkeling van de elektra- en brandstofprijzen werkt binnen dit programma door in de kosten voor onder andere de openbare verlichting, de gemalen en pompen, de havenvoorzieningen, het wagenpark.

Binnen het product groen en spelen is de taakstelling die was ingevuld vanuit de PPN 2022-2025 teruggedraaid (€ 180.000 per jaar). Daarnaast zijn extra middelen opgenomen voor onder andere extensief beheer van gazons en bermen en voor een kwaliteitsimpuls groenonderhoud in het centrum.

Bij het product riolering is 100% kostendekkendheid het uitgangspunt. Het positieve saldo is ter dekking van de toerekenbare kosten aan de rioolheffing. Zie voor meer informatie ook de paragraaf lokale heffingen.

Bij de bestuursrapportage 2022 zijn de begrote parkeeropbrengsten naar beneden bijgesteld als gevolg van corona. Door corona vielen ook in 2021 de parkeeropbrengsten lager uit. Voor 2023 en latere jaren is uitgegaan van een normale parkeerexploitatie waarbij wordt uitgegaan van de voorgenomen tariefstijgingen.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief

De stijging van lasten in het meerjarenperspectief komt voornamelijk door de hogere kapitaallasten na de realisatie van investeringen in de openbare ruimte en het wagenpark.

4.9.5 Investeringen

Overzicht geplande en nieuwe investeringen	Uitvoeringsplanning						
bedragen x € 1	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023
Programma 9 - Beheer bestaande openbare ruimte							
Materieel/wagenpark	2023	2026	*3.063.000*	-	*3.063.000*	-	*999.000*
Openbare ruimte							
Koedijkslanden	2022	2023	792.000	-	792.000	792.000	-
Binnenstad							
Keyserstroomgebied / herinrichting Kruisstraat	2022	2024	300.000	-	300.000	300.000	-
Tuinen van de stad	2022	2025	400.000	-	400.000	400.000	-
Pleinenreeks Wheem/Kerkplein	2022	2023	200.000	-	200.000	200.000	-
Prinsengracht/Vledder	2022	2023	200.000	-	200.000	200.000	-
Herinrichting Kromme Elleboog zuidzijde	2022	2023	205.000	-	205.000	205.000	-
Herinrichting Prinsenplein	2022	2023	1.700.000	1.053.000	647.000	1.700.000	-
Herontwikkeling Bleekerseiland	2022	2025	1.500.000	-	1.500.000	1.500.000	-
Herinrichting Kastanjelaan-Weerdstraat (GVVP)	2024	2025	400.000	-	400.000	-	-
Bruggen/oeverbescherming							
Vervanging brug C. de Vos van Steenwijklaan	2022	2023	1.127.000	-	1.127.000	1.127.000	-
Vervanging Damwand Mallegatsgacht/Eendrachtsstraat	2022	2024	769.000	-	769.000	769.000	-
Vervanging oeverbescherming Bleekerseiland	2023	2024	54.000	-	54.000	-	54.000
Vervanging Eekmolenbrug	2024	2026	1.200.000	-	1.200.000	-	-
Oeverconstructies Oosterboer	2025	2025	247.000	-	247.000	-	
Oeverconstructies Blankenstein	2025	2025	274.000	-	274.000	-	
Oeverconstructie vijver 't Heuijvak	2025	2025	42.000	-	42.000	-	
Remmingswerken Eshuisbrug	2026	2027	1.077.000	-	1.077.000	-	
Dukdalven Eshuisbrug	2026	2026	55.000	-	55.000	-	
Cees Ravenbrug	2026	2026	67.000	-	67.000	-	
Boothelling Westeinde	2026	2026	35.000	-	35.000	-	
Parkeren	2023	2023	325.000	-	325.000	325.000	-
Overig							
Maatregelen rotonde watertoren	2023	2024	100.000	-	100.000	100.000	-
Infrastructurele maatregelen Meppel Noord	2023	2024	498.000	-	498.000	498.000	-
Herinrichting dorpskern Rogat (GVVP)	2022	2023	725.000	-	725.000	725.000	-
Aanleg landbouwweg Nijeveen (excl.grondaankoop)	2024	2024	150.000	-	150.000	150.000	-
Omvormen openbare verlichting naar LED	2022	2026	1.200.000	-	1.200.000	1.200.000	-
Vervanging zieke bomen	2023	2026	1.320.000	-	1.320.000	-	330.000
Vervanging bestrating Prinses Marijkestraat	2024	2025	85.000	-	85.000	85.000	-
Fietspad Ruinerwoldseweg (GVVP)	2022	2023	180.000	180.000	-	180.000	-
Vervanging speeltoestellen	2023	2026	480.000	-	480.000	-	120.000
Herinrichting Westeinde	2023	2024	150.000		150.000	-	150.000
Herinrichting Voorstraat	2023	2024	175.000		175.000	-	175.000
Vervanging VRI/Burg.Knopperslaan	2024	2024	125.000	-	125.000	-	-
Nijeveense Grift (waterakkoord)	2023	2023	60.000	-	60.000	-	60.000
Hondenspeelplaatsen	2023	2025	90.000	-	90.000	-	30.000
Skatevoorziening Koedijkslanden	2023	2023	150.000	72.500	77.500	-	150.000
Subtotaal Openbare Ruimte			*16.457.000*	*1.305.500*	*15.151.500*	*10.456.000*	*1.069.000*
Riolering							
Nieuwveense Landen (NvL)	2022	2025	3.108.000	-	3.108.000	2.359.000	749.000
Overig	2022	2026	3.449.000	-	3.449.000	2.249.000	-
Subtotaal Riolering			*6.557.000*	-	*6.557.000*	*4.608.000*	*749.000*
Totaal Programma 9 - Beheer bestaande openbare ruimte incl. materieel/wagenpark			**26.077.000**	**1.305.500**	**24.771.500**	**15.064.000**	**2.817.000**

Binnen het programma Beheer openbare ruimte bedraagt de investeringsopgave voor de komende jaren circa € 26 miljoen. Daarvan betreft € 3 miljoen investeringen in het wagenpark. Dit zijn zowel vervangings- als uitbreidingsinvesteringen. Uitgangspunt is duurzame aanschaf waar mogelijk.

In de wijk Koedijkslanden wordt de realisatie van de revitalisering fase 8 vormgegeven.

De investeringen in de binnenstad betreffen de (voorbereiding van de) herontwikkeling Bleekerseiland, herinrichting van het Prinsenplein en de verdere uitvoeringen van het Binnenstadsplan.

De investering van de herinrichting van het Prinsenplein wordt voor een deel gefinancierd door een bijdrage uit het Regiostedenfonds. Voor 2024 is de herinrichting Kastanjelaan-Weerdstraat begroot.

In 2022 zijn de werkzaamheden gestart voor de vervanging van de brug aan de Commissaris de Vos van Steenwijklaan. Deze werkzaamheden lopen door in 2023. Daarnaast wordt in 2023 gestart met de voorbereiding van de vervanging van de damwand Mallegatsgracht/Eendrachtsstraat. Voor 2024 is de vervanging van de Eekmolenbrug begroot. De investeringen in 2025 en 2026 zijn opgenomen conform het beleidsplan civieltechnische kunstwerken en betreffen onder andere de vervanging van diverse oeverconstructies en werkzaamheden aan de Eshuisbrug.

De voorbereiding voor vervanging/aanpassing van de parkeersystemen bij de parkeergarage Keyserstroom en P-Stadhuis is in 2022 gestart en zal uitgevoerd worden in 2023.

Investeringen ten behoeve van de riolering zijn voor een groot deel gekoppeld aan de bouwplanning van de nieuwbouwwijken en de ontwikkeling binnen de grondexploitaties. Daarnaast staat voor 2023 onder andere de vervanging van de riolering Voorstraat, Westeinde en afronding van het Prinsenplein in de planning. De toekomstige vervangingsinvesteringen in de riolering zijn opgenomen op basis van de uitgangspunten in het Riolering en Water Programma (RWP).

De overige investeringen in de openbare ruimte betreffen onder andere de omvorming van openbare verlichting naar LED, de vervanging van speeltoestellen en de vervanging van zieke bomen conform de beheerplannen. Nieuwe investeringen voor 2023 betreffen de aanleg van hondenspeelplaatsen, de herinrichting van Voorstraat en Westeinde (in samenhang met de rioleringsvervanging) en de aanleg van een skatevoorziening in de wijk Koedijkslanden. Voor latere jaren staat de vervanging van de verkeersregelinstallatie aan de Burgemeester Knopperslaan en de aanpassing aan de Nijeveense Grift gepland. De voorgenomen investeringen bij de rotonde watertoren en infrastructurele maatregelen Meppel Noord worden betrokken in de planvorming van het gehele gebied. De beoogde vervanging van de bestrating aan de Prinses Marijkestraat is uitgesteld. Uitvoering hiervan wordt bezien in relatie tot de ontwikkeling van Ogterop.

4.10 Programma 10: Economische zaken en grondzaken

4.10.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Economische zaken ♦ Grondzaken	♦52	Korteland De Vries Van Ulzen

Beleidskader
Economische zaken
- Samen bouwen aan kwaliteit, visie op de fysieke leefomgeving (2021)
- Binnenstadplan/Regiostedenfonds
- Beleidsnota 'Meppeler erfgoed NU' (2021).

Grondzaken
- Nota Grondbeleid 2019-2023
- Grondprijzennota 2022
- Meerjarenperspectief grondexploitatie 2022.
- Handelingskader gemeentelijke uitgifte onroerend goed (2022)

Relaties met andere beleidsterreinen
Economische ontwikkeling is van groot belang voor de vitaliteit van onze gemeenschap. Daarmee werkt het door in veel verschillende gemeentelijke beleidsterreinen. In het bijzonder geldt dit in sociaaleconomisch en ruimtelijk-economisch opzicht.

4.10.2 Wat willen we bereiken?

Algemene doelstelling:
Meppel wil een goed ondernemers- en vestigingsklimaat bieden voor onze lokale en regionale ondernemingen. Onze sfeervolle binnenstad, mooie voorzieningen en goede bereikbaarheid dragen hier aan bij. We zien forse uitdagingen op ons afkomen waar het gaat om schaarste in vestigingslocaties, personeel, grondstoffen en (duurzame) energie. Dit willen wij in samenwerking met onze ondernemers, onderwijs en andere overheden omzetten in nieuwe kansen voor Meppel.

4.10.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Doelen en activiteiten
Wat willen we bereiken? Onze gunstige verhouding tussen het aantal banen en de omvang van beroepsbevolking behouden en waar mogelijk versterken.
Wat gaan we daarvoor doen? **Accountmanagement bedrijven** Onze accountmanagers komen jaarlijks bij vele bedrijven over de vloer en zijn zo een laagdrempelig aanspreekpunt voor onder andere uitbreidingsvragen en arbeidsmarktvraagstukken. Of voor de toegang tot allerlei ondernemersregelingen, bijvoorbeeld voor groei, innovatie, circulariteit of digitalisering, die worden aangeboden via regio, provincie en rijk. De accountmanagers spelen ook een belangrijke rol bij het identificeren en uitvoeren van inbreidingsmogelijkheden.
Ondersteuning ondernemers Het lokaal gewortelde midden- en kleinbedrijf is dé motor van de Meppeler economie. Wij willen hen nog meer ruimte bieden om te ondernemen. Daarom kiest Meppel ervoor minder beperkingen op te leggen aan winkeliers, we passen de winkeltijdenverordening zo aan dat winkeliers meer ruimte krijgen om hun eigen openingstijden te bepalen. Wij zijn trots op de Meppeler bedrijven die hun producten en diensten wereldwijd exporteren. Wanneer geld lokaal wordt uitgegeven draagt dit nog meer bij aan de lokale welvaart en het behoud van winkels en voorzieningen. Daarom gaan we bij onze bedrijven en inwoners meer aandacht vragen voor het lokaal inkopen van producten en diensten. Waar mogelijk geeft de gemeente daarbij zelf het goede voorbeeld. We verkennen daarvoor samen met ICC-PMM (= het overkoepelend aanspreekpunt voor Meppeler industrie en ondernemingen) de mogelijkheden voor het gebruik van een "bedrijvenregister".

Doelen en activiteiten
Ruimte bieden om te ondernemen op de Meppeler bedrijventerreinen Op onze bedrijventerreinen is nog maar heel weinig ruimte beschikbaar voor uitbreiding of de vestiging van nieuwe bedrijven. Op Noord II en Oevers D zijn recent onze laatste grotere kavels verkocht. We werken daarom aan uitbreiding van het aanbod, door zowel inbreiding als uitbreiding. **Blankenstein** Op Blankenstein worden eind 2022 de laatste kavels bouwrijp gemaakt, hier is ruimte voor twee tot vier bedrijven. Daarna kunnen deze worden uitgegeven en zal de openbare ruimte definitief worden ingericht. **Oevers E** Door voor een aantal kavels op Oevers E de woonverplichting te laten vervallen verwachten wij dat het resterende aanbod beter aansluit op de vraag. De bestemmingsplanprocedure hiervoor loopt, zodat in 2023 de kavels uitgegeven kunnen worden onder de nieuwe voorwaarden. **Noord III** Wij ontwikkelen Noord III als nieuw gemengd bedrijventerrein. Er is al veel vraag vanuit lokale bedrijven naar kavels op dit nieuwe terrein. Door die bedrijven te faciliteren ontstaat elders in Meppel weer ruimte voor andere bedrijven om te groeien. De ruimtelijke procedures worden naar verwachting medio 2023 afgerond, waarna gestart kan worden met kaveluitgifte en bouwrijp maken. **Noord IV** In 2023 ronden we een gebiedsgericht omgevingsprogramma voor Noord IV af. Hierin geven we de ontwikkelrichting aan: hoe we de doelen en kansen voor onder andere nieuwe bedrijvigheid, windenergie, landbouw, recreatie, natuur en water willen invullen. Het maken van het omgevingsprogramma doen we in een gebiedsproces met diverse betrokkenen, zoals bewoners, agrariërs, grondeigenaren en maatschappelijke organisaties. **Uitgiftestrategie voor bedrijventerreinen** De grote vraag naar ruimte, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en het Didam-arrest (zie ook verderop onder grondzaken), zorgen er voor dat we op een andere manier naar de uitgifte van bedrijfskavels zijn gaan kijken. Bij de ontwikkeling van de laatste kavels op Blankenstein is al gekozen lokale bedrijven voorrang te geven en daarnaast werkgelegenheid als criterium op te nemen bij reserveringen. We gaan ons oriënteren op de mogelijkheden voor een uitgiftebeleid waarbij aspecten als lokale binding, (toekomstbestendige) werkgelegenheid, de rol in het lokale (bedrijfs)ecosysteem en duurzaamheid worden meegenomen in de afwegingen om een kavel aan te bieden.
Werken aan een toekomstbestendige binnenstad De binnenstad noemen we niet voor niets ons stadshart. Het is ons kloppende hart, waar van alles te beleven valt, waar je mensen ontmoet in een goed onderhouden openbare ruimte of op terras of in een winkel. Het is ook de plek waar onze oorsprong ligt, onze historie herkenbaar blijft. Die binnenstad willen we als kloppend hart versterken, samen met bewoners, middenstand en andere partijen. We gaan daarom door met investeren in onze binnenstad. Dit doen we zeker niet alleen in stenen en een compact kernwinkelgebied maar juist ook in meer groen, aangename verblijfsplekken en het versterken van de onderlinge samenwerking. Voor 2023 zetten we onder andere in op: **Prinsenplein** Het Prinsenplein krijgt een geheel nieuwe inrichting, zonder auto’s maar met meer groen, ruimte om te verblijven zowel op het terras als op mooie openbare zitplekken met een historisch karakter. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door een bijdrage uit het provinciale Regiostedenfonds. **Bleekerseiland** De gemeente transformeert de openbare ruimte van het Bleekerseiland tot een aantrekkelijke groene verblijfsplek in de binnenstad. De financiële middelen hiervoor zijn reeds beschikbaar en de uitvoering start naar verwachting in het najaar van 2023. De Kinckhorst Stichting is verantwoordelijk voor de restauratie en herbestemming van de gebouwen die hun eigendom zijn. De restauratie en herbestemming van de gebouwen is sterk afhankelijk van het krijgen van voldoende middelen door de Kinckhorst Stichting. **Fietsparkeren** We verwelkomen fietsers in onze binnenstad. Daarom willen we fietsparkeren faciliteren zodat overlast en een rommelige aanblik voorkomen wordt.

Doelen en activiteiten

Samenwerking
We werken goed samen met onze ondernemers in de binnenstad en vinden het ook belangrijk dat zij onderling goed samenwerken en blijven investeren. De Bedrijveninvesteringszone (BIZ) in de binnenstad loopt eind 2023 af. Wij ondersteunen verlenging hiervan. De dynamiek in de binnenstad is groot, daarom zetten wij de functie 'kwartiermaker' en onze bijdrage aan de centrummanager van de Meppeler Handelsvereniging (MHV) als verbindende en coördinerende functies voort.

Swaenenborgh
De grote leegstand en achterstallig onderhoud maken de Swaenenborgh een steeds minder prettige plek in onze binnenstad. Samen met de eigenaren en gebruikers onderzoeken we de mogelijkheden van herontwikkeling. De complexe eigendomspositie zorgt echter dat de formele gemeentelijke rol vooral kaderstellend en verbindend is. Vanuit het Binnenstadsplan en het Regiostedenfonds proberen wij binnen die kaders dit dossier tot beweging te brengen.

Verkenning toekomstige maatschappelijk-economische rol van de binnenstad
De daling van de winkeloppervlakte zorgt voor grote veranderingen in de binnenstad, zo wordt er nu veel meer gewoond in de binnenstad. Gelijktijdig vragen ook bijvoorbeeld horeca en evenementen meer ruimte en zetten we stappen om de binnenstad een aangename, groenere, pleisterplaats voor iedereen te maken. Dit zorgt dat we anders na moeten gaan denken over de invulling van zowel de openbare ruimte, bijvoorbeeld voor parkeren, verblijven en bezoeken, als het gebruik van gebouwen in de binnenstad. Op deze wijze werken wij aan het ontwikkelen van een toekomstbestendige maatschappelijke en economische invulling van de binnenstad. Op een ander schaalniveau komen deze opgaven ook naar voren in de dorpskern van Nijeveen, die essentieel is voor het sociaal-maatschappelijk en economisch functioneren van het dorp.
Deze analyse en de bijbehorende keuzes voor de toekomst zullen landen in onze omgevingsvisie.

Wat willen we bereiken?
Economische innovatie, ontwikkeling en samenwerking.

Wat gaan we daarvoor doen?
De schaarste in grondstoffen, energie, arbeidskrachten en ruimte vormt een beperking voor de economische ontwikkeling maar biedt tegelijk ook weer nieuwe kansen en mogelijkheden. Door intensiever samen te werken met ondernemers, onderwijs en andere overheden willen wij helpen om deze kansen voor Meppel te benutten.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen
Onze bedrijventerreinen staan er over het algemeen goed voor. Er is weinig leegstand, de openbare ruimte is aardig op orde en de organisatiegraad is hoog. Uit de regionale onderzoeken naar toekomstbestendigheid komen toch diverse opgaven naar voren. De energietransitie vraagt om grote investeringen. Een circulaire economie stelt andere eisen aan de ruimte. Biodiversiteit en klimaatadaptie verdienen meer aandacht, net als ook de verblijfskwaliteit en toegankelijkheid. Samen met het bedrijfsleven en de provincie verkennen we wat we hierin kunnen doen.

Duurzame havenontwikkeling
De ontwikkeling van onze haven als (circulaire) grondstoffenhub biedt kansen voor ons bedrijfsleven door nieuwe verdienmodellen en een hogere toegevoegde waarde. Gelijktijdig beseffen we dat (circulaire) bedrijvigheid in de haven ook voor overlast kan zorgen en mogelijk meer ruimte vraagt. Dit vereist zorgvuldig onderzoek naar de mogelijkheden. We brengen deze verschillende opties in kaart en leggen dit begin 2023 voor aan de gemeenteraad. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat eerst onderzocht wordt wat mogelijk is binnen de bestaande havengebieden (door inbreiding of beter benutten). Samen met NICE verkennen wij de mogelijkheden om een grondstoffencollectief van de grond te krijgen en om een circulair MKB-Lab in de Meppeler haven te laten landen.

Samenwerking onderwijs, ondernemers en overheid
De gemeente heeft zelfstandig maar beperkte invloed op de lokale economische ontwikkeling. Daarom werken wij graag samen met een groot aantal partners. NICE en de Regiocampus zijn voor ons belangrijke schakels in de verbinding met ondernemers en onderwijs. Wij zijn blij met hoe zij zich steeds professioneler weten te organiseren. Daarnaast werken wij in het Werkgeversservicepunt Regio Zwolle, Werkgeversplatform Staphorst Meppel en de Regio Zwolle (Upgrade Jezelf) samen aan de arbeidsmarktvraagstukken, zoals de sterk oplopende personeelstekorten.

Merk Meppel
Merk Meppel is onze partner om Meppel onder de noemer Diep Geluk op de kaart te zetten. Om haar impact te vergroten en de citymarketing van Meppel verder te professionaliseren is een hogere bijdrage van de gemeente noodzakelijk.

Doelen en activiteiten
Lobby en Public Affairs Meppel heeft forse ambities en opgaven voor de toekomst. Om dit alles te realiseren vraagt het van ons om ook op financieel vlak slimmer de mogelijkheden te verkennen en te benutten. Wij willen daarvoor meer inzetten op public affairs en subsidieverwerving op provinciaal, rijks- en europees niveau. Een goed voorbeeld hiervan is het initiatief in de Regio Zwolle om tot een Regionale Investeringsagenda te komen om zo samen de kansen op het verwerven van externe fondsen te vergroten.
Grondzaken **Werken volgens handelingskader Didam-arrest** De Hoge Raad heeft in het zogenoemde Didam-arrest bepaald dat we als gemeente verplicht zijn om mededingingsruimte te bieden bij de uitgifte van onroerende zaken, zoals grondverkoop en verhuur of verkoop van gebouwen. Voor de omgang van het arrest is een handelingskader opgesteld, zodat de gemeente in al dit soort transacties op een zelfde transparante wijze werkt. De verwachting is dat op termijn jurisprudentie of aanvullende wetgeving leidt tot aanscherping van het arrest. Meer informatie over grondzaken staat in de paragraaf grondbeleid (6.7).

4.10.4 Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Begroting 2022	Begroting 2023
Functiemenging	%	2021	55,1%	55,2%
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2021	144,7	149,3

4.10.5 Wat mag het kosten?

10 Economische zaken en grondzaken Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	22.862	14.428	19.328	32.205	32.417	30.515
Baten	-22.049	-12.235	-17.409	-30.331	-30.753	-28.858
Totaal saldo van baten en lasten	813	2.193	1.919	1.874	1.663	1.658
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**-221**	**-503**	**-221**	**-221**	**-221**	**-221**
Resultaat	**592**	**1.690**	**1.698**	**1.653**	**1.442**	**1.437**

Uitsplitsing raming naar producten						
52 Economische en grondzaken	813	2.193	1.919	1.874	1.663	1.658
Totaal saldo van baten en lasten	**813**	**2.193**	**1.919**	**1.874**	**1.663**	**1.658**

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting

Begroting 2023 ten opzichte van 2022

Verhoging bijdrage Merk Meppel in 2023 en 2024 met € 166.000 per jaar. Het binnenstadfonds maakt in 2023 plaats voor het Regiostedenfonds. Ten opzichte van 2022 staat voor het Binnenstadfonds een lagere raming € 273.000 (dekking verliep via de reserve Binnenstadfonds). Ten behoeve van het Regiostedenfonds staat een gemeentelijke bijdrage van € 150.000 geraamd, waar een provinciale bijdrage tegenover staat. In 2023 is een pachtopbrengst geraamd van € 50.000. De overige verschillen betreft de ramingen in de grondexploitatie.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief

De baten en lasten voor de grondexploitaties zijn bijgesteld op basis van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG). De aanpassing is budgetneutraal.

4.10.6 Investeringen

Overzicht geplande en nieuwe investeringen	Uitvoeringsplanning						
bedragen x € 1	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023
Programma 10 - Economische zaken en grondzaken							
Bijdrage Kornwerderzand	2023	2023	250.000	-	250.000	250.000	-
Totaal Programma 10 - Economische zaken en grondzaken			**250.000**	**-**	**250.000**	**250.000**	**-**

De bijdrage in het sluizencomplex Kornwerderzand draagt bij aan het havenbehoud en de havenontwikkeling in de regio en maakt onderdeel uit van de totale regiobijdrage Kornwerderzand.

4.11 Programma 11: Duurzaamheid

4.11.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	- Afvalbeheer en grondstoffeninzameling - Milieuzorg - Energietransitie - Klimaataanpassing - Circulaire Economie - Landschap, natuur en biodiversiteit.	 ♦55 ♦56	 J. Bos J. Bos

Beleidskaders
- Programma duurzaamheid 2020-2023.
- Regionale Energiestrategie (RES) 1.0
- Warmte transitievisie
- Regionale klimaatadaptatiestrategie
- Grondstoffenbeleidsplan 2021-2024
- Afvalstoffenverordening
- Kadernota Zo doen we groen 2015

Samenwerkingsverbanden
- RES Drenthe
- Werkregio DPRA Fluvius
- Regio Zwolle
- Markerein
- RUD Drenthe
- IVN-Drenthe (scholennetwerk)
- Drents energieloket
- Lokale energiecoöperaties/-werkgroepen (EC-Nijeveen, EC-Slingenberg, Nieuwveense landen)
- Samenwerkingsverband Zuidwest Drenthe
- Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe

Relaties met andere beleidsterreinen
Duurzaamheid heeft raakvlakken met veel beleidsterreinen. Zowel in het Fysiek domein, het Sociaal domein en de eigen bedrijfsvoering. Het realiseren van de ambities en doelen op het gebied van klimaat, energie en milieu vragen inspanningen op vrijwel alle beleidsterreinen. Binnen het programma Duurzaamheid worden veel ambities en doelen geformuleerd, uitgewerkt en aangejaagd. Veel van de concrete resultaten moeten gerealiseerd worden binnen de andere programma's.

4.11.2 Wat willen we bereiken?

Op gebied van afval, energie, klimaat, biodiversiteit en circulaire economie werken we aan lange termijn doelen die zijn vastgelegd in Meppeler, regionale en landelijke afspraken.

De lange termijn doelen zijn:
- In 2030 49% reductie van CO2 (ten opzichte van 1990);
- In 2030 zijn alle gemeentelijke gebouwen van het gas af.
- In 2040 CO2 neutraal (ambitie Meppel);
- In 2050 klimaatbestendig en waterrobuust;
- In 2050 een volledig circulaire economie;
- In 2050 is er geen huishoudelijk afval meer en 100% inzameling van grondstoffen.
- Behoud en bevorderen van biodiversiteit en natuur
- Actieve samenwerking met onze inwoners op lokale initiatieven.

4.11.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Doelen en activiteiten
1. AFVALBEHEER EN GRONDSTOFFENINZAMELING **Wat willen we bereiken?** Grondstoffen (textiel, papier, GFT, PMD, frituurvetten, elektrische apparaten, glas en grof huishoudelijk afval) en huishoudelijk restafval worden tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten gescheiden ingezameld en voor hergebruik in de markt gezet. Het Meppeler grondstoffenbeleidsplan zet in op verbetering van afvalscheiding en preventie van afval.

Doelen en activiteiten
Onze hoofddoelen zijn: - In 2025 maximaal 60 kg restafval per inwoner per jaar; - Meer dan 75% afvalscheiding.
Wat gaan we daarvoor doen? - We voeren het uitvoeringsprogramma 2021-2023 van het grondstoffenbeleidsplan uit. Hierin zijn de maatregelen per grondstofstroom zoals glas, papier, GFT en textiel beschreven. Naast de voorgestelde maatregelen wordt ook aangegeven wat de logistieke consequenties zijn en waar we inzetten op communicatie. Voor alle grondstofstromen geldt dat we de kwaliteit van onze aan huis gescheiden stromen verder willen verbeteren. - Voeren we het OPT-in systeem (Ja-sticker) in. - We gaan de afvalscheiding bij hoogbouw meer faciliteren met het plaatsen van GFE (groente, fruit en etensresten) verzamelcontainers bij alle hoogbouwlocaties. Inwoners krijgen bio-bakjes om hun GFE afval in de keuken al apart te kunnen houden. - We optimaliseren de haalservice van grof huishoudelijk afval en passen het tarief aan. Hiermee wordt het voor inwoners toegankelijker gemaakt om hun grofvuil door de gemeente aan huis te laten ophalen. - We geven afvalpreventie meer aandacht. - We investeren in een nieuw afvalregistratiesysteem en een app. De nieuwe software is essentieel voor het optimaliseren van het interne bedrijfsvoering proces. De nieuwe app is tevens bedoeld om onze inwoners beter te kunnen informeren en faciliteren bij het (beter) scheiden van de verschillende afvalstromen.
2. MILIEUZORG **Wat willen we bereiken?** Een milieuveilige en gezonde leefomgeving in de gemeente Meppel. Bewustwording en ontwikkeling van sociaal en economisch duurzame consumptie en productieprocessen. Het goed vervullen van de voorbeeldfunctie die de gemeente heeft op het gebied van duurzaamheid in zijn volle breedte.
Wat gaan we daarvoor doen? - We beschermen de (fysieke) leefomgeving door een risico gestuurde uitvoering van de milieutaken door de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD Drenthe). Dit betreft vergunningverlening, toezicht en handhaving, optreden bij milieuklachten en –calamiteiten. Daarbij wordt voortdurend gewerkt aan verdere professionalisering van de uitvoering van de taken voor een zo hoog mogelijke bescherming van de (fysieke) leefomgeving; - Herijking van een aantal milieutaken. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023 verschuift het bevoegd gezag van provincie naar gemeente voor bodemtaken en een aantal inrichtingen. De RUD Drenthe blijft deze taken uitvoeren maar de deelnemersbijdrage verschuift voor deze taken ook van provincie naar gemeenten; - We stimuleren het verwijderen van asbestdaken door middel van communicatie en door asbestboxen beschikbaar te stellen voor de verwijdering door inwoners van asbestdaken die kleiner zijn dan 35 m2; - Met de andere Drentse gemeenten geven we een eigen Drentse invulling aan de landelijke Week van de Asbestvrije Schuur waarbij we zoeken naar meekoppelkansen zoals groene daken en zon op dak. - We stimuleren en faciliteren Meppeler maatschappelijke organisaties op het gebied van natuur en milieu bij initiatieven die bijdragen aan een meer duurzame samenleving (boomfeestdag, natuurwerkdag, nacht van de nacht, scholennetwerk NME, fairtrade). **Stikstof** In 2023 vraagt het stikstofdossier onze betrokkenheid en onze inzet. De opgave voor de landbouw voor stikstof is inmiddels bekend en wordt onderdeel van de brede opgave water, natuur, landbouw, klimaat, bodem in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De stikstof-opgaves voor mobiliteit, bouw en industrie zijn bij het maken van deze begroting nog niet bekend. In 2023 vraagt het stikstofdossier onze betrokkenheid en inzet in de zin van deelname aan het gebiedsproces NPLG, bestuurlijke afstemming en interne regie in verband met onder andere onze eigen opgaves en ruimtelijke ontwikkelingen. Maar ook vooral zorg voor dat deel van onze samenleving dat te maken krijgt met dit thema.

Doelen en activiteiten

3. ENERGIETRANSITIE

Wat willen we bereiken?

In 2040 zijn we een CO2-neutrale gemeente. Daarbij streven we naar 100% lokaal coöperatief eigendom ten aanzien van duurzame energieopwekking in 2030 en een stabiele lokale energie-infrastructuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

Werken aan wijkuitvoeringsplannen.

- Na vaststelling van het wijkuitvoeringsplan Berggierslanden geven we uitvoering hieraan.
- In 2023 stellen we het wijkuitvoeringsplan op voor Koedijkslanden/Reestlanden/Slingenberg en starten we met het wijkuitvoeringsplan voor Oosterboer. Dit doen we in samenhang met de wijkaanpak Oosterboer (zie programma 8).

Ondersteuning bedrijfsleven in de energietransitie

- Met het bedrijfsleven, onder andere via ICC PMM, stimuleren we het gezamenlijk optrekken van bedrijven bij de energietransitie;
- We geven uitvoering aan een project om te komen tot een geschikte versnellingsaanpak voor de energietransitie op bedrijventerreinen die aansluit bij de behoefte en het 'ritme' van de ondernemer. Dit onder voorbehoud van de in consortium aangevraagde RAAK-subsidie;
- Om het aanwezige energiebesparingspotentieel bij bedrijven te benutten wordt extra ingezet op energietoezicht. Deze extra inzet vindt Drenthe breed plaats en wordt uitgevoerd door de RUD Drenthe;
- We werken mee en geven uitvoering aan een Drenthe brede (handhavings)aanpak voor de Label C verplichting voor kantoren die per 1 januari 2023 geldt.

Netcongestie.

De te beperkte transportcapaciteit van elektriciteit is een mogelijke belemmering voor de voortgang van onze energietransitie maar ook voor de ambities op het gebied van ontwikkeling van bedrijven en bedrijvigheid. Hoewel onze invloed op dit dossier beperkt is, volgen we het op de voet, proberen we ontwikkelingen en problemen zo tijdig mogelijk het hoofd te bieden.
Met het bedrijfsleven onderzoeken we concrete maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van peakshaving om op die manier bij te dragen aan het oplossen van netcongestie. Hiernaast hebben we aandacht voor initiatieven uit de samenleving voor de ontwikkeling van lokale netwerken.

Werken aan duurzame opwekking

- We werken verder aan de regionale energiestrategie 1.0 (RES 1.0) en bereiden de versie 2.0 voor;
- De RES-doelstellingen voor Meppel met betrekking tot het opwekken van zonne-energie en windenergie werken we verder uit met partners en initiatiefnemers;
- We zoeken met netwerkbeheerders naar mogelijkheden om Zonnepark Nieuwveense Landen en coöperatieve lokale energieprojecten aan te kunnen sluiten op het elektriciteitsnet;
- We verkennen de mogelijkheden voor zonnepanelen op parkeerterreinen en langs snelwegen;
- We werken aan een monitoringsysteem voor RES;
- We bieden de duurzaamheidslening aan;
- We gaan door met de ontwikkelde samenwerking met bewoners, buurtinitiatieven en postcoderoos-initiatieven en blijven inzetten op het faciliteren en stimuleren van de duurzame initiatieven vanuit de samenleving.

Stimuleren van 'geen spijtmaatregelen'.

- Samen met het Drents energieloket (DEL) gaan we zelfredzaamheid van individuele huiseigenaren stimuleren om zelf een plan van aanpak te maken voor hun eigen woning. Dit met hulp van een serie groepsbijeenkomsten, een woningtool of online platform;
- De Meppeler Energiecoaches zijn een succes. In 2023 leiden we een nieuwe groep op;
- We willen de Week van de Duurzaamheid graag uitbreiden met koop-lokaal acties. Zodat inwoners in deze week van alles zien, proeven en ervaren op het gebied van duurzaamheid. Bedrijven en organisaties uit de regio kunnen bijvoorbeeld een workshop, kortingsactie, proeverij of andere activiteit aanbieden;
- We geven uitvoering aan de (specifieke uitkering) SPUK energiearmoede in samenwerking met het Sociaal domein;
- De afgelopen jaren hebben we veel maatregelen getroffen om onze gebouwen duurzamer te maken. We laten daarom opnieuw de energielabels bepalen met een nota van aanbevelingen voor verdere verduurzaming. We werken aan het in 2030 aardgasvrij hebben van al onze gebouwen;
- We willen (basisschool) jongeren bewust maken van het belang van duurzaam gedrag voor onze aarde en doen daarom 2x per jaar mee met Junior Energiecoach.
- In 2023 willen we graag de Young Solar Challenge in Meppel organiseren. Dit is een scholencompetitie voor voortgezet onderwijs voor jongeren tussen de 14 en 17 jaar. Zij bouwen

hun eigen zonneboot en varen wedstrijden tegen teams van andere scholen. Techniek, innovatie en duurzaamheid staan centraal;
- Met de woningbouwcorporaties maken we prestatieafspraken over het verduurzamen van huurwoningen.

4. KLIMAATAANPASSING
Wat willen we bereiken?
Een klimaatbestendig stedelijk gebied, waar hittestress, wateroverlast en droogte zoveel mogelijk worden voorkomen.

Wat gaan we daarvoor doen?
- We onderzoeken de klimaatknelpunten van Meppel en stellen een aanpak op om de knelpunten weg te nemen of te beperken;
- De regionale adaptatiestrategie (RAS) wordt vertaald in een lokale adaptatiestrategie (LAS).

5. CIRCULAIRE ECONOMIE
Wat willen we bereiken?
Meppel sluit aan bij de landelijke doelstelling om in 2050 over een circulaire economie te beschikken. Een economie zonder afval, waarbij alles draait op herbruikbare grondstoffen.

Wat gaan we daarvoor doen?
- We versterken de samenwerking met circulaire hotspot N.I.C.E., een belangrijke partner richting een circulaire economie. Bij dit partnerschap zetten we in op het versterken van de zichtbaarheid van N.I.C.E. bij lokale ondernemers. N.I.C.E. zetten we in op het faciliteren en stimuleren van de ontwikkeling van circulaire stadspraktijken en circulaire businesscases voor het lokale bedrijfsleven (MKB);
- Anticiperen op het project circulaire havens (binnen de Regiodeal Zwolle). We bouwen voort op de inzichten in de grondstoffenstromen van Meppel;
- We verkennen het circulair denken en werken in de eigen Meppeler organisatie. Hierbij spelen we in op zowel grote urgente opgaven (Ogterop), laaghangend fruit (zichtbaarheid) en concrete kansen (circulaire buitendienst, herinrichtingsplannen gemeentewerf en stadskantoor) binnen de eigen organisatie.

6. NATUUR, LANDSCHAP EN BIODIVERSITEIT
Wat willen we bereiken?
Meppel heeft een rijke biodiversiteit in de stad, het dorp en op het platteland, waarbij zowel bijzondere soorten als basisnatuur een plek hebben. Het landschap heeft kwaliteit en is herkenbaar en beleefbaar. We willen:
- Biodiversiteit behouden, herstellen en bevorderen;
- De landschapsstructuren en streekeigen (stads)natuur die kenmerkend zijn voor de gemeente Meppel behouden, herstellen en versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?
- Uitvoeren van Streekbeheer voor natuur en landschap;
- Verkennen en opstarten van een omgevingsprogramma biodiversiteit, passend bij de rol en invloedssfeer van de gemeente;
- Inventariseren natuurwaarden in Meppel: eerste en tweede deel;
- We verkennen met de provincie Drenthe hoe we de Basiskwaliteit Natuur kunnen versterken;
- We verkennen met de provincie Drenthe de mogelijkheden voor een soortenmanagementplan voor vleermuizen;
- Deelname Leader-subsidie, gericht op versterking van het platteland;
- We vergroenen onze gemeentewerf;
- Ondersteunen Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe bij uitvoering Gebiedsdeal;
- We stimuleren de aanleg van groene daken;
- Samenwerken met lokale natuurpartners;
- Deelname aan het Samenwerkingsverband Zuidwest Drenthe en uitvoeren gezamenlijke projecten;
- Verkennen gemeentelijke rol in de provinciale gebiedsagenda NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied). Hierin worden doelen geformuleerd voor het versterken van natuur, het verbeteren van de waterkwaliteit en klimaatverandering.
- We onderzoeken op welke wijze we in gesprek kunnen zijn met stakeholders in het buitengebied, voor onder andere de thema’s stikstof en klimaat;
- Faciliteren van maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan het landschap, natuur en/of biodiversiteit.

4.11.4 Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Begroting 2022	Begroting 2023
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	143	155
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2020	4,9%	7,5%

4.11.5 Wat mag het kosten?

11 Duurzaamheid Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	5.133	4.804	5.864	5.382	5.559	5.572
Baten	-4.159	-4.328	-4.871	-4.500	-4.692	-4.457
Totaal saldo van baten en lasten	974	477	994	882	867	1.115
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**-344**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**630**	**477**	**994**	**882**	**867**	**1.115**

Uitsplitsing raming naar producten						
55 Afvalinzameling	-815	-894	-961	-995	-1.014	-775
56 Milieuzorg	1.789	1.371	1.955	1.877	1.881	1.890
Totaal saldo van baten en lasten	**974**	**477**	**994**	**882**	**867**	**1.115**

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting

Begroting 2023 ten opzichte van 2022

Bij het product afvalinzameling is 100% kostendekkendheid het uitgangspunt. Het positieve saldo dient ter dekking van de toerekenbare kosten aan de afvalstoffenheffing. Zie voor meer informatie ook de paragraaf lokale heffingen.

Binnen het product Milieuzorg is de bijdrage aan de RUD ten opzichte van 2022 met circa € 330.000 naar boven bijgesteld. Dit onder andere vanwege de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet. Extra middelen zijn opgenomen voor natuur- en milieueducatie (structureel). Aanvullend is voor 2023 een bijdrage begroot aan de Young Solar Challenge en zijn middelen opgenomen voor het opstellen van een beleidsnota biodiversiteit.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief

In het meerjarenperspectief is voor de berekening van de hoogte van de jaarlijkse opbrengst aan afvalstoffenheffing uitgegaan van het tarief 2023. In het meerjarenperspectief is een toename begroot van de lasten. Deze toename houdt verband met de stijgende kapitaallasten door investeringen in (de verduurzaming van) het wagenpark en een verwachte toename voor de kosten van afvalinzameling bij nieuwe aanbesteding. De komende jaren zal worden beoordeeld in hoeverre hierdoor een tariefsaanpassing nodig is. Een deel van de stijgende kosten kan nog worden opgevangen binnen de voorziening voor afvalstoffenheffing. In 2026 zou op basis van de huidige uitgangspunten de voorziening volledig zijn benut.

4.11.6 Investeringen

Overzicht geplande en nieuwe investeringen	Uitvoeringsplanning						
bedragen x € 1	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023
Programma 11 - Duurzaamheid							
Vervanging afzetcontainers	2023	2025	100.000	-	100.000	-	40.000
Vervanging ondergrondse containers	2024	2025	900.000	-	900.000	-	-
Investeringen klimaatadaptatie	2023	2025	350.000	-	350.000	50.000	300.000
GFT containers bij hoogbouwlocaties (boven de grond)	2023	2023	252.000	-	252.000	-	252.000
Vervanging toegangscontrole ondergrondse containers	2024	2024	295.000	-	295.000	-	-
AfvalRIS, managementcontrolsysteem (pasjes etc)	2024	2024	40.000	-	40.000	-	-
Vrieskist kadavers	2023	2023	15.000	-	15.000	-	15.000
Wagenpark							
Wagenpark afvalinzameling	2024	2026	2.580.000	-	2.580.000	515.000	-
Totaal Programma 11 - Duurzaamheid			**4.532.000**	**-**	**4.532.000**	**565.000**	**607.000**

In de meerjarenraming wordt uitgegaan van een jaarlijkse vervanging van afzetcontainers en ondergrondse containers. Bij de (vervangings)investeringen ten aanzien van het wagenpark (materieel reiniging) ligt de focus op circulair wagenpark beheer. Uitgangspunt is duurzame aanschaf waar mogelijk.

Een investering in software voor de toegangscontrole van ondergrondse containers is nodig om de overgang van 3G naar 5G te kunnen realiseren.

Het krediet voor investeringen klimaatadaptatie betreft een krediet voor fysieke ingrepen waarmee klimaatknelpunten in de openbare ruimte kunnen worden opgelost.

4.12 Programma 12: Burgerzaken

4.12.1 Wat valt onder dit programma?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Begraafplaatsen ♦ Burgerzaken (Publiekszaken/KCC/WOZ) ♦ Programma Dienstverlening	♦30 ♦31	Korteland Korteland

Onder het programma Burgerzaken vallen de onderdelen zoals hierboven beschreven. Dit betreft:
- De algemene begraafplaats in Meppel en Nijeveen: begrafenissen en verstrooiing;
- Burgerzaken is de poortwachter voor het vaststellen en daarna vaststellen van de juiste identiteitsgegevens. Daarnaast is Burgerzaken onder meer verantwoordelijk voor het verstrekken van reisdocumenten, rijbewijzen, het voltrekken van huwelijken en aanvragen van de Nederlandse nationaliteit;
- Het Klant Contact Centrum (KCC) handelt alle eerste klantcontacten af en is de verbindende factor tussen de inwoner/ondernemer/instelling (=klant) en onze organisatie;
- De waardering van onroerende zaken: de uitvoering van de Wet waardering van onroerende zaken (wet WOZ) en uitvoering van de lokale heffingen.
- Programmateam Dienstverlening: het opzetten van een dienstverleningsvisie, deze implementeren, borgen en verder ontwikkelen binnen de organisatie met als doel de dienstverlening van de gehele organisatie te verbeteren.

Wettelijke en beleidskaders, zoals :
- Wet op de Lijkbezorging (Wlb);
- Beleidskader Begraven 13 juni 2013;
- Wet basisregistratie personen (BRP);
- Burgerlijk Wetboek boek 1 (BW);
- Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Algemene wet bestuursrecht (AWB);
- Wet waardering onroerende zaken (WOZ);
- Wet open overheid (Woo);
- Dienstverleningsvisie en digitaliseren dienstverlening;
- Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid (BDTO);
- Single Digital Gateway (SDG);
- Wet Elektronische Publicaties (WEP);
- Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV);

Relatie met andere beleidsterreinen
Dienstverlening doen we allemaal. Dit beperkt zich niet tot de diensten aan de balie van het stadhuis of het telefonische contact via het Klant Contact Centrum. Alle medewerkers en bestuurders hebben hun bijdrage in de dienstverlening. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkelingen binnen het Sociaal domein, het wijk- en dorpsgericht werken, de nieuwe Omgevingswet en het verbeterplan informatisering. Dienstverlening is ook de interne ondersteuning door onze collega's, zoals facilitaire diensten, ICT, advies op het gebied van HR of juridische zaken enz. Alles is gericht op samen het goede met onze inwoners, ondernemers en partners (=klant) te doen.

Gastvrijheid, meedoen en kansen zien zit in het DNA van de gemeente Meppel. Zo geldt dit ook voor onze dienstverlening. Wij willen deze aan laten sluiten bij de behoeften van onze klant, in samenhang met de maatschappelijke ontwikkelingen. Wij geloven in de zelfredzaamheid van onze inwoners en helpen deze zelfredzaamheid te vergroten zodat iedereen mee kan doen. We gaan samen met anderen uit onze samenleving flexibel aan de slag, waarbij er meer ruimte komt voor het goede gesprek, eigen initiatief en participatie. Anderzijds doen we een groter beroep op de eigen regie, weerbaarheid en het zelf oplossend vermogen. Steeds vaker zijn we deelnemer en/of facilitator in een proces.

4.12.2 Wat willen we bereiken?

Algemene doelstelling:
Gemeente Meppel wil haar dienstverlening aan laten sluiten bij de behoeften van haar klanten én bij de maatschappelijke en de technologische ontwikkelingen. Dit gebeurt binnen de wettelijke en beleidskaders, naast het lokale beleid.

De continue ontwikkeling van onze medewerkers staat hoog op de agenda, zo wel op inhoudelijk vlak als ook op het gebied van de benodigde competenties om onze doelen verder vorm te geven.
Hiervoor is een opleidingsbudget beschikbaar. De Meppel Academy biedt een ruim aanbod aan (interne) trainingen en cursussen, maar ook kunnen vakopleidingen gevolgd worden. Daarnaast zijn er nog tal van maatwerk mogelijkheden waar medewerkers gebruik van kunnen maken. Denk bijvoorbeeld aan het volgen van een masteropleiding.

4.12.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Doelen en activiteiten
Begraafplaats **Wat willen we bereiken?** Een begraafplaats die er optimaal verzorgd uitziet aan de hand van de kwaliteitscriteria die door de gemeenteraad zijn vastgesteld tegen een maatschappelijk aanvaardbare prijs.
Wat gaan we daarvoor doen? - De begraafplaats op het afgesproken onderhoudsniveau onderhouden; - Het vervangen van diverse banken en grafbekisting op de begraafplaats; - Het herstellen van monumentale graven; - Optimaliseren van het proces en de administratie rondom de begraafrechten; - Verlengingsopgave van bestaande grafrechten. Dit heeft te maken met de overgang van grafrechten voor onbepaalde tijd naar grafrechten met een bepaalde tijd.
Burgerzaken Burgerzaken heeft te maken met een transformatie: het aantal contacten aan de balie neemt af, tegelijkertijd neemt de complexiteit van de vraagstukken door de maatschappelijke ontwikkelingen toe. Bijvoorbeeld door het toenemende risico op identiteitsfraude. Daarnaast wordt de gemeente door de toenemende digitalisering en de veranderde klantvraag uitgedaagd om haar dienstverlening anders in te richten en andere competenties en inhoudelijke kennis bij medewerkers te ontwikkelen. **Wat willen we bereiken?** - Moderne en innovatieve dienstverlening die nog beter aansluit bij de behoeften van onze externe klant, binnen de wettelijke- en beleidskaders; - Voorkomen van identiteitsfraude.
Wat gaan we daarvoor doen? - Jaarlijks opleiden en bijscholen van medewerkers; - Het doorlopend optimaliseren en digitaliseren van de processen; - Gemeente Meppel stelt een nieuwe en toekomstbestendige visie op dienstverlening vast; - De afdeling en haar dienstverlening zo inrichten, dat deze passend is bij de nieuwe visie op dienstverlening.
Klant Contact Centrum (KCC) **Wat willen we bereiken?** Moderne en innovatieve dienstverlening die nog beter aansluit bij de behoeften van onze interne en externe klant.
Wat gaan we daarvoor doen? - Jaarlijks opleiden en bijscholen van medewerkers; - Het uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek om onze dienstverlening verder te verbeteren en nog meer aan te laten sluiten bij de vraag van onze klant; - Het structureel meten van onze dienstverlening om snel en adequaat bij te kunnen sturen en verbeteringen door te kunnen voeren; - Het doorlopend optimaliseren en digitaliseren van de processen; - De organisatie en de dienstverlening van de afdeling zo inrichten, dat deze passend is en aansluit bij de nieuwe visie op dienstverlening;
Waardering Onroerende Zaken (WOZ) **Wat willen we bereiken?** De aansluiting op de Basis registratie kadaster 2.0 (BRK 2.0) zorgt er voor dat ook in de toekomst een reële perceeloppervlakte, de gerealiseerde verkoopprijzen en de correcte belastingplichtige geregistreerd staan in de administratie van de WOZ.
Wat gaan we daarvoor doen? - Uitvoeren wet WOZ: - De BRK 2.0 koppelen met de kadastrale gegevens.

Doelen en activiteiten
Programmateam Dienstverlening **Wat willen we bereiken?** - Een visie op dienstverlening voor de gemeente Meppel, die gedragen wordt door haar klanten, met een toekomstbestendige ambitie waar de dienstverlening van de gemeente naar toe gaat; - Een verbeterde dienstverlening van de hele organisatie voor de klanten van de gemeente Meppel. Deze kunnen meten en doorontwikkelen; - Een organisatie die dienstverlening in het DNA heeft, zelf doorontwikkelt, projecten durft te organiseren en te pionieren; - Een organisatie die klaar is voor de toekomst, de verwachtingen van de samenleving aankan en klaar is voor nieuwe ontwikkelingen en wetgeving.
Wat gaan we daarvoor doen? - Verwachtingen en doelstellingen ophalen bij de klanten van gemeente Meppel en bij de interne organisatie over de dienstverlening van de gemeente Meppel; - Een programmateam inrichten die de dienstverleningsvisie gaat implementeren en uitvoeren; - Opzetten van projecten (pionieren en proberen) die de dienstverlening verder moeten verbeteren maar ook het draagvlak binnen de organisatie verder vergroten; - Het onderzoeken, meten en door ontwikkelen van de dienstverlening van gemeente Meppel op basis van haar dienstverleningsvisie.

4.12.4 Wat mag het kosten?

12 Burgerzaken Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.324	2.508	2.569	2.681	2.728	2.741
Baten	-695	-649	-602	-880	-927	-1009
Totaal saldo van baten en lasten	1629	1859	1967	1801	1801	1732
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**0**	-94	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**1.629**	**1.765**	**1.967**	**1.801**	**1.801**	**1.732**

Uitsplitsing raming naar producten						
30 Begraafplaatsen	98	109	138	114	126	132
31 Publiekszaken	1532	1750	1829	1687	1674	1599
Totaal saldo van baten en lasten	**1.629**	**1.859**	**1.967**	**1.801**	**1.801**	**1.732**

(plus = nadeel, min = voordeel)

Toelichting

Begroting 2023 ten opzichte van 2022

De ontwikkeling van de lasten is een gevolg van actualisatie van budgetten. In 2022 is € 94.000 onttrokken aan de coronareserve voor het waarborgen van de dienstverlening.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief

De inkomsten uit leges voor reisdocumenten en rijbewijzen fluctueren afhankelijk van de uitgiftetermijnen. Voor de jaren 2024 tot en met 2026 wordt een toename verwacht in uitgiftes. De vraag zal in latere jaren naar verwachting weer stabiliseren. Voor het rijksdeel van deze leges leidt dit tot een toename van zowel de lasten als van de baten (wij ontvangen en dragen dit weer af).

5. Algemene dekkingsmiddelen en overzicht overhead

5.1 Overzicht van de Algemene dekkingsmiddelen en overzicht overhead

5.1.1 Wat valt onder dit overzicht?

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Algemene dekkingsmiddelen	♦59	de Vries

Dit overzicht gaat onder meer over de algemene dekkingsmiddelen. Het kenmerk van deze dekkingsmiddelen is dat ze vrij besteedbaar zijn. Ze zijn dus niet aan een bepaald programma gebonden. Hier worden de gemeentefondsuitkering, de gemeentelijke belastingen, dividend en het saldo op de financieringsfunctie (zoals rente voor- en nadelen) verantwoord. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de programma's 1 tot en met 12. Daarnaast staat hier de verplichte post onvoorzien.

Specifieke dekkingsmiddelen zijn bijvoorbeeld de opbrengst afvalstoffenheffing, de opbrengst rioolheffing maar ook de specifieke uitkeringen van het rijk zoals de Gebundelde Uitkering (BUIG: zie programma 3). De specifieke dekkingsmiddelen staan opgenomen in de betreffende programma's in deze begroting. Ze verlagen het saldo van lasten en baten op het betreffende programma.

Beleidskader
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Financieel toezichtskader provincie Drenthe;
- Financiële verordening en overige (financiële) beleidsnotities.

In dit overzicht staan de producten:

Algemene Ondersteuning
Onder Algemene ondersteuning staat onder meer het begrotingssaldo, treasury (= renteresultaat) en de storting in het ondernemersfonds (=bestemmingsreserve).

Onvoorziene uitgaven
De post onvoorziene uitgaven bedraagt € 50.000 per jaar. Het is voor de opvang van incidentele uitgaven die voldoen aan de criteria: Onvoorzien, Onontkoombaar en Onuitstelbaar.

Deelnemingen
In de paragraaf Verbonden partijen worden de deelnemingen toegelicht. De inkomsten uit de deelnemingen in de vorm van dividend worden hier geraamd. We ramen hier het dividend van Rendo, BNG, Wadinko en Enexis.

Belastingen
In de paragraaf Lokale heffingen wordt informatie over de diverse gemeentelijke belastingen en overige heffingen compact weergegeven. De grootste gemeentelijke belasting qua opbrengst is de onroerende zaakbelastingen (OZB). In dit overzicht is de raming van de OZB en de precariobelasting meegenomen. De overige heffingen zijn opgenomen in de programma's. De raming van de opbrengst OZB en precariobelasting is ingaande 2023 verhoogd met een inflatiecorrectie van 2,5% conform de uitgangspunten die we bij deze begroting hanteren (zie bij toelichting overzicht baten en lasten achterin dit boekwerk). De kosten van invordering van belastingen en de waardebepaling van de onroerende zaken (Wet WOZ) zijn geraamd in programma 12 Burgerzaken.

Gemeentefondsuitkering
Gemeenten ontvangen geld van het rijk uit het gemeentefonds om hun taken uit te voeren. Het is de grootste inkomstenpost voor iedere gemeente. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Uiteraard wel binnen de regels van de wet.
Een groot deel van het geld uit het gemeentefonds keert het rijk uit in de vorm van een Algemene uitkering. Daarnaast zijn er nog integratie- en decentralisatie-uitkeringen (10%). Een decentralisatie-uitkering is tijdelijk voor een bepaald aantal jaren. Een integratie-uitkering is ingesteld met de bedoeling dat het op korte termijn overgaat naar de Algemene uitkering. Dat gebeurt vanaf 2023 met de integratie-uitkering Voogdij 18 plus en de integratie-uitkering voor Inburgering.

Gemeenten ontvangen normaal gesproken op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkering. De raming van de gemeentefondsuitkering voor de jaren 2023-2026 is in deze programmabegroting bepaald op basis van de meicirculaire 2022.

Groei van de "landelijke pot".
De ontwikkeling van Algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Geeft het rijk meer uit dan krijgen gemeenten meer en geeft het rijk minder uit dan krijgen gemeenten minder. Dit onder de noemer *"Samen de trap op en samen de trap af".*

De omvang van het totale gemeentefonds is ten opzichte van de laatste circulaires voor 2022-2025 behoorlijk toegenomen. Deze incidentele meevallers komen met name voort uit mutaties op basis van de Voorjaarsnota 2022 van het rijk. Voor het jaar 2026 daalt de groei helaas sterk. Als motivatie daarvoor geldt dat het kabinet vanaf 2026 en verder kijkt naar een andere bekostigingssystematiek voor gemeenten en een verruiming van het lokale belastinggebied. Meer info van het rijk daarover verwachten we in dit najaar.

Voor Meppel betekent de hogere gemeentefondsuitkering circa € 10 miljoen per jaar extra in 2023-2025. Dit ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting die in november 2021 is vastgesteld. In deze raming is de andere verdeling die landelijk is ingezet en de extra bijdrage voor de jeugdzorg naar 100% meegenomen (zie hieronder voor beide onderdelen de toelichting). Voor de jaren 2024-2026 hebben we voorzichtigheidshalve wel rekening gehouden met onderuitputting van de rijksuitgaven. Reden: een daling van de rijksuitgaven leidt ook weer tot een daling van het gemeentefonds. We hebben daarom in de berekening van de raming van het gemeentefonds voor 2024-2026 enige "behoedzaamheid" meegenomen.

Andere verdeling met ingang van 2023
Hoeveel geld een individuele gemeente uit het gemeentefonds krijgt, hangt af van de kenmerken en de belastingcapaciteit van een gemeente. Met ingang van 2023 vindt onder de gemeenten een andere verdeling plaats van de "landelijke pot" van ruim € 34 miljard. De verdeling van het gemeentefonds sluit door onder andere de decentralisaties in het Sociaal domein niet meer aan bij de huidige tijd en is bovendien in de afgelopen twintig jaar ingewikkeld en ondoorzichtig geworden. Het doel van de herziene verdeling is een stabiel verdeelmodel dat zo goed mogelijk aansluit bij de kosten van gemeenten. Het model is geen eindstation en zal continu onderhoud vragen.

Voor Meppel pakt de herverdeling helaas niet gunstig uit. De afgelopen jaren is vanuit het ministerie van BZK al veel gecommuniceerd over de voorlopige uitkomsten. In onze vorige meerjarenbegroting hebben we al rekening gehouden met een nadeel van € 7,00 per inwoner (€ 231.000) ingaande 2023. Dit was gebaseerd op een voorstel van augustus 2021 op basis van gegevens 2019. In de meicirculaire 2022 is het verdeelmodel geactualiseerd naar de stand van 1 januari 2023 met aantallen van 2022. Meppel gaat er op basis van de definitieve verdeling nu € 56,00 per inwoner op achteruit. Een nadelig verschil ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting van € 49,00 per inwoner.

Wel komt Meppel net als 40 andere gemeenten in aanmerking voor een ingroei-pad. Het netto nadeel door de herverdeling bedraagt daardoor per jaar:

Herverdeeleffecten gemeentefonds (bedragen x € 1.000)		2023	2024	2025 en verder
Nadelig herverdeeleffect:	€ 56,00 per inw	1.930	1.930	1.930
Tegemoetkoming via aangepast ingroeipad		-1.758	-1.500	-1.156
Netto nadeel		172	430	774
Netto nadeel per inwoner		€ 5,00	€ 12,50	€ 22,50

(plus = nadeel, min = voordeel)

Het netto nadeel is in deze programmabegroting meegenomen in de raming van het gemeentefonds voor de jaren 2023-2026.

Extra bijdrage jeugdzorg
In de meicirculaire 2022 is ook opgenomen de extra middelen voor jeugdzorg voor 2023. Inmiddels zijn er nadere afspraken over de jaren 2024 en verder. Dat houdt het volgende in:

- Gemeenten mogen in de jaarschijven 2024 tot en met 2026 de middelen die het rijk heeft gereserveerd volledig meenemen in hun meerjarenbegroting;
- Gemeenten mogen in hun meerjarenbegroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van totaal € 100 miljoen in 2024, € 500 miljoen in 2025 en 2026 en vanaf 2027 € 511 miljoen structureel als gevolg van rijksmaatregelen.

In de vorige programmabegroting hebben we al rekening gehouden met een structurele extra bijdrage van 75%. Voor Meppel was dat € 2,5 miljoen voor 2024, € 2,3 miljoen voor 2025 en € 1,6 miljoen structureel vanaf 2026.

We mogen nu de extra middelen voor 100% inboeken rekening houdend met de aanvullende besparing van € 500 miljoen die het rijk in het regeerakkoord heeft opgenomen. Voor Meppel komen de nieuwe afspraken neer op ongeveer € 2,8 miljoen voor 2024, € 1,7 miljoen voor 2025 en € 0,8 miljoen voor 2026. Een meevaller voor 2024 van € 0,3 miljoen maar een tegenvaller voor 2025 en 2026 van respectievelijk € 0,6 miljoen en € 0,8 miljoen ten opzichte van de vorig jaar vastgestelde meerjarenbegroting**.**

Daar staat tegenover dat gemeenten in hun meerjarenbegroting rekening mogen houden met een besparing op de uitgaven als gevolg van maatregelen die het rijk zal treffen. In programma 3 hebben we daarvoor vanaf 2024 een stelpost opgenomen.

Gemeentefondsuitkering (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Gemeentefonds op basis van meicirculaire 2022	-77.716	-75.979	-77.385	-71.947
Onderuitputting rijksuitgaven (behoedzaamheid)		800	1.000	1.000
Structurele stelpost jeugdhulp (100%)		-2.800	-1.700	-800
Totaal	**-77.716**	**-77.979**	**-78.085**	**-71.747**

(plus = nadeel, min = voordeel)

In deze raming zijn de herverdeeleffecten voor de jaren 2023-2026 zoals hierboven geschetst, inbegrepen.

Saldo op de financieringsfunctie (renteresultaat)
In de paragraaf Financiering wordt ingegaan op de financiering van de gemeente en de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. Voor een toelichting verwijzen wij u naar deze paragraaf.

Heffing VPB
De te betalen vennootschapsbelasting is geraamd op basis van de verwachte resultaten van de grondexploitaties. Voor het eerste jaar hebben we daarvoor niets geraamd. Vanaf 2024 hebben we € 40.000 meegenomen.

Overzicht overhead

		Prod.	Portefeuille
Onderdelen	♦ Overhead	♦58	Korteland

Tot overhead behoren alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

Overhead *(bedragen x € 1.000)* *min = voordeel, plus = nadeel*	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Huisvesting	1.319	1.108	1.097
Facilitair	751	824	889
Informatisering & automatisering (ICT)	1.317	1.331	1.417
Personeel	8.442	9.573	10.790
Totaal overhead	**11.829**	**12.836**	**14.193**

De toename bij Facilitair komt met name door een extra budget voor de uitvoering van de Wet Open Overheid. Bij ICT zijn de kapitaallasten toegenomen. De hogere personeelskosten ontstaan door de gevolgen van een nieuw af te sluiten CAO vanaf 1 januari 2023 en de noodzakelijke uitbreiding van de formatie. Zie hiervoor ook de paragraaf bedrijfsvoering.

Doorbelasten van overhead
In beginsel worden hier alle overheadkosten verantwoord. Er zijn echter uitzonderingen op deze regel. Eén van die uitzonderingen is de mogelijkheid om overheadkosten toe te rekenen aan grote investeringsprojecten en grondexploitaties. In 2023 hebben we voor € 1.228.000 vanuit de overhead toegerekend aan projecten en grondexploitaties.

5.1.2 Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Begroting 2022	Begroting 2023
Demografische druk	%	2022	75,3%	74,7%
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2022	678	752
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoude	€	2022	678	752
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	2021	213	228
Nieuw gebouwde woningen	%	2021	15,3%	10,4%

5.1.3 Wat moet het opbrengen?

ALG Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien Bedragen x €1.000,-	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	12.166	13.815	14.509	14.751	14.322	14.400
Baten	-81.945	-84.460	-89.002	-89.244	-89.331	-82.974
Totaal saldo van baten en lasten	-69.780	-70.645	-74.493	-74.493	-75.009	-68.574
xx Dotaties / onttrekkingen aan reserves	**581**	**254**	**3.491**	**3.386**	**4.386**	**386**
Resultaat	**-69.199**	**-70.390**	**-71.002**	**-71.107**	**-70.623**	**-68.188**

Uitsplitsing raming naar producten						
A0 Algemene Ondersteuning	-459	0	0	0	0	0
A1Onvoorziene uitgaven		50	50	50	50	50
A2 Deelnemingen	-954	-663	-643	-643	-643	-643
A3 Belastingen en Invordering	-9.646	-9.976	-10.293	-10.293	-10.293	-10.293
A4 Algemene uitkeringen	-69.908	-73.298	-77.716	-77.979	-78.085	-71.747
A5 Stelposten		250	0	0	0	0
A6 Saldo op de financieringsfunctie	-751	61	-84	-71	2	191
A7 Overhead	11.944	12.931	14.193	14.404	13.920	13.828
A8 Heffing VPB	-6	0	0	40	40	40
Totaal saldo van baten en lasten	**-69.780**	**-70.645**	**-74.493**	**-74.493**	**-75.009**	**-68.574**

Toelichting
Begroting 2023 ten opzichte van de begroting 2022
Lasten
Het nadelig verschil van 2023 ten opzichte van 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere kosten van overhead als gevolg van noodzakelijke uitbreiding van de formatie.

Baten
Het voordelig verschil van 2023 ten opzichte van 2022 van ruim € 4,4 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere gemeentefondsuitkering. De raming van 2022 is gebaseerd op de bestuursrapportage. Daarin zijn de uitkomsten van de meicirculaire 2022 nog niet verwerkt. Die leverde voor 2022 nog ruim € 3 miljoen extra op.

Begroting 2023 en meerjarenperspectief
Lasten
Nagenoeg geen afwijkingen.

Baten
De verschillen worden veroorzaakt door de gemeentefondsuitkering van het rijk. Het nadelig effect van de herverdeling die ingaande 2023 wordt toegepast, loopt op naar € 0,8 miljoen in 2025 en latere jaren. Er vanuit gaande dat we het ingroei-pad ook de latere jaren nog geldt. Als gevolg van de toename van de rijksuitgaven stijgt de uitkering van het rijk voor de jaren 2023-2025 behoorlijk. Met ingang van 2026 daalt de groei van het gemeentefonds sterk omdat dan de koppeling met de rijksuitgaven is losgelaten.

5.1.4 Investeringen

Overzicht geplande en nieuwe investeringen	Uitvoeringsplanning						
bedragen x € 1	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023
Overhead							
Warmtepompen gemeentewerf (vervanging CV)	2023	2023	200.000	-	200.000	-	200.000
Projecten automatisering & informatisering	2023	2026	1.824.000	-	1.824.000	-	456.000
Totaal Overhead			**2.024.000**	**-**	**2.024.000**	**-**	**656.000**

De projecten automatisering en informatisering hebben ten doel de gemeentelijke processen verder te optimaliseren. De cv-ketels van de gemeentewerf moeten vervangen te worden. Hierbij wordt ingezet op duurzame vervanging via warmtepompen.

6. Paragrafen

6.1 Paragraaf lokale heffingen

6.1.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt de informatie over de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen, die in de verschillende programma's staat, compact weergegeven. Op hoofdlijnen wordt een overzicht van de diverse heffingen gegeven en we besteden aandacht aan de geraamde inkomsten en het beleid ten aanzien van die heffingen. Verder wordt de lokale lastendruk ten opzichte van de overige Drentse gemeenten weergegeven en kunt u informatie lezen over het kwijtscheldingsbeleid.

6.1.2 Actuele ontwikkelingen

Index op heffingen:
- Voor de belastingen (OZB en precariobelasting) hanteren nemen we een inflatiecorrectie op van 2,5%;
- Voor de afvalstoffen- en rioolheffing is en blijft het uitgangspunt 100% kostendekkend;
- Voor alle overige gemeentelijke heffingen bekijken we afzonderlijk de mogelijkheid van (groei naar) 100% kostendekkendheid. Dit met uitzondering van de lijkbezorgingsrechten.

Wet WOZ:
De Waarderingskamer controleert en beoordeelt gemeenten op de uitvoering van de Wet WOZ. De mogelijkheid om de WOZ-waarden van andere woningen te raadplegen via www.woz-waardeloket.nl wordt door veel Nederlanders gewaardeerd en benut. De berekening van de taxaties voor woningen vindt nu plaats op basis van de oppervlakte van een woning.

6.1.3 Overzicht belastingen en heffingen

Gemeenten zijn beperkt in de belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de Gemeentewet. Er wordt onderscheid gemaakt tussen gebonden en ongebonden belastingen.

Ongebonden belastingen die in Meppel worden geheven zijn:
- Onroerendezaakbelasting;
- Parkeerbelasting;
- Precariobelasting.

De opbrengsten van de ongebonden belastingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen en zijn vrij te besteden. Ongebonden belastingen die niet worden geheven in Meppel zijn roerende zaakbelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting.

Naast ongebonden belastingen kan een gemeente rechten heffen. Dit zijn vergoedingen voor concrete prestaties door de gemeente geleverd. De rechten die in Meppel worden geheven zijn:
- Rioolheffing;
- Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten;
- Naheffingsaanslagen parkeren;
- Binnenhavengelden;
- Lijkbezorgingsrechten;
- Marktgelden;
- Leges.

De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar. De tarieven van rechten moeten zodanig worden vastgesteld dat de opbrengsten de kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden (maximaal 100% kostendekkendheid). Naast de directe kosten worden ook de overheadkosten (de zogenaamde indirecte kosten) meegenomen in de bepaling van het tarief.

6.1.4 Onroerende zaakbelasting (OZB)

De OZB zijn veruit de belangrijkste gemeentelijke belastingen. Er zijn drie belastingsoorten, namelijk:
1 een belasting geheven van eigenaren van woningen;
2 een belasting geheven van eigenaren van niet-woningen;
3 een belasting geheven van gebruikers van niet-woningen.

De raming van de OZB is voor 2023 ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting verhoogd met een inflatiecorrectie van 2,5% en een autonome stijging als gevolg van verbouw/nieuwbouw.

De heffingsgrondslag van de OZB is gebaseerd op de waarde zoals vastgesteld in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (wet WOZ). Het OZB-bedrag wordt berekend op basis van een percentage (het tarief) van de WOZ-waarde.

Hieronder een specificatie van de opbrengst OZB per belastingsoort.

Opbrengst onroerende zaakbelastingen *(bedragen x € 1.000)* *(plus = nadeel, min = voordeel)*	2023	2024	2025	2026
OZB - woningen eigenaren	-4.985	-4.985	-4.985	-4.985
OZB - niet woningen eigenaren	-3.079	-3.079	-3.079	-3.079
OZB - niet woningen gebruikers	-1.953	-1.953	-1.953	-1.953
Totaal	**-10.017**	**-10.017**	**-10.017**	**-10.017**

6.1.5 Parkeerbelasting

In de gemeente Meppel worden de parkeertarieven gebruikt om de kosten voor parkeervoorzieningen te dekken en om het parkeren binnen de gemeente te reguleren. Meppel heft parkeergelden bij parkeermeters en -automaten en via parkeervergunningen.

Bij de parkeergarage Keyserstroom, de parkeergarage Kromme Elleboog en het parkeerterrein Stadhuis worden parkeergelden achteraf geïnd.

De tabel hieronder laat zien wat de tarieven zijn van onze gemeente ook in relatie tot omliggende gemeenten voor 2021 en 2022. Voor Meppel zijn de tarieven voor 2023 toegevoegd. Van de andere gemeenten zijn die nog niet bekend.

Tarieven per uur	Meppel		Meppel	Hoogeveen		Zwolle	
	2021	2022	2023	2021	2022	2021	2022
Centrum (zone 1)	1,85	1,85	1,95	1,75	1,80	3,00	3,00
Buitenring (zone 2)	1,50	1,50	1,60	nvt	nvt	2,00	2,00
zone 3	0,85	0,85	0,95	nvt	nvt	1,20	1,20
Tijden betaald parkeren	*ma t/m za 9:00-18:00, vrij 18:00-21:00 uur*	*ma t/m za 9:00-18:00, vrij 18:00-21:00 uur*	*ma t/m za 9:00-18:00, vrij 18:00-21:00 uur*	*ma t/m za 9:00-18:00, vrij 18:00-21:00 uur*	*ma t/m za 8:00-19:00, vrij 19:00-21:00 uur*	*ma t/m za 9:00-23:00 uur, zo 13:00-17:00 uur*	*ma t/m za 9:00-23:00 uur, zo 13:00-17:00 uur*

6.1.6 Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder of boven voor openbaar gebruik bestemde, gemeentegrond. Voor terrassen of vaste standplaatsen wordt bijvoorbeeld precariobelasting geheven. De raming van de opbrengst is voor 2023 verhoogd met een inflatiecorrectie van 2,5%.

6.1.7 Rioolheffing

Rioolheffing wordt opgelegd aan de gebruikers van een perceel waar direct of indirect water op het riool wordt afgevoerd. Er wordt een vast bedrag aan rioolheffing in rekening gebracht, onafhankelijk van de hoeveelheid geloosd water.

Het tarief rioolheffing voor 2023 is ten opzichte van 2022 verhoogd met € 3,00 per aansluiting. Het komt daarmee op € 177 per aansluiting. De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden uit de opbrengst rioolheffing betaald. Het dekkingspercentage bedraagt in 2023 98%.

Berekening van kostendekkendheid Taakveld 7.2 Riolering, Product 64 Riolering	**Rioolheffing**
Kosten, incl. (omslag) rente	2.226.000
Inkomsten, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	**2.226.000**
Toe te rekenen kosten	
Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer (straatreiniging)	161.000
Taakveld 5.7 Leggers schouw, waterlossing	83.000
Taakveld 0.4 Overhead	86.000
Taakveld 6.3 Inkomensregelingen (kwijtschelding)	150.000
Compensabele BTW over exploitatiekosten riolering	183.000
Compensabele BTW over afschrijving op investeringen	131.000
Totale kosten	**3.020.000**
Opbrengst rioolheffing	**-2.960.000**
Dekkingspercentage	**98%**
Ten laste van de voorziening	**-60.000**

6.1.8 Reinigingsheffingen

Afvalstoffenheffing wordt geheven bij alle huishoudens. De gemeente is verplicht de huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Daarom is ieder huishouden verplicht bij te dragen in de kosten van afvalinzameling. Het maakt daarbij niet uit of mensen wel of geen afval aanbieden.

Reinigingsrecht wordt geheven voor de afvoer van bedrijfsafval en mag alleen in rekening worden gebracht als ook daadwerkelijk een dienst wordt geleverd.

Het tarief afvalstoffenheffing voor 2023 is ten opzichte van die van 2022 gelijk gebleven. Het tarief voor 2023 bedraagt € 212 per huishouden. Er is sprake van een dekkingspercentage van 100%.

Berekening van kostendekkendheid Taakveld 7.3 Afval, Product 55 Afvalinzameling	Reinigingsheffingen
Kosten, incl. (omslag) rente	3.436.000
Inkomsten, excl. heffingen	-1.012.000
Netto kosten taakveld	**2.424.000**
Toe te rekenen kosten	
Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer (straatreiniging)	161.000
Taakveld 0.4 Overhead	237.000
Taakveld 6.3 Inkomensregelingen (kwijtschelding)	170.000
Compensabele BTW over exploitatiekosten product afval	309.000
Compensabele BTW over afschrijving op investeringen afval	91.000
Totale kosten	**3.392.000**
Opbrengst heffingen	**-3.381.000**
Dekkingspercentage	**100%**
Ten laste van de voorziening	**-11.000**

6.1.9 Naheffingsaanslag parkeren

Een naheffingsaanslag parkeerbelastingen wordt opgelegd als een auto op een terrein met een betaalautomaat of bij een parkeermeter wordt geparkeerd en niet is betaald of wanneer de parkeertijd is verstreken. Per 1 januari 2023 bedraagt het maximumbedrag dat voor een naheffingsaanslag aan kosten in rekening mag worden gebracht € 72,90.

Berekening van kostendekkendheid Taakveld 2.2 Parkeren, Product 65 Parkeren	Naheffingsaanslagen parkeren
Kosten, incl. (omslag) rente	182.001
Inkomsten, exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	**182.001**
Toe te rekenen kosten	
Taakveld 0.4 Overhead incl. (omslag) rente	37.851
Totale kosten	**219.851**
Opbrengst heffingen	-50.000
Dekkingspercentage	23%

6.1.10 Binnenhavengelden

Onder de naam 'binnenhavengeld' wordt een recht geheven voor het gebruik van de haven met een vaartuig. De kosten van door de gemeente verstrekte diensten in de haven worden deels gedekt uit de opbrengst binnenhavengeld. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in beroepsvaart en pleziervaart.

Vanaf 2021 is een algemene verhoging voor de beroepsvaart van elk jaar 5%. Voor de pleziervaart is een verhoging van de opbrengst opgenomen van jaarlijks gemiddeld 10% (vaste ligplaatsen 5% en passanten inclusief campers 15%). In verband met de kostendekkendheid worden de tarieven ook beoordeeld bij de voorziene harmonisatie van tarieven in het kader van de samenwerking Port of Zwolle.

Toelichting op het dekkingspercentage van de tarieven voor de beroepsvaart:

Berekening van kostendekkendheid Taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen, Product 62 Water, activiteit beroepsvaart	Binnenhavengelden Beroepsvaart
Kosten, incl. (omslag) rente	211.233
Inkomsten, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	**211.233**
Toe te rekenen kosten	
Taakveld 2.1 verkeer en vervoer, product 60 activiteit onderhoud civiele kunstwerken	189.346
Taakveld 2.4 economische havens en waterwegen, activiteit beheer en onderhoud watergangen (25%)	10.240
Taakveld 2.4 economische havens en waterwegen, activiteit onderhoud havenvoorzieningen (80%)	100.318
Taakveld 2.4 economische havens en waterwegen, activiteit brugwachterlocaties (80%)	36.030
Taakveld 2.4 economische havens en waterwegen, activiteit havenkantoor (67%)	32.311
Taakveld 0.4 Overhead incl. (omslag) rente	9.463
Totale kosten	**588.942**
Opbrengst heffingen	-236.961
Dekkingspercentage	40%

Toelichting op het dekkingspercentage van de tarieven voor de pleziervaart:

Berekening van kostendekkendheid Taakveld 2.3 Recreatieve havens, Product 62 Water, activiteit pleziervaart	Binnenhavengelden Pleziervaart
Kosten, incl. (omslag) rente	92.766
Inkomsten, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	**92.766**
Toe te rekenen kosten	
Taakveld 2.1 verkeer en vervoer, product 60 activiteit onderhoud civiele kunstwerken	111.126
Taakveld 2.4 economische havens en waterwegen, activiteit beheer en onderhoud watergangen (25%)	10.240
Taakveld 2.4 economische havens en waterwegen, activiteit onderhoud havenvoorzieningen (20%)	25.080
Taakveld 2.4 economische havens en waterwegen, activiteit brugwachterlocaties (20%)	9.008
Taakveld 2.4 economische havens en waterwegen, activiteit havenkantoor (33%)	15.928
Taakveld 0.4 Overhead incl. (omslag) rente	9.463
Totale kosten	**273.610**
Opbrengst heffingen	-163.130
Dekkingspercentage	60%

6.1.11 Leges

Leges zijn rechten die worden geheven voor verstrekte diensten. In de legesverordening zijn bepalingen opgenomen over de activiteiten waarvoor de gemeente leges in rekening brengt, welke tarieven en de grondslag. De legesverordening is onderverdeeld in drie titels (zie tabel). Ook voor dit jaar is beoordeeld in hoeverre de leges en tarieven kostendekkend zijn.

Leges	Totaal lasten	Totaal baten	Kostendekking 2023
Kostendekking Titel 1 (algemene dienstverlening)	€ 402.190	€ 340.225	84,6%
Kostendekking Titel 2 (dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving)	€ 1.019.897	€ 852.901	83,6%
Kostendekking Titel 3 (dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn)	€ 66.834	€ 24.417	36,5%
Kostendekking totale tarieventabel	**€ 1.488.921**	**€ 1.217.543**	**81,8%**

Bij Titel 1 is veelal sprake van wettelijke maximumtarieven. De kostendekkendheid van Titel 3 is met name beperkt vanwege het niet heffen van leges voor evenementen.

6.1.12 Lijkbezorgingsrechten

Op basis van de verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Het dekkingspercentage bedraagt 59%.

Berekening van kostendekkendheid Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria, Product 30 Begraafplaatsen	Lijkbezorgingsrechten
Kosten, incl. (omslag) rente	431.757
Inkomsten, excl. heffingen	-5.700
Netto kosten taakveld	**426.057**
Toe te rekenen kosten	
Taakveld 0.4 Overhead incl. (omslag) rente	47.313
Totale kosten	**473.370**
Opbrengst heffingen	-280.000
Dekkingspercentage	59%

6.1.13 Marktgelden

Marktgeld wordt geheven voor het hebben van een standplaats op de markt. De tarieven mogen niet meer dan kostendekkend zijn. Het dekkingspercentage bedraagt 27%.

Berekening van kostendekkendheid Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen, Product 35 Bijzondere wetgeving, activiteit markten	Marktgelden
Kosten, incl. (omslag) rente	75.971
Inkomsten, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	**75.971**
Toe te rekenen kosten	
Taakveld 0.4 Overhead incl. (omslag) rente	9.463
Totale kosten	**85.434**
Opbrengst heffingen	-23.000
Dekkingspercentage	27%

6.1.14 Geraamde opbrengsten van alle heffingen voor 2023

In de tabel hieronder zijn de geraamde opbrengsten voor 2023 vergeleken met de raming van 2022 en de werkelijke opbrengst over 2021.

Soort Heffing Bedragen x € 1.000	Realisatie 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
OZB gebruikers niet-woningen	1.827		1.887		1.953	
OZB eigenaren niet-woningen	2.986		2.978		3.079	
OZB eigenaren woningen	4.642		4.825		4.985	
Onroerende zaakbelasting totaal		9.455		9.690		10.017
Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht		3.260		3.341		3.381
Rioolheffing		2.888		2.929		2.960
Parkeerbelasting		1.137		1.490		1.610
Precariobelasting		18		63		64
Lijkbezorgingsrechten		232		284		280
Leges omgevingsvergunning	1.043		853		853	
Leges burgerzaken	460		413		340	
Leges europese dienstenrichtlijn	18		24		24	
Leges totaal		1.521		1.290		1.218
Marktgelden		23		22		23
Havengeld beroepsvaart	202		227		237	
Havengeld pleziervaart	119		146		163	
Liggelden	14		7		7	
Havengeld en liggeld totaal		335		380		407
Totaal		18.869		19.489		19.960

6.1.15 Kwijtschelding

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad Invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de regelgeving van het rijk. Bij het behandelen van een kwijtscheldingsverzoek vindt een inkomens- en vermogenstoets plaats. De normen voor kwijtschelding worden landelijk bepaald. Als een belastingschuldige noch betalingscapaciteit noch vermogen heeft, wordt kwijtschelding van afvalstoffenheffing en rioolheffing verleend. In incidentele gevallen komt het voor dat ook de OZB wordt kwijtgescholden.
Bij de bepaling van kwijtschelding houden wij rekening met 100% van de kosten van levensonderhoud. Er is bewust geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om lagere normen (90% of 95%) te hanteren om zodoende de meest ruimhartige kwijtschelding te kunnen verlenen. Ook kleine ondernemers komen voor kwijtschelding van de privé-aanslag in aanmerking.
In onderstaande tabel staat het bedrag dat in 2021 aan kwijtschelding is verleend. Voor 2022 en 2023 is het bedrag opgenomen dat we verwachten uit te geven.

Kwijtschelding Bedragen x € 1.000	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Afvalstoffenheffing	166	170	170
Rioolheffing	138	150	150
Totaal	304	320	320

6.1.16 Lokale lastendruk

In de volgende tabel geven we een overzicht van de woonlasten van alle Drentse en naburige gemeenten voor 2022. Meppel staat op nummer 3 in het rijtje van voordelige gemeenten in Drenthe en de directe omgeving van Meppel. Een aantal Drentse gemeenten kent tariefdifferentiatie voor afvalstoffenheffing en/of rioolheffing.

Woonlastendruk				
Gemeente	OZB	Afvalstoffenheffing Mph	Rioolheffing Mph	Totale woonlasten
Tynaarlo	372	189	166	727
Steenwijkerland	288	249	202	739
Meppel	366	212	174	752
Midden-Drenthe	317	207	239	763
AA en Hunze	361	242	163	766
De Wolden	380	189	233	802
Staphorst	372	249	208	829
Noordenveld	356	227	256	839
Assen	454	253	137	844
Westerveld	399	239	220	858
Hoogeveen	449	287	150	886
Emmen	417	285	216	918
Coevorden	490	296	218	1004
Borger-Odoorn	533	222	268	1023

Bron: www.coelo.nl
Mph = Meerpersoonshuishouden (2 personen of meer)

Note: Borger-Odoorn, de Wolden, Staphorst, Emmen en Steenwijkerland hebben Diftar

6.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de financiële kengetallen. De kengetallen geven in gezamenlijkheid en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van een gemeente.

Verder staan in deze paragraaf de belangrijkste risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met (gewenste of ongewenste) gevolgen voor de gemeente. Deze gevolgen kunnen beleidsmatig en/of financieel zijn. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van de risico's. Het is een maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van de risico's op te vangen. Dit zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit (hoeveel niet bestemde middelen zijn beschikbaar) en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen). Aan de hand van deze grootheden wordt het weerstandsvermogen bepaald.

Beleidskader is het "Besluit begroting en verantwoording" voor de financiële kengetallen en de "Nota risicomanagement en weerstandsvermogen" uit 2013 waarin de uitgangspunten voor de berekening voor het weerstandsvermogen is vastgelegd.

In het coalitieakkoord staat dat we de reserves meer in overeenstemming willen brengen met de risico's én de schuldenlast willen verminderen. Daarbij houden we ruimte om met ambitie de opgaven voor de toekomst aan te pakken die voor ons liggen. Dit is mede de aanleiding om in 2023 de nota risicomanagement en weerstandsvermogen te actualiseren.

6.2.1 Financiële kengetallen

Met ingang van 2016 worden een vijftal financiële kengetallen voorgeschreven. Dit onder andere om de financiële positie van de gemeente voor de raad inzichtelijker en beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en indicatoren met betrekking tot de grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en over de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. We sluiten voor de verplichte kengetallen aan bij de signaleringswaarden die de VNG adviseert. Over het algemeen kan worden gesteld dat "groen" het minst risicovol is en "rood" het meest.

Provinciale categorie	
A	Minst risicovol
B	
C	Meest risicovol

In onderstaand overzicht wordt het verloop van onze kengetallen weergegeven:

Financiele kengetallen	JR 2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
1. netto schuldquote	88%	108%	90%	78%	66%	67%
1a. netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	80%	98%	82%	71%	59%	60%
1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen en voorraden grond	64%	70%	57%	57%	48%	48%
2. solvabiliteitsratio	10%	9%	11%	14%	19%	17%
3. grondexploitatie	24%	27%	25%	14%	11%	12%
4. structurele exploitatieruimte	0,8%	3,2%	2,8%	2,7%	3,2%	-2%
5. belastingcapaciteit	89%	86%	85%	85%	85%	85%

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of de bestaande beheersmaatregelen moeten worden herijkt.

Toelichting tabel

Netto schuldquote
De netto schuldquote geeft inzicht in de mate waarin de schuldenlast drukt op de exploitatie. Dit kengetal wordt berekend door het totaal van de geleende gelden te delen door de totale jaarlijkse baten. Dit saldo wordt uitgedrukt in een percentage van de totale jaarlijkse baten. Hogere baten zorgen dus voor een daling van de netto schuldquote.

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. Bij deze uitkomst kunnen twee factoren worden genoemd die het niveau verklaren en zijn opgenomen als 1a en 1b:

a) Verstrekte leningen. De rente- en aflossingsverplichtingen op deze leningen worden volledig doorberekend aan andere partijen en drukken niet op de exploitatie van de gemeente.
b) Voorraad bouwgrond. Om deze gronden aan te kopen heeft de gemeente leningen afgesloten, de rentelast drukt op de grondexploitaties. Met de verkoopopbrengst kunnen leningen afgelost worden.

Uit dit kengetal blijkt dat de voorraad grond een belangrijke verklarende factor is voor de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Het is een maatstaf dat inzicht geeft in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is relatief laag en nog ruim verwijderd van de minder risicovolle categorie die start bij een solvabiliteitsratio van 20%. Op basis van de meerjarenraming 2023-2026 is de verwachting dat de solvabiliteit zal stijgen. Dit is onder andere het gevolg van de voorgenomen storting in de reserves en de begrote opbrengsten vanuit de grondexploitaties. Opgemerkt moet worden dat de uitwerking van een aantal kernopgaven uit het coalitieakkoord nog niet financieel zijn vertaald. De ontwikkeling van de solvabiliteitsratio geeft daardoor een vertekend beeld.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Een overzicht van de incidentele lasten en baten is opgenomen achterin dit boekwerk. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten.

Belastingcapaciteit
Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning op basis van de gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijke gemiddelde. Voor het landelijke gemiddelde wordt jaar t-1 gehanteerd. De belastingcapaciteit wordt uitgedrukt in een percentage. Zoals uit de tabel van de kengetallen blijkt, zijn de woonlasten in onze gemeente lager dan het landelijke gemiddelde voor een gezin. Als basis hebben we het landelijk gemiddelde van 2021 (= 100%) genomen. Dat staat op € 904. Met een woonlast van € 764 vallen we hiermee in de categorie “groen” oftewel van het minst risicovol.

6.2.2 Risicoanalyse en beheersmaatregelen

De belangrijkste risico’s voor de gemeente zijn in beeld gebracht, voor zover op dit moment bekend. Er is een inschatting gemaakt van de financiële impact van deze risico’s. Uiteraard met de kanttekening dat elke inschatting met de nodige onzekerheden is omgeven.

Alle risico’s zijn in de volgende risicokaart ingedeeld. De werkwijze om daar te komen bestaat uit vier stappen:

- Identificeren van risico’s
  In deze fase worden alle potentiële risico’s geïnventariseerd;
- Kwantificeren van risico’s
  De analyse bestaat uit een schatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt, en wat daarvan de gevolgen zullen zijn;
- Definiëren en implementeren van beheersmaatregelen
  Beheersmaatregelen kunnen preventief van aard zijn, gericht op het voorkomen van de gebeurtenis;
- Financieel afdekken van risico's
  Tot slot kan dan op grond van deze analyses bepaald worden hoeveel middelen gereserveerd moeten worden ter afdekking van de risico’s. Het gaat daarbij om de restrisico’s. Daarmee wordt bedoeld dat de mate waarin de getroffen beheersmaatregelen het oorspronkelijke risico terugdringen, moet worden meegewogen.

Op basis van deze vier stappen is de verwachte financiële impact van de risico's gemaakt. De berekening van de risico's leidt tot een op te vangen risico van € 15,9 miljoen, het gemiddelde van het positieve scenario en het negatieve scenario.

Totaaloverzicht

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
1	Grondexploitaties	9,8	25%-100%	2,5	9,8
2	Inflatie	5,0	25%-75%	1,25	3,75
3	Gemeentefonds	2,8	25%-75%	0,69	2,06
4	Sociaal domein	2,5	50% - 100%	1,3	2,5
5	Investeringsprojecten	2,3	25% - 75%	0,58	1,73
6	Ezinge school & sportaccommodatie huurinkomsten	2,0	25% - 50%	0,50	1,00
7	Verbonden partijen	1,2	25% - 75%	0,30	0,90
8	Risico's in de bedrijfsvoering	1,0	25% - 75%	0,25	0,75
9	Multifunctionele accommodaties huurinkomsten	0,6	15% - 30%	0,09	0,18
10	Overige risico's	1,8	25% - 75%	0,45	1,35
	Totaal			**7,8**	**24,0**
	Gemiddeld			**15,9**	

1. Grondexploitaties

Een extern adviesbureau heeft evenals voorgaande jaren een risicoanalyse gemaakt van de grondexploitaties (maart 2022). Risico's zijn onder andere een te hoge boekwaarde van het grondbezit, tegenvallende verkoopresultaten in tijd en geld, stijgende kosten van bouw- en woonrijp maken en juridische geschillen. De risico's zijn voor alle grondexploitaties afzonderlijk in beeld gebracht. Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen algemene en (project)specifieke risico's.

Het belangrijkste risico voor de lopende projecten is het niet realiseren van de geprognosticeerde afzet (kavelverkoop). Vertraging in (de uitgifte van en realisatie woonrijp maken) een project kan leiden tot een toename van rente-, planontwikkeling- en beheerskosten. Ook het niet realiseren van de beoogde grondprijs vormt steeds weer een aanzienlijk risico. Daarnaast bestaan er risico's die samenhangen met de ontwikkeling van de parameters binnen de projecten, zoals kosten- en opbrengstenstijging en de renteontwikkeling. Uitgangspunt voor de risicoanalyse is dat de projecten uiteindelijk volledig gerealiseerd worden.

De individuele risico's in de projecten liggen in lijn met de risico's van vorig jaar. De grootste risico's zijn terug te zien binnen de grondexploitaties Nieuwveense Landen en Noord III/IV. Grote risico's binnen het project Nieuwveense Landen zijn de ontwikkeling van de waarde van de nog aan te kopen gronden en de verlaging van de winstpotentie bij realisatie van een gebied door een projectontwikkelaar. Echter zullen in geval van zelfrealisatie andere risico's komen te vervallen. Bij Noord III/IV is het grootste risico, naast het niet realiseren van de geprognosticeerde afzet, de uitwerking van de ongelijkvloerse verbinding tussen Noord II en Noord III. Hierbij is ook onzeker in welke mate hier een bijdrage van derden volgt.

Risicobedrag

De kwantitatieve risicoanalyse is op twee manieren uitgevoerd, zoals ook is vastgelegd in de Nota Risicomanagement van Meppel. De Monte Carlo methode geeft een uitkomst van € 8,3 miljoen. De IFLO methode komt uit op € 9,84 miljoen. Overeenkomstig de Nota Risicomanagement nemen wij dit hoogste bedrag van € 9,84 miljoen over.

2. Inflatie

De inflatie is sterk gestegen als gevolg van een combinatie van factoren. Met name de energieprijzen en in het bijzonder olie-, gas- en elektriciteitsprijzen zijn het afgelopen najaar gestegen tot ver boven pre-coronacrisis niveaus. Deze inflatie werkt in meer of mindere mate door in alle uitgaven die wij doen en varieert van 3% voor tariefstijgingen tot 19% voor grond weg en waterbouw (prijspeil juli). Waar mogelijk hebben wij deze verwerkt in de begroting. De onzekerheid zit hem op de langere termijn. Houdt deze inflatie aan en met welke snelheid komt deze tot uiting in onze kosten.

Per saldo komen we op een risico inventarisatie van ongeveer € 5,0 miljoen met een gemiddelde kans.

3. Onzekerheden gemeentefonds
De ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Geeft het rijk meer uit dan krijgen gemeenten meer en geeft het rijk minder uit dan krijgen gemeenten minder. De meicirculaire 2022 laat een groei zien voor de jaren 2023-2026 als gevolg van extra geraamde rijksuitgaven op basis van het coalitieakkoord van het rijk.

De groei van het gemeentefonds daalt met ingang van 2026 sterk. Als motivatie daarvoor geldt dat het kabinet vanaf 2026 en verder kijkt naar een andere bekostigingssystematiek voor gemeenten en een verruiming van het lokale belastinggebied. Ook de opschalingskorting is tot en met 2025 bevroren. Dat wil zeggen dat de eerder geraamde oploop in de kortingen op het gemeentefonds, niet doorgaan. In de jaarschijf 2026 staat de opschalingskorting echter wel weer opgenomen voor het volledige en vanaf dat moment ook structurele bedrag.

Voor de gemeentebegroting betekent dit dat de financiële ruimte in 2026 sterk daalt en de jaren ervoor een groot deel van de financiële ruimte als incidenteel aangemerkt moet worden. Het kabinet komt wellicht nog met een nadere duiding hoe om te gaan met het ravijnjaar (= 2026) en de jaren daarna.

Verder wordt in de meicirculaire de herverdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 definitief gemaakt. Voor Meppel is de uitkomst niet gunstig. Onze gemeente gaat er bruto € 56,00 per inwoner op achteruit (€ 1,9 miljoen). Een behoorlijke tegenvaller ten opzichte van eerdere berichten. Wel staat er tegenover dat onze gemeente in aanmerking komt voor een aangepast ingroeimodel. Dat betekent dat we het 1e jaar (= 2023) netto € 5,00 per inwoner nadeel hebben, het 2e jaar € 12,50 en vanaf 2025 € 22,50 per inwoner moeten inleveren. Vooralsnog mogen we het ingroeipad ook na 2025 doortrekken in afwachting van de evaluatie van het nieuwe verdeelmodel. Het gaat vanaf 2025 en verder dan netto om € 775.000 (€ 22,50 per inwoner) structureel per jaar dat Meppel wordt gekort.

Bij de raming van het gemeentefonds vanaf 2024 hebben we al enige behoedzaamheid ingebouwd. Hoewel lastig in te schatten houden we rekening met een risicobedrag van ongeveer circa € 0,5 miljoen dat groeit ingaande 2026 naar een bedrag van ongeveer € 5 miljoen (gemiddeld € 2,85 miljoen).

4. Sociaal domein
We hebben de afgelopen jaren te maken gehad met een stijging in de zorgvraag en zorgtarieven waardoor het toegekende budget niet toereikend was. Dit wordt mede veroorzaakt door cao-ontwikkelingen, kostenontwikkeling zoals energieprijzen en krapte op de arbeidsmarkt, het 'open einde' karakter van de taken van de gemeente voor Jeugd en Wmo, en na-ijleffecten van corona waar geen middelen c.q. compensatie tegenover staan.

Voor de komende jaren zijn nadere afspraken gemaakt over extra middelen voor jeugdzorg. Onderdeel daarvan zijn rijksmaatregelen die moeten zorgen voor een besparing op de uitgaven jeugdhulp bij gemeenten. Gezien de groei van de jeugdhulp-uitgaven in de afgelopen jaren is het onzeker hoe de uitgaven zich ontwikkelen.

Om de risico’s goed te beheersen wordt er onderscheid gemaakt tussen beïnvloedbare en niet beïnvloedbare kosten. Daarnaast volgen wij nauwgezet de landelijke ontwikkelingen en is een monitoring systematiek opgezet waardoor we meer inzicht hebben in de lokale (financiële) ontwikkelingen. Zo nodig wordt bijgestuurd, zowel beleidsmatig als financieel.

Voor de bijstand worden de inkomsten bepaald door de ontwikkeling van het macrobudget, demografische- en sociaaleconomische factoren. In combinatie met het open-einde karakter van deze regeling leidt dit tot mogelijke overschrijdingen. De huidige arbeidsmarkt zorgt voor een lage werkloosheid en een laag aantal uitkeringen. Onzeker is hoe zich dit de komende jaren zal ontwikkelen. Het risico op de overschrijding van de budgetten voor de bijstand is geschat op 5% van het budget.

Capaciteit en kennis
Ook binnen het sociaal domein is er krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor ontstaat er veel druk op de beperkte kennis binnen de organisatie en de kosten van inhuur. Om die reden wordt kritisch gekeken naar het voorkomen van uitstroom van medewerkers, werving van nieuwe medewerkers en alleen inhuren waar dit onvermijdelijk is.

Daarnaast ligt er nadruk op 'de basis op orde' krijgen (waaronder de verbetering van de toegang, investeren in de 'sociale kaart' en informatievoorziening, digitalisering en doorontwikkeling van het potentieel van medewerkers. Tevens wordt ook geïnvesteerd in de relatie met de ketenpartners.

Imago
Wij zien steeds meer dat door het handelen van derden (er wordt bijvoorbeeld minder zorg geboden aan burgers tijdens de zomervakantie of gebrek aan capaciteit bij zorgaanbieders waardoor wachtlijsten ontstaan) een negatief beeld ontstaat over de gemeente. In nauwe samenwerking met het KCC worden antwoordprotocollen opgezet zodat de burger goed en eenduidig wordt geïnformeerd. En uiteraard worden onze ketenpartners aangesproken op hun verantwoordelijkheid.

Risicobedrag
Het risicobedrag voor alle werkterreinen van het Sociaal domein schatten we vooralsnog in op circa € 2,5 miljoen.

5. Investeringsprojecten
Elk jaar investeert Meppel in riolering, wegen, onderwijshuisvesting, openbare ruimte, automatisering en voertuigen. Er zijn een aantal risico's die effect kunnen hebben op de resultaten, zoals hogere kosten (archeologie, bodemverontreiniging, asbest, kabels en leidingen), gewijzigde planning en lagere inkomsten (bijdragen derden van bijv. projectontwikkelaars, subsidies).

Risicobedrag
Voor 2023 gaat om ca. € 11 miljoen aan investeringen waar genoemde risico's impact kunnen hebben. Rekening houdend met 20% voor het risicobedrag is de omvang daarvan € 2,3 miljoen. De weging is relatief laag omdat het veel verschillende projecten betreft waar voor- en nadelen elkaar uitmiddelen.

6. Garantiestelling Ezingeschool en -sportaccommodatie
Het onderwijspark Ezinge met de sportaccommodatie is gerealiseerd door Woonconcept Onroerend Goed BV (WOG). De gemeente staat borg voor de lening die voor de bouw is afgesloten, en jaarlijks gedeeltelijk wordt afgelost. Eind 2021 is dit € 45,6 miljoen met een resterende looptijd 33 jaar. Belangrijkste risico betreft een faillissement van de WOG. De business case is afhankelijk van huurinkomsten van derden waardoor leegstand het belangrijkste risico vormt. Voor de gemeente is er dan een risico dat de borgstelling wordt aangesproken.

7. Verbonden partijen
In Drents verband zijn afspraken gemaakt in de nota "Samen werken voor Drenthe" opgesteld vanuit de VDG en de griffierskring om meer grip te krijgen op de gemeenschappelijke regelingen. Daarin zijn onder meer ook afspraken gemaakt over de aanwezige weerstandscapaciteit bij de gemeenschappelijke regeling:

1. De weerstandscapaciteit is aanwezig bij de deelnemers en beperkt bij de gemeenschappelijke regeling.
2. Het dagelijks bestuur (DB) van de gemeenschappelijke regeling vermeldt in de jaarstukken en begroting het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen in totaal en naar rato voor de afzonderlijke deelnemers.
3. Een algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar.
4. Als de verwachting is dat de ontwikkelingen in het loon- en prijspeil boven de maximale omvang van 2,5% uitkomt, is afwijken van de richtlijn van 2,5% mogelijk. Hiervoor doet het DB van de gemeenschappelijke regeling een gemotiveerd voorstel aan het algemeen bestuur.
5. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve, vloeit naar rato van de deelnemersbijdrage terug naar de deelnemers.

Risicobedrag
Het risicobedrag als gevolg van deze afgesproken systematiek ramen wij vooralsnog in op circa € 0,5 miljoen.

Voor een aantal verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk:

<u>MeppelEnergie</u>
Meppel is 50% aandeelhouder van MeppelEnergie BV. De huidige businesscase geeft hoogstwaarschijnlijk geen zicht op een in de toekomst positief financieel resultaat.
In 2019 heeft een afwaardering van de aandelen plaatsgevonden naar nihil. In 2020 is een voorziening getroffen voor de door de gemeente Meppel verstrekte achtergestelde lening.

Er zijn gesprekken gaande over een nieuwe business case en het toekomstscenario. Het risicobedrag is gebaseerd op de risico's die bij een langjarige continuïteit worden gelopen rondom de ontwikkeling van het vermogen en de financiering van het project. Het risicobedrag is berekend op € 0,5 miljoen.

Gemeentelijke Kredietbank (GKB)
De financiële situatie van de GKB staat al enkele jaren onder druk en is zorgelijk. Dit staat uitgebreider beschreven in de paragraaf verbonden partijen. Definitieve besluitvorming over de toekomst van de GKB zal in het najaar van 2023 plaatsvinden.

Per saldo komen we op een risico inventarisatie van circa € 1,2 miljoen voor de Verbonden partijen.

8. Risico's in de bedrijfsvoering
Krapte op de arbeidsmarkt leidt tot het moeilijk invullen van vacatures. Risico bestaat dat over moet worden gegaan op (relatief duurdere) inhuur van personeel om de continuïteit van de werkzaamheden te borgen. De beschikbaarheid van personeel, maar ook de beschikbaarheid van materialen (schaarste) heeft gevolgen op de doorlooptijd van projecten.

Een veilige infrastructuur, veilige software en processen die informatieveiligheid borgen is essentieel. Met het meerjarenplan voor Informatisering versterken we de keten van beleid-organisatie-proces en techniek, waarmee we risico's beter kunnen beheersen. Het neemt de kans op een incident niet weg, maar het verkleint deze wel. Daarnaast helpen de verantwoordingssystematiek over informatieveiligheid van diverse systemen (waaronder de Basisregistratie Personen en DigiD) middels ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) en de audit in het kader van de Wet Politie Gegevens ons verbeterpunten te realiseren.

Per saldo komen we op een risico inventarisatie van ongeveer € 1,0 miljoen voor de bedrijfsvoering.

9. Huuropbrengst multifunctionele accommodaties
Meppel heeft een tweetal multifunctionele accommodaties, namelijk Het Palet en De Plataan. Hierin bevinden zich meerdere huurders. De gemeente loopt het risico van gederfde huurinkomsten. We houden, zoals voorgeschreven in ons kader, rekening met een risicobedrag gebaseerd op 4 jaar leegstand á € 0,6 miljoen.

10. Overige risico's
De gemeente kent naast de going-concern activiteiten ook een aantal financiële risico's die niet goed te kwantificeren zijn. Het is van belang deze risico's te volgen en daar waar mogelijk tijdig beheersmaatregelen te treffen. Het gaat om de volgende risico's:

a) De oorlog in Oekraïne heeft gevolgen voor Nederlandse gemeenten. Dat kan gaan om opvang van vluchtelingen door gemeenten en particulieren, ondersteuning van Oekraïners en Russen die momenteel in Nederland verblijven, risico's voor digitale veiligheid en economische sancties voor Russische bedrijven.
b) Als gevolg van de extra opvang door de oorlog in Oekraïne is de reguliere vluchteling ook onder druk komen te staan. Dit heeft gevolgen voor de extra te realiseren (crisis/nood) opvang plekken.
c) De vermindering van de uitstoot van stikstof op basis van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) kan gevolgen hebben voor de uitvoering van projecten in onze gemeente.
d) Leningen en garanties: risico's verbonden aan borgstelling en verstrekte leningen. De leningen en borgstelling die het betreft zijn opgenomen in de paragraaf Financiering.
e) De Omgevingswet is (wederom) uitgesteld. Op 1 november 2022 zal door de Eerste Kamer een definitief besluit genomen worden over de huidige streefdatum voor inwerkingtreding (1 januari 2023). Er zijn vooral nog zorgen over functioneren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Een mogelijkheid is dat er met tijdelijke alternatieve maatregelen (TAMs) zal worden gewerkt, wat mogelijk ook aanpassingsvermogen voor de uitvoeringspraktijk vraagt. Interbestuurlijke samenwerking, zeker ook op ICT-gebied is erg belangrijk voor een goed functionerende Omgevingswet. Dit vraagt wel om commitment van beide zijden.
f) We lopen in deze onzekere tijd meer risico ten aanzien van de inning van de gemeentelijke heffingen. Met name voor de ondernemers en andere bedrijven verwachten we betalingsproblemen. Het is mogelijk dat een eventueel verleend uitstel van betaling uiteindelijk leidt tot oninbaarheid.
g) Onderhoud kapitaalgoederen: hebben we voldoende middelen om onze onderhoudsplannen uit te voeren. Strategische beleid hoe om te gaan met vastgoed specifiek en gemeentelijke bezittingen in brede zin, is een maatregel die wordt getroffen om mogelijke risico's op dit onderwerp te beheersen.
Hoewel lastig in te schatten houden we rekening met een risicobedrag van € 1,8 miljoen.

6.2.3 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die onze gemeente loopt. Conform de door de raad vastgestelde beleidskaders heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden. In totaliteit is een risicobedrag gecalculeerd van € 15,9 miljoen. Bij de berekening van dit bedrag zijn de uitgangspunten gehanteerd zoals vastgelegd in de door de raad in 2013 vastgestelde Nota weerstandsvermogen en risicomanagement.

Het beschreven risicoprofiel is gekwantificeerd en kan worden afgezet tegen het vermogen van de gemeente om deze potentiële tegenvallers op te vangen. Dit weerstandsvermogen is de verhouding tussen de benodigde - en de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te vangen. Het bestaat uit de algemene reserves en niet–gebonden bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

a) Algemene reserve
De algemene reserve bestaat uit de algemene bufferreserve en de vrij besteedbare reserve. Ze hebben een geschatte gezamenlijke omvang van € 14,2 miljoen per 1 januari 2023. Dat is exclusief het gerealiseerde resultaat over 2022.

b) Onbenutte belastingcapaciteit
Voor het berekenen van het gewenste buffer niveau wordt uitgegaan van de berekeningswijze zoals is vastgelegd in de Nota risicomanagement 2013. Uitgangspunt daarin is een verhoging van de OZB-tarieven tot 20% boven het gemiddelde in Nederland. De onbenutte belastingcapaciteit is met deze benadering € 1,2 miljoen.

c) Stille reserves
Stille reserves zijn aandelen, gronden en gebouwen die bij verkoop meer kunnen opleveren dan de boekwaarde. Er is geen onderzoek verricht naar de hoogte van deze stille reserves. Ze worden pas aangesproken na uitputting van de overige reserves. Bovendien is het onzeker of stille reserves daadwerkelijk gekapitaliseerd kunnen worden omdat ook een koper gevonden moet worden.

6.2.4 Conclusie

Het adviesniveau en het kengetal is als volgt berekend:

	Berekening kengetal weerstandsvermogen	
a	Gewogen gemiddeld risico	15,9
b	Belastingcapaciteit	1,2
c = a - b	Op te vangen door weerstandscapaciteit	14,7
d	Bufferreserve en vrij besteedbare reserve per begin 2022	14,2
e = d/c	Kengetal weerstandsvermogen	1,0

De stand van de bufferreserve is 'voldoende', conform de indeling uit de nota risicomanagement. Indien de risico's zich gelijktijdig voordoen, kunnen ze worden opgevangen door het weerstandsvermogen.

In de nota risicomanagement is door de raad deze indeling vastgelegd:

Kengetal	Betekenis	Oordeel
> 2,0	Weerstandcapaciteit is voldoende om 2 keer de berekende risico's op te vangen.	Uitstekend
1,5 – 2,0	Er is ruim voldoende weerstandscapaciteit om de berekende risico's op te kunnen vangen	Goed
1,1 – 1,5	Er is licht meer weerstandscapaciteit aanwezig dan de omvang van de risico's die zijn berekend.	Ruim voldoende
0,9 – 1,1	**Met de aanwezige weerstandscapaciteit kunnen de berekende risico's worden opvangen.**	**Voldoende**
0,6 – 0,9	De berekende risico's kunnen niet geheel worden opgevangen met de aanwezige weerstandscapaciteit	Onvoldoende
< 0,6	Weerstandscapaciteit kan minder dan 60% van de berekende risico's opvangen.	Slecht

6.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf behandelt onze zogenaamde kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Van al deze segmenten wordt aangegeven hoe we met het onderhoud omgaan, of de uitvoering volgens schema verloopt en hoe de dekking is geregeld. Deze gegevens zijn de basis voor de door de raad te formuleren beleidskaders.

6.3.1 Openbare ruimte

Voor het onderhoud van de openbare ruimte is een instrument ontwikkeld waarbij de gewenste onderhoudskwaliteit kan worden afgewogen tegen bijbehorende kosten. Dit kennen wij onder de naam KOM. Dit staat voor kwaliteit op maat. In een integraal beheersysteem worden arealen van de openbare ruimte geregistreerd en kan aan de hand van kwaliteitsniveaus met bijbehorende kosten een prijskwaliteitskeuze worden gemaakt.
Er wordt gewerkt aan implementatie van een nieuwe beheersystematiek, te weten de Beheerstrategie Openbare Ruimte, afgekort BSOR. Dat is een meerjarig en stapsgewijs proces. Hierdoor zullen andere sturingsinstrumenten of –mechanismen ontstaan. Of die KOM overbodig maken of zullen vervangen is nog onduidelijk. Tot die tijd blijven we KOM hanteren als sturings- en rapportage-instrument.

Beleidskader:
- Prijskwaliteitskeuze Kwaliteit op Maat 2014

Voor bijna alle bovengrondse delen van de openbare ruimte is een kwaliteitsnorm ontwikkeld, vertaald naar categorieën voor Hoge (A), Basis (B) en Lage (C) onderhoudskwaliteiten. In de raadsvergadering van 23 januari 2014 is onderstaande prijskwaliteitsafspraak voor KOM vastgesteld conform het inwonergerichte scenario. KOM is gebaseerd op de CROW kwaliteitscatalogus openbare ruimte.

Afspraak prijs/kwaliteit	Centrum	Woongebied	Buitengebied	Begraafplaats	Hoofdwegen	Industrie	Kantoren	Natuurpark	Sport	Stadspark	Wijkpark
Verharding (technisch)											
Rijbaan	B	B	C	B	B	C	C	B	C	B	B
Fietspaden	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
Voetpaden	B	B	B	B	B	C	C	B	B	B	B
Parkeren en overig	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C
Groen (technisch)	B	B	C	B	C	C	C	B	C	B	B
Meubilair (technisch)	B	B	C	B	C	C	C	B	C	B	B
Verzorging	B	B	C	B	C	C	C	B	C	B	B

A = hoog
B = basis
C = laag

Indien de technische kwaliteit onder C-niveau zakt is ingrijpen noodzakelijk vanwege veiligheid of mogelijke kapitaalvernietiging.

Het niveau voor groen in het centrum brengen we van B naar A. Dit conform het coalitieakkoord waarin een extra kwaliteitsimpuls voor groenonderhoud als aandachtspunt is opgenomen.

Op nagenoeg alle onderdelen voldoet de kwaliteit van de openbare ruimte aan de gestelde prijskwaliteitsafspraken. Dit volgens de laatst uitgeoverde weginspectie (2021). Aandachtspunten zitten in de verzorging van het buitengebied en het meubilair in natuurparken. Voor het buitengebied heeft dit onder andere te maken met de grashoogte op uitzichthoeken. Graffiti en beplakking beïnvloedt de scores van meubilair. Via het reguliere onderhoud wordt de kwaliteit naar het vastgestelde niveau gebracht.

6.3.2 Wegen (product 60)

De gemeente is op grond van de Wegenwet verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van openbare wegen.

Beleidskader:
- Wegenbeheerplan 2019-2023

Alle wegen in Meppel zijn opgenomen in een wegenbeheersysteem. Naast een beschrijving van de grootte en het type van de wegen is per weg ook de onderhoudskwaliteit in het systeem opgenomen. Jaarlijks worden alle wegen door een gespecialiseerd bureau geïnspecteerd op basis van de landelijke erkende CROW-systematiek.
De resultaten van de inspecties worden in het wegenbeheersysteem verwerkt. Met het wegenbeheersysteem kan de kwaliteit van de wegen worden weergegeven en kunnen de kosten voor het onderhoud worden berekend. Uit de weginspectie 2021 bleek dat sprake is van 2% D kwaliteit.

onderhoudskwaliteit van de wegen			
	goed (A+, A en B)	slecht (C en D)	
inspectie 2020	98%	2%	volgens KOM
inspectie 2021	98%	2%	volgens KOM

Doelstelling: De kwaliteit van de wegen in Meppel op het niveau brengen zoals dat door de raad is vastgesteld volgens het inwonergericht model.

De wegen in Meppel voldoen aan de gestelde ambitie, het CROW stelt als ondergrens dat 90% van het areaal moet voldoen aan deze ambitie. Deze 90% regel is omdat de openbare ruimte constant wordt gebruikt en de inspectie slechts een momentopname is. Het aandeel wegen met C en D niveau is de afgelopen jaren stabiel op gemiddeld 2%. Deze wegen worden jaarlijks met klein- en groot onderhoud of via de investeringsplanning gefaseerd aangepakt.

Klein en groot onderhoud
Met het uitvoeren van klein en groot onderhoud wordt het areaal verharding dat niet in plangebieden valt op het afgesproken ambitieniveau gebracht dan wel gehouden. In het wegenbeheerplan is aangegeven dat jaarlijks een onderhoudsbudget nodig is van € 990.000 (prijspeil 2018). In deze begroting 2023 is een onderhoudsbudget opgenomen van € 1.006.000. In 2023 wordt groot onderhoud gepleegd aan de elementenverharding van de Jan van Goyenstraat en B. van der Helststraat. Daarnaast wordt onderhoud uitgevoerd aan asfaltwegen.

Rehabilitatie
Voor 2023 is onder andere voorbereiding, uitvoering of afrondende fase van de volgende projecten gepland:
- Uitvoering Koedijkslanden fase 8: (V. van Goghstraat, Jan Sluyterstraat, P. de Hoochstraat, J. Marisstraat);
- Afronding herinrichting Kromme Elleboog zuidzijde, zodra de bouwplannen pakhuis De Hes gerealiseerd zijn;
- Uitvoering Binnenstadsplan Prinsengracht/Vledder;
- Uitvoering herinrichting Prinsenplein;
- Voorbereiding en uitvoering Infrastructurele maatregelen Meppel Noord;
- Herinrichting dorpskern Rogat.

6.3.3 Openbare verlichting (product 60)

Beleidskader:
- "alles Duurzaam", beleid openbare verlichting 2015-2019 (2015)

De gemeenteraad heeft in de begroting 2021 en 2022 in totaal € 1,2 miljoen beschikbaar gesteld voor het omvormen van conventionele verlichting naar LED verlichting. In de investeringsplanning is rekening gehouden met een fasering van de uitvoering. De jaarlijkse investering bedraagt circa € 300.000. In 2023 wordt onder andere alle verlichting van de woonstraten in Nijeveen omgevormd naar LED.

Het college heeft in 2021 het beheerplan openbare verlichting 2021-2025 vastgesteld. Dit beheerplan volgt de uitgangspunten van het beleidsplan 'alles Duurzaam'. De uitgangspunten in dit beleidsplan zijn nog actueel en toepasbaar in de openbare ruimte.

Doelstelling: aanpassen van de verlichting om te verlichten waar het moet, maar te dimmen waar het kan.

Het benodigde onderhoudsbudget voor openbare verlichting bedraagt volgens het beheerplan 2021-2025 € 100.000. In deze begroting 2023 is ditzelfde bedrag opgenomen.

6.3.4 Civieltechnische kunstwerken (product 60)

Onder civieltechnische kunstwerken wordt verstaan: bruggen, beschoeiingen, kademuren, duikers, steigers en tunnels. Vanwege de waterrijke omgeving heeft Meppel veel civieltechnische kunstwerken.

Beleidskader:
- Beheerplan Civieltechnische Kunstwerken 2018-2022 (vaststelling beheerplan 2023-2027 staat eind 2022 gepland).

Doelstelling: zorg dragen voor de veiligheid van de gebruikers van de kunstwerken.

Op 31 mei 2018 is het beheerplan Civieltechnische Kunstwerken 2018-2022 vastgesteld door de raad. Met dit beheerplan is de kwantiteit en kwaliteit van het areaal civieltechnische kunstwerken inzichtelijk gemaakt. Dit plan voorziet in een meerjarenplanning van regulier en specifiek onderhoud en vervanging van kunstwerken.
Het onderhoudsbudget dekt de kosten voor het regulier onderhoud, jaarlijks worden bij de begroting extra middelen aangevraagd voor specifiek onderhoud. Door periodiek inspecties uit te voeren blijven de beheergegevens actueel.

In de investeringsplanning is rekening gehouden met:
- 2022/2023 Vervanging brug C. de Vos van Steenwijklaan;
- Vervanging kademuren Mallegatsgracht
    - 2022/2023 opstellen programma van eisen om een integrale aanpak voor te bereiden
    - 2023/2024 doorlopen vergunning trajecten en voorbereiding aanbesteding
    - 2025 uitvoering;
- Voorbereiding vervanging oeverbescherming Bleekerseiland (vorm en tijdspad hangt af van ontwikkeling op het Bleekerseiland).

Vanwege de kosten, het langcyclische en relatief definitieve karakter van kunstwerken is het van belang om bij vervanging de ontwikkelingen in de nabije omgeving in ogenschouw te nemen om zo een integrale aanpak van de openbare ruimte te bewerkstelligen.

Het regulier onderhoudsbudget voor 2023 bedraagt € 141.800; voor groot onderhoud is een bedrag van € 128.300 opgenomen, deze bedragen zijn in lijn met de voorziene onderhoudswerkzaamheden zoals opgenomen in het nog vast te stellen nieuwe beheerplan. In 2023 wordt, naast regulier onderhoud als reinigen en schilderen, groot onderhoud gepleegd aan de bruggen in park Berggierslanden en de steiger bij de zwemplas in Nijeveen.

Daarnaast is in deze begroting 2023 € 91.600 opgenomen voor jaarlijks terugkerend civieltechnisch onderhoud aan de havenvoorziening, watergangen en de gladheidsbestrijding. Met name laatstgenoemde is uiteraard sterk afhankelijk van weersinvloeden.

6.3.5 Openbaar groen (product 63)

Beleidskader:
- De Kadernotitie "Zo doen we Groen" (2015)
- Beleidsvisie op uitgeefbaar groen 2017
- Groene kaart 2012 en lijst monumentale bomen
- Speelruimteplan 2013

Doelstelling openbaar groen: een betere inrichtings- en beeldkwaliteit van groen, een sterkere identiteit en gebruikswaarde van de groene hoofdstructuur en toename van de natuurwaarde.

Op groenonderhoud wordt regie gevoerd (eigen dienst en aannemers). Dit gebeurt op basis van ervaring en vakmanschap, rekening houdend met de strategische kaders.
In het boombeheer heeft op basis van een landelijke richtlijn (BVR) over zorgplicht een omschakeling plaatsgevonden naar een 3-jarig onderhouds- en inspectiecyclus. Dit verbetert op termijn de kwaliteit en vermindert de risico's.

Het totaal regulier onderhoudsbudget groen voor 2023 bedraagt € 1.512.800. Dit budget is toereikend om de geformuleerde ambities te verwezenlijken. Binnen dit totale onderhoudsbudget wordt ook groenbeheer begraafplaatsen, groenonderhoud rondom de sportvelden en leggers, schouw en waterlossing uitgevoerd.

In de investeringsplanning voor openbaar groen is rekening gehouden met:
- Vervanging zieke bomen, jaarlijks een bedrag van € 330.000;
- Uitvoering Binnenstadsplan, Tuinen van de stad;
- Voorbereiden herontwikkeling Bleekerseiland.

Onder product 63 valt ook het beheer en onderhoud van speelvoorzieningen

Doelstelling spelen: voorzien in de speelbehoefte van ieder kind van 0-18 jaar via formele en informele speelruimte, uitnodigend tot buiten spelen, bewegen en ontmoeten.

Speeltoestellen moeten voldoen aan het Besluit Veiligheid en Attractie- en Speeltoestellen.
Om dit te controleren worden inspecties uitgevoerd en worden de resultaten hiervan in een elektronisch logboek bijgehouden. Bij constatering of melding van een gebrek aan de speeltoestellen worden deze gerepareerd.

Het regulier onderhoudsbudget spelen voor 2023 bedraagt € 34.200. Dit regulier onderhoudsbudget wordt naast regulier beheer en onderhoud ingezet voor de uitwerking van het Speelruimteplan 2013. Hierbij wordt het spelaanbod aangepast aan de behoefte, op basis van het aantal kinderen in de buurt. Waar dat kan gebeurt dit via een wijkgerichte werkwijze in een periode van circa 10 jaar.

In de periode 2023-2030 wordt jaarlijks € 120.000 geïnvesteerd in het plaatsen van nieuwe speelvoorzieningen. Deze bedragen zijn met ingang van 2023 als krediet in het investeringsprogramma opgenomen.

6.3.6 Water en waterbodem (product 62)

Beleidskader:
- Samen bouwen aan kwaliteit (visie op de fysieke leefomgeving) 2021
- De Kadernotitie "Zo doen we Groen" (2015)
- Het Watertakenplan 2016-2020 (2015)
- Het Baggerplan/Prioritering baggerwerken Meppel

Doelstelling: voldoen aan de zorgplicht voor het inzamelen en transport van overtollig grond- en hemelwater en bijdragen aan de functionaliteit en kwaliteit van watergangen.
Voor het op diepte houden van de watergangen en het verwijderen van vervuild slib moet baggerwerk respectievelijk saneringswerk worden gedaan. Hier zijn hoge kosten mee gemoeid. Periodiek vindt in overleg met het Waterschap monitoring plaats om de waterdieptes in de gaten te houden.
Een regulier onderhoudsbudget is niet van toepassing.

6.3.7 Riolering (product 64)

Vanuit de Wet milieubeheer heeft de gemeente een zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen.
Vanuit de Waterwet heeft de gemeente een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater, dat perceel eigenaren redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken. Tevens heeft de gemeente vanuit de Waterwet een zorgplicht voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Doelstelling: voldoen aan de zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen.

In 2015 is het Watertakenplan 2016-2021 vastgesteld, de geldigheidsduur van dit plan is in 2021 met 1 jaar verlengd. Vaststelling van het nieuwe Riolering en Water Programma (opvolger Watertakenplan, hierna RWP) 2023-2028 is voorzien in het 4^{e} kwartaal van 2022. De in deze begroting opgenomen middelen zijn conform de uitvoeringsplanning van het nieuwe RWP.

De vervangingsinvesteringen zoals gepland in het RWP 2023-2028 zijn opgenomen in de investeringsplanning van deze begroting 2023-2026.

De volgende werkzaamheden zijn voor 2023 in de planning opgenomen:
- Uitvoering Koedijkslanden fase 8:
  (V. Van Goghstraat, Jan Sluyterstraat, P. de Hoochstraat, ged. J. Marrisstraat);
- Voorbereiden rioolvervanging Voorstraat;
- Voorbereiden rioolvervanging Westeinde.

Nieuwe aanleg riolering en gemalen (wordt gefaseerd in meerdere jaren uitgevoerd):
- NieuwveenseLanden Broeklanden 4;
- NieuwveenseLanden Broeklanden 2 en 5;
- NieuwveenseLanden Centrum wonen 2 en 4;
- NieuwveenseLanden Parkwonen 3, 4 en 5;
- NieuwveenseLanden Boshoven;
- Gemaal Leenders (door waterschap, bijdrage gemeente);
- Danninge Erve;
- Afronding Noord II;
- Kop van Noordpoort;
- Noord III/IV.

Het regulier onderhoudsbudget voor 2023 bedraagt voor onderhoud riolering € 260.900; voor pompen en gemalen € 122.500 en voor kolken € 51.000. Dit is in lijn met de benodigde middelen voor onderhoud conform het nieuwe RWP.

6.3.8 Vastgoed

De gemeente heeft op verschillende manieren te maken met het bouwen, onderhouden en exploiteren van gebouwen. Het betreft hier een aantal categorieën.
- Gebouwen voor de gemeentelijke dienst (zoals het stadhuis, de gemeentewerf en rioolgemalen);
- Multifunctionele accommodaties (zoals De Plataan en Het Palet);
- Schoolgebouwen (gemeente is verantwoordelijk voor capaciteit, scholen voor het onderhoud);
- Sportaccommodaties (binnensport en buitensportaccommodaties);
- Cultuur- en welzijnsaccommodaties (zoals Ogterop, De Schalle en molen de Sterrenberg);
- Overig bezit (dit gaat dan om strategisch bezit of gebouwen die nog afgestoten moeten worden).

Per type gebouw verschillen de gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden. In onderstaande paragrafen wordt dit per type gebouw nader toegelicht.

Vastgoed wat niet meer noodzakelijk is voor de gemeente wordt waar mogelijk afgestoten. De opbrengsten (na aftrek van eventuele kosten en boekwaarde) komen ten goede aan de algemene middelen.

6.3.9 Onderwijsgebouwen (product 41)

Vanuit de zorgplicht is de gemeente verantwoordelijk voor capaciteitsvraagstukken, nieuwbouw, uitbreiding en eerste inrichting voor scholen in het basis-, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs. Met betrekking tot renovatie worden maatwerkafspraken gemaakt tussen schoolbestuur en gemeente. Het regulier beheer en onderhoud is een taak van het schoolbestuur. Hier geldt een uitzondering voor de gebouwen Het Palet en De Plataan waarvan de gemeente eigenaar is.

OBS Oosterboerschool
Het voormalig schoolgebouw van OBS Oosterboerschool wordt tijdelijk verhuurd aan orthopedagogisch didactisch centrum (OPDC). Dit geeft ons tijd om in het kader van de wijkaanpak Oosterboer te onderzoeken welke structurele invulling het beste past op deze plek. Voor wat betreft het beheer en onderhoud neemt de gemeente het eigenaarsonderhoud voor haar rekening. Dit wordt gedekt via een kostendekkende huurprijs.

KBS De Plataan
De katholieke basisschool De Plataan is gevestigd in Multifunctioneel Centrum De Plataan. De gemeente zorgt hier voor het beheer en onderhoud. Het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen vergt bijzondere aandacht. De ruimten voldoen aan de CO2 normen. Echter, het binnenklimaat wordt ook beoordeeld op temperatuur. We gaan dit monitoren vanaf 2022. Er is een risico dat de klimaatbeheersing niet voldoet waardoor er aanpassingen nodig zijn aan de huidige installaties.

6.3.10 Overige gebouwen

Alle gemeentelijke gebouwen zijn in een gebouwenbeheerssysteem (Planon) ingevoerd. Jaarlijks worden de gebouwen geïnspecteerd en op basis van de onderhoudstoestand wordt het benodigde budget voor (groot) onderhoud aan de gebouwen en bijbehorende installaties berekend. Het kan per jaar verschillen hoeveel geld voor groot onderhoud nodig is. In deze begroting zijn deze onderhoudsbudgetten opgenomen. Zie hiervoor de volgende tabel.

Kosten onderhoud gebouwen (excl. onderwijs) (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Regulier onderhoudsbudget	663	703	654	678

Gebouwen voor gemeentelijke dienst
De gemeente voert voor een aantal gebouwen die nodig zijn voor de gemeentelijke dienst het onderhoud uit. De belangrijkste daarvan zijn het stadhuis en de gemeentewerf. Daarnaast zijn allerlei kleine gebouwen op de begraafplaatsen, bij de haven, de brugwachtershuisjes en de gebouwen voor rioolgemalen die onderhouden moeten worden. Voor alle gemeentelijke gebouwen zijn actuele meerjarige onderhouds- en investeringsplannen aanwezig. De bijbehorende budgetten zijn meerjarig in deze begroting opgenomen.

Sportaccommodaties
De gemeente heeft diverse sportaccommodaties: Ezinge, Koedijkslanden, Het Erf en De Aanloop in Meppel en sporthal De Eendracht in Nijeveen. Er zijn ook twee gymnastieklokalen: Oosterboer en Prinses

Marijkestraat. Voor de sportaccommodaties en de gymnastieklokalen zijn actuele meerjarige onderhouds- en investeringsplannen aanwezig. Daarnaast doet de gemeente het beheer en onderhoud van de kleedaccommodaties op de sportparken (Ezinge, Koedijkslanden en Tussenboerlanden). Op sportpark Koedijkslanden is het beheer en onderhoud overgedragen aan de sportverenigingen (privatisering). Ter compensatie ontvangen de verenigingen een subsidiebijdrage.
Nieuwe plannen voor beheer van onze sportaccommodaties zijn in de maak.

Cultuur en welzijnsaccommodaties
De belangrijkste cultuur- en welzijnsaccommodaties die de gemeente in beheer heeft, zijn: schouwburg Ogterop, de Secretarie, het Metahir huisje, de Schalle, de Meppeler toren, de toren in Kolderveen en molen De Sterrenberg in Nijeveen. Daarnaast zijn enkele buurt- en wijkcentra in eigendom van de gemeente. De gemeente verhuurt deze gebouwen aan de gebruikers.

Multifunctionele accommodaties
Het Palet is een multifunctionele accommodatie waarin zowel openbaar als bijzonder basisonderwijs zijn gehuisvest. Tevens maken gesubsidieerde partners zoals Stichting WelzijnMensenWerk en het Centrum Jeugd en Gezin gebruik van deze locatie, evenals private instanties Prima Life Junior, Partou Kinderopvang en Icare.
De Plataan is een multifunctionele accommodatie. In deze accommodatie zijn culturele activiteiten (Scala, speel-o-theek, bibliotheek, Kameleon, Bazuin), welzijnsactiviteiten (Stichting WelzijnMensenWerk), onderwijs (K.B.S. De Plataan en Drenthe College, volwasseneneducatie) en kinderopvang gehuisvest.

Strategisch gebouwenbezit
De gemeente is in het bezit van een aantal panden, die vanuit strategische overwegingen zijn aangeschaft. Het gaat daarbij onder andere ook om enkele objecten die zijn gelegen in ontwikkelingsgebieden, zoals Nieuwveense Landen en het Transformatiegebied. Een aantal van die zogenaamde strategische panden zijn verhuurd dan wel in beheer uitgegeven om zodoende leegstand te voorkomen. Te denken valt hierbij aan het voormalige HIAB terrein wat tijdelijk is verhuurd.

Duurzaamheid gemeentelijk Vastgoed.
Daar waar mogelijk wordt het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd. Bij vervangingsmomenten of natuurlijke momenten wordt naar vervangende oplossingen gezocht om panden gasloos te maken.
De gebouwen krijgen 100% groene stroom geleverd afkomstig van wind en zon. Daar waar verplicht zijn de gebouwen voorzien van een energielabel met een maatwerkadvies. De maatregelen in dit maatwerkadvies, die zich binnen 5 jaar terugverdienen, zijn grotendeels meegenomen in de uitvoering van het onderhoud de laatste jaren, evenals het zogenaamde laaghangend fruit uit de maatwerkadviezen.

Enkele te noemen maatregelen zijn:
- energiemonitoring (nog niet helemaal gereed);
- laden elektrische voortuigen door zonnepanelen bij het Stadhuis en gemeentewerf;
- vloer-, muur- en dakisolatie;
- het laatste enkel glas vervangen door HR++ beglazing;
- plaatsen voorzetglas bij monumenten;
- zonnecollectoren voor bereiding warmwater;
- installatie zonnepanelen (de gemeente heeft in 4 jaar meer dan 650 zonnepanelen geplaatst);
- aanwezigheidsdetectie voor verlichting, verwarming en ventilatie;
- toepassen van energiezuinige (LED) verlichting; lichtregelsystemen toegepast (dimmen, schemerschakeling);
- WKO installaties;
- vraag gestuurde ventilatie (CO2 gestuurd);
- WTW bij ventilatie en luchtverwarming;
- inregelen alle installaties;
- isoleren CV-en warmwaterleidingen;
- toepassen slimme thermostatische radiatorkranen;
- toepassen gebouwbeheerssystemen, beheer op afstand.

De verplichte energieregistratie van grote energieverbruikers (gebouwen) is sinds vorig jaar opgepakt.

6.4 Paragraaf financiering

Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's.

In het coalitieakkoord 2022-2026 is de ambitie uitgesproken: "Wij willen een serieuze poging doen om de reserves meer in overeenstemming te brengen met de risico's én de schuldenlast te verminderen".

6.4.1 Wettelijk kader

Het beleid is vastgelegd in zowel landelijke wet- en regelgeving als eigen beleid. De belangrijkste wettelijke kaders zijn:
- Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido);
- Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof);
- Algemene wet bestuursrecht (Awb);
- Financieringsbeleid en –statuut gemeente Meppel;
- Financiële verordening gemeente Meppel

Wet Hof:
Doel van de wet is ervoor te zorgen dat wordt voldaan aan de binnen Europa afgesproken norm van maximaal 3% tekort op de begroting. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het rijk en de decentrale overheden.

6.4.2 Beleid en uitvoering

De uitgangspunten die hierbij gelden zijn;
- de uitvoering van het treasurybeleid is gericht op het zo laag mogelijk houden van kosten en het minimaliseren/beheersen van risico's;
- de gemeente voert het financieringsbeleid uitsluitend uit in dienst van de publieke taak;
- tot de publieke taak wordt niet gerekend het aantrekken en uitzetten van middelen met als doel het genereren van inkomsten;
- sinds de invoering van het schatkistbankieren zijn uitzettingen door de gemeente niet mogelijk;
- middels de liquiditeitsprognose wordt gestuurd op benodigd kort of lang geld. Hierbij wordt uitgegaan van totaalfinanciering, waarbij de wettelijke kaders niet worden overschreden.

6.4.3 Ontwikkelingen en rentevisie

Op basis van de verwachtingen houden we in de meerjarenraming voorzichtigheidshalve rekening met een stijging van de rentestanden voor het geval we nieuwe leningen moeten aantrekken.
In de onderstaande grafieken zijn voor de jaren 2021-2022 de werkelijke rentes en voor de jaren 2023 en verder de geraamde renteontwikkelingen weergegeven.

De ECB zal het monetaire beleid in het komende jaar verkrappen. De lange rentetarieven zullen daardoor in alle looptijden naar verwachting oplopen. (BNG 09-08-2022). Gezien de onzekere renteontwikkeling gaan we vooralsnog uit van een rentestijging van max 2,5% voor langlopende financiering.
Voor kortlopende financiering wordt uitgegaan van 0,5%.

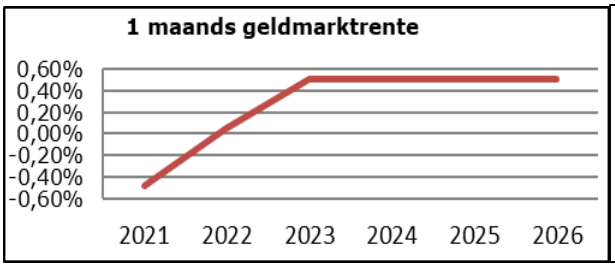

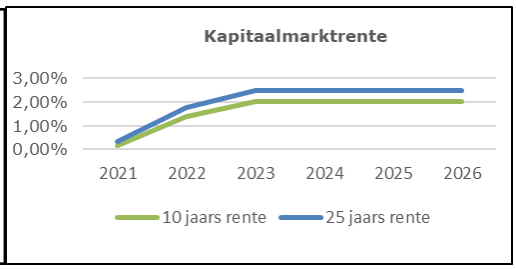

6.4.4 Risicobeheer

<u>Toegang financiële markten</u>
Met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een contract afgesloten voor integraal financieren. Toegang tot de financiële markten is daarmee verzekerd.

Externe normen
Renterisico's worden binnen de wet Fido onderscheiden in het renterisico op de vlottende schuld (korter dan 1 jaar) en de vaste schuld. Hierbij worden de kasgeldlimiet en de renterisiconorm gehanteerd als sturingsmiddel, met als doel is het verkrijgen van een meerjarige stabiele rentelast

Schatkistbankieren:
Decentrale overheden zijn verplicht het grootste deel van hun liquide middelen aan te houden in de schatkist. De hoogte van deze drempel bedraagt 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal en bedraagt voor onze gemeente voor 2023 ongeveer € 874.500.

Kasgeldlimiet:
De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort mag worden gefinancierd met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Overschrijding van de norm mag maximaal 2 achtereenvolgende kwartalen, daarna moet de toezichthouder op de hoogte worden gesteld over de voortgang.
Wanneer het liquiditeitstekort structureel dreigt te worden, moet een langlopende geldlening worden aangetrokken.

Kasgeldlimiet Bedragen x € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026
Begrotingstotaal primaire begroting	112,1	131,2	143,5	142,8	141,5
Percentage 8,5%					
Toegestane kasgeldlimiet	9,5	11,1	12,2	12,1	12,0

Kasgeldlimiet - kwartaalprognose	2023			
Bedragen x € 1 miljoen	Q1	Q2	Q3	Q4
Netto vlottende schuld	-15,0	-13,2	-4,3	-7,5
Kasgeldlimiet	11,2	11,2	11,2	11,2
Ruimte onder kasgeldlimiet	-3,8	-2,0	6,9	3,6

Renterisiconorm:
De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld (groter of gelijk dan 1 jaar) en heeft als doel het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Uitgangspunt is het aantrekken van geldleningen met een vast rentetarief gedurende de gehele looptijd. De verwachting is dat we de komende jaren binnen de norm blijven.

Renterisiconorm Bedragen x € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026
Begrotingstotaal primaire begroting	112,1	131,2	143,5	142,8	141,5
Percentage 20 %					
Toegestane renterisiconorm	22,4	26,2	28,7	28,6	28,3
Renteherziening	-	-	-	-	-
Aflossingen	7,6	8,6	10,3	7,4	7,3
Ruimte onder renterisiconorm	14,8	17,7	18,4	21,1	21,0

6.4.5 Leningenportefeuille, verstrekte leningen en afgegeven garanties

De financieringsbehoefte wordt in belangrijke mate bepaald door het investeringsprogramma, de aflossingen en de omvang van de uitgaven in de exploitatie.
Op dit moment heeft de gemeente Meppel 35 langlopende geldleningen in portefeuille. Deze leningen zijn aangetrokken bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB).

Het verloop van de lang lopende schulden vanaf 2019 tot 2022 (realisatie) en 2023 tot 2026 (raming) is als volgt:

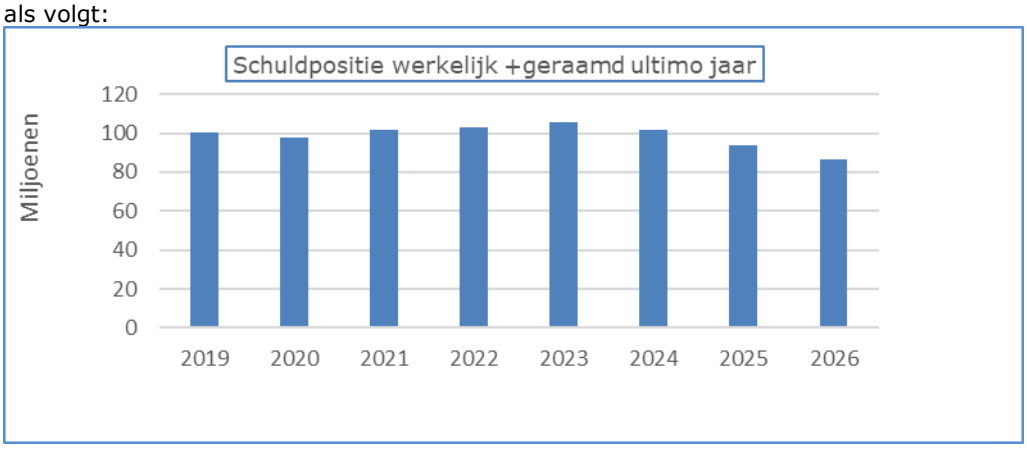

Bij de ontwikkeling van de schuldpositie is rekening gehouden met de aan te trekken financiering volgens onderstaand schema.

Raming nieuwe leningen x € 1 miljoen (afgerond)	2023	2024	2025	2026
Kastroom uit exploitatie	9,2	10,4	11,7	4,8
Kasstroom uit financiering	-8,6	-10,3	-7,4	-7,3
Kasstroom uit investeringen	-11,5	-9,5	-6,2	-4,3
Kasstroom uit grondexploitaties	-0,3	3,4	6,4	7,8
Raming nieuwe leningen	-11,2	-6,0	0,0	0,0

Portefeuille langlopende geldleningen Bedragen x € 1 miljoen	2023	2024	2025	2026
Leningenschuld per 1 januari	103,3	105,7	101,4	94,0
Aangetrokken leningen				
Verwachting aan te trekken leningen	11,0	6,0	0,0	0,0
Reguliere aflossing	-8,6	-10,3	-7,4	-7,3
Leningenschuld per 31 december	105,7	101,4	94,0	86,7

<u>Verstrekte geldleningen</u>
In ons financieringsbeleid is opgenomen dat wij (in principe) geen geld lenen aan derden tenzij het de publieke taak dient en het verstrekken van een lening zeer relevant is. Daarbij moet blijken dat financiering op geen andere wijze mogelijk is. Er wordt risicomijdend opgetreden, een onderzoek naar de kredietwaardigheid is een onderdeel is van de toekenningsprocedure.

Overzicht verstrekte leningen aan derden Bedragen x € 1 miljoen	Eind 2021	Eind 2022	Eind 2023	Eind 2024	Eind 2025	Eind 2026
Woningbouwcorporaties	4,7	4,2	3,8	3,4	3,0	2,7
Leningen aan deelnemingen						
Nutsbedrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige leningen						
Hypotheken (aflopend)	0,9	0,8	0,8	0,7	0,6	0,5
Verenigingen en instellingen	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
Woonconcept Onroerend Goed BV	2,5	2,5	2,6	2,6	2,7	2,7
SVN	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Nat Industrieterrein (NIT)	-1,7	p.m.	pm	pm	pm	pm
Totaal verstrekt excl. NIT	10,1	9,6	9,1	8,7	8,3	7,8

Hypotheken
Dit betreffen leningen aan (voormalige) personeelsleden voor eigen woningbezit. De portefeuille krimpt omdat gemeenten geen nieuwe hypotheken meer mogen verstrekken. Voor de nog lopende verstrekte hypotheken blijft de gemeente aansprakelijk totdat de hypotheek is afgelost.

Woonconcept Onroerend Goed
In 2014 is ruim € 2,1 miljoen huur vooruitbetaald. Deze vooruitbetaling wordt jaarlijks geïndexeerd, waarbij in het laatste jaar de vooruitbetaling wordt verrekend met de verschuldigde huur. De huurovereenkomst is afgesloten voor 40 jaar.

SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten)
betreft met name starters-, blijvers-, duurzaamheids- en stimuleringsleningen.

NIT (PPS Nat Industrieterrein
Betreft kapitaalverstrekking van het NIT aan de gemeente Meppel

Gegarandeerde leningen Bedrag * 1 mln	Geraamd per 31-12-2022	Geraamd per 31-12-2023
Stichtingen en verenigingen:		
Woningstichting Actium	9,1	9,1
Sportverenigingen	0,2	0,2
Subtotaal	9,4	9,3
Eigen woningbezit:		
Diverse personen	0,6	0,3
Subtotaal	0,6	0,3
Borgstelling inzake scholencampus:		
Woonconcept	44,7	44,0
Subtotaal	44,7	44,0
Totaal borgstellingen en garanties	54,6	53,7

Borgstelling inzake scholencampus (Woonconcept Onroerend Goed BV)
Wij staan borg voor een geldlening van € 50 miljoen voor het onderwijspark en sportaccommodatie Ezinge. Hiertegenover staat een 1e hypotheekrecht.

Met nieuwe garantstellingen wordt terughoudend omgegaan. Het risico voor de gemeente moet aanvaardbaar zijn.

Achtervang sociale woningbouw (WSW) Bedragen x € 1 miljoen	Restant per 1-1-2023	Geraamd per 31-12-2023
Diverse woningstichtingen	131,0	130,0

Een soortgelijke regeling, zoals deze geldt voor het eigen woningbezit, bestaat ook voor (sociale) huurwoningen in eigendom van woningcorporaties. Deze borgstellingen/ garanties zijn ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waaraan ook door de gemeente wordt deelgenomen. Deze regeling houdt in dat de garantieverplichting berust bij het waarborgfonds met een achtervang van de deelnemende gemeente als het waarborgfonds in financiële problemen komt.

Aangegane verplichtingen Bedragen x € 1 miljoen	Verplichting 2023	Totale verplichting (2014-2053)	Geraamde resterende verplichting
Woonconcept Onroerend Goed: Huur onderwijsgebouw Ezinge	2,0	103,2	85,5
Woonconcept Onroerend Goed: Huur sportaccommodatie Ezinge	0,5	24,2	20,9

In maart 2013 zijn de huurovereenkomsten met de WOG voor de onderwijsruimten en de sportaccommodatie van onderwijspark Ezinge ondertekend. In bovenstaande tabel is de huurverplichting voor het jaar 2023 inclusief de totale en de geraamde resterende verplichting ultimo 2022 van de overeenkomst opgenomen.

6.4.6 Rentelasten en -baten

Op basis van de ontwikkelingen en rentevisie worden in het meerjarenperspectief de volgende percentages gehanteerd.

Kortlopende geldleningen
Voor de kortlopende geldleningen (< 1 jaar) gaan wij voor het komend meerjarenperspectief 2023-2026 uit van een licht oplopende rente. We hebben voor de komende jaarschijven 0,5% rente gehanteerd.

Langlopende geldleningen
Voor de langlopende geldleningen (> 1 jaar) verwachten wij dat de rente in meerjarenperspectief 2023-2026 zal oplopen. Voor leningen met een looptijd van 10 jaar verwachten wij een rente van 2%, voor leningen met een looptijd van 25 jaar verwachten wij een rente van 2,5%. De gemiddelde rente op de in het verleden aangetrokken langlopende geldleningen bedraagt 2,642%.

Toerekening van rente
Het renteresultaat wordt verantwoord op taakveld treasury, waar de rentelasten en -baten en de toerekening van de rente worden geraamd. De netto rentelasten worden toegerekend aan verschillende taakvelden (en programma's). De rente wordt toegerekend aan de taakvelden op basis van een omslagrente van 1,5% afgezet tegen de boekwaarde van de activa. Rente toegerekend aan de grondexploitaties is gelijk aan de gemiddelde rente van lang en kortlopende leningen, gecorrigeerd voor het eigen vermogen (2,1%).

Renteschema Treasury x €1,0 mln	2023	2024	2025	2026
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2,7	2,6	2,4	2,2
De externe rentebaten	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Totaal door te rekenen externe rente	**2,5**	**2,4**	**2,2**	**2**
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-1,0	-0,8	-0,5	-0,1
Aan taakvelden toe te rekenen	**1,5**	**1,6**	**1,7**	**1,9**
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1,7	1,8	1,9	1,9
Renteresultaat op het taakveld treasury	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0**

6.5 Paragraaf bedrijfsvoering

6.5.1 Financiën

Evaluatie Planning en controlcyclus
In de eerste helft van 2022 is de huidige P&C cyclus geëvalueerd, zoals in het Collegeprogramma 2018-2022 opgenomen was. De evaluatie heeft geleid tot de rapportage Onderzoek Evaluatie P&C cyclus. Het rapport bevat bevindingen en aanbevelingen, waarover het college u zal informeren en betrekken. De operationele aanbevelingen worden uitgewerkt en geïmplementeerd, zoals de digitalisering van de P&C cyclus.

Financieel Actieplan
In het coalitieakkoord 'Werk in uitvoering' is opgenomen om "de reserves meer en in overeenstemming te brengen met de risico's en de schuldenlast te verminderen". Aangegeven is dit met behulp van een Financieel Actieplan met een aantal spelregels te realiseren. Vooruitlopend hierop is bij deze begroting er rekening mee gehouden door maatregelen voor te stellen die bijdragen aan een robuustere financiële positie.

6.5.2 Communicatie

In het coalitieakkoord 'Werk in uitvoering' schrijft het college de komende jaren te willen investeren in communicatie en participatie met de samenleving. De tijd van de bepalende -en zelfs die van de regisserende- overheid ligt definitief achter ons. Een faciliterende rol van de gemeente en samenwerken met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zijn meer regel dan uitzondering. Daarom blijven we investeren in heldere communicatie en zetten we zoveel mogelijk in op een open dialoog. We werken daarin samen met onze wijk- en dorpsregisseurs.
Inwoners betrekken bij nieuwe ontwikkelingen is vaak het uitgangspunt. Hierbij is transparantie en toegankelijkheid van bestuurlijke informatie een belangrijke randvoorwaarde. De Wet open overheid (Woo) geeft onze organisatie nieuwe kaders en instrumenten om de transparantie van de bestuurlijke besluitvorming verder te vergroten. De wijze van communicatie passen we hierop aan.
We blijven inzetten op nieuwe middelen voor social media, waar we onze doelgroep meer en meer vinden. We gaan door met onze newsroom, waarin communicatie, wijkregie en KCC samen monitoren wat er speelt in de samenleving. In samenwerking met dienstverlening worden vragen via nieuwe media steeds vaker snel en kordaat afgehandeld.
We investeren ook in de toegankelijkheid van websites, mobiele applicaties en informatie. Met meer visuele communicatie en laagdrempelig taalgebruik maken we informatie begrijpelijk. Voor iedereen. Zo kan iedereen die dat wil, volgens koers, het beleid van de gemeente beoordelen, meedenken én doen.
We voorzien onze huisstijl van een update, zodat deze geschikt is om toe te passen in nieuwe media en past bij de veranderende rol van de gemeente. Daarbij zoeken we, waar dat gepast is, de verbinding met citymarketing van onze gemeente.

6.5.3 Juridisch

We zetten in op versteviging van juridische functie: op alle fronten. Juridische kennis in de eerste lijn, in de uitvoering is noodzakelijk om vertraging, klachten en procedures te voorkomen. Bovendien kunnen we dan de betrouwbare overheid zijn, die we willen zijn. Daarnaast is het ook noodzakelijke vanwege de toenemende juridisering van onze samenleving, als gemeente moeten we daar een antwoord op hebben. De verdere implementatie van de Omgevingswet, Wet open overheid en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer vragen inzet en ook juridische begeleiding. Werkprocessen gaan we (anders) inrichten. We moeten dat zo doen dat we daarmee voldoen aan onze wettelijke taak.

Wet open overheid (Woo)
Op 1 mei 2022 is de Woo ingegaan. Met een tweeledig doel: bevorderen van een betrouwbare overheid door meer transparantie en het inrichten van de informatiehuishouding om actieve openbaarmaking van informatie mogelijk te maken.
De noodzakelijke korte termijn maatregelen zijn in 2022 genomen om de organisatie hierop in te richten en de ambities voor de lange termijn zijn geformuleerd in lijn met de ambities van het Coalitieakkoord 2022–2026. Dit vertalen we in onze dienstverleningsvisie die wordt geactualiseerd en in ons dagelijks handelen. Hiervoor worden processen aangepast en medewerkers getraind. In de komende jaren wordt gefaseerd toegewerkt naar het actief openbaar maken van 11 informatie categorieën. Hierbij volgen we de fasering vanuit de rijksoverheid. Voor 2023 zullen dat de volgende informatiecategorieën zijn:

1. Bereikbaarheidsgegevens van de gemeente en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend;
2. Vergaderstukken van de raad;
3. Convenanten; en
4. Woo-verzoeken, de beslissing over het verzoek en de verstrekte informatie.

6.5.4 Organisatieontwikkeling

Het in praktijk brengen van de notitie Koers dat is waar organisatieontwikkeling om draait.
De belangrijkste pijlers daarin zijn:
- we werken volgens de bedoeling
- we werken flexibel samen
- we zijn een betrouwbare partner

Om hier vorm en inhoud aan te geven werken we aan ons strategisch personeelsbeleid. Dit geeft richting aan wat wij doen om goed werkgeverschap te bieden, zodat het fijn werken blijft bij de gemeente Meppel. En dat wat wij samen leren in het kader van organisatieontwikkeling, ook duurzaam is. Juist in tijden van een krappe arbeidsmarkt en een hoge mobiliteit, is het belangrijk dat kennis goed geborgd wordt. Daarom gaan in 2023 verschillende activiteiten door, zoals het werken aan horizontale opgaven, de inzet van ons online leerplatform, de Meppel Academie. Hiermee onderscheiden we ons ook op de arbeidsmarkt. We stimuleren daarmee en ook door zogenaamde leercirkels te beleggen voor het blijven ontwikkelen en leren.

6.5.5 Personeel & Organisatie

Ziekteverzuim
Vanuit goed werkgeverschap is het belangrijk dat onze medewerkers vitaal zijn en blijven. Ziekteverzuim geeft een indicatie hoe vitaal we zijn. Na aantal jaren van stijging van het ziekteverzuim is het percentage wederom licht gedaald (van 6,8% in 2019 naar 6,4% in 2020 naar 6,1% in 2021). Het gemiddelde percentage over de maanden januari tot juni 2022 is 6,8%, een lichte stijging, waarbij opgemerkt dat de jaarlijkse daling van het verzuim in de maanden juni, juli, augustus nog moet komen. Overigens is dit in lijn met de landelijke trend dat het ziekteverzuim stijgend is.
Begin 2022 is het verzuimpercentage over 2021 geanalyseerd. De aanpak richt zich op het versterken van continue aandacht van managers voor verzuim, het monitoren hiervan en het kunnen voeren van het gesprek met de medewerkers hierover. Ook richt het management preventief de aandacht naar de medewerker om zodoende uitval tijdig te voorkomen of te beperken qua duur.

Arbeidsmarkt
Een extra aandachtspunt is de huidige gespannen arbeidsmarkt. Landelijk is 19 procent van de gemeentelijke vacatures moeilijk in te vullen. Ook in Meppel worden we geconfronteerd met deze problematiek. De personeelstekorten zien we met name in de functiegebieden ruimtelijke ordening/milieu, automatisering/ICT, welzijn/jeugdzorg. Dit heeft effect op de medewerkers die tijdelijk werkzaamheden overnemen en het heeft effect op gestelde doelen die we als gemeente willen behalen. De verwachting is dat het vervullen van deze vacatures ook de komende jaren lastig blijft. Voor ons als gemeente betekent dit dat we, naast de inzet van gespecialiseerde bureaus, creatiever willen zijn in de werving en selectie. Afgelopen jaar hebben we al positieve ervaring opgedaan met bijvoorbeeld wervingscampagnes via sociale media of het organiseren van inloopavonden. De huidige arbeidsmarkt vraagt ook van ons om de interne doorstroming te stimuleren. De Meppel Academie kan daarbij helpen, naast dat het aantrekkelijk is voor onze medewerkers om te kunnen blijven leren en ontwikkelen.

Versterking organisatie
De afgelopen jaren zijn er steeds meer taken naar gemeenten toegekomen; dit begon meer dan tien jaar geleden met taken binnen het Sociaal domein. Daarnaast is er aantal crises waar gemeenten volop mee aan het werk zijn: Corona, de Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers. Dat heeft met zich meegebracht dat de organisatie noodzakelijkerwijs uitgebreid is. In Meppel is dat ten aanzien van beleid en uitvoering geweest en niet ten aanzien van ondersteunende disciplines en bedrijfsvoering, behalve bij ict in het kader van de doorontwikkeling. En dat terwijl de hoeveelheid werk is toegenomen, de complexiteit vergroot is en de samenleving steeds meer gejuridiseerd is. Goede advisering, ook vanuit bedrijfsvoering, is daarom onontbeerlijk. Dat maakt dat we de formatie uit willen breiden met ondersteuning op financieel en juridisch gebied om ervoor te zorgen dat de risico’s voor de gemeente verminderen in het primaire proces. De span of control wordt voor teammanagers te groot en ook de directiefunctie is niet voldoende op orde. Een volwaardige tweehoofdige directie is met alle toegenomen taken en complexiteit van opgaven noodzakelijk. Daarom is het aantrekken van een extra teammanager nodig. In het coalitieakkoord staat we als gemeente extra inkomsten moeten verwerven uit fondsen en subsidies die beschikbaar zijn, maar helaas niet altijd gemakkelijk te ontsluiten zijn. Daarom is het aantrekken van subsidieadvies noodzakelijk. Dit is nodig voor een dergelijke specialistische taak. Ook meldt het coalitieakkoord dat het college meer zichtbaar moet zijn, meer naar buiten moet en betere contacten met inwoners en bedrijven moet onderhouden. Ook dit vergt extra ondersteuning die er nu niet is en die moet aangetrokken worden. De knelpunten in de ondersteuning stapelen zich op na jarenlang niet of nauwelijks investeren. Dat breekt ons op en daarom is extra budget nodig voor het versterken van ondersteuning en bedrijfsvoering.

6.5.6 Inkoop

Het jaar 2023 staat in het teken van het verder professionaliseren van inkoop- en contractmanagement en beheer binnen de gemeente Meppel. Door de implementatie van het contractmanagementsysteem is de organisatie beter in staat om proactief te sturen op de rechtmatigheid van aanbestedingen. Dit doen we onder andere door het periodiek uitvoeren van een spendanalyse en controle op contract compliance. Duurzaamheid wordt een integraal onderdeel in alle aanbestedingen. Daarnaast wordt er nog meer focus gelegd op het stimuleren van de lokale en regionale economie.

6.5.7 Rechtmatigheid

2023 wordt het eerste jaar dat het college (in plaats van de accountant) over het boekjaar een rechtmatigheidsverantwoording (RMV) bij de jaarrekening zal afgeven die voldoet aan het ambitieniveau dat door de gemeenteraad is vastgesteld. De concerncontroller, chief information security officer, functionaris gegevensbescherming en adviseur VIC (Verbijzonderde Interne Controle) verzorgen samen de onderbouwing voor deze RMV. We maken daarbij vaak gebruik van reeds bestaande interne en externe audits. De nadruk ligt op de mate waarin opzet, bestaan en werking van processen en bijbehorende beheers- en controlemaatregelen voldoende zekerheid biedt voor getrouwe en rechtmatige afhandeling in de processen. We doen onafhankelijk onderzoek hiernaar en dat levert rapporten en aanbevelingen op. De auditrapporten worden met het betreffende management besproken en de voortgang op de aanbevelingen wordt gevolgd.

6.5.8 Facilitaire zaken

Hybride werken en herinrichting
De laatste jaren zijn de behoeften - landelijk en ook in Meppel - ten aanzien van de werkomgeving gewijzigd. Waar er 17 jaar geleden werd gekozen voor kantoortuinen met 50 à 60 medewerkers, is inmiddels gebleken dat dit niet meer volstaat. Verder is de behoefte – mede door de vlucht in het hybride werken - enorm toegenomen aan andere werkvormen (hybride, elders, digitaal) en andere werkruimten. Duidelijk is dat de huidige kantoorindeling en –inrichting niet meer passend is in deze tijd, laat staan dat het een efficiënte, effectieve en inspirerende werkomgeving is. Ook met het oog op de moeizame arbeidsmarkt kan een inspirerende en flexibele werkomgeving het verschil maken bij het binden, boeien en vasthouden van onze medewerkers. Mede vanuit goed werkgeverschap is het noodzakelijk om te komen tot een herinrichting om de kantoren weer toekomstbestendig te maken voor de volgende 15 à 20 jaar. In 2022 vindt onderzoek plaats naar de verschillende mogelijkheden en in 2023 volgt naar verwachting een raadsvoorstel en advies over de verschillende mogelijkheden (scenario's) inclusief financiële consequenties. In dit onderzoek wordt ook de herinrichting van de raadzaal meegenomen.

6.5.9 Informatievoorziening

Een gezonde informatisering heeft een positief effect op alle programma’s. Hierbij valt te denken aan: hogere efficiëntie en/of hogere kwaliteit van het resultaat (voor onze inwoners en bedrijven) en/of betere sturing (-mogelijkheden) en monitoring op programma’s. In 2021 heeft een nulmeting van informatisering geleid tot een negatief oordeel over de toenmalige stand van zaken. Op diverse terreinen (proces, beleid en organisatie) waren interventies noodzakelijk om informatisering toekomstbestendig te krijgen en de basis op orde te brengen. Om dit te realiseren is een verbeterplan opgesteld. Het verbeterplan zit in de uitvoeringsfase. Afgesproken is dat we u periodiek bijpraten. Eén van de zaken die in 2023 gaat spelen is het sourcingsbeleid. Dit leidt ertoe dat er ondermeer een basis gelegd gaat worden voor werken onder architectuur en eerste stappen zetten ten aanzien van datagedreven werken.

Documentaire Informatievoorziening/Archief
Het onderzoek naar de Joodse eigendommen wordt in het najaar van 2022 aangeboden aan de raad. Door de wettelijk verplichte overbrenging van het (secretarie)archief 1928-1990 in het kader van de Archiefwet verschuift het openbaarheidsregiem van de Wet open overheid (Woo) naar de bepalingen van de Archiefwet. Naast inventarisatie is daarbij vereist dat de dossiers moeten worden getoetst op eventuele beperkende bepalingen ten aanzien van de openbaarheid. Planning is om dit najaar een start te maken met inventarisatie en de bepaling van de openbaarheidsbeperkingen. Dit project loopt door in 2023.

Informatiebeveiliging
Informatiebeveiliging en Privacy in 2023 en verder zal in het teken staan van risicopreventie en risicobeheersing. Aspecten als veiligheid en privacy staan voorop, zonder dat deze ten koste mogen gaan van een optimale dienstverlening. Hiertoe worden de al in 2021 en 2022 geïmplementeerde maatregelen op het gebied van veiligheid en privacy, uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), continue geëvalueerd en verder verbeterd. Zo zal onder andere het bewustzijn over informatieveiligheid en privacy bij onze medewerkers continue versterkt, maar ook gemonitord worden.

Tevens zal de invoering van automatische monitoring en response systemen het toezicht op ongeautoriseerde toegang binnen informatiesystemen niet alleen vergroten, maar worden ook nieuw ontstane kwetsbaarheden direct zichtbaar gemaakt. Door de automatische afhandeling hiervan, samen met de borging van bewustzijn, worden informatieveiligheid en privacy verder versterkt.

6.5.10 Indicatoren

Vanuit de begrotingsvoorschriften (BBV) wordt een aantal beleidsindicatoren verplicht gesteld. Deze zijn terug te vinden in de programma's. De bron voor de meeste van deze beleidsindicatoren is de site 'waar staat je gemeente.nl'. De beleidsindicatoren die in de tabel hieronder zijn weergegeven zijn gebaseerd op eigen gegevens.

Indicator	eenheid	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Formatie	per 1.000 inw	9,4	9,6	10,2
Bezetting	per 1.000 inw	9,0	8,4	9,0
Overhead	% van de lasten	9,1	12,3	11,8
Apparaatskosten	kosten per inw	915,1	963,5	1.034,9
Externe inhuur	als % loonsom	17,5	8,5	6,1

Uitgangspunt voor de formatie is het aantal formatieplaatsen ongeacht of het om een vaste aanstelling, tijdelijke aanstelling of een vacature gaat. Het gaat hier om de toegestane formatie voor het nieuwe begrotingsjaar uitgedrukt in fte's. Peildatum is 1 januari 2023. Een fte staat voor 36 uur. De bezetting is gebaseerd op het werkelijk aantal fte dat werkzaam is op 1 januari 2022.

De overhead omvat alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze definitie (conform BBV) omvat naast alle loonkosten ook de ICT, huisvestings- en facilitaire kosten van de zgn. PIOFACH-functies en systemen.

Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie. Exclusief griffie en bestuur maar inclusief de inhuur van extern personeel. Het heeft dus een bredere reikwijdte dan overhead. De toename van de apparaatskosten in 2023 zijn onder meer te relateren aan de aspecten genoemd onder versterking organisatie in deze paragraaf.

Voor de presentatie van inhuur hanteren we de definitie van het A+O fonds gemeenten. Het kan zowel gaan om inhuur wegens tijdelijke vervanging (vacatures) of om inhuur van specialistische vakkennis die ontbreekt in de organisatie.

6.5.11 Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. De provincie heeft een toezichthoudende rol op de gemeenten op een aantal terreinen. Het gaat om de volgende domeinen: Ruimtelijke Ordening (Wro), omgevingsrecht (Wabo), Ruimtelijke erfgoed, Huisvesting statushouders, Archief en Financiën. Het toezicht op financiën wordt afzonderlijk georganiseerd. De andere vijf onderwerpen vallen onder de Wet Interbestuurlijk Toezicht (IBT).
De provincie heeft daartoe voor het jaar 2023 een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin wordt aangegeven hoe de provincie Drenthe uitvoering geeft aan het IBT. Daarin is nog niet meegenomen de komst van de nieuwe Omgevingswet die waarschijnlijk per 1 januari 2023 in werking treedt. Een andere nieuwe ontwikkeling is de Wet digitale overheid (Wdo). Op het moment van opstellen van het provinciaal uitvoeringsprogramma staat nog niet vast wanneer deze wet in werking treedt. Waarschijnlijk wordt de Wdo geen nieuw toezichtdomein in het kader van het IBT, maar zal het rijk deze toezichtstaak oppakken.
Daarnaast hebben het rijk, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de VNG afgesproken dat samen gewerkt wordt aan een vernieuwing van het IBT. Dit leidt tot de uitwerking van de 'Agenda toekomst van het toezicht'. In Drenthe is de nieuwe wet IBT vorm gegeven door toezichtscriteria te ontwikkelen op basis waarvan zelfbeoordeling kan plaatsvinden. Deze zelfbeoordeling heeft een plek in de planning & control cyclus en daarmee in de jaarrekening, waardoor de gemeenteraad haar taak adequaat kan uitoefenen. De resultaten van de toetsing worden gepresenteerd door middel van een kleurentabel. Een groene kleur (goed) betekent dat de gemeente aan alle eisen heeft voldaan en dat kan worden volstaan met een lage intensiteit van toezicht. Oranje (matig) betekent dat aandacht nodig is omdat aan een beperkt aantal eisen nog niet of onvoldoende is voldaan. Er is sprake van een gemiddelde intensiteit van toezicht

Bij de jaarrekening 2021 heeft de zelfbeoordeling het volgende resultaat opgeleverd:

Domein	**Status**
Ruimtelijke Ordening	
Omgevingsrecht	
Ruimtelijke erfgoed	
Huisvesting statushouders	
Archief	

Conclusie van de provincie op basis van dit overzicht is dat er geen verdere stappen richting onze gemeente nodig zijn, anders dan het reguliere overleg. Ter verbetering van het archiefbeheer zijn we op dit moment bezig met de uitvoering van een aantal ontwikkelpunten. Dit groeiproces zal enkele jaren in beslag nemen. Het is wel voldoende aannemelijk dat de risico's aanvaardbaar zijn.

6.6 Paragraaf verbonden partijen

De wijze van (regionale) samenwerking tussen gemeenten en andere partijen is een belangrijk thema. In toenemende mate wordt een beroep op andere organisaties gedaan via uitbesteding, via inkoop of subsidiëring of via uitvoering door verbonden partijen. De diversiteit van de verbonden partijen neemt bovendien toe, evenals het financiële en beleidsmatige gewicht ervan; bij de gemeenten wordt dit versterkt door de decentralisaties in het Sociaal domein.

De bijdrage van de verbonden partij aan het beleid van de gemeente is in de diverse beleidsprogramma's opgenomen. De visie en doelstellingen van de verbonden partij zijn in deze paragraaf vermeld.

Wij geven inzicht in de stand van zaken bij de verschillende categorieën van verbonden partijen en de andere samenwerkingsvormen volgens de indeling:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- overige verbonden partijen.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft de vermelding van diverse financiële cijfers voor. Indien geen gegevens beschikbaar zijn over de begrotingsperiode wordt aangesloten bij de laatst bekende financiële gegevens.

6.6.1 Gemeenschappelijke regelingen

Deelname aan gemeenschappelijke regelingen beperkt zich tot taken die in principe tot de gemeente horen. Uit efficiency- of deskundigheidsoogpunt kunnen ze beter in samenwerking met anderen in een zelfstandige organisatie worden uitgevoerd. Door de bestuursdeelname is het mogelijk invloed uit te oefenen en sturing te geven op een goede taakuitoefening. In onderstaande tabel is een meerjarig overzicht gegeven van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen waar Meppel deel van uitmaakt.

Gemeenschappelijke regelingen * € 1.000	Werkelijke bijdrage 2021	Begrote bijdrage 2021	Begrote bijdrage 2022	Begrote bijdrage 2023	Begrote bijdrage 2024	Begrote bijdrage 2025	Begrote bijdrage 2026
RUD (programma 11)	843	733	803	1.136	1.136	1.136	1.136
VRD (programma 2)	1.586	1.605	1.643	1.708	1.769	1.830	1.890
GGD incl VTD (programma 3)	1.112	1.135	1.177	1.317	1.295	1.326	1.356
Recreatieschap Drenthe (programma 6)	48	48	49	51	53	55	56
GKB (programma 3)	617	-	383	565	-	-	-
Reestmond(programma 3)	6.936	6.936	6.679	7.002	6.812	6.694	6.659
Publiek Vervoer Groningen Drenthe (programma 3)	20	20	21	21	21	22	22
Totaal	**11.162**	**10.477**	**10.755**	**11.800**	**11.086**	**11.063**	**11.119**

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) - Assen								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Werkelijke bijdrage	Begrote bijdrage		Verwacht Eigen vermogen		Verwacht Vreemd vermogen		Geraamd resultaat
	2021	2023	2024	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Deelnemersbijdrage obv jaarprogramma	843	1.136	1.136	37	188	4.361	4.344	-
Openbaar belang	Het uitvoeren van taken op het gebied van milieuwetgeving, milieuregelgeving en milieuhandhaving.							
Toelichting	Sinds 2014 is de GR RUD verantwoordelijk voor de uitvoering van alle milieutaken (vergunningverlening en toezicht/handhaving). De gemeenten blijven beleidsverantwoordelijk en verstrekken jaarlijks opdracht aan de RUD voor de uitvoering van de milieutaken.							
Risico's en ontwikkelingen	De afgelopen jaren is via het ontwikkelprogramma de kwaliteit van de organisatie verbeterd. De balans tussen opdrachtgevers en de uitgevoerde werkzaamheden is nog niet optimaal. Onder andere middels het plan van aanpak evaluatie GR RUD wordt hieraan ook gewerkt. Bij structureel achterblijvende productie ontstaan mogelijk milieurisico’s.							
Wijziging in het belang	n.v.t.							

Veiligheidsregio Drenthe (VRD) - Assen								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Werkelijke bijdrage	Begrote bijdrage		Verwacht Eigen vermogen		Verwacht Vreemd vermogen		Geraamd resultaat
	2021	2023	2024	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
6,9%*	1.586	1.708	1.769	2.665	2.448	25.567	27.004	-
Openbaar belang	Het vergroten van de veiligheid van de inwoners en bezoekers van Drenthe.							
Toelichting	De GR Veiligheidsregio Drenthe (VRD) is een gemeenschappelijke regeling van 12 gemeenten in Drenthe waaraan de taken zijn opgedragen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Onder de VRD vallen dan ook Brandweer Drenthe, Crisisbeheersing en GHOR Drenthe. Ook hoort het in standhouden en beheren van een gemeenschappelijke meldkamer bij de taken, voortvloeiende uit de daarop betrekking hebbende wet- en regelgeving. Dit in gezamenlijkheid met de veiligheidsregio's Groningen en Fryslân. Verder werkt de VRD samen met hulpverleningsorganisaties zoals de politie, defensie, energiebedrijf, waterbedrijven en waterschappen.							
Risico's en ontwikkelingen	In 2021 en de eerste maanden van 2022 zijn nog werkzaamheden verricht rondom COVID-19. In maart 2022 heeft de VRD opdracht gekregen om opvang te regelen voor Oekraïense vluchtelingen en later ook bij de bemiddeling van crisisnoodopvang voor asielzoekers. Het vernieuwde crisisplan is ontwikkelt en de werkwijze uit dit plan is al ingezet ten bate van de opvang van vluchtelingen. Als gevolg van personeel voor langdurige crises staan reguliere taken onder druk. In 2023 is de zoektocht naar een ander, toekomstbestendig systeem voor de brandweerzorg een belangrijk onderwerp. Het huidige bedrijfsmodel van de brandweer vraagt aanpassingen. De VRD gaat voor aanpassingen van de huidige werkwijze en bedrijfsvoering van de brandweer voor de komende 5-10 jaar, met als doel te komen tot moderne brandweerzorg, waarbij vrijwilligheid de basis blijft waarop de brandweer in Drenthe opereert. Die verandering zal geleidelijk en samen met de brandweermensen vorm gegeven worden. De omgevingswet welke in 2023 in zal gaan heeft invloed op het werk van de brandweer, met name bij de risicobeheersing, maar ook bij de crisisbeheersing en de GHOR. Ook de Wet kwaliteitsborging zal gelijktijdig worden ingevoerd welke invloed heeft op de risicobeheersing. De komende jaren staat de VRD voor de uitdaging om haar advisering op bouwen, externe veiligheid natuurbrandbeheersing en evenementen aan te passen aan de processen die deze nieuwe wetgeving met zich meebrengen. De VRD is al enkele jaren bezig om zich voor de bereiden op deze transitie. Verder zijn de thema's klimaatadaptatie en energietransitie, technologische kansen en bedreigingen en arbeidsmarktontwikkelingen thema's welke een grotere inspanning vragen. Investeren op kennis en capaciteit is nodig om de adviesrol op gebied van fysieke veiligheid voor gemeenten goed in te kunnen vullen. Samenwerking met GGD Drenthe is daarnaast een ontwikkeling en ziet vooral op de bedrijfsvoering en informatiebeheer en uitwisseling van data. Bundeling van capaciteit en budget van beide organisaties levert een aanzienlijke resultaatverbetering op waarmee de posities als kennisintensieve en lerende organisaties worden verbeterd. Ook leidt de schaalvergroting door samenwerking tot een meer robuuste, veiliger en kwalitatief betere informatievoorziening. Kortom, om als veiligheidsregio voldoende uitgerust te zijn om de taken voor de gemeenten goed te kunnen blijven uitvoeren is op de volgende onderwerpen op korte termijn actie noodzakelijk: - Crisisbeheersing een kennis- en capaciteitsimpuls geven; - Brandweerzorg: investering in voldoende brandweervrijwilligers; - Informatievoorziening en -veiligheid: data en informatie als cruciale componenten; - Risicobeheersing als expertisepartner op fysieke veiligheid.							
Wijziging in het belang	n.v.t.							

* Bijdrage Meppel in verhouding tot de totale bijdragen deelnemers

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD) - Assen								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Werkelijke bijdrage	Begrote bijdrage		Verwacht Eigen vermogen		Verwacht Vreemd vermogen		Geraamd resultaat
	2021	2023	2024	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Jaarlijkse exploitatiebijdrage	1.112	1.317	1.295	2.216	2.562	6.750	6.750	-
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.							
Toelichting	GGD Drenthe houdt toezicht op oa Kinderopvang, WMO, OGGZ. Daarnaast zorgen ze voor een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag en wordt er onderzoek gedaan naar gezondheidssituaties van de Drentse bevolking en geven zij gezondheidsvoorlichtingen en zijn zij verantwoordelijk voor medische milieukunde, infectieziektebestrijding. Verder adviseren zij gemeenten over gezondheidsbeleid en over preventieprojecten op het terrein van gezondheid. Ook Veilig Thuis Drenthe (VTD) valt hieronder waar het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling centraal staat.							
Risico's en ontwikkelingen	Ten aanzien van algemene risico’s houdt de GGD een Algemene Reserve van maximaal 2,5% van de omzet voor de basistaken(conform VDG notitie "Samen werken voor Drenthe"). Voor het programma additioneel wordt een opslag van 10% berekend op de kostprijs van de additionele producten. Deze opslag wordt gestort in de risicoreserve. De reserve heeft een maximum-omvang van 33% van de loonkosten van het programma additioneel. Voor Veilig Thuis Drenthe wordt de opslag van 10% niet berekend. De GGD werkt tegen kostprijs voor de gemeenten, met de afspraak dat wanneer de gemeenten het product substantieel wensen terug te brengen aanvullende afspraken worden gemaakt over de dan optredende frictiekosten.							
Wijziging in het belang	n.v.t							

Recreatieschap Drenthe - Diever								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Werkelijke bijdrage	Begrote bijdrage		Verwacht Eigen vermogen		Verwacht Vreemd vermogen		Geraamd resultaat
	2021	2023	2024	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
4%*	49	51	53	1.168	1.176	1.063	1.046	-
Openbaar belang	Advisering, voorlichting en kennisontwikkeling, projectontwikkeling en –uitvoering, ontwikkeling en beheer van routestructuren en kwaliteitsbewaking op het gebied van recreatie en toerisme.							
Toelichting	Het Recreatieschap Drenthe is een gemeenschappelijk samenwerkingsverband op het gebied van recreatie en toerisme in de provincie Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf in de provincie Friesland. De kerntaken van dit samenwerkingsverband zijn advisering, voorlichting en kennisontwikkeling, projectontwikkeling en –uitvoering, ontwikkeling en beheer van routestructuren en kwaliteitsbewaking. De planontwikkeling gebeurt in alle gevallen in overleg met de betrokken gemeenten, terrein beherende instanties, provincie en andere belanghebbenden.							
Risico's en ontwikkelingen	De geringe omvang en opbouw van de organisatie van het Recreatieschap evenals de werkdruk kunnen financiële risico’s tot gevolg hebben. Het management en bestuur volgt dit nauwlettend.							
Wijziging in het belang	n.v.t							

* Bijdrage Meppel in verhouding tot de totale bijdragen deelnemers

Gemeentelijke Kredietbank (GKB) - Assen								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Werkelijke bijdrage	Begrote bijdrage		Verwacht Eigen vermogen		Verwacht Vreemd vermogen		Geraamd resultaat
	2021	2023	2024	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
Naar rato inwoners	617	565	-	-190	-693	7.835	1.762	-693
Openbaar belang	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan onder andere geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer en beschermingsbewind. Daarmee een bijdrage leverend aan het tenietdoen van de negatieve maatschappelijke- en economische effecten van problematische schulden.							
Toelichting	De GKB is een 2e-lijns organisatie voor hulp bij schulden, inkomensbeheer en sociale kredietverlening De GKB is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Assen, Hoogeveen en Meppel. Daarnaast verleend de GKB dienstverlening aan gemeenten die niet deelnemen in de gemeenschappelijke regeling (zogenoemde DVO-gemeenten).							
Risico's en ontwikkelingen	De financiële situatie van de GKB staat al enkele jaren onder druk en is zorgelijk. Dit heeft geleid tot de strategische herijking GR-GKB 2018 - 2021. Ondanks de scherpe sturing op de bedrijfsvoering van de GKB zien we dat het teruglopen van de omzet en de daarmee samenhangende afbouw van de organisatie niet gelijkmatig verloopt. De GKB heeft geen eigen vermogen dus eventuele financiële gevolgen hiervan (voorziene frictiekosten) zullen door de gemeenten in de gemeenschappelijke regeling moeten worden opgevangen. Het Dagelijks Bestuur GKB heeft in januari 2022 het voorgenomen besluit genomen om voor de huidige en toekomstige activiteiten van de tweedelijns schuldhulpverlening een proces van vervreemding te starten. Definitieve besluitvorming over de toekomst van de GR GKB zal in het najaar van 2023 plaatsvinden. Duidelijk is wel dat ook bij het proces van vervreemding dit gepaard zal gaan met kosten voor de 3 GR-gemeenten. Los van de toekomst is duidelijk dat de omzet van de GKB terugloopt en er vanuit kostenbeheersing een krimp op formatie moet plaatsvinden.							
Wijziging in het belang	n.v.t							

Werkvoorzieningsschap Reestmond Meppel - Meppel								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Werkelijke bijdrage	Begrote bijdrage		Verwacht Eigen vermogen		Verwacht Vreemd vermogen		Geraamd resultaat
	2021	2023	2024	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
ca. 68%*	6.936	7.002	6.812	2.141	1.891	1.560	1.759	-
Openbaar belang	Reestmond is een GR waarin drie gemeenten deelnemen en waarmee uitvoering wordt gegeven aan een deel van de wet sociale werkvoorziening.							
Toelichting	Het uiteindelijke doel is om medewerkers te ontwikkelen naar zo regulier mogelijke arbeid. Na 31 december 2014 geeft de wet sociale werkvoorziening geen mogelijkheid meer voor nieuwe instroom.							
Risico's en ontwikkelingen	Er is momenteel sprake van een grote stijging van de energie- en brandstofprijzen. Dit zal ook impact gaan hebben op Reestmond. Bij het opstellen van de begroting is dit niet op waarde te schatten en om die reden niet meegenomen in de begroting. Deze stijging van deze kosten zit dus niet opgenomen in de jaarbijdrage van Reestmond. Wel is deze kostenontwikkeling meegenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' van de begroting van Reestmond. Op basis van het natuurlijk verloop van personeel binnen Reestmond blijft de komende vier jaar het aandeel per gemeente voor de berekening van de bijdrage redelijk gelijk. Ontwikkelingen die hier direct op invloed kunnen zijn en die niet vooraf zijn in te schatten: - Het in dienst treden van personeel bij een andere werkgeven - Het terugkeren van personeel bij Reestmond(terugkeergarantie) - Het verhuizen van personeel - Het overlijden van personeel							
Wijziging in het belang	Bij het opstellen van de begroting 2023-2026 gelden de volgende uitgangspunten die worden aangegeven in de begroting van Reestmond: a. Het aantal verwachte SE's wat overeenkomt met het bepaalde in artikel 3 lid 1 van het begrotingsjaar. b. Het totaal van begrote baten en lasten van de GR, exclusief de bijdragen van de deelnemende gemeenten. c. De totale bijdrage van de deelnemende gemeenten, uitgesplitst per deelnemende gemeente volgens de verdeelsleutel naar rato van het aandeel SE's zoals bedoeld onder sub a.							

* Bijdrage Meppel in verhouding tot de totale bijdragen deelnemers 2023

Publiek vervoer Groningen Drenthe - Assen								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Werkelijke bijdrage	Begrote bijdrage		Verwacht Eigen vermogen		Verwacht Vreemd vermogen		Geraamd resultaat
	2021	2023	2024	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023
2,37%*	20	21	21	165	87	191	150	2
Openbaar belang	Alle gemeenten in Groningen en Drenthe willen een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is; waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Zodat alle inwoners naar hun werk of school gaan en/of deel willen nemen aan het sociale leven en voor bezoekers aan onze provincies.							
Toelichting	Publiek Vervoer Groningen Drenthe beheert namens de gemeenten en provincies c.q. OV-bureau de contracten inzake het Wmo vervoer, leerlingenvervoer, hub-taxi, vervoer sociale werkplaats en lokale vervoersoplossingen zoals sommige stadsdiensten en buurtbussen.							
Risico's en ontwikkelingen	Publiek vervoer heeft te maken reguliere risico’s zoals ziekteverzuim en AVG. Het Publiek Vervoer heeft geen reserves om eventuele initiatieven of tegenvallers op te kunnen vangen. Alle kosten die boven het begrotingssaldo stijgen komen direct ten laste van de deelnemers. Om dit risico te verkleinen en een grotere armslag te hebben streeft Publiek Vervoer naar een reserve van 5%.							
Wijziging in het belang	n.v.t							

* Bijdrage Meppel in verhouding tot de totale bijdragen deelnemers

6.6.2 Vennootschappen en coöperaties

De gemeente Meppel is aandeelhouder van een aantal vennootschappen. Daarnaast neemt Meppel deel aan de coöperatie Port of Zwolle. Bij zowel de vennootschappen als de coöperatie gaat het om organisaties die uit overheidslichamen zijn ontstaan (voornamelijk nutsbedrijven). De bestuurlijke invloed van Meppel op de vennootschappen is in praktijk gering en het financiële belang bestaat uit de waarde van de aandelen en de eventuele dividenduitkering.

Bank Nederlandse Gemeenten N.V. (BNG) - Den Haag								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Nominale waarde aandelen	Begrote dividendinkomsten		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		2022	2023	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
18.915 aandelen (0,03%)	43	32	32	5.097.000	5.062.000	155.264.000	143.988.000	236.000
Openbaar belang	De bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.							
Risico's en ontwikkelingen	De BNG heeft sinds 1994 de Triple-A status, de ratings worden gelijk gesteld aan de ratings van de Nederlandse staat, omdat de bank volledig in overheidshanden is. De deelneming in de BNG brengt voor de gemeente Meppel een zeer gering risico met zich mee.							
Wijziging in het belang	n.v.t.							

Enexis Holding N.V. - 's Hertogenbosch								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Nominale waarde aandelen	Begrote dividendinkomsten		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		2022	2023	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
42.621 aandelen (0,03%)	43	33.000	33.000	4.116.000	4.241.000	4.635.000	5.154.000	199.000
Openbaar belang	Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.							
Toelichting	Op gebied van duurzaamheid is Enexis een belangrijke speler, zowel wat betreft eigen bedrijfsvoering als in de facilitering van andere initiatieven. De komende jaren wordt er flink geïnvesteerd om te zorgen voor een energievoorziening die veilig, betrouwbaar, betaalbaar en voor iedereen toegankelijk is en blijft.							
Risico's en ontwikkelingen	De energietransitie leidt voor Enexis tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis en haar aandeelhouders zijn in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat Enexis een financieel solide basis behoudt. Ook het Rijk heeft voert overleg met de regionale netbeheerders en hun aandeelhouders over een eventuele participatie door het Rijk. De deelneming in Enexis brengt voor de gemeente Meppel een gering risico met zich mee.							
Wijziging in het belang	n.v.t.							

Vitens N.V. - Utrecht								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Nominale waarde aandelen	Begrote dividendinkomsten		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		2022	2023	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
37.526 aandelen (0,75%)	9	-	-	559.000	600.000	1.340.000	1.388.000	19.000
Openbaar belang	Het produceren, distribueren, leveren van drinkwater aan klanten en de daarbij behorende dienstverlening tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.							
Toelichting	Vitens is een gereguleerd bedrijf en valt onder de Waterwet.							
Risico's en ontwikkelingen	De deelneming in Vitens brengt voor de gemeente Meppel een gering risico met zich mee. Vitens opereert maar zeer beperkt in een concurrerende omgeving, de marktrisico's zijn daarom beperkt. De regulering zal volgens de verwachtingen van Vitens er toe leiden dat de winstgevendheid zal dalen. Op de langere termijn verwacht Vitens een hoger investeringsniveau nodig te hebben om aan de drinkwatervraag te kunnen blijven voldoen, de effecten van klimaatverandering op te kunnen vangen en te voldoen aan wet- en regelgeving. De verwachting is dat de komende jaren geen dividend wordt uitgekeerd. Vitens heeft steeds meer moeite om aan de stijgende vraag naar drinkwater te voldoen door afname van de beschikbare hoeveelheid zoetwater, drukte in de ondergrond en toename van verontreiniging van bronnen.							
Wijziging in het belang	n.v.t.							

Wadinko N.V. - Zwolle								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Nominale waarde aandelen	Begrote dividendinkomsten		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		2022	2023	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
81 aandelen (3,4%)	9	-	40	65.495	74.146	5.454	6.922	8.651
Openbaar belang	De begeleiding en financiering van (startende) ondernemingen in het werkgebied Overijssel en Drenthe, de bedrijvigheid te ontwikkelen en de werkgelegenheid te bevorderen							
Toelichting	Wadinko N.V. beheert het vermogen van de voormalige Waterleiding Maatschappij Overijssel NV met als doel de begeleiding en financiering van (startende) ondernemingen in het werkgebied Overijssel en Drenthe, de bedrijvigheid te ontwikkelen en de werkgelegenheid te bevorderen. In 2022 is er geen begroot dividend omdat Wadinko in 2021 gebruik heeft gemaakt van de NOW regeling waardoor het niet mogelijk is om over dat jaar dividend uit te keren.							
Risico's en ontwikkelingen	Verbonden met de taken van Wadinko is het aangaan van ondernemingsrisico's. Wadinko zorgt dat zij invloed uitoefent op de ondernemingen waarin zij participeert door middel van de Raad van Commissarissen of aandeelhoudersovereenkomst. Daarnaast houdt Wadinko reserves aan om risico's te kunnen dekken.							
Wijziging in het belang	n.v.t.							

N.V. Rendo Holding - Meppel								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Nominale waarde aandelen	Begrote dividendinkomsten		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		2022	2023	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
119 aandelen (12,10%)	54	600	540	76.899	76.024	99.281	101.110	6.589
Openbaar belang	Het ontwerp, de bouw en het beheer van energienetwerken. De energienetwerken dienen in publieke handen te blijven omdat het een monopoliepositie geeft ten opzichte van de consument en de leveranciers. Naast energienetwerken richt het bedrijf zich ook op glasvezelnetwerken.							
Toelichting	Rendo is als regionaal energiebedrijf actief in het netbeheer van elektriciteit en gasnetten in Drenthe en Noord Overijssel.							
Risico's en ontwikkelingen	Gezien de aard van de activiteiten is Rendo een vrij stabiele vennootschap. De regulering van de tarieven is het grootste risico op een lager financieel resultaat. Nieuwe activiteiten zoals glasvezel, groen gas ambitie en E-netten op orde gaan gepaard met risico's.							
Wijziging in het belang	n.v.t							

MeppelEnergie B.V. - Meppel								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Nominale waarde aandelen	Begrote dividendinkomsten		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		2022	2023	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
300 aandelen (50%)	300	-	-	-1.295	-1.389	1.920	1.821	-94*
Openbaar belang	Het ontwikkelen, bouwen, beheren en onderhouden van duurzame energiesystemen.							
Toelichting	Gemeente Meppel en RENDO zijn gezamenlijk aandeelhouder van MeppelEnergie. In de wijk Nieuwveense Landen verzorgt MeppelEnergie de energievoorziening (warmte en koude). Woningen in Nieuwveense Landen hebben geen gasaansluiting. Een derde partij heeft een energievoorziening (biomassacentrale) gebouwd en exploiteert deze. MeppelEnergie koopt op basis van een overeenkomst koude en warmte in bij deze derde partij.							
Risico's en ontwikkelingen	Kostenbeheersing: Het project is innovatief, de business case kan daarom niet gebaseerd worden op ervaringscijfers. Dit brengt het risico met zich mee dat de kosten voor investeringen en beheer hoger uitvallen. Reguleringsrisico: Warmtetarieven worden gereguleerd door de Autoriteit Consument en Markt. MeppelEnergie heeft daar geen invloed op en is contractueel aan deze tarieven gebonden. Aannames businesscase: Sinds september 2020 zijn MeppelEnergie en een derde partij in gesprek over een nieuwe businesscase. De huidige businesscase geeft geen zicht op een in de toekomst positief financieel resultaat. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn: minder aansluitingen dan aanvankelijk gepland en onstane mengverliezen(warmteverliezen) doordat warm retourwater gemengd wordt met kouder water. Gemeente Meppel heeft in 2019 de aandelen afgewaardeerd tot nihil en er is in 2020 een voorziening gevormd voor het resterende bedrag aan uitstaande lening ad € 298.090. Wetgeving: Met ingang van 2022 stond de invoering van de warmtewet 2.0 gepland waarbij sprake is van tariefreguliering. Hierdoor ontstaat het risico op een lager financieel resultaat. De invoering van de warmtewet is uitgesteld.							
Wijziging in het belang	n.v.t							

* Bedragen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat is op basis van concept jaarrekening

Port of Zwolle Coöperatie U.A. - Zwolle								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Nominale waarde aandelen	Begrote dividendinkomsten		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		2022	2023	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
33,33% in kapitaalreserve	20	-	-	131	183	253	132	52
Openbaar belang	Het havenbedrijf Port of Zwolle heeft als doel het versterken van het vestigingsklimaat voor het havenbedrijfsleven, de industrie en logistieke bedrijven.							
Toelichting	In 2015 hebben de gemeenteraden van Zwolle, Kampen en Meppel besloten tot oprichting en deelneming in "Port of Zwolle Coöperatie UA". Hierin zijn havenactiviteiten van de deelnemende gemeenten ondergebracht.							
Risico's en ontwikkelingen	Port of Zwolle zet in 2023 vervolgstappen in het harmoniseren en professionaliseren van de nautische dienstverlening in de deelnemende havens. Port of Zwolle is een belangrijke intermediair tussen bedrijven en overheden. Daarnaast is de Port of Zwolle een belangrijke partner in de Regiodeal, Investerings- en ontwikkelagenda, lobby en de Human Capital Agenda van de Regio Zwolle. Port of Zwolle ontvangt naast de gemeentelijke bijdragen ook veel subsidies uit de provincies en Europa. Mochten de prestaties die hier tegenover staan onvoldoende worden geleverd, dan kan dit een risico vormen.							
Wijziging in het belang	n.v.t.							

Speciale vennootschappen verkoop Essent
Voor de afwikkeling van de verkoop van Essent zijn een aantal vennootschappen in het leven geroepen: PBE B.V. / Claim Staat Vennootschap B.V. Het is niet te verwachten dat er in de tussentijd (substantieel) dividend wordt uitgekeerd.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (PBE) - 's Hertogenbosch								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Nominale waarde aandelen	Begrote dividendinkomsten		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		2022	2023	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
64.663 aandelen (0,04%)	65	-	-	1.569	1.532	19	7	-37
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent.							
Toelichting	Ondanks dat de vennootschap in 2016 grotendeels is geliquideerd dient PBE als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het doel is dat de vennootschap in 2022 wordt opgeheven.							
Risico's en ontwikkelingen	Het risico verbonden aan deze vennootschap is gering.							
Wijziging in het belang	n.v.t.							

Claim Staat Vennootschap Amsterdam B.V. (CSV) - 's Hertogenbosch								Bedragen x € 1.000
Financieel belang/ aandeel	Nominale waarde aandelen	Begrote dividendinkomsten		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
		2022	2023	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021
864 aandelen (0,04%)	0,86	-	-	392	312	27	23	-43
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero.							
Toelichting	De Claim Staat Vennootschap Amsterdam BV heeft de taak gekregen de verkoop van Attero af te wikkelen voor de aandeelhouders. CSV zal voorlopig nog voorbestaan om het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de belastingdienst t.a.v. de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Als dit is afgehandeld kan CSV worden opgeheven.							
Risico's en ontwikkelingen	Het risico verbonden aan deze vennootschap is gering.							
Wijziging in het belang	n.v.t.							

6.6.3 Stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
De VNG vertegenwoordigt gemeenten in overleggen met andere overheden (rijk, provincie). De vereniging is tevens het adviesorgaan voor gemeenten op alle gemeentelijke beleidsterreinen.

Vereniging Drentse Gemeenten (VDG)
De VDG is een vereniging, die vooral bijeenkomsten organiseert van en voor haar leden over zaken die in de provincie Drenthe spelen.

6.6.4 Overige verbonden partijen

De gemeente Meppel neemt deel aan enkele publiek private samenwerkingen (PPS). Het deelnemen in publiek private samenwerking beperkt zich tot ontwikkeling van gebieden, waarbij spreiding van risico en vermogensinbreng centraal staat.

Nat Industrieterrein Oevers D
Op industrieterrein Oevers D wordt samen met marktpartijen in een PPS (Publiek Private Samenwerking) 52 ha bedrijventerrein en openbaar gebied ontwikkeld. Hiervan wordt 25 ha nat bedrijventerrein uitgegeven en 11 ha droog bedrijventerrein. Totaal is per 31 december 2021 nog 8,4 ha bedrijfsterrein nog uit te geven. Hiervan is in het 1e halfjaar 2022 0,2 ha verkocht en voor de resterende 8,2 ha is een koopovereenkomst gesloten.
Partijen streven ernaar het project voor 31 december 2023 te voltooien.

Zandwinning Bremenbergplas
Met twee particuliere aannemers is een publiek-private samenwerking overeengekomen voor de winning en verkoop van circa 1,5 miljoen m3 zand. De overeenkomst dateert van 17 januari 2003. Het resultaat is positief. De huidige overeenkomst loopt t/m 2030. De winning is voor een periode van 10 jaar tot 1 januari 2030 verlengd. In de komende jaren wordt nagedacht over eventuele uitbreiding van de zandwinning en het inpassen van het plan in relatie met de ontwikkeling van Nieuwveense Landen. Na 2030 komt de mogelijkheid beschikbaar om de plas gereed te maken voor recreatie en natuur. Dit is mede afhankelijk van de afzet in de komende jaren. In de periode 2022 – 2025 wordt een behoorlijke omzet verwacht, omdat binnen het bereik van de zandput een aantal grote klussen gepland staan (ontsluitingswegen Nieuwveense Landen (volop in uitvoering), reconstructie N375, aanleg Weideblick, Parkwonen en Centrumwonen 2 en 4).

Berggierslanden OntwikkelingsBedrijf (BOB)
De grondexploitatie Berggierslanden is via de jaarstukken 2011 afgesloten. De BOB blijft echter voorlopig bestaan totdat het plangebied is gerealiseerd. Er is een concessieovereenkomst aangegaan, wat inhoudt dat de gehele exploitatie een private aangelegenheid is. De gemeente ontvangt een zogenaamde fee, die nagenoeg geheel is afgerekend met de BOB. Het openbaar gebied wordt door de BOB in eigendom en beheer aan de Gemeente Meppel overgedragen. De laatste woningen zijn inmiddels opgeleverd. De verwachting is dat eind 2022 de gehele openbare ruimte is overgedragen aan de gemeente Meppel. Tot de overdracht aan de gemeente Meppel blijft de BOB eigenaar en eerst verantwoordelijk.

6.7 Paragraaf grondbeleid

6.7.1 Inleiding

De paragraaf betreffende het grondbeleid bevat ten minste:

a. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
b. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
c. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
d. een onderbouwing van de geraamde winstneming;
e. de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's.

In deze paragraaf gaan wij in op het grondbeleid van de gemeente Meppel en de te verwachten resultaten van de bouwgronden in exploitatie. Na een beschrijving van de (macro)economische en beleidsmatige ontwikkelingen wordt in deze paragraaf ingegaan op het verloop binnen de grondexploitaties, de te verwachten resultaten en de reserves/voorzieningen in relatie tot de risico's.

6.7.2 Macro-economische ontwikkelingen

De economische conjunctuur is in grote mate bepalend voor het functioneren van de lokale economie. Deze wordt nu vooral gekenmerkt door:
- de oorlog in Oekraïne en als gevolg daarvan een mogelijke energiecrisis;
- een aanhoudende coronacrisis, en als gevolg daarvan globale verstoringen in de aanvoerketens van voedsel en overige consumenten- en kapitaalgoederen;
- oorlogsdreiging rond Taiwan, welke kan leiden tot een totale stagnatie in de chipindustrie en verdere verstoringen in de aanvoerketens van voedsel en overige consumenten- en kapitaalgoederen.

Ondanks deze economische conjunctuur, houdt de lokale economie zich nog redelijk overeind.

Mede als gevolg van deze macro-economische ontwikkelingen is een zeer hoge inflatie ontstaan die globaal doorwerkt. Pogingen van onder andere Federal Reserve Board (FED) en de Europese Centrale Bank (ECB) om de hoge inflatie te beteugelen door de beleidsrente regelmatig te verhogen hebben op kort termijn nog geen effect (gehad).

Bron: *Adviesbureau Metafoor, Tussentijdse Outlook Parameters (juli 2022)*

6.7.3 Ontwikkelingen woningmarkt

Huidige situatie van de woningmarkt

De woningprijzen zijn afgelopen tijd flink gestegen. Dit wordt ook bevestigd door de actuele cijfers van het Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM). Volgens de NVM-regio-indeling maakt Meppel deel uit van de regio "Zuidwest -Drenthe".
Hiertoe behoren ook de gemeente De Wolden, Hoogeveen en Westerveld.
Voor deze regio zijn in het tweede kwartaal 2022 de volgende ontwikkelingen waar te nemen:
- 329 verkochte woningen;
- verkopen ten opzichte van een jaar eerder toegenomen met 8,9%;
- de gemiddelde verkoopprijs van een woning is gestegen van € 359.000 naar € 414.000;
- de prijsontwikkeling ten opzichte van een jaar eerder bedraagt 15,6% positief.

Bovengenoemde effecten hebben voor zover mogelijk doorgewerkt in de begin 2022 geactualiseerde grondprijzennotitie van de gemeente Meppel. Deze heeft op haar beurt doorgewerkt op de herzieningen van de grondexploitaties per 1 januari 2022.

Afvlakking prijsstijging woningmarkt (Q1 en Q2)

In het tweede kwartaal van 2022 was de prijsstijging van bestaande koopwoningen ten opzichte van een jaar eerder in bijna alle provincies minder groot dan in het eerste kwartaal. Het aantal woningtransacties lag in alle provincies opnieuw lager dan vorig jaar. De daling was wel kleiner dan in het eerste kwartaal. Dit blijkt uit onderzoekgegevens naar de prijsontwikkeling van bestaande particuliere koopwoningen in Nederland van het CBS en het Kadaster.

De prijsstijging van bestaande koopwoningen in Nederland kwam in het tweede kwartaal van 2022 uit op 18,4 procent. Een kwartaal eerder was dat 20,3 procent. In bijna alle provincies vlakte de prijsstijging af. Alleen in Drenthe en Overijssel bleef de stijging respectievelijk gelijk c.q. vrijwel gelijk.

Daling woningtransacties (Q1 en Q2)
Het aantal bestaande koopwoningen dat van eigenaar wisselde in het tweede kwartaal van 2022 bedroeg 47.382. Dat was 10,2 procent minder dan een jaar eerder en op het eerste kwartaal van 2022 na, het laagste aantal woningtransacties in 6 jaar. In het eerste kwartaal was de daling ten opzichte van een jaar eerder ruim 34 procent. In alle provincies lag het aantal woningtransacties in het tweede kwartaal lager dan een jaar eerder.

Bron: *NVM (juli 2022)*

Toekomstige verwachtingen woningmarkt
De economische vooruitzichten lijken te verslechteren. De inflatie loopt op door hogere energieprijzen. Deze dreigt zich nu ook in de algehele inflatieverwachtingen te nestelen, waardoor de tijdelijke inflatiestijging mogelijk een permanent karakter krijgt.
Centrale bankiers zijn het monetaire beleid aan het verkrappen door minder financiële schuldtitels aan te kopen en de officiële rentetarieven te verhogen. Dit vertaalt zich in een stijging van de rente op overheidsleningen, wat gepaard gaat met hogere hypotheekrentes.
Dit heeft zijn weerslag op de woningmarkt, want de hypotheekrente is een bepalende factor bij de vaststelling van het bedrag dat kan worden geleend bij woningaanschaf. Een hogere hypotheekrente en een verlies aan koopkracht (inflatie) betekent dat huizenkopers minder kunnen lenen.
Mogelijk zal dit leiden tot een verdere afvlakking van de woningprijzen en een daling van het aantal transacties in de woningvoorraad. Na een daling in het aantal transacties zal deze frictie leiden tot een toename van de voorraad te koop staande woningen.

Bron: *Economisch Bureau ABN-AMRO, Woningbouwmonitor (juli 2022)*

Conclusie woningmarkt
Geconcludeerd kan worden dat de huidige macro-economische vooruitzichten zullen leiden tot een verdere daling van het aantal transacties en afvlakking van de prijsstijgingen in de woningmarkt.
Hoe het restant van 2022 er uit gaat zien is allerminst zeker. De ontwikkeling van de woningprijzen als gevolg van de hypotheekrentestijging zal met veel aandacht worden gevolgd, evenals de doorwerking hiervan op de residuele grondwaarden.

6.7.4 Grondprijzen woningbouw
De aanhoudende bouw- en loonkostenstijgingen zetten de betaalbaarheid van woningen verder onder druk. De afgelopen jaren zijn deze kostenstijgingen gepaard gegaan met nog harder stijgende woningprijzen. Het lijkt erop dat de stabilisatie van woningprijzen is ingezet.

Indien stijgende bouwkosten niet langer worden opgevangen door sterker stijgende woningprijzen leidt dit tot een daling van de residuele grondwaarde. De ontwikkeling van de residuele grondwaarden is afhankelijk van de verdere ontwikkeling van de woningprijzen en bouwkosten in 2022, welke met veel onzekerheid zijn omgeven. De eerdergenoemde ontwikkelingen kunnen knelpunten gaan opleveren voor grondexploitaties. Daarentegen kan een daling in de bouwkosten weer wat meer financiële ruimte hierin bieden.

6.7.5 Bedrijfsruimtemarkt
De verwachting is dat de vraag naar bedrijfsruimte voorlopig aanhoudt, mede omdat e-commerce groeit, maar bijvoorbeeld ook omdat de behoefte aan grotere voorraden is toegenomen vanwege onzekerheden in tijdige leveringen. Actie is nodig om tot een oplossing te komen en te voorkomen dat bedrijven niet kunnen groeien of zich elders vestigen, buiten de regio of in het buitenland.

Dit beeld komt ook naar voren voor de vraag naar nog beschikbare bouwgrond op de bedrijventerreinen in Meppel. Deze is het afgelopen jaar toegenomen, terwijl door verkopen minder bouwgrond beschikbaar is. Dit is een belangrijke drijfveer om nieuwe terreinen in exploitatie te nemen (Noord III-IV), maar ook om ruimte te bieden voor de grote opgave in de energietransitie.

6.7.6 Beleidsmatige aspecten
In de Nota Grondbeleid zijn spelregels vastgelegd die bepalen hoe de gemeente zich beweegt op de grondmarkt. De gemeente Meppel heeft met de vaststelling van de nieuwe Nota Grondbeleid (nota van 28 december 2021) bewust gekozen het accent iets te verleggen van een faciliterend naar een meer proactief faciliterend grondbeleid. Dit is gedaan om meer sturing te kunnen geven aan de realisatie van gemeentelijke ruimtelijke ambities en komt ook beter overeen met de ontwikkelpraktijk.

Om ruimte te kunnen bieden aan de economische groei van Meppel zijn actief grondposities verworven (Noord III-IV en Nieuwveense Landen). Dit blijft een samenspel tussen het college en de raad, waarbij indien mogelijk en gewenst, gekozen kan worden voor een actievere of juist meer faciliterende vorm van grondbeleid.

Ander belangrijk uitgangspunt is dat bij aan- en verkoop van gronden externe deskundigheid wordt ingeschakeld voor de bepaling van marktconforme waarde van gronden, alsmede het jaarlijks vaststellen van gronduitgifteprijzen. Ook het risicomanagement van de bouwgronden in exploitatie (actieve grondexploitaties) wordt jaarlijks in beeld gebracht en herzien.

Voor de bepaling van de parameters voor de indexatie van geraamde kosten en opbrengsten in de grondexploitaties wordt ook gebruik gemaakt van extern advies. In de actuele grondexploitaties zijn de volgende parameters gehanteerd:

Parameters grondexploitaties per 1-1-2022	2022	2023-2024	2025 e.v.
Opbrengstenstijging			
Sociale woningbouw	2,00%	2,00%	2,00%
Vrije sector woningbouw	3,00%	2,00%	2,00%
Particuliere kaveluitgifte	3,00%	2,00%	2,00%
Maatschappelijk vastgoed	2,00%	2,00%	2,00%
Bedrijventerreinen / kantoren	3,00%	2,00%	2,00%
Logistiek vastgoed	4,00%	3,00%	2,00%

Parameters grondexploitaties per 1-1-2022	2022	2023-2024	2025 e.v.
Kostenstijging			
Verwervingskosten	3,00%	2,00%	2,00%
Grond, weg en waterbouw (GWW)	4,00%	3,00%	2,00%
Plankosten	4,00%	3,00%	2,00%
Overige parameters			
Discontovoet (netto contant maken)	2,00%	2,00%	2,00%
Rekenrente kosten/opbrengsten	2,47%	2,47%	2,47%

Het signaal is dat door een tekort aan grondstoffen de bouwkosten sterk aan het oplopen zijn, wat zich vertaalt in een voorzichtigere aanname van de opbrengstenstijging en relatief een hogere stijging aan de kostenkant.

Voor sociale woningbouw en maatschappelijke voorzieningen wordt verwacht dat de grondwaarde zich ontwikkelt conform het jaarlijkse inflatieniveau.
Voor de koopsector echter, is bij de herziening per 1 januari 2022 uitgegaan van een veel forsere grondwaardeontwikkeling dan voorgaande jaren. Dit heeft vooral te maken met hogere vrij op naam (v.o.n.)-prijzen als gevolg van schaarste op de woningmarkt, stijgende loon- en materiaalkosten en de verplichte toepassing van duurzaamheidsmaatregelen.

De parameters aan de kostenkant liggen echter nog wel ruim onder het meest recente inflatieniveau. Voor de langere termijn wordt hiervoor vooralsnog het meerjaren inflatiecijfer van de ECB aangehouden. Hierin schuilt een risico: de laatste maanden beginnen de prijsontwikkelingen hiervan sterk af te wijken.

Bij de herziening van de grondexploitaties zijn per 1 januari 2022 door het bureau Metafoor parameters geadviseerd over rente, kosten- en opbrengstenstijgingen, die zijn verwerkt in de actualisatie van de grondexploitaties. Bij de volgende actualisatie van de grondexploitaties van Meppel zullen de effecten van de nieuwe cijfers/indexen (financieel) zichtbaar worden.

6.7.7 Prognose resultaten grondexploitaties

In onderstaande tabel zijn de verwachte resultaten van de grondexploitaties op netto contante waarde per 1-1-2022 weergegeven.

Prognose bouwgronden in exploitaties (op basis van NCW) bedragen in x € 1.000						
Bouwgrond in exploitatie		**GREX resultaat Begroting 2023**		**GREX resultaat Begroting 2022**		**Verschil**
Postitief resultaat						
Danninge Erve Zuid II	€	666	€	869	€	203
Kop van Noordpoort	€	353	€	443	€	90
Nieuwveense Landen fase 1	€	7.228	€	3.579	€	3.649-
Noord II	€	5.284	€	5.174	€	109-
Noord III/IV	€	8.056	€	7.017	€	1.039-
Oevers D	€	2.859	€	2.840	€	19-
Oevers E	€	645	€	499	€	146-
Subtotaal	**€**	**25.090**	**€**	**20.421**	**€**	**4.670-**
Negatief resultaat						
Blankenstein B	€	2.905-	€	3.145-	€	240-
Het Vledder BC (exploitatie)	€	7.539-	€	7.330-	€	209
Subtotaal	**€**	**10.444-**	**€**	**10.475-**	**€**	**32-**
Totaal	**€**	**14.647**	**€**	**9.945**	**€**	**4.702-**

6.7.8 Overzicht winstnemingen

De tussentijdse winstneming wordt conform de BBV-richtlijnen bepaald aan de hand van de zogenaamde 'Percentage of Completion methode'. Dit betekent dat voor de grondexploitaties met een positieve resultaatprognose de winst moet worden genomen wanneer deze daadwerkelijk wordt gerealiseerd (naar rato van de gemaakte kosten en opbrengsten) met in achtneming van project specifieke risico's. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven in hoeverre tussentijdse winst is genomen voor positieve grondexploitaties.

Winstneming bedragen x € 1.000	Winstprognose 31-12-2021		Risicoafslag		Winstprognose na risicoafslag		Kosten (% realisatie)	Opbrengsten (% realisatie)	Totaal tuss. winstneming	
Bouwgronden in exploitatie										
Danninge Erve Zuid fase 2	€	666	€	314	€	352	73%	35%	€	95
Kop van Noordpoort	€	353	€	-	€	353	26%	0%	€	-
Nieuwveense Landen	€	7.228	€	4.857	€	2.372	46%	26%	€	283
Noord II	€	5.284	€	-	€	5.284	97%	96%	€	4.881
Noord III/IV	€	8.056	€	-	€	8.056	36%	0%	€	-
Oevers D	€	2.859	€	38	€	2.821	92%	73%	€	1.907
Oevers E	€	645	€	7	€	638	87%	58%	€	320
Randweg	€	173	€	-	€	173	100%	100%	€	173
Totaal	**€**	**25.263**	**€**	**5.216**	**€**	**20.047**			**€**	**7.659**

In de jaarrekening 2021 is per saldo afgerond € 587.000 aan tussentijdse winst genomen, zijnde het verschil tussen reeds genomen winst in de voorgaande jaren (€ 7.072.000) en de totale tussentijdse winstneming op basis van de geactualiseerde berekening (€ 7.659.000).

De grondexploitaties Noord II en Oevers D zijn het verst gevorderd wat betreft de gerealiseerde kosten en opbrengsten, terwijl de risico inschatting beperkt is. Dit verklaart waarom er al een aanzienlijke winstneming heeft plaatsgevonden.

De winstneming voor andere grondexploitaties is (nog) beperkt omdat er sprake is van een hogere risico inschatting van project specifieke risico's of in beperkte mate opbrengsten zijn gerealiseerd.

6.7.9 Overzicht voorzieningen

De hoogte van de benodigde voorzieningen wordt bepaald aan de hand van de Netto Contante Waarde van onze verliesgevende bouwgronden in exploitatie (Nota Grondbeleid, paragraaf 3.7.2).

Voorzieningen bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2022
Bouwgronden in exploitatie	
Blankenstein B	€ 2.905
Vledder BC (exploitatie)	€ 7.539
Totaal	**€ 10.444**

In de 'Nota reserves en voorzieningen' is opgenomen dat voorziene verliezen worden verwerkt in de jaarrekening zodra zij bekend zijn. De hoogte van de voorzieningen wordt jaarlijks opnieuw bepaald bij vaststelling van de jaarrekening.

6.7.10 Verloop boekwaarde

In navolgende tabel is het verloop van de boekwaarde weergegeven. De totale boekwaarde (gemaakte kosten minus gerealiseerde baten) van alle bouwgronden in exploitatie bedraagt afgerond € 42,43 miljoen per 1 januari 2022. Daartegenover staat een bedrag van ca. € 10,44 miljoen aan voorzieningen. De netto boekwaarde komt daarmee uit op afgerond € 31,99 miljoen per 1 januari 2022.

Verloop boekwaarde bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2022	Boekwaarde 1-1-2023	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 1-1-2025	Boekwaarde 1-1-2026
Bouwgrond in exploitatie					
Blankenstein B	€ 3.088	€ 2.661	€ 0	€ 0	€ 0
Danninge Erve Zuid fase 2	€ 4.035	€ 3.312	€ 3.151	€ 2.094	€ 709
Kop van Noordpoort	€ 1.734	€ 2.239	€ 3.973	€ 5.662	€ 0
Nieuwveense Landen fase 1	€ 13.264	€ 21.312	€ 19.678	€ 7.766	€ 599
Noord II	€ 6-	€ 670-	€ -	€ -	€ -
Noord III/IV	€ 10.887	€ 11.909	€ 12.612	€ 9.559	€ 5.588
Oevers D	€ 253	€ -	€ -	€ -	€ -
Oevers E	€ 2.173	€ 448	€ 118	€ 592-	€ 0-
Vledder BC (exploitatie)	€ 7.006	€ 7.268	€ -	€ -	€ -
Totalen projecten	**€ 42.434**	**€ 48.480**	**€ 39.532**	**€ 24.489**	**€ 6.897**
Voorziening grondexploitaties	€ 10.444-	€ 10.444-	€ -	€ -	€ -
Totaal	**€ 31.990**	**€ 38.036**	**€ 39.532**	**€ 24.489**	**€ 6.897**

De meerjaren prognose gaat uit van de verwachting dat de totale boekwaarde (na verrekening met de verliesvoorziening) de komende jaren zal oplopen, vooral door de aanleg van de nieuwe hoofdinfrastructuur in Nieuwveense Landen en de investering voor de ontwikkeling van bedrijventerrein Noord III-IV. De jaren daarna zal de boekwaarde afnemen door de uitgifte van bouwgronden en het afsluiten van bouwgronden in exploitatie (BIE's). De onderstaande grafiek geeft het verloop van de boekwaarde weer op basis van de geactualiseerde grondexploitaties.

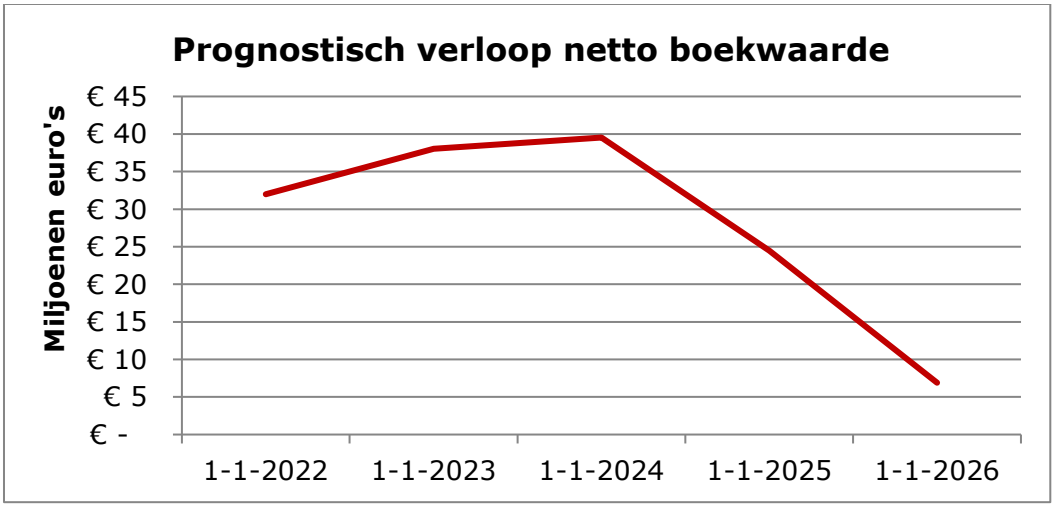

In de begroting is vanuit het voorzichtigheidsbeginsels geen rekening gehouden met tussentijdse winstneming in de komende jaren. Dit komt daarom ook niet tot uitdrukking in het verwacht verloop van de boekwaarde.

6.7.11 Risico's

Op basis van de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen wordt jaarlijks een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd. Over het geheel bekeken liggen de project(specifieke) risico's in lijn met de uitkomsten van de risicoanalyse van vorig jaar. De afzet van bouwgrond vormt het grootste risico. Vertraging in de uitgifte leidt tot een toename van rentelasten, planontwikkeling- en beheerskosten. Ook het niet realiseren van de beoogde uitgifteprijs vormt steeds weer een aanzienlijke risico.

Het risicomanagement is vooral gericht op de beheersing van project specifieke risico's. Deze risico's worden in mindere mate beïnvloed door macro-economische ontwikkelingen zoals de gevolgen van de coronacrisis. Ondanks de onzekere situatie blijven daarom de risico's en beheersmaatregelen grotendeels ongewijzigd. Kwalitatief zien we dat de risico's hetzelfde blijven, kwantitatief kunnen de financiële effecten wel groter uitvallen als het economisch achterblijft bij de verwachting.

Bij de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties per 1 januari zal dit tot uiting komen bij de bepaling van de benodigde (risico)voorzieningen. Voor een nadere toelichting van de risico's, in relatie tot de huidige reservepositie van de gemeente, wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

6.8 Paragraaf subsidies

6.8.1 Inleiding

Deze paragraaf laat een dwarsdoorsnede van de begroting zien op het gebied van subsidies. De paragraaf subsidies is geen verplicht onderdeel van de begroting op grond van de begrotingsvoorschriften (BBV). Wel is ze verplicht op grond van artikel 15 van de financiële verordening gemeente Meppel. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid rondom verstrekking van subsidies en de subsidieplafonds.

We verstrekken in 2023 € 20,8 miljoen aan subsidies aan instellingen en bijdragen aan met overheden verbonden partijen. De grootste bijdrage is € 7 miljoen aan de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Reestmond.

We ramen € 1,9 miljoen aan subsidieopbrengsten van derden voor specifieke taken. De grootste begrote bijdrage in 2023 is € 423.000 voor onderwijsachterstandenbeleid.

6.8.2 Beleidsmatige aspecten

Financiële taakstellingen
De raad heeft in 2020 besloten de financiële taakstelling van € 100.000 door te schuiven naar de subsidiejaren 2023 tot en met 2025, omdat de subsidieorganisaties al belast zijn met de gevolgen van de coronamaatregelen. De taakstelling moet gerealiseerd worden binnen de subsidies van de programma's: Kunst en cultuur, recreatie en toerisme, Sport en bewegen, Beheer bestaande openbare ruimte. In 2021 zijn de subsidies herijkt. Daaropvolgend zijn een aantal subsidies gestopt of verlaagd. Tenslotte is een kostenbesparing op het beheer van CCM De Plataan gerealiseerd. Daarmee wordt de volledige taakstelling van € 100.000 al in 2023 bereikt.

Indexatie subsidies 2023
Voor de subsidies wordt met ingang van 2023 een prijsstijging van 2,4% gehanteerd. Zie ook de toelichting op het overzicht baten en lasten.

Maatschappelijke doelen
Alleen partijen die bijdragen aan het realiseren van de maatschappelijke doelen van de gemeente Meppel komen in aanmerking voor subsidie. Nieuwe organisaties worden beoordeeld op hun bijdrage aan deze doelen. De huidige maatschappelijke doelen, door de raad vastgesteld in mei 2020, zijn nog steeds actueel. Deze maatschappelijke doelen kunnen dan ook voor 2023 toegepast worden. Hieronder is het overzicht van de maatschappelijke doelen van de gemeente Meppel.

6.8.3 Subsidieplafonds

Voor 2023 gelden de volgende subsidieplafonds voor de onderdelen amateurkunst, sportbeoefening en evenementen:

Amateurkunst	€	97.505
Algemene sportstimulering	€	7.482
Evenementen	€	81.394

6.8.4 Maatschappelijke doelen

Overzicht maatschappelijke doelen gemeente Meppel

A	*Meedoen en een betekenisvol leven.*
1	inwoners voelen zicht thuis in hun omgeving en hebben een sociaal netwerk. Ze zijn zoveel mogelijk in staat problemen zelf of binnen het eigen netwerk op te lossen
2	Inwoners hebben regie over hun eigen leven en doen mee in de samenleving. Zij zijn duurzaam in staat zichzelf financieel te redden
3	inwoners zitten fysiek en mentaal goed in hun vel. Zij hebben veerkracht en voelen zich gezond
4	inwoners wonen zelfstandig binnen hun mogelijkheden thuis in een omgeving die bij hun past

B	*Innovatie in passende zorg en ondersteuning*
1	inwoners ontvangen passende zorg en ondersteuning die aansluit bij hun mogelijkheden en beperkingen
2	vragen van inwoners m.b.t. zorg en ondersteuning worden integraal opgepakt

C	*Fantastisch opgroeien*
1	Jeugdigen groeien gezond en veilig op en kunnen hun talenten ontwikkelen. Zij gaan naar school of hebben een zinvolle dagbesteding en halen een passende diploma
2	het aanbod en de levering van de benodigde zorg en ondersteuning wordt zo georganiseerd dat deze gefinancierd kan worden uit de beschikbare middelen.
3	Ouders zijn in staat om hun kinderen mee te kunnen laten doen in de samenleving, ze zijn duurzaam in staat zichzelf financieel te redden

D	*Beter verbinden en meer oren en ogen op straat*
1	Sociale en fysieke thema's zijn waar mogelijk met elkaar verbonden, inwoners en hulpverlenende partijen trekken hier gezamenlijk in op.
2	inwoners hebben aantoonbaar profijt van het wijk- en dorpsgericht werken en van de van de inzet van de wijkregisseur
3	overlast wordt aangepakt, inwoners hebben hierdoor een veilige leefomgeving.
4	Inwoners van buurten of wijken voelen zich verantwoordelijk voor de sociale samenhang en werken aan het verstevigen van de sociale samenhang

E	*Goede openbare ruimte voor mens en natuur*
1	de openbare ruimte wordt door jong en oud gebruikt, voelt veilig en is passend ingericht met respect voor mens, natuur en milieu waarbij meer biodiversiteit gerealiseerd is.
2	inwoners zijn betrokken bij de inrichting en beheer van openbare ruimte.

	Samenwerking in evenementen, sport en cultuur
F	**Evenementen**
1	Evenement activiteiten zijn doorontwikkeld en innovatief van karakter, verhogen de naamsbekendheid van de gemeente Meppel bovenregionaal en (inter)nationaal.
2	Evenement organisaties zijn doorontwikkeld, voldoen aan wet en regelgeving, bieden een kwalitatief verantwoord niveau en laten zien hun verantwoordelijkheid aan te kunnen
3	Evenement voldoet aan evenementen criteria gemeente Meppel
G	**Sport**
1	Er is een passend sportaanbod.
2	sport is toegankelijk en bereikbaar voor inwoners van Meppel
3	Sport werkt mee aan het realiseren van gezonde en weerbare inwoners
4	Sport draagt bij aan de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van jongeren
H	**amateurkunst (cultuur)**
1	Er is een passend cultureel aanbod.
2	amateurkunst (cultuur) is laagdrempelig, toegankelijk, bereikbaar en betaalbaar voor inwoners van Meppel
3	Amateurkunst (cultuur/cultuur educatie) draagt bij aan de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van inwoners van Meppel.
4	Amateurkunst (cultuur) werk mee aan het realiseren van gezonde en weerbare jongeren en volwassenen

Overzicht van subsidiesgroepen met bijbehorende maatschappelijke doelen	
Sportsubsidies	A3,C1,G
Amateurkunst/cultuur subsidies	A3,C1,H
Buurt en speeltuinverenigingen subsidies	A1,C1,D,E2
Evenementen subsidies	F
Welzijn	A,B,C,D
Gezondheid	A,B,C
Jeugdgezondheid	B,C
Milieu educatie	E

6.9 Paragraaf schouwburg Ogterop

6.9.1 Inhoudelijke verantwoording

Schouwburg Ogterop is de theatervoorziening voor Meppel en omstreken met een regulier aanbod van 100-120 professionele theatervoorstellingen per seizoen. De schouwburg stelt daarnaast haar accommodatie en organisatie beschikbaar voor activiteiten en zakelijke verhuringen. Ogterop biedt ook onderdak aan Stichting Filmhuis Meppel, de organisatie die op dinsdagen een film uit het filmhuiscircuit in Ogterop vertoont.
Schouwburg Ogterop programmeert weliswaar breed, maar ze heeft in de loop der jaren een onderscheidend programmaprofiel opgebouwd. Het programma bevat bijzondere toneelvoorstellingen, theaterconcerten en jeugdvoorstellingen. Ter ondersteuning van dit bijzondere aanbod vraagt Schouwburg Ogterop jaarlijks een subsidiebijdrage aan bij het Fonds Podiumkunsten.
Schouwburg Ogterop heeft zich enkele jaren geleden ten doel gesteld om nog meer aandacht te besteden aan haar cultuurmaatschappelijke functie in de Meppeler samenleving. Ondanks de beperkingen vanwege de coronacrisis zijn er toch enkele nieuwe cultuurmaatschappelijke activiteiten in gang gezet. Voorbeelden hiervan zijn de popconcerten in samenwerking met de Muziekcoöperatie Meppel en de einduitvoeringen van groep 8 van CBS Het Kompas en Anne Frank School.
Schouwburg Ogterop is lid van de brancheorganisaties Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouw Directies (VSCD) en voorzitter van Stichting Noordelijke Schouwburg Directies (de regionale afdeling van de VSCD). Daarnaast is het een actieve samenwerkingspartner binnen Regio Zwolle, waarin 10 theaters samenwerken op gebied van marketing, systemen en programmering.

6.9.2 Schouwburg Ogterop bereidt zich voor op volledig seizoen

Na periodes van sluiting als gevolg van de coronacrisis hoopt Ogterop met ingang van seizoen 2022-2023 voor het eerst weer een volledig seizoen te draaien. Alle voorstellingen die in moesten worden gehaald zijn, op twee na, allemaal gespeeld. Het nieuwe seizoen telt vooralsnog 97 voorstellingen, waarbij er ruimte is gelaten om in de tweede seizoenshelft (januari t/m juni 2023) bij te kunnen boeken als er interessant aanbod voorbijkomt.
Mochten er weer coronamaatregelen worden ingesteld om ons aller gezondheid te bewaken, dan heeft dit hoogstwaarschijnlijk gevolgen voor onze voorstellingen. Op het moment van opmaak van deze begroting is dit dusdanig onzeker dat in deze begroting geen rekening is gehouden met eventuele beperkingen. Dit geldt ook voor de contractuele afspraken met de artiesten. Door de afgelopen jaren zijn er echter al wel sectorbrede scenario’s hoe wij kunnen op- en afschalen, zowel in uitvoering als in afspraken.

6.9.3 Vernieuwbouw schouwburg

In de raadsvergadering van 17 juni 2021 heeft de raad de wens voor behoud en optimalisering van de schouwburgfunctie uitgesproken. De raad heeft het college opgedragen om in 2022 met voorstellen te komen voor structurele financiële dekking voor de exploitatie van Ogterop na vernieuwbouw. Daarnaast tevens een onderzoek naar huisvestingsoptimalisatie op sociaal en cultureel terrein in Meppel. U stemde tevens in met de uitvoering van de ontwerpfase van het project.
Vanwege onder andere vertraging in de coronaperiode en het zorgvuldig proces van aanbesteding, is het niet gelukt in 2022 met een eindvoorstel naar de raad te komen. Dit is nu voorzien bij de perspectiefnota voorjaar 2023. Voorafgaand is u eind 2022 een tussenstand-notitie aangereikt. In deze tussenstand-notitie wordt tussentijds verantwoord op alle aspecten: projectvoortgang, verbredingsopgave van de Ogterop-accommodatie, financiën, fondsenwerving, circulair bouwen. Vooreerst is voor de gang naar de perspectiefnota in 2023 een voorbereidingskrediet van € 250.000 opgenomen.

6.9.4 Stichting Horeca Schouwburg Ogterop

De effecten van de coronacrisis waren ook merkbaar in de horeca. Er is gebruik gemaakt van de landelijke steunmaatregelen ten tijde van de sluitingen, maar de loop er weer in krijgen na opening was niet makkelijk met name voor het restaurant. Waar andere horecabedrijven weer volop konden ondernemen, zijn er voor de stichting enkele restricties in de exploitatie doordat het gebonden is aan de tijden waarop de schouwburg open is.
Per seizoen 2022-2023 is daarom gekozen voor meer promotie zodat zij weten wanneer gasten bij ons terecht kunnen.

6.9.5 Stichting Drents productiehuis mevrouw Ogterop

Schouwburg Ogterop is in 2021 het pilotproject Stichting Drents Productiehuis Mevrouw Ogterop gestart. Deze zal in de pilotfase drie jaar lopen en 2023 betreft het derde jaar. Het productiehuis heeft primair tot doel om het professioneel productieklimaat in de provincie Drenthe naar een hoger plan te tillen. Het Drents productieklimaat in de podiumkunsten is sterk achtergebleven bij de rest van Nederland.

Het productiehuis wil deze leemte opvullen, haar vleugels uitslaan en met een eigen signatuur landelijke bekendheid genereren. Het is gevestigd in Schouwburg Ogterop.
Het productiehuis heeft voor de financiering subsidies ontvangen van de provincie Drenthe, het Fonds Podiumkunsten en Fonds 21. Een belangrijke voorwaarde voor het verkrijgen van subsidies is cofinanciering en Ogterop heeft zich gecommitteerd om gedurende de drie jaar van het pilotproject een financiële bijdrage te leveren om deze cofinanciering te bewerkstelligen.
In 2022 is de eerste productie gerealiseerd en deze heeft landelijk getoerd. Dat is bijzonder, want door corona was er veel meer aanbod qua producties dan regulier. Voor gezelschappen was het lastig om geboekt te worden in verband met beperkt aantal speelplekken en speelmogelijkheden. Het productieteam heeft het eigen netwerk hiervoor aangeboord en met succes. De eerste voorstelling is lovend ontvangen met vier recensies op landelijk niveau en allen met 4 van de 5 sterren beoordeeld; NRC, Volkskrant, Dagblad van het Noorden en Theaterkrant.
Er is nu een product gerealiseerd dat zich bewezen heeft in kwaliteit, in speelbeurten en in publieksbereik. Vanuit dat startpunt is verder bouwen goed mogelijk en dientengevolge ook goede mogelijkheden om eenvoudiger subsidies aan te vragen.

7. Uiteenzetting van de financiële positie

7.1 Overzicht baten en lasten met toelichting

In onderstaande tabel staan de baten en lasten volgens de begroting 2022 en 2023. Volgens de begrotingsvoorschriften is ook de realisatie over 2021 opgenomen.

X €1.000 Programma/ Product		Lasten Rekening 2021	Lasten Begroting 2022	Lasten Begroting 2023	Baten Rekening 2021	Baten Begroting 2022	Baten Begroting 2023	Saldo Rekening 2021	Saldo Begroting 2022	Saldo Begroting 2023
Bestuur		**1.883**	**2.025**	**2.025**	**-50**	**-51**	**-1**	**1.833**	**1.974**	**2.024**
Bestuur	51	1.883	2.025	2.025	-50	-51	-1	1.833	1.974	2.024
Openbare orde en veiligheid		**2.842**	**2.895**	**3.036**	**-179**	**-86**	**-56**	**2.663**	**2.809**	**2.980**
Integrale openbare orde en veiligheid	33	905	957	1.069	-77	0	0	828	957	1.069
Brandweerzorg	34	1.787	1.811	1.850	-5	0	-5	1.782	1.811	1.845
Diverse bijzondere wetten	35	150	127	117	-97	-86	-51	53	41	66
Sociale zekerheid en werkgelegenheid		**53.005**	**55.728**	**53.827**	**-14.349**	**-12.747**	**-12.566**	**38.656**	**42.981**	**41.261**
Samenkracht en burgerparticipatie	10	3.820	3.947	4.434	-401	-441	-577	3.419	3.506	3.857
Eigen kracht en individuele ondersteuning	11	566	904	1.227	-22	-50	-50	544	854	1.177
Inkomensregelingen	12	14.350	15.961	12.122	-12.516	-11.401	-11.314	1.834	4.560	808
Begeleide participatie	13	7.411	7.527	7.821	0	0	0	7.411	7.527	7.821
Arbeidsparticipatie	14	1.774	2.048	1.931	-103	-15	-15	1.671	2.033	1.916
Maatwerkvoorzieningen	15	1.621	1.384	1.352	-23	-10	-10	1.598	1.374	1.342
Maatwerkdienstverlening 18+	16	9.456	9.430	9.896	-282	-230	-230	9.174	9.200	9.666
Maatwerkdienstverlening 18-	17	11.162	11.415	11.728	0	0	0	11.162	11.415	11.728
Geëscaleerde zorg 18+	18	361	350	355	-978	-600	-370	-617	-250	-15
Geëscaleerde zorg 18-	19	976	1.257	1.261	0	0	0	976	1.257	1.261
Volksgezondheid	20	1.508	1.505	1.700	-24	0	0	1.484	1.505	1.700
Onderwijs		**5.705**	**6.168**	**5.753**	**-910**	**-1.530**	**-1.099**	**4.795**	**4.638**	**4.654**
Onderwijs	41	5.705	6.168	5.753	-910	-1.530	-1.099	4.795	4.638	4.654
Kunst, cultuur, recreatie en toerisme		**3.098**	**3.952**	**3.798**	**-369**	**-1.025**	**-1.024**	**2.729**	**2.927**	**2.774**
Kunst en cultuur	44	1.554	1.725	1.481	-147	-148	-148	1.407	1.577	1.333
Recreatie en toerisme	45	357	327	367	-37	-1	0	320	326	367
Schouwburg	48	1.187	1.900	1.950	-185	-876	-876	1.002	1.024	1.074
Sport en bewegen		**4.079**	**3.640**	**3.959**	**-2.211**	**-1.522**	**-1.580**	**1.868**	**2.118**	**2.379**
Sportaccommodaties	46	2.716	2.980	3.347	-1.480	-1.457	-1.580	1.236	1.523	1.767
Spel- en sportdeelname	47	1.363	660	612	-731	-65	0	632	595	612
Ontwikkeling openbare ruimte		**2.721**	**2.075**	**2.891**	**-1.144**	**-881**	**-881**	**1.577**	**1.194**	**2.010**
Ontwikkeling openbare ruimte	49	1.864	1.431	1.765	-57	-15	-15	1.807	1.416	1.750
Zorg kwaliteit niet-openbare ruimte	50	857	644	1.126	-1.087	-866	-866	-230	-222	260
Beheer bestaande openbare ruimte		**12.438**	**13.322**	**13.621**	**-4.643**	**-5.012**	**-5.206**	**7.795**	**8.310**	**8.415**
Wegen	60	3.796	4.948	4.559	-64	-88	-88	3.732	4.860	4.471
Stadsverzorging	61	653	631	1.008	-34	-39	0	619	592	1.008
Water	62	624	571	519	-323	-375	-403	301	196	116
Groen en spelen	63	4.217	3.957	4.282	-193	-85	-85	4.024	3.872	4.197
Riolering	64	2.239	2.147	2.226	-2.889	-2.935	-3.020	-650	-788	-794
Parkeren	65	909	1.068	1.027	-1.140	-1.490	-1.610	-231	-422	-583
Economische zaken en grondzaken		**22.862**	**14.428**	**19.340**	**-22.049**	**-12.235**	**-17.409**	**813**	**2.193**	**1.931**
Economische en grondzaken	52	22.862	14.428	19.340	-22.049	-12.235	-17.409	813	2.193	1.931
Duurzaamheid		**5.133**	**4.804**	**5.864**	**-4.159**	**-4.328**	**-4.870**	**974**	**476**	**994**
Afvalinzameling	55	3.280	3.313	3.436	-4.095	-4.208	-4.397	-815	-895	-961
Milieuzorg	56	1.853	1.491	2.428	-64	-120	-473	1.789	1.371	1.955
Burgerzaken		**2.324**	**2.508**	**2.569**	**-695**	**-649**	**-602**	**1.629**	**1.859**	**1.967**
Begraafplaatsen	30	343	409	433	-246	-300	-296	97	109	137
Publiekszaken	31	1.981	2.099	2.136	-449	-349	-306	1.532	1.750	1.830
Totaal programmabudgetten		**116.090**	**111.545**	**116.683**	**-50.758**	**-40.066**	**-45.294**	**65.332**	**71.479**	**71.389**

X €1.000 Programma/ Product		Lasten Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Baten Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Saldo Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		**12.165**	**13.815**	**14.508**	**-81.944**	**-85.787**	**-89.002**	**-69.779**	**-71.972**	**-74.493**
Algemene Ondersteuning	59	166	0	0	-625	0	0	-459	0	0
Onvoorziene uitgaven	59	0	50	50	0	0	0	0	50	50
Deelnemingen	59	2	1	1	-956	-665	-645	-954	-664	-644
Belastingen en Invordering	59	27	34	34	-9.673	-10.011	-10.327	-9.646	-9.977	-10.293
Algemene uitkeringen	59	0	0	0	-69.908	-74.624	-77.716	-69.908	-74.624	-77.715
Stelposten	59	0	250	0	0	0	0	0	250	0
Saldo op de financieringsfunctie	59	-517	303	130	-234	-242	-214	-751	61	-84
Overhead	59	12.493	13.177	14.293	-548	-245	-100	11.945	12.932	14.193
Heffing VPB	59	-6	0	0	0	0	0	-6	0	0
Totaal saldo van baten en lasten		**128.255**	**125.360**	**131.191**	**-132.702**	**-125.853**	**-134.296**	**-4.447**	**-493**	**-3.104**
Mutaties Reservers		**711**	**600**	**3.491**	**-1.444**	**-1.548**	**-401**	**-733**	**-948**	**3.090**
Sociale zekerheid en werkgelegenheid		0	0	0	-321	-455	-25	-321	-455	-25
Kunst, cultuur, recreatie en toerisme		15	0	0	-45	-150	0	-30	-150	0
Ontwikkeling openbare ruimte		0	0	0	-328	0	-155	-328	0	-155
Beheer bestaande openbare ruimte		0	0	0	-70	0	0	-70	0	0
Economische zaken en grondzaken		0	0	0	-221	-503	-221	-221	-503	-221
Duurzaamheid		0	0	0	-344	0	0	-344	0	0
Burgerzaken		0	0	0	0	-94	0	0	-94	0
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		696	600	3.491	-115	-346	0	581	254	3.491
Resultaat		**128.966**	**125.960**	**134.682**	**-134.146**	**-127.401**	**-134.697**	**-5.180**	**-1.441**	**-14**

Toelichting overzicht baten en lasten

In deze financiële begroting zijn een aantal technische uitgangspunten opgenomen. Ze hebben betrekking op specifieke onderdelen van de begroting, zoals te hanteren percentages voor rente, loon- en prijsstijging, de ontwikkeling van de lokale lasten. We lichten ze hieronder toe.

Rente
Bij het bepalen van de rekenrente (renteomslag-percentage) volgen we de notitie rente van de commissie BBV. Op basis van de huidige leningenportefeuille en het huidige investeringsplan komen we voor 2023 uit op een rentepercentage van 1,5% conform vorig jaar.

Loon- en prijsontwikkelingen
Voor de ramingen van de loonkosten van het ambtelijk personeel vormen de cao-afspraken het uitgangspunt. Het laatst vastgestelde cao-akkoord loopt tot 1 januari 2023. De CAO-onderhandelingen zijn nog bezig. Voor de loonontwikkelingen is rekening gehouden met een stijging van 4,5% met ingang van 2023.
We hanteren voor de subsidies een prijsstijging van 2,4% met ingang van 2023. We hanteren daarbij het "consumentenprijsindexcijfer (CPI)" op basis van de laatste gegevens van het Centraal Planbureau.
Voor de prijsontwikkelingen van de overige budgetten is geen vast percentage toegepast maar is per categorie bekeken hoe de prijs in de markt zich ontwikkelt.

Lokale heffingen
Voor de afvalstoffen- en rioolheffing is het uitgangspunt 100% kostendekkend. De opbrengst onroerende zaakbelastingen en de opbrengst precariobelasting verhogen we met een inflatiecorrectie van 2,5%. De rioolheffing stijgt met € 3,00 ten opzichte van het jaar 2022. Een aantal andere heffingen zijn meer kostendekkend gemaakt door een algemene verhoging. Zie hiervoor de paragraaf lokale heffingen.

Gemeentefondsuitkering
Gemeenten ontvangen normaalgesproken op drie tijdstippen in het jaar informatie over de uitkering uit het gemeentefonds: in mei op basis van de voorjaarsnota van het rijk, in september op basis van de miljoenennota van het rijk en in december op basis van de najaarsnota van het rijk.
De financiële gevolgen van de meicirculaire 2022 zijn in deze programmabegroting verwerkt. Dit is conform de begrotingsrichtlijnen en de toetsingsaspecten die de provincie ons voorschrijft. Vanaf 2024 nemen we voor 100% een stelpost op voor de extra rijksbijdrage jeugdhulp met daar tegenover een besparing op de uitgaven als gevolg van verwachte rijksmaatregelen.

Investeringen
Afschrijvingslasten worden berekend per 1 januari volgend op het jaar van ingebruikname. Rentekosten berekenen we volgens regelgeving over de balanswaarde per 1 januari.

Gemeenschappelijke regelingen
Uitgangspunt voor de gemeentelijke meerjarige bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen is de vastgestelde begroting van de betreffende organisaties.

Onvoorzien
Voor de post onvoorzien nemen we in de meerjarenbegroting jaarlijks een bedrag van € 50.000 voor de opvang van incidentele uitgaven.

7.2 Incidentele baten en lasten

In de programmabegroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 zijn de volgende incidentele baten en lasten opgenomen. Opname van dit overzicht is op grond van het besluit Begroting en Verantwoording voorgeschreven. Dit verplichte (meerjarige) overzicht speelt een rol bij het vast kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht. Zie daarvoor ook de tabel opgenomen onder Financiën in het onderdeel "Begroting op hoofdlijnen".

Overzicht incidentele baten en lasten bedragen x € 1.000 min = voordeel, plus = nadeel		Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Progr.	Omschrijving				
	Incidentele baten				
4	Nationaal programma onderwijs	-214			
10	Kwaliteitsverbetering binnenstad bijdrage Regiostedenfonds	-150	-150	-150	
11	specifieke uitkering aanpak energiearmoede	-473			
	Incidentele baten / reserves				
	Onttrekking vrij besteedbare reserve	-25			
	Onttrekking reserve ondernemersfonds	-221	-221	-221	-221
	Onttrekking reserve omgevingswet	-155			
	Subtotaal incidentele baten	**-1.238**	**-371**	**-371**	**-221**
	Incidentele lasten				
3	Schuldhulpverlening	95	95		
3	Groepsgerichte ondersteuning kwetsbare jongeren	50			
3	LHBTIQ+ beleid	25			
4	Nationaal programma onderwijs	214			
6	Leader project marketingagenda Zuidwest Drenthe	15			
7	Uitvoeren onderzoeksvoorstellen sportbeheerplan	150			
8	Omgevingswet implementeren	205			
10	Kwaliteitsverbetering binnenstad	150	150	150	
10	Subsidie Merk Meppel	167	167		
10	Regiodeal Regio Zwolle	75	75		
10	Regiodeal Regio Zwolle stedenbouwkundige advisering	75	75		
11	Young Solar Challenge	18			
11	Aanpak energiearmoede	473			
	Incidentele lasten reserves				
	Toevoeging reserve ondernemersfonds	221	221	221	221
	Toevoeging algemene bufferreserve	3.270	3.165	4.165	165
	Subtotaal incidentele lasten	**5.203**	**3.948**	**4.536**	**386**
	Saldo	**3.965**	**3.577**	**4.165**	**165**

Toelichting:
In het algemeen geldt dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten raamt in de begroting. Structurele lasten zijn de regel, incidentele lasten zijn de uitzondering. Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat dan om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter hebben van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben.
In de begrotingsvoorschriften staat als hulpmiddel dat voor het bepalen van een andere invulling van het begrip "incidenteel" gedacht kan worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De incidentele baten en lasten > € 25.000 worden hieronder toegelicht.

Programma 3
Als gevolg van corona verwachten we voor de jaren 2023 en 2024 een hogere toename van de doelgroep schuldhulpverlening. De extra middelen voor schuldhulpverlening zijn opgenomen voor 2023 en 2024 en zijn daarom als incidenteel aangemerkt.
Na corona is gestart met een groepsgerichte aanpak voor jeugd in een kwetsbare positie. Door vroegtijdig en groepsgewijs vraagstukken op te pakken is de verwachting dat uitgroeien tot complexere problematiek beperkt kan worden. Dit nieuwe aanbod is te kort van start om daadwerkelijk impact te meten. In 2023 wordt dit project daarom met een jaar voortgezet. Vanwege het eenmalige karakter is deze post als incidenteel aangemerkt.
In de begrotingsvergadering van 10 november 2022 heeft de raad besloten voor 2023 € 25.000 beschikbaar te stellen voor LHBTIQ+ beleid. Hiervoor wordt een beroep gedaan op de vrij besteedbare reserve. Vanwege het eenmalige karakter is deze post als incidenteel aangemerkt.

Programma 4
In 2023 zijn uitgaven geraamd voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs. De kosten worden opgevangen door een specifieke uitkering. Het programma beslaat de schooljaren 2022-2023 en is gericht om de negatieve effecten van de coronacrisis voor jongeren weg te nemen of te verzachten. Vanwege de tijdelijke aard zijn deze budgetten aangemerkt als incidenteel.

Programma 7
Voor 2023 is een bedrag van € 150.000 geraamd voor het uitvoeren van onderzoeksvoorstellen die in het sportbeheerplan zijn genoemd. De uitvoering van het onderzoek is van tijdelijke aard en daarmee een incidenteel budget.

Programma 8
De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld en treedt naar verwachting op 1 januari 2023 in werking. Het budget rondom de invoering is van tijdelijke aard en daarom aangemerkt als incidenteel.

Programma 10
Voor 2023 en 2024 is jaarlijks € 75.000 aan middelen opgenomen voor de Lobby Regio Zwolle en jaarlijks € 75.000 voor een verhoging van de lasten Lobby Regio Zwolle stedenbouwkundige advisering. De middelen zijn voor 2 jaar opgenomen in de meerjarenraming en daarom aangemerkt als incidenteel.
Voor de kwaliteitsverbetering van de binnenstad is voor 2023 tot en met 2025 totaal € 450.000 opgenomen. Hierbij is een subsidieaanvraag in het kader van het Regiostedenfonds bij de provincie Drenthe gedaan. De opgaven worden in de periode 2023-2025 uitgevoerd en afgerond. Vanwege het tijdelijke karakter van deze regeling is de kwaliteitsverbetering van de binnenstad als incidenteel aangemerkt.
Voor 2023 en 2024 is jaarlijks een bijdrage van € 167.000 geraamd aan de Stichting Merk Meppel om haar impact te vergroten en de citymarketing van Meppel verder te professionaliseren. De middelen zijn voor 2 jaar opgenomen in de meerjarenraming en daarom aangemerkt als incidenteel.

Programma 11
In 2023 zijn uitgaven geraamd voor de aanpak van energiearmoede. De kosten worden opgevangen door een specifieke uitkering. De projectperiode loopt tot medio 2023. Vanwege de tijdelijke aard is dit budget aangemerkt als incidenteel.
Reserves
Een deel van de opbrengst van de onroerendzaakbelastingen niet-woningen (€ 221.000) wordt jaarlijks gestort in de reserve ondernemersfonds. Dit bedrag wordt vervolgens ieder jaar uitgekeerd als subsidiebijdrage aan de Stichting Ondernemersfonds Meppel.
Voeding algemene (buffer)reserve
Eén van de spelregels uit het collegeprogramma is het jaarlijks vrijspelen van een bedrag om de algemene (buffer)reserve te voeden. In deze programmabegroting is voor de jaren 2023 tot en met 2025 een jaarlijkse storting opgenomen van respectievelijk € 3 miljoen (2023 en 2024) en € 4 miljoen (2025). Zie ook de toelichting onder “begroting op hoofdlijnen”. Het BBV stelt dat reservemutaties in principe incidenteel zijn.

7.3 Overzicht baten en lasten meerjarig

X €1.000 Programma/ Product		Lasten Begroting 2024	Lasten Begroting 2025	Lasten Begroting 2026	Baten Begroting 2024	Baten Begroting 2025	Baten Begroting 2026	Saldo Begroting 2024	Saldo Begroting 2025	Saldo Begroting 2026
Bestuur		**1.995**	**1.995**	**1.995**	**-1**	**-1**	**-1**	**1.994**	**1.994**	**1.994**
Bestuur	51	1.995	1.995	1.995	-1	-1	-1	1.994	1.994	1.994
Openbare orde en veiligheid		**3.095**	**3.174**	**3.214**	**-56**	**-56**	**-56**	**3.039**	**3.118**	**3.158**
Integrale openbare orde en veiligheid	33	1.069	1.087	1.069	0	0	0	1.069	1.087	1.069
Brandweerzorg	34	1.909	1.970	2.028	-5	-5	-5	1.904	1.965	2.023
Diverse bijzondere wetten	35	117	117	117	-51	-51	-51	66	66	66
Sociale zekerheid en werkgelegenheid		**53.632**	**52.988**	**53.119**	**-12.226**	**-12.066**	**-11.986**	**41.406**	**40.922**	**41.133**
Samenkracht en burgerparticipatie	10	4.319	4.319	4.319	-467	-467	-467	3.852	3.852	3.852
Eigen kracht en individuele ondersteuning	11	1.429	1.279	1.279	-50	-50	-50	1.379	1.229	1.229
Inkomensregelingen	12	12.236	12.373	12.509	-11.214	-11.214	-11.214	1.022	1.159	1.295
Begeleide participatie	13	7.631	7.513	7.478	0	0	0	7.631	7.513	7.478
Arbeidsparticipatie	14	1.897	1.897	1.897	-15	-15	-15	1.882	1.882	1.882
Maatwerkvoorzieningen	15	1.352	1.352	1.352	-10	-10	-10	1.342	1.342	1.342
Maatwerkdienstverlening 18+	16	9.896	9.801	9.801	-230	-230	-230	9.666	9.571	9.571
Maatwerkdienstverlening 18-	17	11.578	11.128	11.128	0	0	0	11.578	11.128	11.128
Geëscaleerde zorg 18+	18	355	355	355	-240	-80	0	115	275	355
Geëscaleerde zorg 18-	19	1.261	1.261	1.261	0	0	0	1.261	1.261	1.261
Volksgezondheid	20	1.678	1.710	1.740	0	0	0	1.678	1.710	1.740
Onderwijs		**5.545**	**5.606**	**5.896**	**-885**	**-885**	**-885**	**4.660**	**4.721**	**5.011**
Onderwijs	41	5.545	5.606	5.896	-885	-885	-885	4.660	4.721	5.011
Kunst, cultuur, recreatie en toerisme		**3.660**	**3.465**	**3.430**	**-1.024**	**-924**	**-894**	**2.636**	**2.541**	**2.536**
Kunst en cultuur	44	1.425	1.292	1.280	-148	-48	-18	1.277	1.244	1.262
Recreatie en toerisme	45	352	303	306	0	0	0	352	303	306
Schouwburg	48	1.883	1.870	1.844	-876	-876	-876	1.007	994	968
Sport en bewegen		**3.920**	**3.866**	**3.760**	**-1.580**	**-1.580**	**-1.580**	**2.340**	**2.286**	**2.180**
Sportaccommodaties	46	3.308	3.254	3.148	-1.580	-1.580	-1.580	1.728	1.674	1.568
Spel- en sportdeelname	47	612	612	612	0	0	0	612	612	612
Ontwikkeling openbare ruimte		**2.539**	**2.433**	**2.432**	**-881**	**-881**	**-881**	**1.658**	**1.552**	**1.551**
Ontwikkeling openbare ruimte	49	1.559	1.553	1.552	-15	-15	-15	1.544	1.538	1.537
Zorg kwaliteit niet-openbare ruimte	50	980	880	880	-866	-866	-866	114	14	14
Beheer bestaande openbare ruimte		**14.057**	**14.248**	**14.454**	**-5.390**	**-5.452**	**-5.585**	**8.667**	**8.796**	**8.869**
Wegen	60	4.758	4.861	4.829	-88	-88	-88	4.670	4.773	4.741
Stadsverzorging	61	1.098	1.076	1.161	0	0	0	1.098	1.076	1.161
Water	62	507	509	508	-430	-442	-442	77	67	66
Groen en spelen	63	4.407	4.484	4.611	-85	-85	-85	4.322	4.399	4.526
Riolering	64	2.274	2.311	2.358	-3.119	-3.143	-3.216	-845	-832	-858
Parkeren	65	1.013	1.007	987	-1.668	-1.694	-1.754	-655	-687	-767

X €1.000 Programma/ Product		Lasten Begroting 2024	Lasten Begroting 2025	Lasten Begroting 2026	Baten Begroting 2024	Baten Begroting 2025	Baten Begroting 2026	Saldo Begroting 2024	Saldo Begroting 2025	Saldo Begroting 2026
Economische zaken en grondzaken		**32.217**	**32.429**	**30.528**	**-30.331**	**-30.753**	**-28.858**	**1.886**	**1.676**	**1.670**
Economische en grondzaken	52	32.217	32.429	30.528	-30.331	-30.753	-28.858	1.886	1.676	1.670
Duurzaamheid		**5.382**	**5.558**	**5.573**	**-4.500**	**-4.692**	**-4.457**	**882**	**866**	**1.116**
Afvalinzameling	55	3.505	3.677	3.683	-4.500	-4.692	-4.457	-995	-1.015	-774
Milieuzorg	56	1.877	1.881	1.890	0	0	0	1.877	1.881	1.890
Burgerzaken		**2.681**	**2.728**	**2.741**	**-880**	**-927**	**-1.009**	**1.801**	**1.801**	**1.732**
Begraafplaatsen	30	399	412	418	-286	-286	-286	113	126	132
Publiekszaken	31	2.282	2.316	2.323	-594	-641	-723	1.688	1.675	1.600
Totaal programmabudgetten		**128.723**	**128.490**	**127.142**	**-57.754**	**-58.217**	**-56.192**	**70.969**	**70.273**	**70.950**

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		**14.750**	**14.321**	**14.399**	**-89.243**	**-89.331**	**-82.973**	**-74.491**	**-75.010**	**-68.572**
Algemene Ondersteuning	59	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorziene uitgaven	59	50	50	50	0	0	0	50	50	50
Deelnemingen	59	1	1	1	-645	-645	-645	-644	-644	-644
Belastingen en Invordering	59	34	34	34	-10.327	-10.327	-10.327	-10.293	-10.293	-10.293
Algemene uitkeringen	59	0	0	0	-77.979	-78.085	-71.747	-77.977	-78.085	-71.745
Stelposten	59	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo op de financieringsfunctie	59	121	176	346	-192	-174	-154	-71	2	192
Overhead	59	14.504	14.020	13.928	-100	-100	-100	14.404	13.920	13.828
Heffing VPB	59	40	40	40	0	0	0	40	40	40
Totaal saldo van baten en lasten		**143.473**	**142.811**	**141.541**	**-146.997**	**-147.548**	**-139.165**	**-3.522**	**-4.737**	**2.378**

Mutaties Reserves		**3.386**	**4.386**	**386**	**-221**	**-221**	**-221**	**3.165**	**4.165**	**165**
Sociale zekerheid en werkgelegenheid		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunst, cultuur, recreatie en toerisme		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontwikkeling openbare ruimte		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beheer bestaande openbare ruimte		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Economische zaken en grondzaken		0	0	0	-221	-221	-221	-221	-221	-221
Duurzaamheid		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		3.386	4.386	386	0	0	0	3.386	4.386	386
Resultaat		**146.859**	**147.197**	**141.927**	**-147.218**	**-147.769**	**-139.386**	**-357**	**-572**	**2.543**

Door afronding kunnen kleine verschillen voorkomen.

7.4 Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans geeft inzicht in de ontwikkeling van de bezittingen van de gemeente en de wijze hoe dit gefinancierd wordt. De passivazijde van de balans bestaat uit de financieringsbronnen die ingezet worden of zijn om de activazijde te kunnen financieren. Net als in het bedrijfsleven bestaat dit uit eigen en vreemd vermogen.

De bezittingen (activa) bestaan hoofdzakelijk uit financiële en (im)materiele activa en de onderhanden werk positie van de grondexploitaties. De financieringsmiddelen die daar tegenover staan betreffen de leningen, het werkkapitaal (overlopende passiva) en de reserves en voorzieningen. Er is bij de ramingen rekening gehouden met de ontwikkeling van de investeringen, de ontwikkeling van de kasstromen en de trendmatige ontwikkelingen van de verschillende posten.

Het jaarlijkse begrotingsresultaat is verwerkt in het eigen vermogen van het daarop volgende boekjaar.

Prognose meerjarenbalans bedragen x € 1.000 ACTIVA per 31-12	2023	2024	2025	2026
VASTE ACTIVA				
IMMATERIELE VASTE ACTIVA	1.700	1.600	1.400	1.300
MATERIELE VASTE ACTIVA	99.000	107.400	108.000	105.900
FINANCIELE VASTE ACTIVA	11.100	10.800	10.400	10.000
TOTAAL VASTE ACTIVA	**111.800**	**119.800**	**119.800**	**117.200**
VLOTTENDE ACTIVA				
GROND- EN HULPSTOFFEN				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	39.500	24.500	6.900	6.000
Gereed product en handelsgoederen	300	300	300	300
UITZETTINGEN MET RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN 1 JAAR	10.000	10.000	10.000	10.000
LIQUIDE MIDDELEN	100	100	100	100
OVERLOPENDE ACTIVA	1.800	1.800	1.800	1.800
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**51.700**	**36.700**	**19.100**	**18.200**
TOTAAL ACTIVA	**163.500**	**156.500**	**138.900**	**135.400**
PASSIVA per 31-12	2023	2024	2025	2026
VASTE PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN	18.091	21.270	25.798	26.541
VOORZIENINGEN	6.029	5.823	5.461	5.264
VASTE SCHULDEN MET RENTYPISCHE LOOPTIJD LANGER DAN 1 JAAR	105.700	101.400	94.000	86.700
TOTAAL VASTE PASSIVA	**129.820**	**128.493**	**125.259**	**118.505**
VLOTTENDE PASSIVA				
NETTO VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN 1 JAAR	16.000	15.000	6.000	9.000
OVERLOPENDE PASSIVA	11.500	10.000	10.000	10.000
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**27.500**	**25.000**	**16.000**	**19.000**
BEGROTINGSRESULTAAT (cumulatief)	14	363	578	-2.547
FINANCIERINGSTEKORT (+) / -OVERSCHO	6.166	2.644	-2.937	442
TOTAAL PASSIVA	**163.500**	**156.500**	**138.900**	**135.400**

7.5 Reserves en voorzieningen

In deze paragraaf wordt het verloop van de reserves en voorzieningen weergegeven.

7.5.1 Reserves

Conform het artikel 20 BBV wordt hieronder het gespecificeerde verloop van de reserves opgenomen.

Reserves bedragen x € 1.000	Begrote stand per 1-1-2023	Mutaties 2023	Begrote stand per 31-12-2023	Mutaties 2024	Begrote stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Begrote stand per 31-12-2025	Mutaties 2026	Begrote stand per 31-12-2026
Algemene reserves									
Algemene bufferreserve	6.230	3.544	9.774	3.165	12.939	4.165	17.104	165	17.269
Vrij besteedbare reserve	8.015	-25	7.990	0	7.990	0	7.990	0	7.990
Totaal algemene reserves	**14.245**	**3.519**	**17.764**	**3.165**	**20.929**	**4.165**	**25.094**	**165**	**25.259**
Reserves met een egaliserend karakter									
Tijdelijke reserve budgetoverheveling	0	0	0	0	0	0	0	0	0
subtotaal egalisatiereserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bedrijfsreserves									
Nat Industrieterrein (PPS)	12	0	12	0	12	0	12	0	12
subtotaal bedrijfsreserves	**12**	**0**	**12**	**0**	**12**	**0**	**12**	**0**	**12**
Projectgebonden reserves									
Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Schouwburg Ogterop	150	0	150	0	150	0	150	0	150
Ondernemersfonds	19	0	19	0	19	0	19	0	19
Onafhankelijke Cliëntondersteuning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Binnenstadsplan	107	0	107	0	107	0	107	0	107
Omgevingswet	195	-155	40	0	40	0	40	0	40
Corona	274	-274	0	0	0	0	0	0	0
subtotaal projectgebonden reserves	**744**	**-429**	**315**	**0**	**315**	**0**	**315**	**0**	**315**
Totaal bestemmingsreserves	**756**	**-429**	**327**	**0**	**327**	**0**	**327**	**0**	**327**
Totaal Reserves	**15.001**	**3.090**	**18.091**	**3.165**	**21.256**	**4.165**	**25.421**	**165**	**25.586**

Toelichting:

Algemene bufferreserve

Eén van de spelregels uit het collegeprogramma is het jaarlijks vrijspelen van een bedrag om de algemene (buffer)reserve te voeden. In deze programmabegroting is voor de jaren 2023 tot en met 2025 een jaarlijkse storting opgenomen van respectievelijk € 3 miljoen (2023 en 2024) en € 4 miljoen (2025). Zie ook de toelichting onder "begroting op hoofdlijnen". Daarnaast wordt ieder jaar het voordeel op de lagere rentelasten als gevolg van de herstructurering van de leningenportefeuille gestort.

Vrij besteedbare reserve

Deze reserve dient als buffer voor financiële tegenvallers. Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste respectievelijk ten gunste van deze reserve. Voor het LBBTIQ+ beleid wordt in 2023 een beroep gedaan op deze reserve voor een bedrag van € 25.000.

Reserve Nat Industrieterrein

Deze reserve is voor de promotie en acquisitie van het Nat industrieterrein. De reserve is onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst.

Schouwburg Ogterop

Deze reserve wordt ingezet voor (toekomstige) theater gerelateerde uitgaven.

Ondernemersfonds

Een deel van de opbrengst van de OZB niet-woningen (€ 221.000) wordt jaarlijks gestort in deze reserve. Het bedrag (€ 221.000) wordt ieder jaar uitgekeerd als subsidiebijdrage aan de Stichting Ondernemersfonds Meppel.

Binnenstadsplan

Deze reserve is bij de jaarstukken 2019 gevormd uit de resultaatbestemming. Het wordt ingezet ter dekking van de kosten van de gemeentelijke uitgaven voor het binnenstadsplan.

Omgevingswet

Deze reserve is bij de jaarstukken 2019 gevormd uit de resultaatbestemming. Het wordt ingezet ter dekking van de kosten die samenhangen met de invoering van de Omgevingswet. Voor 2023 is een onttrekking van € 155.000 ten gunste van de exploitatie ter dekking van de kosten geraamd.

Corona

Deze reserve is bij de jaarstukken 2020 gevormd uit de resultaatbestemming. Doel is om de resterende middelen uit de compensatiepakketten beschikbaar te houden voor uitgaven ten aanzien van corona.

7.5.2 Voorzieningen

De voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en zijn voor het opvangen van lasten zonder de continuïteit van de bedrijfsvoering te verstoren. Per voorziening is een onderbouwing in de vorm van een meerjarenplan aanwezig, hier wordt bij de jaarstukken door de accountant op getoetst. Hieronder volgt het gespecificeerd verloop van de voorzieningen.

Voorzieningen *bedragen x € 1.000*	Begrote stand per 1-1-2023	Mutaties 2023	Begrote stand per 31-12-2023	Mutaties 2024	Begrote stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Begrote stand per 31-12-2025	Mutaties 2026	Begrote stand per 31-12-2026
Algemene voorziening									
Pensioen- en wachtgeldverplichtingen	3.636	0	3.636	0	3.636	0	3.636	0	3.636
Subtotaal algemeen	**3.636**	**0**	**3.636**	**0**	**3.636**	**0**	**3.636**	**0**	**3.636**
Egalisatievoorziening									
Afvalstoffenheffing	312	-11	300	-77	223	-223	0	0	0
Riolering	2.153	-60	2.093	-130	1.963	-139	1.825	-197	1.628
Subtotaal egalisatie	**2.465**	**-71**	**2.393**	**-207**	**2.187**	**-362**	**1.825**	**-197**	**1.628**
Totaal voorzieningen	6.101	-71	6.029	-207	5.823	-362	5.461	-197	5.264

Toelichting:

<u>Pensioen en wachtgelden</u>
Deze voorziening is bedoeld voor de opvang van de uitkeringsverplichtingen aan het voormalige personeel (wachtgelden en de opgebouwde uitkeringsverplichting van de gewezen en huidige wethouders.

<u>Egalisatie afvalstoffenheffing</u>
Bij de afvalstoffenheffing is sprake van een 100% kostendekking. Het exploitatieresultaat op dit onderdeel worden verrekend met deze voorziening.

<u>Egalisatie riolering</u>
Bij de riolering is sprake van een 100% kostendekking. Het exploitatieresultaat op dit onderdeel worden verrekend met deze voorziening.

7.6 Berekening EMU-saldo

Wet Houdbare overheidsfinanciën

In 2004 hebben rijk en decentrale overheden afgesproken dat het EMU-tekort van de gezamenlijke decentrale overheden maximaal -0,5 % BBP mag bedragen. Deze beperking vloeit voort uit de Europese saldogrens van -3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. Op 18 januari 2013 hebben het rijk en de decentrale overheden een financieel akkoord gesloten waarin is afgesproken dat de tekortnorm 0,5% BBP betreft. De EMU-grens voor de gezamenlijke decentrale overheden wordt de macronorm genoemd.

Naar aanleiding van het financieel akkoord is aan de koepels de mogelijkheid gegeven om gezamenlijk tot een nieuwe verdeling te komen van de macronorm.

EMU saldo Meppel

In de tabel is onze bijdrage aan het EMU-saldo berekend. Dit betreft het exploitatiesaldo van de gemeente voor onttrekking en toevoeging aan de reserves, gecorrigeerd voor baten en lasten die geen EMU-effect hebben maar wel deel uitmaken van het exploitatiesaldo. Grofweg gaat het om drie categorieën.

- Baten en lasten die geen geldstroom hebben (afschrijvingen, toevoegingen aan voorzieningen en dergelijk), omdat geen uitgaven of inkomsten zijn;
- Baten en lasten die niet in de exploitatie zitten omdat het balansposten betreft (grondexploitaties, uitgaven rechtstreeks ten laste van een voorziening en dergelijke
  Mutaties in financiële vaste activa en eventuele boekwinsten (leningen, deelnemingen) omdat deze niet relevant zijn voor het EMU-saldo.

	EMU saldo	2022	2023	2024
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikelen 17c)	-492	-3.129	-3.528
2	Mutatie (im)materiële activa	2.451	-4.206	8.300
3	Mutaties voorzieningen	789	-126	-192
4	Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	9.821	8.092	-15.000
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im) matieriële activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**-11.975**	**-7.141**	**2.980**

8. Bijlagen

8.1 Investeringsprogramma 2023-2026

Overzicht geplande en nieuwe investeringen			Uitvoeringsplanning									
bedragen x € 1	Afschrijvings-termijn in jaren	Type*	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023	Raming krediet 2024	Raming krediet 2025	Raming krediet 2026
Programma 3 -Sociaal domein												
Wijkvereniging Boerhoorn: Vervangen CV-ketel en ventilatiesysteem	20	e	2026	2026	50.000		50.000	-	-			50.000
Duurzame vervanging CV Ketels Leerwerkcentrum	20	e	2023	2023	50.000		50.000	-	50.000			
Totaal Programma 3 - Sociaal domein					**100.000**	**-**	**100.000**	**-**	**50.000**	**-**	**-**	**50.000**
Programma 4 - Onderwijs								-				
Renovatie Stadskwartier	25	e	2023	2023	806.000	40.000	766.000	550.000	256.000			
Onderwijsvoorziening NvL	0/40	e	2023	2025	5.362.000	-	5.362.000	5.362.000	-			
Aanpassing KBS de Plataan	5/25	e	2023	2023	450.000	-	450.000	-	450.000			
Duurzame aanpassing gebouw CSG Dingstede	25	e	2024	2025	2.395.000	420.000	1.975.000	2.395.000	-			
Renovatie/nieuwbouw Reestoeverschool	25	e	2025	2026	1.500.000	-	1.500.000	-	-		1.500.000	
Totaal Programma 4 - onderwijs					**10.513.000**	**460.000**	**10.053.000**	**8.307.000**	**706.000**	**-**	**1.500.000**	**-**
Programma 6 - Kunst en cultuur, recreatie en toerisme												
Ogterop												
Vervangingsinvesteringen betrokken in vernieuwbouw	5/10/15	e	2024	2026	851.000	-	851.000	585.000	-	266.000		
Voorbereidingskrediet vernieuwbouw	40	e	2023	2023	250.000	-	250.000	-	250.000			
Realisatie vernieuwbouw	20/40	e	2024	2026	pm	pm	pm			pm		
Totaal Programma 6 - Kunst en cultuur, recreatie en toerisme					**1.101.000**	**-**	**1.101.000**	**585.000**	**250.000**	**266.000**	**-**	**-**
Programma 7 - Sport en bewegen												
Sporthal De Eendracht	15/20	e	2024	2024	435.000	-	435.000	-	-	435.000		
Sportpark Ezinge												
Vervanging toplaag atletiekbaan met middenterrein	10	e	2023	2023	518.000	80.000	438.000	268.000	250.000			
Vervanging toplaag kunstgrasvelden	10	e	2023	2023	1.545.000	271.000	1.274.000	735.000	810.000			
Vervanging conventionele verlichting naar LED	10	e	2023	2023	425.000	125.000	300.000	-	425.000			
Hybride doelgebieden	15	e	2023	2023	24.000	4.000	20.000	-	24.000			
Vervanging sproeileiding	15	e	2023	2023	91.000	16.000	75.000	-	91.000			
Sportpark Koedijkslanden	10	e	2023	2023	32.100	5.600	26.500	-	32.100			
Sportzaal Het Erf	15/40	e	2023	2023	209.000	37.000	172.000	-	209.000			

Overzicht geplande en nieuwe investeringen			Uitvoeringsplanning									
bedragen x € 1	Afschrijvings-termijn in jaren	Type*	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023	Raming krediet 2024	Raming krediet 2025	Raming krediet 2026
Sportzaal De Aanloop	15	e	2023	2023	36.750	6.000	30.750	-	36.750			
Gymzaal Prinses Marijkestraat	15/20/40	e	2023	2024	75.000	10.000	65.000	-	60.000	15.000		
Gymzaal Oosterboer	15/40	e	2024	2024	110.750	-	110.750	-	-	110.750		
Totaal Programma 7 - Sport en bewegen					**3.501.600**	**554.600**	**2.947.000**	**1.003.000**	**1.937.850**	**560.750**	**-**	**-**
Programma 9 - Beheer bestaande openbare ruimte												
Materieel/wagenpark	5-10	e	2023	2026	*3.063.000*	-	*3.063.000*	-	*999.000*	*484.000*	*900.000*	*680.000*
Openbare ruimte												
Koedijkslanden	15	m	2022	2023	792.000	-	792.000	792.000	-			
Binnenstad												
Keyserstroomgebied / herinrichting Kruisstraat	15	m	2022	2024	300.000	-	300.000	300.000	-			
Tuinen van de stad	15	m	2022	2025	400.000	-	400.000	400.000	-			
Pleinenreeks Wheem/Kerkplein	15	m	2022	2023	200.000	-	200.000	200.000	-			
Prinsengracht/Vledder	15	m	2022	2023	200.000	-	200.000	200.000	-			
Herinrichting Kromme Elleboog zuidzijde	15	m	2022	2023	205.000	-	205.000	205.000	-			
Herinrichting Prinsenplein	15	m	2022	2023	1.700.000	1.053.000	647.000	1.700.000	-			
Herontwikkeling Bleekerseiland	15	m	2022	2025	1.500.000	-	1.500.000	1.500.000	-			
Herinrichting Kastanjelaan-Weerdstraat (GVVP)	15	m	2024	2025	400.000	-	400.000	-	-	400.000		
Bruggen/oeverbescherming												
Vervanging brug C. de Vos van Steenwijklaan	40	m	2022	2023	1.127.000	-	1.127.000	1.127.000	-			
Vervanging Damwand Mallegatsgacht/Eendrachtsstraat	40	m	2022	2024	769.000	-	769.000	769.000	-			
Vervanging oeverbescherming Bleekerseiland	20	m	2023	2024	54.000	-	54.000	-	54.000			
Vervanging Eekmolenbrug	40	m	2024	2026	1.200.000	-	1.200.000	-	-	1.200.000		
Oeverconstructies Oosterboer	20	m	2025	2025	247.000	-	247.000	-			247.000	
Oeverconstructies Blankenstein	20	m	2025	2025	274.000	-	274.000	-			274.000	
Oeverconstructie vijver 't Heuijvak	20	m	2025	2025	42.000	-	42.000	-			42.000	
Remmingswerken Eshuisbrug	40	m	2026	2027	1.077.000	-	1.077.000	-				1.077.000
Dukdalven Eshuisbrug	20	m	2026	2026	55.000	-	55.000	-				55.000
Cees Ravenbrug	20	m	2026	2026	67.000	-	67.000	-				67.000
Boothelling Westeinde	20	m	2026	2026	35.000	-	35.000	-				35.000
Parkeren	25	e	2023	2023	325.000	-	325.000	325.000	-			

Overzicht geplande en nieuwe investeringen			Uitvoeringsplanning									
bedragen x € 1	Afschrijvings-termijn in jaren	Type*	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023	Raming krediet 2024	Raming krediet 2025	Raming krediet 2026
-												
Overig												
Maatregelen rotonde watertoren	15	m	2023	2024	100.000	-	100.000	100.000	-			
Infrastructurele maatregelen Meppel Noord	15	m	2023	2024	498.000	-	498.000	498.000	-			
Herinrichting dorpskern Rogat (GVVP)	15	m	2022	2023	725.000	-	725.000	725.000	-			
Aanleg landbouwweg Nijeveen (excl.grondaankoop)	15	e	2024	2024	150.000	-	150.000	150.000	-			
Omvormen openbare verlichting naar LED	10	m	2022	2026	1.200.000	-	1.200.000	1.200.000	-			
Vervanging zieke bomen	15	e	2023	2026	1.320.000	-	1.320.000	-	330.000	330.000	330.000	330.000
Vervanging bestrating Prinses Marijkestraat	15	m	2024	2025	85.000	-	85.000	85.000	-			
Fietspad Ruinerwoldseweg (GVVP)	15	m	2022	2023	180.000	180.000	-	180.000	-			
Vervanging speeltoestellen	10	e	2023	2026	480.000	-	480.000	-	120.000	120.000	120.000	120.000
Herinrichting Westeinde	15	m	2023	2024	150.000		150.000	-	150.000			
Herinrichting Voorstraat	15	m	2023	2024	175.000		175.000	-	175.000			
Vervanging VRI/Burg.Knopperslaan	10	m	2024	2024	125.000	-	125.000	-	-	125.000		
Nijeveense Grift (waterakkoord)	20	m	2023	2023	60.000	-	60.000	-	60.000			
Hondenspeelplaatsen	10	e	2023	2025	90.000	-	90.000	-	30.000	30.000	30.000	
Skatevoorziening Koedijkslanden	10	m	2023	2023	150.000	72.500	77.500	-	150.000			
Subtotaal Openbare Ruimte					*16.457.000*	*1.305.500*	*15.151.500*	*10.456.000*	*1.069.000*	*2.205.000*	*1.043.000*	*1.684.000*
Riolering												
Nieuwveense Landen (NvL)	40/60	m	2022	2025	3.108.000	-	3.108.000	2.359.000	749.000	-	-	-
Overig	35/60	m	2022	2026	3.449.000	-	3.449.000	2.249.000	-	400.000	400.000	400.000
Subtotaal Riolering					*6.557.000*	-	*6.557.000*	*4.608.000*	*749.000*	*400.000*	*400.000*	*400.000*
Totaal Programma 9 - Beheer bestaande openbare ruimte incl. materieel/wagenpark					**26.077.000**	**1.305.500**	**24.771.500**	**15.064.000**	**2.817.000**	**3.089.000**	**2.343.000**	**2.764.000**
Programma 10 - Economische zaken en grondzaken												
Bijdrage Kornwerderzand	5	m	2023	2023	250.000	-	250.000	250.000	-			
Totaal Programma 10 - Economische zaken en grondzaken					**250.000**	**-**	**250.000**	**250.000**	**-**	**-**	**-**	**-**
Programma 11 - Duurzaamheid												
Vervanging afzetcontainers	15	e	2023	2025	100.000	-	100.000	-	40.000	30.000	30.000	
Vervanging ondergrondse containers	15	e	2024	2025	900.000	-	900.000	-	-	300.000	300.000	300.000
Investeringen klimaatadaptatie	15	e	2023	2025	350.000	-	350.000	50.000	300.000			
GFT containers bij hoogbouwlocaties (boven de grond)	15	e	2023	2023	252.000	-	252.000	-	252.000			
Vervanging toegangscontrole ondergrondse containers	10	e	2024	2024	295.000	-	295.000	-	-	295.000		
AfvalRIS, managementcontrolsysteem (pasjes etc)	5	e	2024	2024	40.000	-	40.000	-	-	40.000		
Vrieskist kadavers	10	e	2023	2023	15.000	-	15.000	-	15.000			

Overzicht geplande en nieuwe investeringen			Uitvoeringsplanning									
bedragen x € 1	Afschrijvings-termijn in jaren	Type*	(verwachte) start uitvoering	(verwacht) jaar van realisatie	Benodigd krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Netto-investering	Reeds beschikbaar gesteld	Beschikbaar te stellen krediet 2023	Raming krediet 2024	Raming krediet 2025	Raming krediet 2026
Wagenpark												
Wagenpark afvalinzameling	7-8	e	2024	2026	2.580.000	-	2.580.000	515.000	-	500.000	525.000	1.040.000
Totaal Programma 11 - Duurzaamheid					**4.532.000**	**-**	**4.532.000**	**565.000**	**607.000**	**1.165.000**	**855.000**	**1.340.000**
Overhead												
Warmtepompen gemeentewerf (vervanging CV)	20	e	2023	2023	200.000	-	200.000	-	200.000			
Projecten automatisering & informatisering	5	e	2023	2026	1.824.000	-	1.824.000	-	456.000	456.000	456.000	456.000
Totaal Overhead					**2.024.000**	**-**	**2.024.000**	**-**	**656.000**	**456.000**	**456.000**	**456.000**
Totaal investeringsplanning					48.098.600	2.320.100	45.778.500	25.774.000	7.023.850	5.536.750	5.154.000	4.610.000

* m = maatschappelijk nut, e = economisch nut

8.2 Kerngegevens

Aantal inwoners Meppel	Per 1 jan 2022 werkelijk		Per 1 jan 2023 verwacht
Van 0 - 14 jaar	5.504	15,80%	5.497
Van 15 - 64 jaar	22.144	63,58%	22.313
Van 65 jaar en ouder	7.180	20,62%	7.245
Totaal	**34.828**	**100%**	**35.055**

Aantal periodieke uitkeringen	Per 1 jan 2022 werkelijk	Per 1 jan 2023 verwacht
Participatiewet	659	621
IOAZ/ IOAW	41	37
BBZ	6	3
Krediethypotheek	2	1
Totaal	**708**	**662**

Aantal leerlingen openbare en bijzondere scholen	Per 1 jan 2022 werkelijk	Per 1 jan 2023 verwacht
Basisonderwijs	2.942	2.930
Speciaal onderwijs	246	240
Praktijkonderwijs	105	108
Voortgezet onderwijs	3.892	3.833
Beroepsonderwijs (geen zorgplicht)		
Totaal	**7.185**	**7.111**

Voor het beroepsonderwijs heeft de gemeente geen zorgplicht en er is derhalve geen leerlingenprognose beschikbaar.

Aantal woonruimten	Per 1 jan 2022 werkelijk	Per 1 jan 2023 verwacht
Woningen	16.289	16.297
Totaal		

Fysieke kengetallen	Per 1 jan 2023 verwacht
Oppervlakte gemeente	5.703,0 hectare
Waarvan binnenwater	133,0 hectare
Historische kern	17,0 hectare
Oppervlakte wegen	240,0 hectare
Oppervlakte openbaar groen	350,0 hectare
Lengte riolering	310,4 km

Samenstelling gemeenteraad	Aantal zetels
Sterk Meppel	7
VVD	4
CDA	3
Christenunie	2
SP	2
PvdA	2
D66	2
GroenLinks	1
Totaal	**23**

8.3 Taakvelden

X €1.000			2023		
Taak-veld	Prog	Programma omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
0.1	1	Bestuur	1.775	1	1.774
0.1 Bestuur			**1.775**	**1**	**1.774**
0.10	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid		25	25-
	8	Ontwikkeling openbare ruimte		155	155-
	10	Economische zaken en grondzaken		221	221-
	99	Algemene Dekkingsmiddelen	3.491		3.491
0.10 Mutaties reserves			**3.491**	**401**	**3.090**
0.2	12	Burgerzaken	1.667	306	1.361
0.2 Burgerzaken			**1.667**	**306**	**1.361**
0.3	4	Onderwijs	66	40	26
	10	Economische zaken en grondzaken	328		328
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden			**394**	**40**	**355**
0.4	99	Algemene Dekkingsmiddelen	14.293	100	14.193
0.4 Overhead			**14.293**	**100**	**14.193**
0.5	99	Algemene Dekkingsmiddelen	132	859	727-
0.5 Treasury			**132**	**859**	**727-**
0.61	12	Burgerzaken	232		232
	99	Algemene Dekkingsmiddelen		4.985	4.985-
0.61 OZB woningen			**232**	**4.985**	**4.753-**
0.62	12	Burgerzaken	237		237
	99	Algemene Dekkingsmiddelen		5.032	5.032-
0.62 OZB niet-woningen			**237**	**5.032**	**4.796-**
0.63	9	Beheer bestaande openbare ruimte		1.608	1.608-
0.63 Parkeerbelasting				**1.608**	**1.608-**
0.64	99	Algemene Dekkingsmiddelen	34	132	98-
0.64 Belastingen overig			**34**	**132**	**98-**
0.7	99	Algemene Dekkingsmiddelen		77.716	77.716-
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				**77.716**	**77.716-**
0.8	8	Ontwikkeling openbare ruimte	-		-
	99	Algemene Dekkingsmiddelen	11.292-	11.356-	64
0.8 Overige baten en lasten			**11.292-**	**11.356-**	**64**
0.9	99	Algemene Dekkingsmiddelen	-		-
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)			**-**		**-**
1.1	2	Openbare orde en veiligheid	1.862	5	1.857
1.1 Crisisbeheersing en brandweer			**1.862**	**5**	**1.857**
1.2	2	Openbare orde en veiligheid	1.147	28	1.118
	9	Beheer bestaande openbare ruimte	25		25
1.2 Openbare orde en veiligheid			**1.172**	**28**	**1.144**
2.1	9	Beheer bestaande openbare ruimte	5.493	88	5.405
2.1 Verkeer en vervoer			**5.493**	**88**	**5.405**
2.2	9	Beheer bestaande openbare ruimte	1.026	2	1.024
2.2 Parkeren			**1.026**	**2**	**1.024**
2.3	9	Beheer bestaande openbare ruimte	93	163	70-
2.3 Recreatieve havens			**93**	**163**	**70-**
2.4	9	Beheer bestaande openbare ruimte	805	240	565
	10	Economische zaken en grondzaken	50		50
2.4 Economische havens en waterwegen			**855**	**240**	**615**
3.1	1	Bestuur	150		150
	10	Economische zaken en grondzaken	1.105	50	1.055
3.1 Economische ontwikkeling			**1.255**	**50**	**1.205**
3.2	10	Economische zaken en grondzaken	3.641	3.882	241-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			**3.641**	**3.882**	**241-**
3.3	2	Openbare orde en veiligheid	27	23	4
	10	Economische zaken en grondzaken	386		386
	99	Algemene Dekkingsmiddelen		178	178-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			**413**	**201**	**213**
3.4	1	Bestuur	100		100
	6	Kunst, cultuur, recreatie en toerisme	358	-	358
	10	Economische zaken en grondzaken	315		315

X €1.000			2023		
Taak-veld	Prog	Programma omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
3.4 Econo			**774**	**-**	**774**
4.2	4	Onderwijs	4.057	295	3.762
4.2 Onder			**4.057**	**295**	**3.762**
4.3	4	Onderwijs	1.630	765	865
4.3 Onder			**1.630**	**765**	**865**
5.1	7	Sport en bewegen	420		420
5.1 Sportb			**420**		**420**
5.2	7	Sport en bewegen	3.539	1.580	1.959
5.2 Sporta			**3.539**	**1.580**	**1.959**
5.3	6	Kunst, cultuur, recreatie en toerisme	2.592	894	1.698
5.3 Cultuu			**2.592**	**894**	**1.698**
5.4	6	Kunst, cultuur, recreatie en toerisme	55		55
5.4 Musea			**55**		**55**
5.5	6	Kunst, cultuur, recreatie en toerisme	116	30	86
	8	Ontwikkeling openbare ruimte	107		107
5.5 Culture			**223**	**30**	**193**
5.6	6	Kunst, cultuur, recreatie en toerisme	668	100	568
5.6 Media			**668**	**100**	**568**
5.7	6	Kunst, cultuur, recreatie en toerisme	9		9
	9	Beheer bestaande openbare ruimte	3.949	85	3.864
	10	Economische zaken en grondzaken	2	10	8-
5.7 Openb			**3.959**	**95**	**3.865**
6.1	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	4.777	627	4.150
6.1 Samen			**4.777**	**627**	**4.150**
6.2	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	923	370	553
6.2 Toega			**923**	**370**	**553**
6.3	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	12.122	11.314	808
6.3 Inkome			**12.122**	**11.314**	**808**
6.4	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	7.821		7.821
6.4 WSW e			**7.821**		**7.821**
6.5	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	1.931	15	1.916
6.5 Arbeid			**1.931**	**15**	**1.916**
6.6	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	1.352	10	1.342
6.6 Maatw			**1.352**	**10**	**1.342**
6.71	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	9.896	230	9.666
6.71 Maatv			**9.896**	**230**	**9.666**
6.72	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	11.728		11.728
6.72 Maat			**11.728**		**11.728**
6.81	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	317		317
6.81 Geës			**317**		**317**
6.82	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	1.261		1.261
6.82 Geës			**1.261**		**1.261**
7.1	3	Sociale zekerheid en werkgelegenheid	1.700	-	1.700
7.1 Volksg			**1.700**	**-**	**1.700**
7.2	9	Beheer bestaande openbare ruimte	2.226	3.020	794-
7.2 Rioleri			**2.226**	**3.020**	**794-**
7.3	11	Milieu	3.436	4.397	961-
7.3 Afval			**3.436**	**4.397**	**961-**
7.4	9	Beheer bestaande openbare ruimte	4		4
	11	Milieu	2.428	473	1.955
7.4 Milieub			**2.432**	**473**	**1.959**
7.5	12	Burgerzaken	433	296	138
7.5 Begraa			**433**	**296**	**138**
8.1	8	Ontwikkeling openbare ruimte	1.249		1.249
8.1 Ruimte			**1.249**		**1.249**
8.2	10	Economische zaken en grondzaken	13.357	13.312	45
8.2 Grond			**13.357**	**13.312**	**45**
8.3	8	Ontwikkeling openbare ruimte	1.526	873	652
	10	Economische zaken en grondzaken	154	155	1-
8.3 Woner			**1.680**	**1.029**	**652**
Totaal			**123.333**	**123.333**	**-**
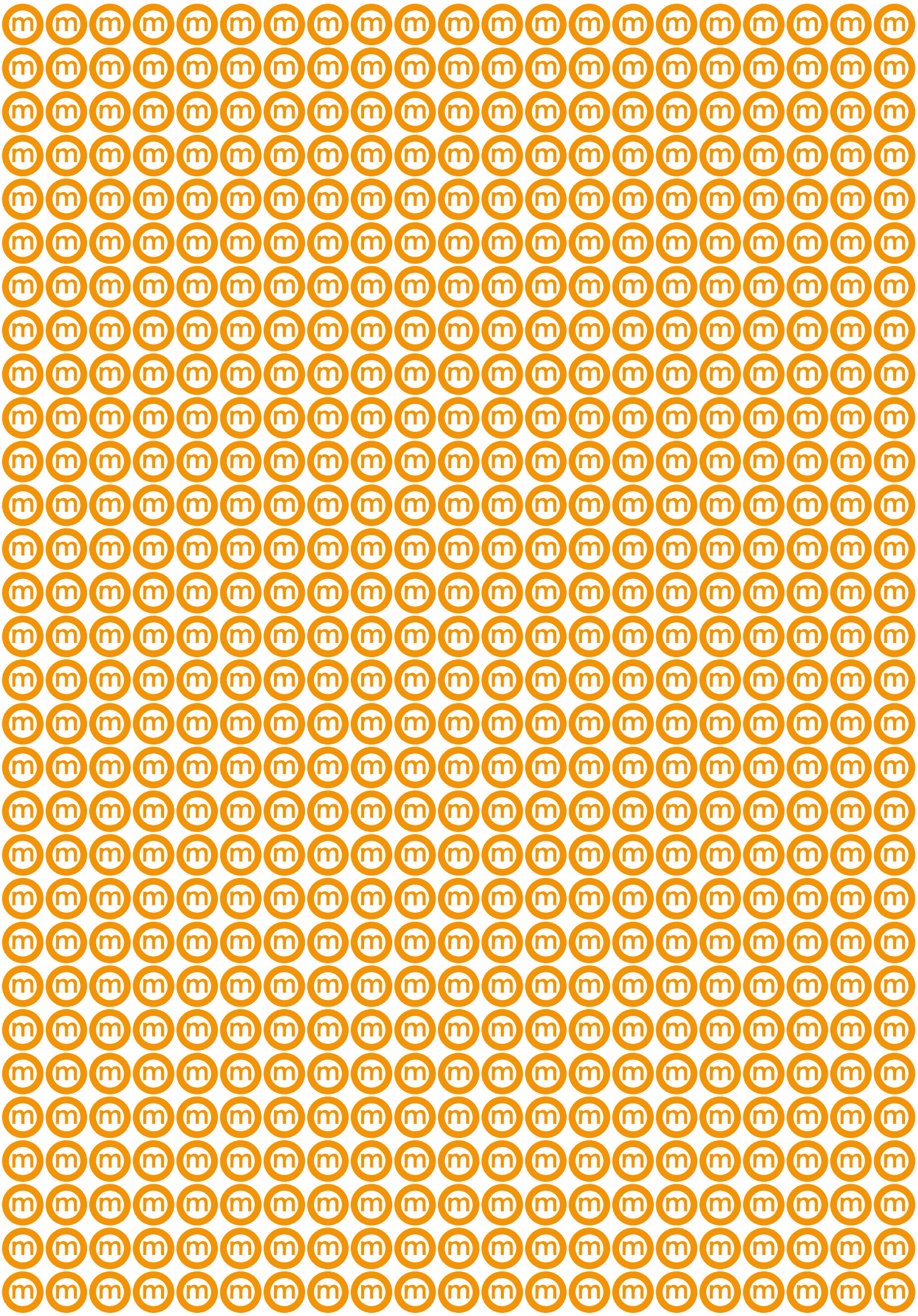
Door afronding kunnen kleine verschillen voorkomen.